

Dit tijdschrift wordt als objectieve documentatie uitgegeven.

De artikels geven de opvatting van de schrijvers weer, onafhankelijk van de meening der Bank.

INHOUD : De monetaire ontwikkeling in België van 1925 tot 1938, door den heer Léon-H. Dupriez. — Textielbedrijf en binnenlandsche markt, door den heer Raoul Miry. — Geld- en bankwezen. Financieele berichten. — Industriele en handelsberichten. — Wettelijke berichten. — Statistieken.

DE MONETAIRE ONTWIKKELING IN BELGIË VAN 1925 TOT 1938

door den heer Léon-H. DUPRIEZ,

Hoogleraar aan de Universiteit te Leuven.

Inleiding.

In verband met de talrijke beroeringen van monetairen aard, welke België in den loop van het jaar 1938 met de noodige soepelheid heeft weten te doorworstelen, achten wij het oogenblik gekomen om een juist verhaal neer te schrijven van de monetaire ontwikkeling zooals ze zich sedert de eerste stabilisatiepoging van 1925 heeft voorgedaan. Wij laten onaangeroerd de periode van de schommelende munt, die op den oorlog is gevolgd en die, in werkelijkheid, in 1925, bij de eerste stabilisatiepoging en op den drempel van de tweede inflatie, een einde nam. De geschiedenis van deze jaren hebben wij trouwens elders geschreven (1). Onze aandacht zal dus alleen gaan naar de reacties van het Belgisch muntstelsel tijdens de perioden van muntvastheid en van de crises die den overgang van één stabilisatiepeil naar een ander hebben veroorzaakt.

Het gaat trouwens niet op al de aspecten van de monetaire problemen der laatste veertien jaren, in een beknopte bijdrage, te behandelen. Ons hoofddoel zal zijn een schets te geven van de werkelijke evolutie

van de voornaamste elementen der monetaire positie van het land, en vervolgens na te gaan hoe deze laatste op de economische conjunctuur van het land, alsmede op de internationale factoren die het toe- en afvloeien van het geld beheerschen, hebben gereageerd: kortom, het gaat er om uit die momenteele beschouwingen, die veelal en de onmiddellijke reacties en het te vroeg uitgebrachte commentaar overheerschen, het essentieele der monetaire beweging af te zonderen. De belangrijke besluiten in zake monetaire politiek van 1925, 1926, 1931, 1934-1935, zullen wij niet onder de loupe nemen, doch vaak zullen wij ons genoodzaakt zien klaar en duidelijk te schetsen hoe de problemen zijn ontstaan en van kwaad tot erger werden, al zullen wij ons daarbij van alle interpretatie der feiten op de critische oogenblikken onthouden.

De statistische ingewikkeldheid van het probleem der monetaire ontwikkeling na 1925, is, in onze oogen, een reden te meer om er thans een overzichtelijke studie van te ondernemen. De statistische bestanddeelen, die tot het bepalen van grootheden als de geldcirculatie van de Economische Unie, of de dekking aan goud en deviezen van het land moeten samengebracht worden, zijn in aantal toegenomen; vele daarenboven werden in het geheel niet gepubliceerd of konden slechts bij benadering worden gekend, en dan nog maar bij groote en onregelmatige tus-

(1) L.-H. DUPRIEZ, « Les étapes de l'adaptation économique à une inflation soudaine: France et Belgique de 1919 à 1926 », *Economic Essays in honour of Gustaf Cassel*, Londres, Allen & Unwin.
R. STERKENDRIES, « Monnaie, prix et disparités de pouvoir d'achat: l'évolution en Belgique et en France de 1919 à 1938 », *Bulletin de l'Institut de Recherches économiques*, mai 1938.

schenpoozen. In feite echter, en de analyse zal het aantoonen, vormden de minder gekende elementen slechts een onbelangrijk deel van de gezamenlijke fiduciaire circulatie en van de dekking aan goud en deviezen; een ontleding van de vroeger gekende elementen, zou geen belangrijke tegenstrijdigheden bij de interpretatie ervan hebben teweeggebracht, doch welke econoom zou op onvolledige gegevens hebben willen vertrouwen, dan wanneer de onbekende saldi aan aanzienlijke veranderingen onderhevig waren? In zake crediet toegestaan door de Bank binnenslands, waren de bezwaren heel wat ernstiger: het beloop der « goudwaarden » vervat in den post « Binnenlandsche wissels en goudwaarden op het buitenland » was van dien aard, zoo in hoeveelheid als in variabiliteit, dat het volume van het binnenlandsch crediet niet eens-meer te bepalen was.

Welke ook de redenen mogen geweest zijn, waarom in den loop der jaren zekere gegevens met niet meer regelmatigheid werden verstrekt, duidelijk is het, dat die redenen thans niet meer bestaan en dat, voor de vorming van een behoorlijke openbare opinie op monetair gebied, het hoogst nuttig is, juiste gegevens nopens de monetaire geschiedenis van het land openbaar te maken en te ontleden. Men bedenke trouwens, dat — de goudrekeningen van de Schatkist, alsmede enkele weinig belangrijke en weinig veranderlijke posten daargelaten — sedert 1938, al de noodige elementen om de week of om de maand bekendgemaakt worden. Een reden te meer dus om den samenhang tusschen het verleden en het heden vast te leggen.

Vooraf eenige toelichting over het als bijlage tot dit artikel gepubliceerde statistisch materiaal, alsmede over de wijze waarop de gegroepeerde gegevens zijn opgesteld.

I. — *Het statistisch materiaal.*

De beschikbare elementen zijn in drie groepen ondergebracht:

1. De geldcirculatie en bijkomende elementen, het girotegoed bij den dienst der postchèques;
2. De dekking van de geldcirculatie;
3. Het crediet binnenslands toegestaan door de circulatiebank.

De geldcirculatie werd berekend door samentelling van een reeks elementen; hierbij zij aangemerkt, dat om de quantiteit geld te bepalen dat in handen is van het publiek, de bedragen die zich in de kassen van de geldemitteerende instellingen bevinden, moeten afgetrokken worden van de theoretisch voorhanden zijnde geldhoeveelheden. Dit staat dus gelijk met te veronderstellen, dat de geheele geldemissie zich in één enkele hand zou bevinden: het fiduciair geld, het eenige dat wij in onzen tijd nog kennen, verkrijgt pas het karakter van geld en de daarbij hoorende

waarde, door het verlaten van de kassen van de circulatiebank. Het ware dus onlogisch in de berekening van de geldcirculatie van het land de geldreserves van de instellingen zelve, die met de emissie belast zijn, mede te begripen.

Hier dan de elementen:

1. Het metaalgeld: het cijfer vertegenwoordigt den aanmaak van geld met wettelijken koers in België, min de hoeveelheden welke de Nationale Bank onder zich houdt;

2. De biljetten uitgegeven voor rekening van de Schatkist: t.t.z., sedert November 1926, de biljetten van fr. 5 en fr. 20 en, sedert April 1935, de biljetten van fr. 5, fr. 20 en fr. 50; de cijfers geven de werkelijk in omloop zijnde biljetten aan, deze in handen van de Nationale Bank niet meegeteld;

3. De in omloop zijnde biljetten van de Nationale Bank van België; deze post vergt geen commentaar;

4. De bankbiljetten en geldstukken van het Groot-hertogdom Luxemburg; deze post, die maar van geringe beteekenis is, wordt slechts éénmaal 's jaars opgemaakt.

Deze vier posten samen vertegenwoordigen de geldcirculatie in stipten zin (*);

5. De rekening-courantsaldi bij de Nationale Bank van België: deze van de Schatkist en van anderen;

6. Het girotegoed op de postchèquerekeningen. Deze bedragen hebben een uitgesproken monetair karakter. Ze dienen immers tot het vergemakkelijken der betalingen, m.a.w. vervullen de functie van geld met uitsluiting van elke credietverrichting. In ruimen zin, zijn zij dus ook als geld te beschouwen. De rekeningen van de Schatkistrekenplichtigen hebben wij er in gelaten, ook al gaat het hier om een schuld van den Staat tegenover zichzelf: doch deze rekeningen dienen wel degelijk om betalingen te doen, op denzelfden voet als de biljetten in de openbare kassen; ze hoeven dus van het geheel niet te worden afgetrokken. Daarentegen zouden — om dubbele telling te voorkomen — de biljetten- en speciereserves van den Dienst der postchèques, alsmede dezès eventueele rekening bij de Nationale Bank, moeten worden afgetrokken. Feitelijk, is dit tweede element vrijwel onbestaande, terwijl het eerste moeilijk nauwkeurig te bepalen is, daar de kasgelden van den Dienst der postchèques niet gescheiden zijn van deze van het Beheer der Posterijen, welke niet moeten worden afgetrokken; wij hebben dan ook uit dien hoofde geen enkele aftrekking gedaan.

Met behulp van deze zes elementen, zullen wij de totale geldcirculatie in ruimen zin bepalen.

Eigenlijk hadden wij hier, volledigheidshalve, het zichtgeld in de banken moeten bijtellen, t.t.z. de deposito's op zicht, min de kasgelden der banken (biljetten en specie, postchèques, rekening-courant-

(*) Het is deze beteekenis die in onderhavige studie aan het begrip chartaalgeld moet worden gegeven (biljetten + metaalgeld).

saldi bij de Nationale Bank). De studie der reacties van het monetair- en credietstelsel veronderstelt deze insluiting. Wij moeten ze momenteel ter zijde laten, wegens de leemten die tot aan het begin van 1936 in onze bankstatistieken voorkomen.

Een latere ontleding van de bewegingen van het bankstelsel, zal deze studie, die op een stipt monetair plan wordt gehouden, komen aanvullen.

De dekking der geldcirculatie van het land, legt ons meer ingewikkelde statistische problemen weg. In den loop der jaren, hebben zich de elementen der dekking vaak gewijzigd. Beginnen wij met nader te verklaren, dat wij hier door dekking verstaan, benevens het goud en de deviezen van de Nationale Bank van België, die, technisch gesproken, de dekking uitmaken, ook het goud en de deviezen van de Schatkist, die bij de beoordeeling van de monetaire situatie van België, evenmin mogen verwaarloosd worden.

Gemakshalve zullen wij de elementen van de dekking, periode na periode, in oogenschouw nemen.

Tot in Juli 1926, is de toestand zeer eenvoudig: er ligt in de Nationale Bank een zichtbare voorraad goud, benevens een deviezenreserve, geboekt als « Wissels en liquide middelen (goud) op het buitenland », beide geschat tegen de oude muntpariteit. Deze reserves waren praktisch onveranderd, daar de wijze zelf waarop ze geboekt werden, vrijwel elke verrichting uitsloot; in de nivelleering der wisselkoersen vervulden zij dus haar normale rol niet en konden nog moeilijker aangroeien dan slinken. In onze tabellen, vindt men tegelijk haar officieele waarde en haar waarde in functie van de gemiddelde notering van den dollar. Tijdens dezelfde periode beschikte het Rijk over een deviezenreserve; het bezat echter géén goud. Daar het geen zin heeft de « officieele » waarden van de Bank en van de Schatkist samen te tellen, hebben wij de gezamenlijke reserve van het land tegen de *reële* waarde berekend.

De volgende periode gaat van October 1926 tot October 1931. In den loop van dit tijdvak, bezit de Bank, benevens haar duidelijk zichtbaren goudvoorraad, een reserve aan deviezen verdeeld over twee posten: eensdeels de « wissels en tegoed (goudwaarde) op het buitenland » en anderdeels, sedert October 1926, de « wissels op België en op het buitenland » (2). In de statistische tabellen wordt dit tweede lid vermeld onder de rubrieken « Buitenlandsche waarden » en « Speciaal fonds, deviezen en effecten ». In den loop van deze periode, houdt de Schatkist weinig of geen goud onder zich en dan nog maar voor korten tijd, nl. van Augustus 1928 tot September 1930; zij houdt het voor eigen rekening en voor rekening van het Muntfonds. Daarentegen, is het deviezenbezit van het Rijk van aanzienlijke beteekenis in alle mogelijke rubrieken: Openbare Schatkist, in engen zin, Del-

gingsfonds, Fonds van Derden (t.t.z. reserve van den Dienst der postchèques), Wisselreserve van de Schatkist, Monetaire Reserve. Onze tabellen vermelden alleen het totaal van deze posten.

De derde periode gaat van November 1931 tot Maart 1935. In den loop dezer periode worden de deviezen van de hand gedaan en een reeks « goud »-rekeningen ingevoerd. Naast de zichtbare goudreserves — die sedert October 1931, benevens in den eigenlijken goudvoorraad, ook in den post « wissels en goudwaarden op het buitenland », waarvan de metallieke aard niet ontkend wordt, besloten liggen — bestaat er in de Bank een onzichtbare goudvoorraad. Deze laatste is vermeld in de weekstaten onder de rubriek « Wissels op België en goudwaarden op het buitenland »; deze onzichtbare voorraad is slechts vanaf Mei 1932 een rol beginnen spelen. Harerzijds, zet de Schatkist haar deviezen om in goud en bezit aldus een voorraad geel metaal, die regelmatig verdeeld wordt onder het Muntfonds en het Fonds van Derden, en die ook tijdelijk op de algemeene rekeningen van de Schatkist voorkomt. De tabel geeft slechts het totaal van deze posten aan. Wat nu de deviezen aangaat, deze verdwijnen aan weerszijden uit de weekstaten, naar aanleiding van de gebeurtenissen van September 1931; tot in Juli 1932, zal er echter de portefeuille met buitenlandsche waarden van de Nationale Bank, nog enkele bevatten. Het betreft hier de ponden die de Bank in September in haar bezit had en waarvan ze zich geleidelijk heeft ontdaan, tot ze ten slotte, in Juli 1932, volledig verdwenen; deze bedragen werden aangewend tot het terugkopen van in dollars luidende Belgische publieke schuld, ten einde, door accumulatie der interesten, het valutaverlies aan te zuiveren.

De vierde periode loopt van April 1935 tot einde December 1937; zooals voorheen, moet hier alleen de goudvoorraad worden beschouwd. Doch hier doet zich een moeilijkheid voor: de munt wordt met 28 pCt. gedevalueerd, terwijl het goud op een depreciatievoet van slechts 25 pCt. herwaardeerd wordt; tot in Maart 1936, datum der integrale herwaardeering, maakt het verschil een potentieele niet geboekte reserve uit. Dit geldt zoowel voor het goud van de Bank, als voor dit van de rekeningen der Schatkist, met inbegrip van de nieuwe posten « Goud afgegeven uit hoofde van de devaluatie » en « Fonds tot regularisatie van de Rentenmarkt »; het goud van het Egalisatiefonds der wisselkoersen, daarentegen, wordt van meet af aan geschat op de basis van 28 pCt. ontwaarding.

Dienvolgens is totalisatie maar mogelijk met één enkelen waardeeringskoers: daarom worden dan ook in de tabellen de bedragen op de basis der nieuwe pariteit van den frank in cursieven vermeld, terwijl de rechte cijfertypen de officieele waarden aangeven. Tengevolge van de definitieve herwaardeering, verdwijnen deze moeilijkheden vanaf 1936. In de reke-

(2) Sedert 28 Juli 1932 heet de post « Wissels op België en goudwaarden op het buitenland ».

ningen van de Schatkist, worden op onze tabellen het « herwaardeerd goud » en het « Egalisatiefonds der wisselkoersen » afzonderlijk vermeld, daar deze een monetaire beteekenis hebben, die, in het detail, de andere posten niet hebben.

Ten slotte, verdeelt zich, vanaf Januari 1938, de goudvoorraad van de Bank over de posten « Goudvoorraad » en « Buitenlandsche deviezen en goudwaarden » van den weekstaat; deze laatste post bevat hoofdzakelijk goud, doch erin zijn mede begrepen de deviezen in handen van de Bank ter gelegenheid van valuta-operaties op termijn. De rekeningen van de Schatkist vergen geen speciaal statistisch commentaar: onze cijfers geven het totaal op van de algemeene rekeningen die op zekere oogenblikken bij de Schatkist werden ingevoerd, zonder verder onderscheid.

Er dient op gewezen, dat, sedert Juni 1938, de rekeningen der Schatkist, om de zes maanden, in de ordereningen van de balans der Nationale Bank van België, gepubliceerd worden.

De derde groep te bespreken gegevens houdt verband met het door de Circulatiebank verleende binnenlandsch crediet. Dit terrein is eenvoudiger dan de andere, omdat er slechts twee posten te beschouwen zijn, nl. de binnenlandsche wissels en de beleeningen op publieke fondsen. En toch is het hier, dat een nadere toelichting van de statistiek zich het meest opdringt: tot 28 October 1926, vermelden de weekstaten een enkelen post onder de rubriek: « Portefeuille met wissels op België en op het buitenland ». In feite, leverde dit geen bezwaar op. Immers de buitenlandse wissels vertegenwoordigen slechts een betrekkelijk gering bedrag aan wisselbrieven afgegeven door Belgische verdisconteerders op hun buitenlandsche cliënten; het was een van de logische gevolgen van de bedrijvigheid der Bank op gebied van binnenlandsch crediet, en bij het beschouwen van dezen post, kwam de stand van het binnenlandsch crediet, zonder gevaar van vergissing, tot uiting. Zulks was niet meer het geval van November 1926 tot Januari 1938, daar de binnenlandsche credietverrichtingen onzichtbaar bleven door de toevoeging van belangrijke bedragen aan deviezen tot in 1931, aan goud daarna tot in 1938. Feitelijk, wijzigde zich het geheel méér wegens de schommelingen van deze toevoegingen, dan uit hoofde van de bewegingen van het disconto zelve. Derhalve, kon het binnenlandsch crediet alleen nog op de voorschotten op effecten worden gevolgd, gesteld dat het disconto correlatief varieerde; in werkelijkheid is deze veronderstelling juist ten opzichte van de tendentie der beweging, maar niet ten aanzien van haar intensiteit.

De tabellen en de grafieken vertoonen dus den werkelijken stand van het binnenlandsch crediet verstrekt door de Nationale Bank: werkelijkheid gekend, op een kleinigheid na, tot in October, nadien verborgen

door de samenvoeging van posten van zeer uiteenlopenden aard, en opnieuw gekend sedert 29 December 1937. Daarenboven, scheen het ons niet onbelangrijk, als historische aanduiding, en zoover mogelijk terugblikkend, t.t.z. tot October 1929, een detail aan te halen, dat niet in de weekstaten voorkomt: het onderscheid, zoo voor het disconto als voor de voorschotten, dat bestaat tusschen de rechtstreeksche verrichtingen en deze met de bankiers. De eerste schommelen naar gelang van de behoeften der cliënteel en zijn betrekkelijk stabiel; de andere vertegenwoordigen het beroep gedaan door de financieele instellingen op de circulatiebank, om haar piektijden te kunnen doorkomen; beide zijn uitermate mobiel, wat aan de totale beweging van de rekeningen te zien is. In een historische studie, maakt dus dit detail een interessant bijkomend element van analyse uit, maar voor een gewone beoordeeling van den weekstaat, voegt het niets essentieels aan de thans gepubliceerde gegevens toe.

II. — *Algemeene resultaten.*

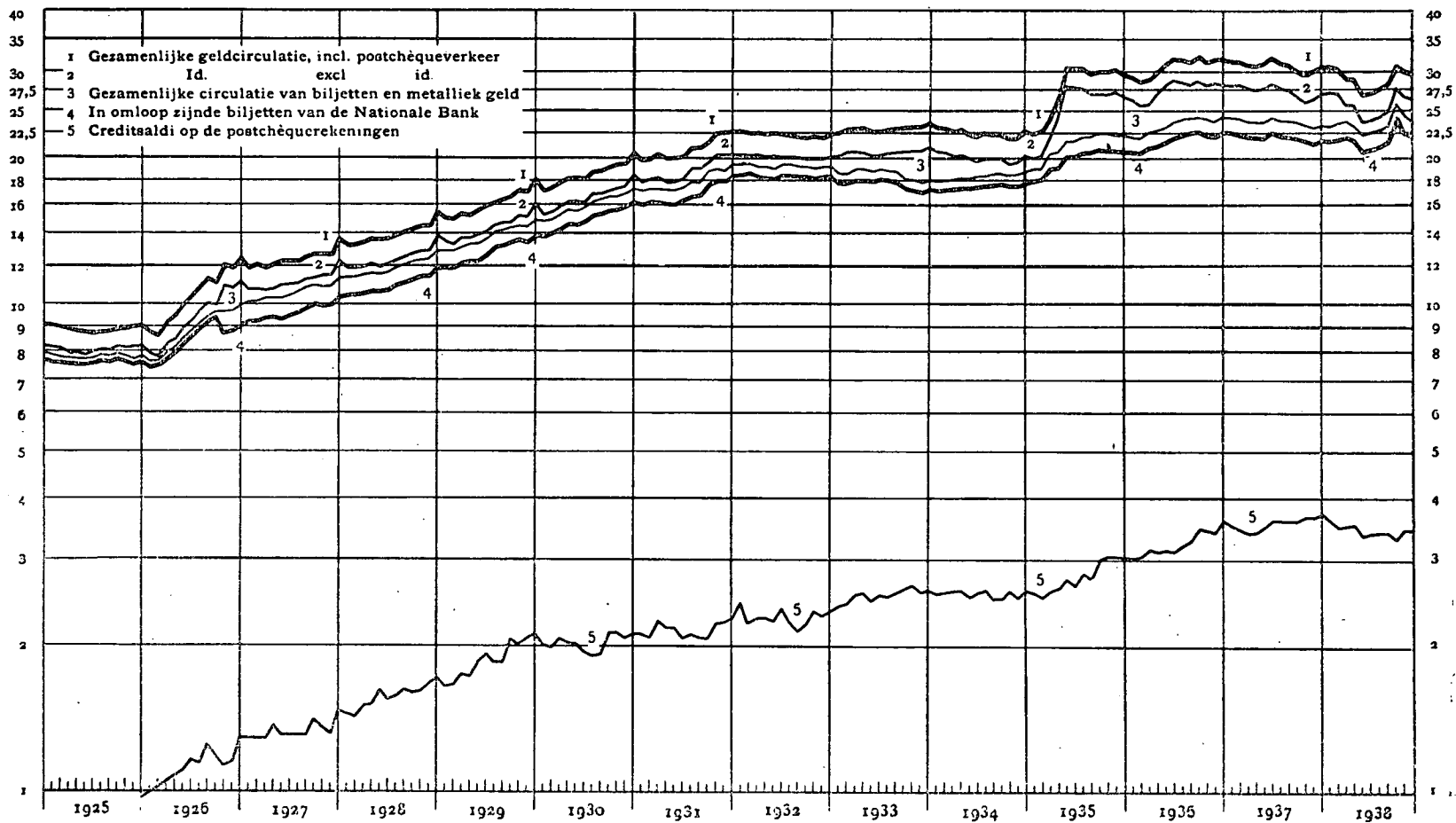
Het is onze bedoeling onderhavig hoofdstuk te wijden aan het bepalen der voornaamste bewegingen in de geldcirculatie, in haar dekking en in het crediet van de circulatiebank, voorts na te gaan welke data als belangrijke keerpunten zijn te beschouwen, en ten slotte te onderzoeken in hoeverre de op het oogenblik zelf gekende cijfers een juist beeld van de werkelijke reacties hebben gegeven. In het volgende hoofdstuk, zullen wij dan overgaan tot de interpretatie van den monetairen toestand in verband met diverse belangrijke elementen van de economische conjunctuur.

In grafiek I, waarin de samenstellende deelen van onze geldcirculatie worden beschreven, zijn voor de interpretatie, de eerste en de derde kromme de voornaamste: deze laatste geeft ons de geldcirculatie in engen zin, terwijl de eerste er de rekening-courantsaldi bij de Nationale Bank en het girotegoed bij den Dienst der postchèques aan toevoegt, t.t.z. de rekeningen die geen rente afwerpen en in hoofdzaak als betaalmiddel dienst doen.

De monetaire ontwikkeling kende eerst vijftien maanden stabiliteit, tot Maart 1926, bij de mislukking van de eerste stabilisatiepoging; wegens moeilijkheden in 's Rijks Schatkist, dreigde inflatie en deze zou het heele jaar 1926 niet van de lucht zijn; doch begin 1926, valt in 's lands geldcirculatie zelfs eenige vermindering te constateeren, zoodat toen van inflatie nog geen sprake was. De volgende acht maanden zijn te beschouwen als een korte periode van sterke uitzetting: de circulatie in engen zin klimt van 7.681 miljoen tot 9.686 miljoen, of 26 pCt.; deze in ruimen zin, van 8.699 miljoen tot 12.090 miljoen of 39 pCt.

De geldomloop

In milliarden franken, aan het begin van elke maand

Deze bruuske uitbreiding van de betaalmiddelen is nog steeds niet naar verhouding van de sterke denivelering der wisselkoersen, die t.o.v. het pond sterling oploopen van fr. 107 tot fr. 175, t.t.z. een stijging met 63,5 pCt. Streng quantitatief genomen, ging de stabilisatie een nieuwe uitzetting van den geldomloop eischen. In feite, overtrof de geverge aanpassing ruim hetgeen de eenvoudige verhouding der cijfers aanwees : de ervaring heeft bewezen, dat wanneer een periode van zwevende munt aanhoudt, met tijden van loomheid, de niet onmisbare kasgelden een neiging gaan vertoonen om zich in goederen of in buitenlandse munten om te zetten; derhalve neemt de omloopssnelheid toe en ondergaan de prijzen en de wisselkoersen een waardevermindering, grooter dan wat de hoeveelheid circulerende geld eischt. Dit was o.m. het geval in 1925, althans in matige verhoudingen. De stabilisatie van 1926 moest dezen invloed keeren: de wisselkoersen vastgelegd zijnde en de prijsstijging daardoor beperkt, moest de circulatieuitzetting de 63,5 pCt. ruim overschrijden; de omloopssnelheid moest afnemen, de gewenschte hoeveelheid kasmiddelen toenemen. De feiten hebben deze verwachting beter beantwoord dan kon worden voorzien. Een aanpassing die vijf jaren bestrijkt, van November 1926 tot October 1931, doet de circulatie in engen zin uitzetten van 9.686 tot 18.815 millioen, of met 94 pCt., de totale circulatie van 12.090 tot 21.721 millioen, of met 80 pCt. Doch deze cijfers geven ons slechts het na de stabilisatie vereischte aanpassingscomplement. De sedert Maart 1926 ingetreden stijgingen welke exclusief in aanmerking komen voor een vergelijking met de hausse van wisselkoers en prijzen, beloopt respectievelijk 145 en 150 pCt. Merkwaardig is het om vast te stellen hoe regelmatig en progressief deze evolutie in haar werk is gegaan, los van alle terugslagen van voorspoed- en crisisperiodes. Alleen de eerste maanden van 1931, laten zien, dat een beweging die door de gebeurtenissen in Groot-Brittannië tijdelijk zal moeten geprikkeld worden en daarna definitief stilgelegd, natuurlijkerwijze haar einde nadert. Hierop komen wij nader terug bij het behandelen der prijsbeweging.

September 1931 is een baken in de monetaire geschiedenis. In België, is deze maand de inzet van een tijdperk van betrekkelijke stabiliteit in de geldcirculatie, gaande tot Maart 1935. Bij nader toezien, treden nochtans zekere afwijkingen aan het licht in de twee krommen die vooral onze aandacht hebben : in 1932, dalen zij parallel doch vrij langzaam; in 1933, vermindert het chartaalgeld, terwijl de gezamenlijke circulatie uitzet tengevolge van het aanzwellen der deposito's; in 1934 slaat de beweging om, het chartaalgeld neemt toe, terwijl de rekeningen leegloopen. Waar in 1933, de economische crisis de liquide middelen doet aanzwellen, verdwijnen deze bij de financiële inzinking van 1934 : de rekening-courantsaldi bij de Nationale Bank van België loopen met twee

milliard achteruit en het girotegoed op de postchèque-rekeningen groeit niet meer aan. Voor een deel waren deze bedragen afgehaald om in de behoeften aan constanten te voorzien, terwijl een ruimer deel ervan de wijk neemt naar het buitenland.

De devaluatie van 1935 komt, eens te meer, de gegevens van het monetair probleem wijzigen. De speling in de omloopssnelheid is van aard om nogmaals de behoefte aan geld te vergrooten ondanks een matige stijging der prijzen; de voorwaarden zelf der verrichting vorderen ditmaal een wiskundige aanpassing beneden de muntvoetverhouding

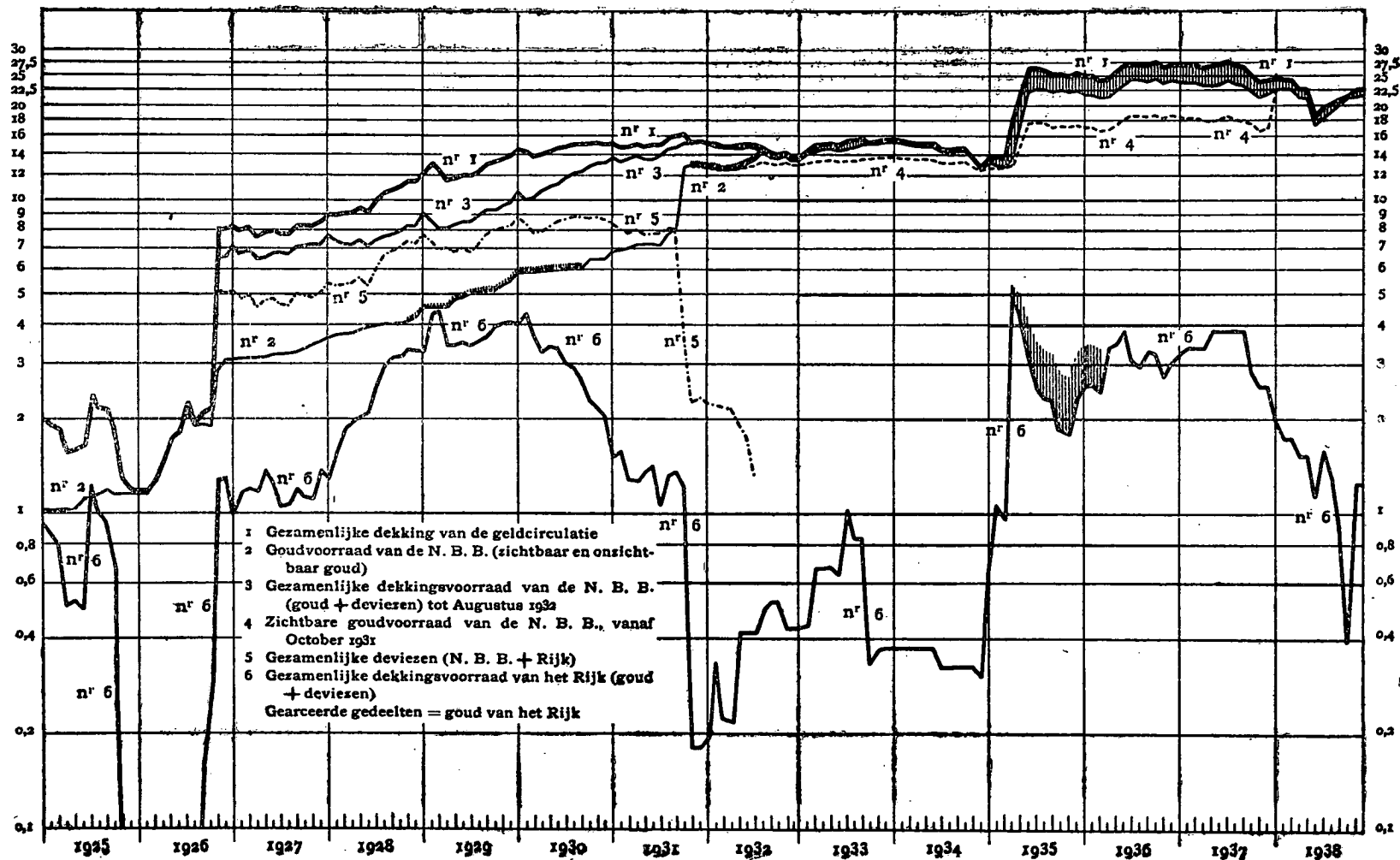
$$\frac{0,209211}{0,150632} \text{ of } 1,39.$$

Er moest nochtans met een andere oorzaak van uitzetting rekening worden gehouden : de sedert jaren heersche economische onzekerheid had geleid tot vorming van bovenmatige kasreserves in den vorm van buitenlandse deviezen. Onder de omstandigheden waarin ze werd doorgevoerd, moest de devaluatie aanleiding zijn tot massale terugvloeiingen van beschikbare gelden : allereerst van het Belgisch vluchtkapitaal, vervolgens van het buitenlandse, dat alhier een toevluchtsoord kwam zoeken tegen alle gebeurlijkheden in het buitenland. Een zoo plotselinge toevloeiing van kapitalen buiten alle verhouding tot de binnenlandsche geldbehoeften, weerspiegelt zich in de rekening-courantsaldi bij de Nationale Bank, echter niet in de biljetten; dit verschijnsel is trouwens niet nieuw; men constateert het, in heel wat ruimere mate in 1919, na de overname der marken, alsook in 1926 op mindere schaal. De gezamenlijke geldcirculatie groeit dan ook, in drie maanden tijds, met 35 pCt. aan, de speciën slechts met 14 pCt. Elke dergelijke toeneming is nochtans steeds van aard om gaandeweg in de algemeene circulatie van het land te worden opgenomen. De circulatie bereikte een topcijfer in October 1936, met resp. 32.456 en 24.427 millioen. T.o.v. Maart 1935, was de uitzetting van de gezamenlijke circulatie en van het chartaalgeld resp. 42 en 27 pCt. De prijsstijging door de devaluatievoet begrensd zijnde, moesten de aanzienlijke in 1935 teruggekeerde liquide middelen overtollig blijven; vroeg of laat moest hun aanwending leiden tot een omgekeerde beweging, om zodoende onze monetaire reserves terug met wisselkoersen en prijzen in evenwicht te brengen. De depreciaties in de omliggende landen hebben, door overheveling van het vluchtkapitaal, de geleidelijke vermindering die door de omstandigheden was vereischt in de hand gewerkt. Aan het begin van 1938, was men aldus in werkelijkheid teruggekomen tot den toestand van begin 1936, met dien verstande nochtans, dat de rekening-courantsaldi bij de Nationale Bank fel geslonken waren — wat als volstrekt normaal is te beschouwen.

Hiermede eindigt de beschrijving van de rechtstreeksche inwerkingen van de devaluatie van 1935; in 1938, inderdaad, leefde het Belgisch geld onder den

Dekking van de geldcirculatie

In milliarden franken, aan het begin van elke maand

(*) De kromme nr 3, gezamenlijke dekkingsreserve van de Nationale Bank van België, loopt na 1931 door, beneden de kromme nr 1 waarvan ze gescheiden is door arceering, voorstellende het goud van het Rijk; sedert Augustus 1932 loopen trouwens de krommen nr 2 en nr 3 samen. In 1935-36, geeft de kromme nr 6 de officiële waarde van het goud aan, in het gearceerde gedeelte is rekening gehouden met de reële waarde op een devaluatievoet van 28 pct.

aandrang volgend uit de Europeesche politieke spanning : krapper worden van het geld onder den invloed van den kapitaaluittocht, vanaf Maart voor de rekening-courantsaldi, vanaf Mei voor de biljetten; crisis opgelost in Mei door de klassieke methode der creditrestringtie, trouwens gevolgd door een zekere ontspanning; nieuwe uitzetting van de circulatie in September, om in de binnenlandsche behoefte aan constanten, tijdens de politieke crisis, te voorzien, ontspanning in den loop der laatste maanden van het jaar. Deze gebeurtenissen van gisteren zijn te zeer gekend om er hier langer bij te verwijlen.

Uit de vergelijking der bewegingen van de totale geldcirculatie met deze van de chartaaldgeld of geld in stipten zin, traden de reacties, eigen aan de rekening-courantsaldi, niet voldoende naar voren. De rekeningen bij de Nationale Bank, die in hoofdzaak de liquide middelen van de creditinstellingen vertegenwoordigen, ondergaan een belangrijke beweging, die echter zeer onafhankelijk is van haar volume; de groote wijzigingen in die rekeningen staan in verband met veranderingen in het momenteel ongebruikte geld; dit punt hebben wij reeds aangeraakt en op het detail der variaties in deze rekeningen zullen wij nader terugkomen bij de bespreking van grafiek v.

Daarentegen is het girotegoed bij den Dienst der postchèques te beschouwen als een betaalmiddel bij uitstek, omwille van zijn groote omloopssnelheid. Gelet op de nieuwigheid van dit stelsel, dat slechts sedert 1913 bestaat, is de algemeene uitbreiding ervan vanzelfsprekend (cfr. grafiek v). Doch er schijnt een zekere verzadiging in te treden. Tegelijk teekenen zich de economische cyclussen af : van 1925 tot aan het einde van 1929, gaat de voortgang in snel tempo; van 1930, tot begin 1935 is de vaart trager, maar versnelt opnieuw van 1935 tot einde 1937. Doch de vlugheid van de fundamenteele expansie had tot vóór onlangs de cyclische schommelingen verdoken, in dezen zin, dat de omslag van de conjunctuur telkenmale slechts door een *statu-quo* in het « tegoed » tot uiting kwam. Dit was niet het geval in de huidige crisis, want dit « tegoed » liep terug. Dit verschijnsel blijkt zeer normaal in alle instellingen die gelden à deposito ontvangen; het laat vermoeden, dat er zich in de ontwikkeling een zekere verzadiging voordoet.

De tweede grafiek heeft betrekking op de dekking van de circulatie aan goud en deviezen. De voor de algemeene interpretatie belangrijkste krommen zijn deze genummerd 1 (gezamenlijke dekking) en 3 (dekkingsvoorraad van de Nationale Bank van België).

De cijfers van vóór October 1926 zijn van luttel belang : ze vertegenwoordigen goud tegen den geldenden marktprijs van den dag, de hoeveelheden welke de Nationale Bank onder zich houdt zijn constant en vervullen niet de minste rol in de muntpolitiek. In October 1926, treedt er plots verandering in den toestand in, daar België ineens over een grooten voorraad dek-

kingsgoud en deviezen komt te beschikken. Het is niet ondienstig hier de juiste cijfers van zijn toenmalige hersamenstelling aan te halen :

		(in millioenen frankon)
Herwaardeerd oud goud.....	1.897	} 2.108
Herwaardeerde oude gouddeviezen	211	
Provenu der 7 pCt.-stabilisatieleening.....		3.236
Goud en deviezen binnengekomen :		
vóór 26 October 1926		773
van 26 October tot 4 November 1926		599
Goudvoorraad van de Schatkist		1.302
Gezamenlijke dekking op 4 November 1926.....		8.018

Om deze tabel te begrijpen, mag niet uit het oog worden verloren, dat in de tijdens de vóór stabilisatieperiode binnengekomen deviezen begrepen waren, behalve de in de tabel vermelde 773 millioen, ook het meerendeel der deviezen voorkomend op de rekening der Schatkist; men bereikt aldus een gezamenlijke toeneeming van dichtbij fr. 2 milliard. De aankopen worden vanaf April 1926 ingezet, doch natuurlijk pas in ruime mate na den omkeer van de beweging der wisselkoersen; het was, inderdaad, natuurlijk, dat de repatriëring van kapitaal geschiedde op het oogenblik van de revalorisatie van den frank en, dat aanzienlijke deviezenaankopen konden worden gedaan. Laten wij er echter op wijzen, dat het herwaardeerde zilver voor een klein bedrag begrepen is in de deviezen van vóór 26 October 1926.

De bewegingen van den goudvoorraad geven vervolgens zeer getrouw deze van de geldcirculatie weer, de data der veranderingen in de oriëntatie stemmen volledig overeen. Zoo vertoont van 1928 tot September 1931, de goudvoorraad regelmatig neiging tot uitzetten; dit hoeft niet te verwonderen, vermits het binnenlandsch crediet van de circulatiebank weinig belangrijk is en, dat een uitzetting van de circulatie alleen kan ontstaan door opvragingen van geld uit het buitenland. Daaruit hoeft echter niet te worden geconcludeerd, dat de progressie even zoo regelmatig geschiedde als deze der biljetten; wegens de binnenlandsche behoefte aan crediet, groeide de goudvoorraad van de Bank minder vlug aan tot aan de lente van 1929; hij groeide sneller aan in den loop der volgende jaren, daar diezelfde behoeften afnamen. In den totalen voorraad, wordt een tegenovergestelde beweging waargenomen, daar het Rijk, tot aan het begin van 1930, aanzienlijke liquide middelen had opgestapeld, welke het tijdens de crisis verteerd heeft; dit leidde het ertoe aan de Circulatiebank goud en deviezen af te geven, waardoor de reserves aanzwollen.

Het heeft weinig nut de algemeene bewegingen van den goudvoorraad tijdens de volgende jaren te bespreken, daar ze vrijwel denzelfden loop als de geldcirculatie volgen; doch ze vertoonen ietwat sterker schom-

melingen vanaf 1932 tot en met 1934, en naderhand opnieuw vanaf den zomer van 1937. Vóór dezen tijd, had de totale voorraad niet begeven, terwijl de voorraad van de Bank zijn toppunt bereikt had in October 1936.

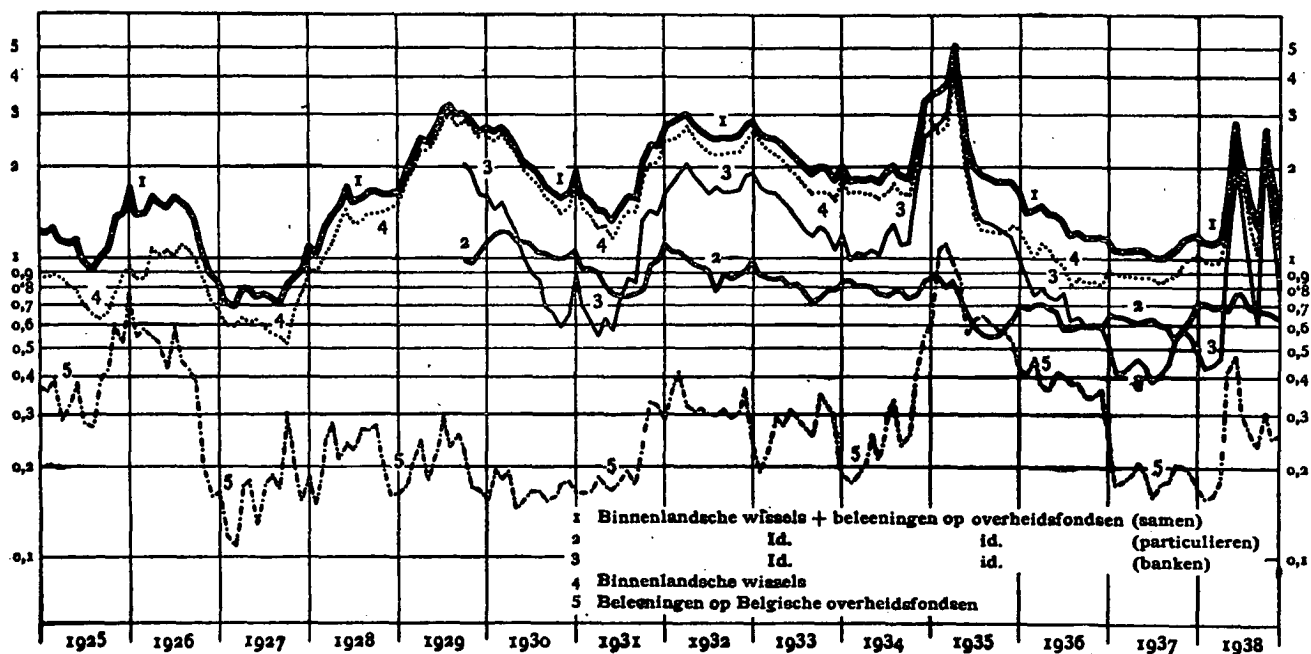
Het verschil tusschen de totale dekking en den algemeenen voorraad van de Nationale Bank van België bestaat uit de goud- en deviezenreserves van het Rijk. De omvang van deze laatste is natuurlijk afhankelijk van den algemeenen toestand der Schatkist en

het ware verkeer in de bewegingen van het staatsvermogen monetaire oorzaken te gaan zoeken. Deze voorraden worden aangelegd of gebruikt uit eigen beweging, *onafhankelijk van het mechanisme van het internationaal monetair evenwicht, regulator van den voorraad der circulatiebank*. Tot de dekking behooren ze dus maar in een zeer ruimen zin — wij zouden bijna zeggen, dat zij er maar toe behooren in een oorlogseconomie, waar de metaalreserves worden opgebruikt, maar dit zou ons begrip al te zeer beperken.

GRAFIEK III.

Het binnenlandsch crediet van de circulatiebank

In milliarden franken, aan het begin van elke maand

Aldus omschreven, is de voorraad van de Schatkist in hooge mate aan de schommelingen der economische conjunctuur onderworpen; in tijden van voorspoed kan hij opnieuw worden gevormd dank zij de begrotingsoverschotten en hij smelt weg in crisistijd tengevolge van de begrotingstekorten.

Die schommelingen hoeven geen verwondering te wekken, daar de financieele maatregelen gewoonlijk getroffen worden op grond van bestaande toestanden, derhalve overdreven of onvoldoende, in de uitvoering van de begroting naar gelang de veranderingen die zich in de algemeene conjunctuur voordoen.

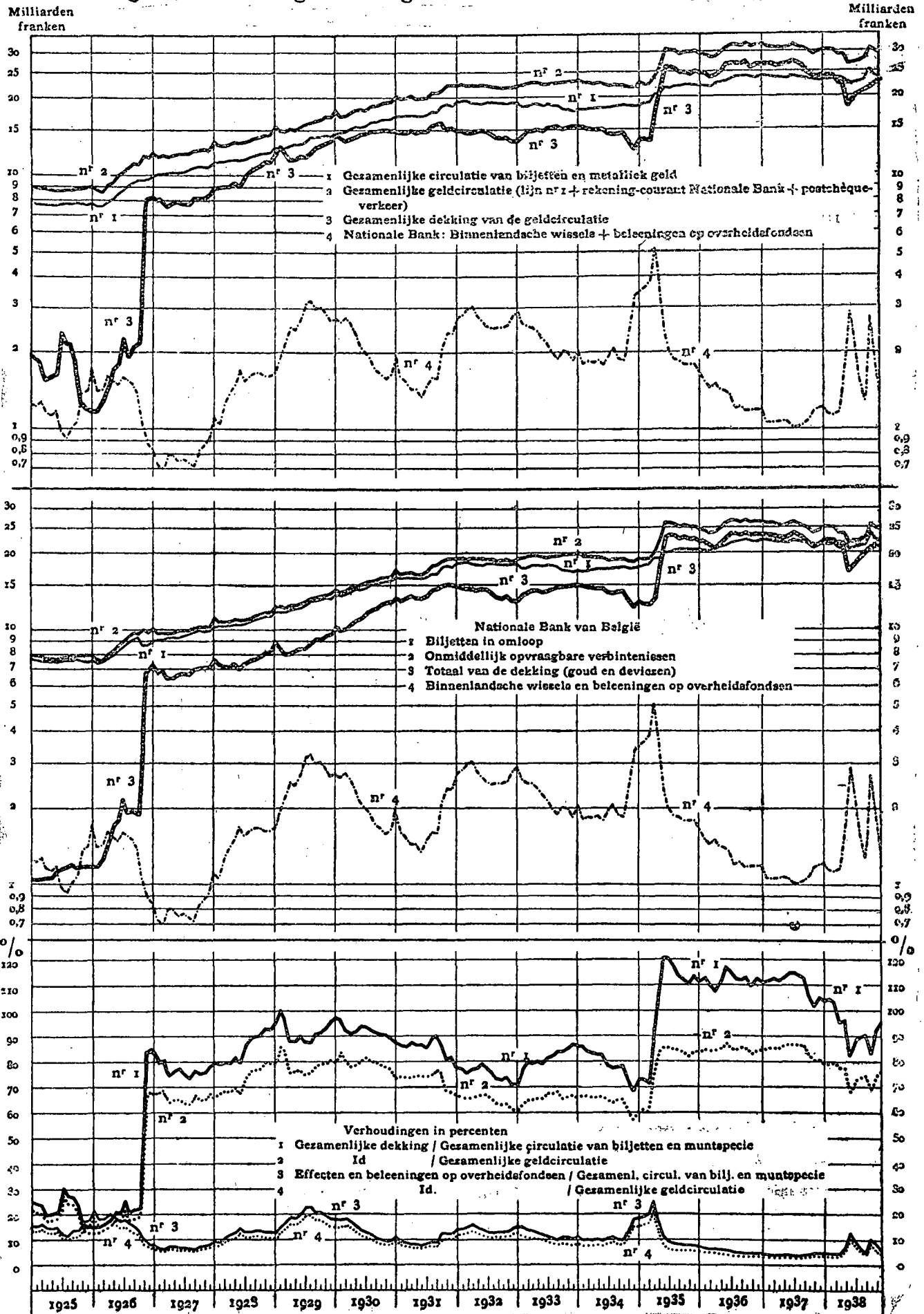
Uit de conjunctuur kan echter den uiterst onregelmatigen loop van de kromme n° 6 niet worden verklaard, zoo dient o.m. in 1926 en 1935 rekening te worden gehouden met de omstandigheid, dat de boekwinst op de herwaardeering van den goudvoorraad van de Nationale Bank van België aan het Rijk werd afgestaan, voorts zijn tal van bewegingen maar te verklaren door de uitgiften van leeningen of de del-

gingen van schulden door den Staat. Dit onderzoek behoort niet tot het kader dezer studie.

Slechts met één woord moet hier even worden gesproken over de indeeling van de dekking in goud en deviezen. Tot in 1931, heeft naar oud gebruik de Nationale Bank van België een ruim bedrag aan deviezen onder zich gehouden; zoo was n.l. het vermogen van de Schatkist in deviezen belegd en in beginsel komt er slechts incidenteel goud in voor en dan nog maar in geringe mate. Op den vooravond van den sterlingval, hield België 8.120 miljoen goud onder zich en 8.093 miljoen aan deviezen.

Aan het einde van September 1931, werd tot omzetting van de deviezen in goud besloten. De saldi welke tot medio 1932 overbleven, vertegenwoordigden het sterlingbezit der Bank in September 1931, waarvan deze laatste zich geleidelijk heeft ontdaan om ze te vervangen door stukken van de Belgische openbare dollarsschuld, ingevolge de overeenkomst van 27 Juli 1932. Sindsdien bestaan de voorraden van het Rijk en van de Bank uit geel metaal.

Het geld, de dekking van het geld en het crediet van de Circulatiebank

Grafiek III betreft het binnenlandsch crediet dat door de Circulatiebank werd verstrekt; de hiertoe aangewende middelen zijn het disconto en de beleeningen op effecten. Dit laatste element is altijd gekend geweest. De discontoportefeuille mag beschouwd worden als onbekend, totnogtoe, voor de jaren 1926 tot 1937. Het goud en de deviezen waarmede zij samen onder een zelfde rubriek geboekt stond, vertegenwoordigen, inderdaad, een betrekkelijk groote massa die aan variaties in tegengestelden zin onderhevig was. De beteekenis van de discontobeweging was aldus niet meer te snappen, terwijl de variaties van den goudvoorraad meer verborgen waren in het detail dan in het algemeen verloop.

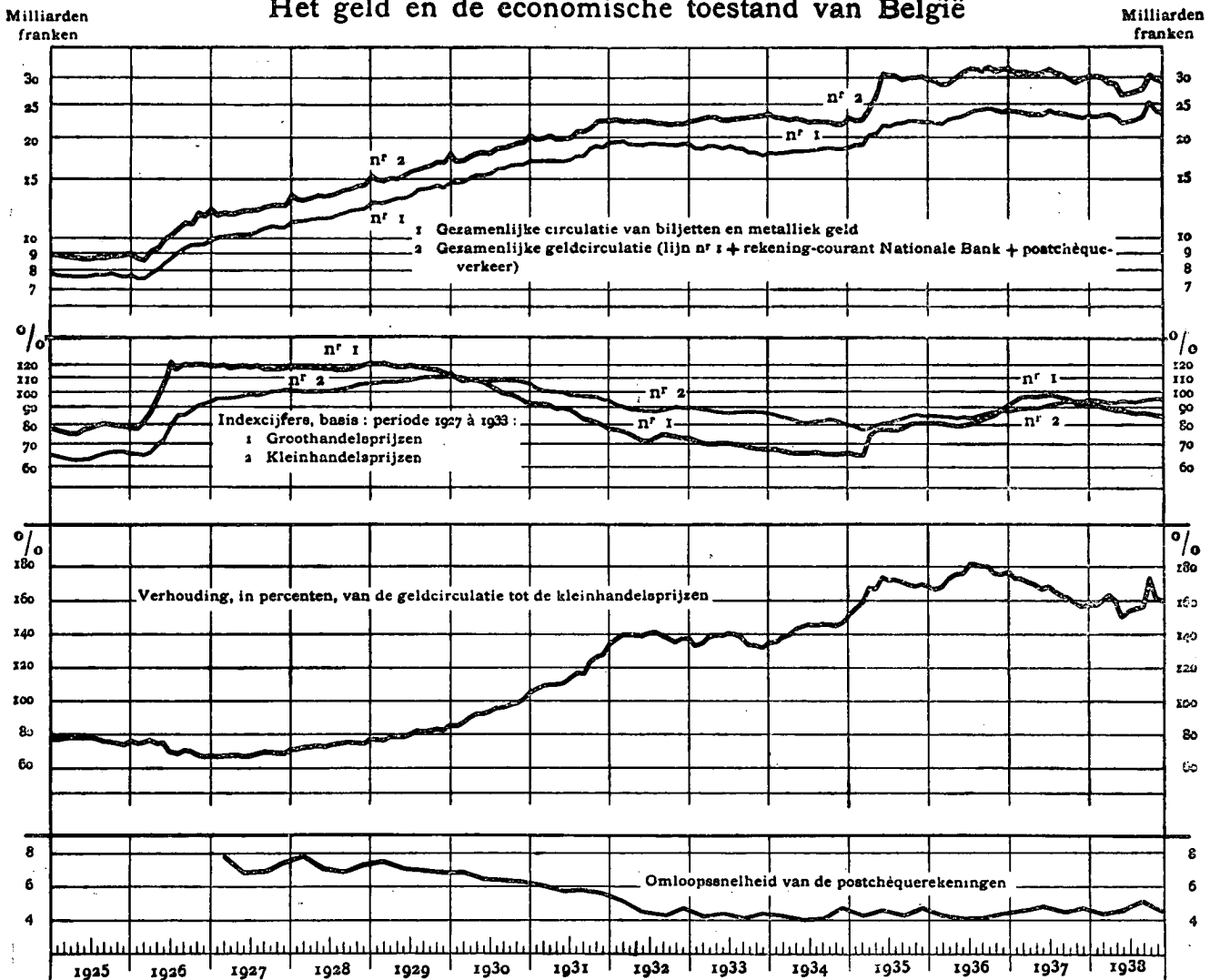
Zooals blijkt uit de krommen 2 en 4, zijn de variaties in het disconto vooral te wijten aan de discontoeeningen der bankiers. Het rechtstreeksch beroep op disconto vanwege de particulieren,—vooral langs de discontokantoren om, ondergaat veel minder den invloed der gebeurtenissen, doch loopt regelmatig achteruit, zooals trouwens de gezamenlijke discontoeeningen. De geneigdheid van de handels- en finan-

cieele instellingen om haar liquide middelen op te voeren, leidt tot vermindering van het normale beroep op het disconto; in piektijden, daarentegen, blijven de behoeften nagenoeg even groot.

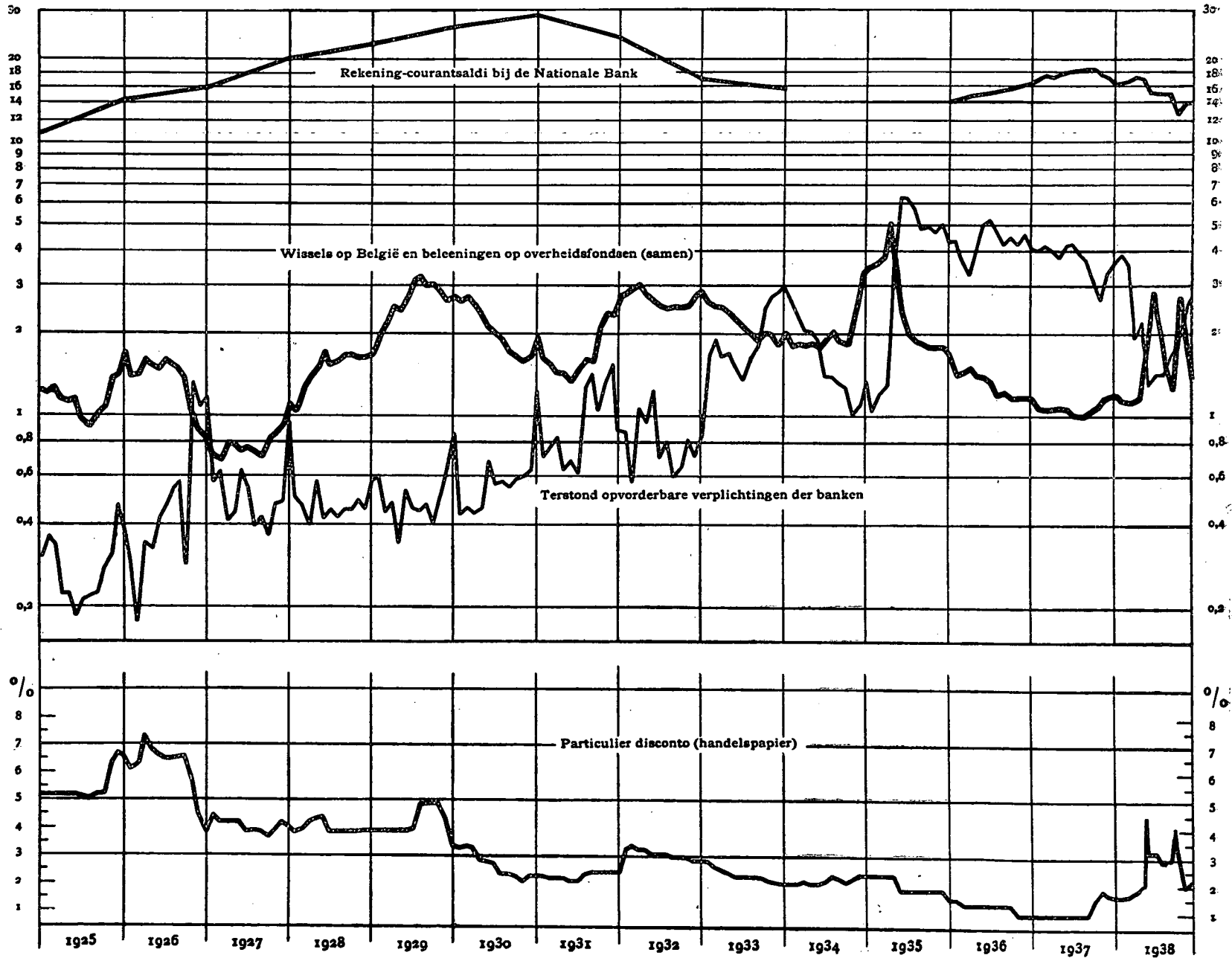
In den loop van de bestudeerde periode constateeren wij, tot vijfmaal toe, een bijzonder beroep op het crediet van de circulatiebank. Viermaal ging het om er zich op oogenblikken van spanning te kunnen doorheen slaan: laatste maanden van 1925, September 1931 tot Maart 1933, November 1934 tot Maart 1935, April-Mei 1938, met een herhaling in September voor politieke beroeringen. Deze data zijn te zeer gekend om commentaar te vergen. In den loop van elk van deze periodes, stegen eveneens de beleeningen op effecten en voorschotten in rekening-courant; de grootste spanning was deze van 1934-1935, tijdens dewelke het beroep op dergelijke beleeningen bijzonder groot is geweest. Een enkele maal, van September 1927 tot Augustus 1929, is de expansie naar verhouding van de zakenontwikkeling geweest en die keer was er ook geen stijging bij de beleeningen en voorschotten waar te nemen.

GRAFIEK V.

Het geld en de economische toestand van België

Het crediet van de Nationale Bank en de financiële toestand van België In milliarden franken, aan het begin van elke maand

Het bijzonder karakter van het crediet der circulatiebank in den loop der jongste jaren, blijkt zeer duidelijk uit den loop der krommen: zoo we rekening houden met de beweging die zich in den loop der groote in 1929 culmineerende voorspoedperiodes heeft voorgedaan, dient het crediet van de Bank, behalve voor een uiterst klein bedrag, slechts als reserve voor het Belgisch bankstelsel. Men spreekt het aan als de nood aan den man komt, doch zoodra de lastige oogenblikken voorbij zijn, trachten de private banken het roer om te gooien, m.a.w. niet meer hun toevlucht tot het herdisconto te nemen; zoo het moet, zal daartoe tot een algemeene inkrimping van het crediet worden overgegaan, waarbij de behoeften van het bankapparaat tot de vorige stadiums zullen worden teruggebracht. In dit geval, wordt het doel langzaam bereikt, zooals in 1930-1931 en in 1932-1933; daarentegen is de omkeer bruusk geweest in 1926, 1935 en 1936, toen toevloeiing van deviezen de verrichtingen vergemakkelijken. Kortom, discontering en beleeningen

zijn een tijdelijke aanpassingsmechanisme en de algemeene bewegingen van expansie en contractie die op het bankstelsel inwerken, zijn er niet in terug te vinden.

III. — Diverse elementen tot interpretatie.

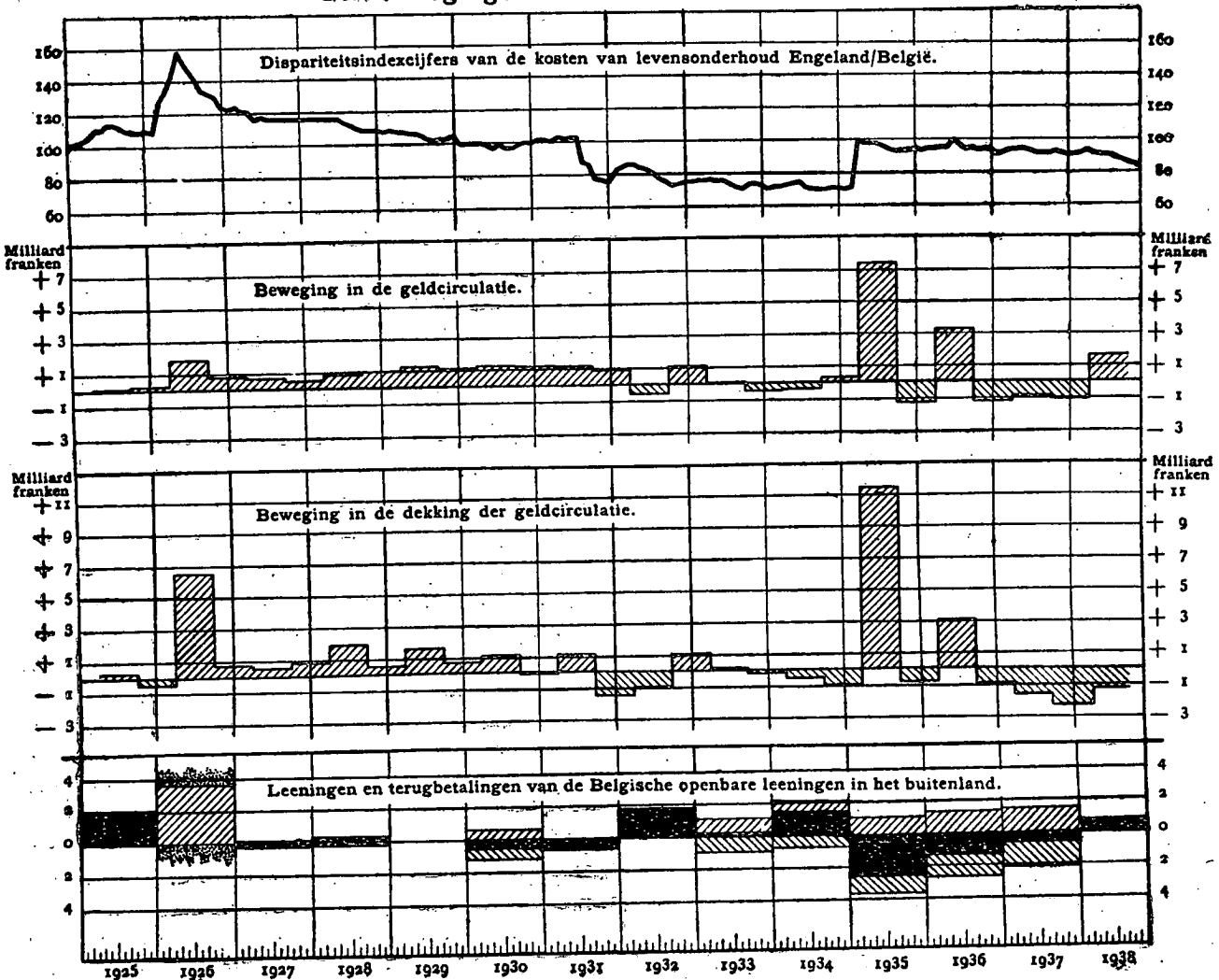
Na aldus de algemeene samenstelling van den monetair toestand omschreven te hebben, zullen wij voor onze analyse de belangrijkste krommen in verband brengen met andere elementen van den economischen toestand. Onzes erachtens, blijken de volgende vergelijkingen hier noodig:

1. De vergelijking van de voornaamste krommen van het geld, van de dekking en van het crediet der circulatiebank, vergelijking slaande op de interne verhoudingen van het stelsel (grafiek iv);

2. Het geldquantum en het algemeen prijsverloop (grafiek v);

GRAFIEK VII.

Geldbewegingen en buitenlandsch evenwicht.

3. Het crediet van de circulatiebank en de financiële toestand van het land (grafiek vi);

4. De bewegingen in het geld en de dekking in verband met de koopkrachtpariteiten en de internationale kapitaalbewegingen (grafiek vii).

Het boven- en het middengedeelte van grafiek iv bieden veel gelijkens: het eene geeft inderdaad den algemeenen toestand van het land aan, terwijl het andere den toestand der Nationale Bank aanwijst, die in het geheel het overheerschend element uitmaakt: de grootste verschillen slaan op de dekkingskromme. Het onderste gedeelte teekent verhoudingen tusschen krommen.

Ziehier de voornaamste punten welke aandacht verdienen:

1. Sedert het einde van 1926, is de dekking steeds zeer hoog geweest, vaak zelfs overvloedig; op het kwaadste oogenblik, aan het einde van 1934, was de gezamenlijke geldcirculatie nog tot nagenoeg 60 pCt. gedekt; welnu, dit percentage overtreft nog ruimschoots hetgeen de normale werking van het *banking principle* vereischt. Op andere oogenblikken, had de aanzwelling van den dekkingsvoorraad voor gevolg inkrimping van het binnenlandsch credietvolume tot een zeer geringen omvang en zodoende verzwakking van de actie der circulatiebank op de Belgische markt. De verhouding van den voorraad alleen maar tot biljetten en metaalgeld, laat nog een grooteren indruk;

2. Waar van 1926 tot aan het einde van 1931, de monetaire dekking blijft aangroeien, is de aangroei van den goud- en deviezenvoorraad aan het einde van 1930 practisch gestuit; in de volgende jaren is, op oogenblikken van spanning, de dekking teruggelopen, doch de grafiek geeft den indruk dat de algemeene tendens naar behoud van den voorraad was gericht;

3. Van aanvang 1930 tot begin 1933, is het dekkingspercentage echter gevoelig gedaald. Dit als gevolg van tal van invloeden: in 1930 en 1931, de voortdurende uitzetting van de geldcirculatie; in 1932, een inkrimping van den voorraad tijdens een periode van spanning waarvan we reeds gewag hebben gemaakt. De ontspanning van 1933 en de nieuwe spanning van 1934 komen in de percentages zeer duidelijk tot uiting;

4. In 1937 en 1938, valt het dekkingspercentage, dat buitengewoon hoog was geweest toen het provenu van de herwaardeering nog niet besteed was, opnieuw op een peil dat niet ver aflight van het gemiddelde der jaren 1927 tot 1931. De teruggang is grooter voor de dekking van specie alléén, dan voor deze van de totale geldcirculatie; deze laatste omvatten inderdaad rekeningen van opgepot geld die verdwenen zijn, tegelijk met de daartegenover liggende voorraden, terwijl het chartaalgeld niet naar verhouding kromp;

5. De variaties in het binnenlandsch crediet van de circulatiebank zijn zeer ruim t.o.v. deze der andere krommen; doch zij slaan op een klein deel van het geheel, terwijl ze de 20 pCt. niet overschrijden dan

in tijden van uiterst sterke spanning en gewoonlijk ca. 10 pCt. bedragen in periodes van ontspanning, en — als bij voorbeeld onlangs — nog belangrijk minder; daar bovendien binnenslands het crediet gewoonlijk stijgt op het oogenblik, dat de dekkingsvoorraden verminderen, blijkt de invloed der variaties van discontó en beleeningen op het volume van de fiduciaire circulatie quasi nul. In de activa der balans werkt een compenseerend mechanisme.

Grafiek v zal het verband belichten tusschen geld en prijsbeweging. Opmerkelijk is vooral de zeer verschillende loop van de krommen; trouwens de afwezigheid van een regelmatig verband, wordt bij het onderzoek al dadelijk bevestigd, daar de monetaire kromme al te veel door de in 1926 en in 1935 gevorderde aanpassingen beïnvloed wordt, opdat de conjunctuuraanpassingen er nog op haar plaats zouden zijn; het is inderdaad een bewezen feit, dat, sedert 1870, de algemeene economische conjunctuur slechts zeer matig inwerkt op de hoeveelheid van het in omloop zijnde chartaalgeld, wanneer de munt gestabiliseerd is. Het hoeft dus niet te verwonderen, dat sedert de eerste stabilisatie, de terugslagen onmerkbaar zijn.

Ook ondergaat de verhouding van het geld (biljetten en specie) tot de kleinhandelsprijzen eigen schommelingen. Deze vergelijking is gewettigd wijl de biljetten vooral dienen als betaalmiddel van den kleinhandel, van de afgewerkte producten en van de diensten; dus moet er noodzakelijk een zeker verband bestaan met het binnenlandsche prijspeil. De algemeene tendens van deze verhouding is naar stijging gericht tot in 1936, oogenblik waarop verzadiging scheen bereikt; aan het einde van 1938, is schijnbaar de behoefte aan papieren kasgelden, bij gelijken prijs, juist het dubbel van hetgeen ze was aan het begin van 1925. Toen hield men niet van ruime kasmiddelen welke als wegs meltend werden beschouwd; op den dag van heden is het andersom: er wordt voor gezorgd, dat kasgelden rijkelijk voorhanden zijn, wegens het risico dat aan de beleggingen vastzit; de maatschappelijke gewoonten hebben zich in dezen zin gewijzigd.

Daar de overvloed van geld tot aan het einde van 1931 is blijven toenemen, bij dalende prijzen, ligt de sterkste aangroei van beschikbaar geld in goederenwaarde tusschen de jaren 1930 en 1931; daarop volgen twee jaren, tijdens dewelke de circulatie ietwat slinkt; de uitzetting herneemt vanaf begin 1934 en blijft gedurende de twee volgende jaren aanhouden, terwijl de geldcirculatie vlugger toeneemt dan de kleinhandelsprijzen. De tendens die op de monetaire inkrimping volgt, wordt niet gevolgd door de kleinhandelsprijzen, die vastblijven; zoodat dan ook de verhouding der krommen ten slotte beeeft.

Grafiek vi betreft het verband tusschen de weekstaten der Nationale Bank van België en den finan-

cieelen toestand van het land; ze betreft de veranderlijke posten van den weekstaat in verband met de ontwikkelingen op korten termijn: het crediet van de Bank binnenslands en de rekening-courantsaldi die vooral deze zijn van de financieele instellingen. In het meerendeel der omstandigheden bewegen zij zich in tegengestelde richting; dienaangaande is een aandachtig onderzoek van de grafiek beter dan commentaar. Er zijn echter twee uitzonderingen. Aan het einde van 1931 blijven de rekening-courantsaldi aanzwellen tot in December onder den invloed van de financieele liquidatie die uit de crisis voortvloeit, terwijl het gebeuren in Engeland de portefeuille opjaagt. Van Juni 1935 tot Augustus 1937, begeven de twee curven, wat uitzondering is, doch deze van het crediet is laag, waar deze van de rekening-courantsaldi zeer hoog staat, wat normaal is. In acht moet worden genomen, dat de teruggang van het crediet binnenslands in verhouding is tot den binnenlandschen toestand van het land, terwijl de ontlasting der rekening-courantsaldi toe te schrijven is aan het aanwenden van de overtollige ongebruikte reserves, hetzij in België, hetzij vooral in het buitenland.

De rentepercentages op korten termijn bewogen zich in nauwe correlatie met de twee geanalyseerde krommen. Het algemeen peil daalt in verhouding tot het groeiend volume der ongebruikte liquide middelen in rekening-courant; op korten termijn, staan de stijgingen en de dalingen in nauwer verhouding tot den omvang van het binnenlandsch crediet. De stijgingen zijn normaliter zwak en snel, zij doen zich met eenige vertraging voor, wanneer het beroep op het crediet van de Bank blijft voortduren.

Onze laatste grafiek (n° VII) slaat op de monetaire bewegingen, beschouwd van semester tot semester, in verband met zekere elementen van ons buitenlandsch evenwicht, wij bedoelen de dispariteit van de Koopkracht t.o.v. Engeland en de beteekenis van het beroep der Belgische openbare lichamen op buitenlandsche leeningen. Dit zijn natuurlijk slechts losse elementen van een ingewikkeld complex, dat de af- en toevloeiingen van geld beheerscht. De bewegingen in de geldcirculatie en in de dekking worden telkens onder oogen genomen van Maart tot September en van September tot Maart, daar zich herhaaldelijk in den loop dezer maanden belangrijke monetaire gebeurtenissen hebben afgespeeld. De kromme van het beroep op de buitenlandsche geld- en kapitaalmarkten omvat slechts de leeningen eenerzijds, en de buitengewone of massale terugbetalingen anderzijds, met uitzondering van de contractueele delgingsannuïteiten. Behalve in 1926, voor welk jaar wij geen nauwkeurige berekening hebben kunnen opmaken, is daarin de schuld op korten termijn begrepen; vandaar de weinig nauwkeurig begrensde stippellijn, terwijl het gearceerde deel althans de schuld op langen termijn aanduidt.

De fiduciaire circulatie volgt de beweging van de koopkracht-dispariteiten, ook al komt dit niet bepaald

duidelijk tot uiting. Van 1926 tot 1931, brengt het betrekkelijk lage prijsniveau hier te lande regelmatig een uitzetting van de geldcirculatie met zich, trouwens gesteund door andere factoren.

Deze beweging valt stil tijdens de periode van overwaardeering van den Belgischen frank (van 1932 tot 1934), doch de inkrimping is van luttel beteekenis. Ten slotte worden vanaf 1935 de resultaten wat zonderling: onder de inwerking van overvloedige terugvloeiingen van kapitaal, was de aanzwelling van de circulatie zoo plotseling dat deze schijnbaar plethorisch werd; de algemeene zin van de orientatie is naderhand dan ook een contractie die vooral slaat op de in rekening-courant liggende ongebruikte kapitalen. De geweldige uitbreiding van het vlottend kapitaal, in den loop der laatste jaren, stelt de fiduciaire circulatie aan dergelijke schokken bloot.

De gegevens betreffende de dekking vertoonen dezelfde algemeene tendensen, doch met veel minder regelmatigheid; het lijkt er zelfs naar, dat de toevloeiingen zich het meest in de zomersemesters voordoen, ofschoon het bestaan van een seizoensbeweging niet kan worden bevestigd. Meer nog dan voor de circulatie, zijn hier de toevloeiingen van 1926 en 1935 van reusachtigen omvang, zoodanig, dat de cijfers voor de perioden die volgen, er door neergedrukt worden, vermits de plethora met een slag bereikt is.

De buitenlandsche leeningen van het Rijk en de terugbetalingen houden oogenschijnlijk geen nauw verband met de bewegingen in de dekking — behalve in 1926, toen de voorraad opnieuw werd samengesteld en wel hoofdzakelijk door middel van leening. In 1935 gaat de beweging in tegengestelde richting: stellig werd het beroep op buitenlandsche leeningen bepaald stopgezet, maar de groote terugbetalingen vertegenwoordigen goeddeels de « nationalisaties » van Amerikaansche effecten welke bij de conversie der renten afgestempeld waren geweest. Benevens deze twee jaren met speciaal karakter, situeeren zich de « netto » buitenlandsche leeningen, vertegenwoordigd door de zwarte gedeelten, boven de nul, in den loop van de crisisjaren: 1925, 1932, 1934 en in veel mindere mate, 1938. De aanzienlijkste verlichtingen gebeuren in de jaren 1935 tot en met 1937, tijdens dewelke groote bewegingen in beide richtingen ontstonden tengevolge van de conversies. Herinneren wij dat deze kromme slechts een aanwijzende waarde bezit en, dat voor een beredeneerde beoordeeling van den invloed der buitenlandsche leeningen op de monetaire ontwikkeling, de kapitaalverrichtingen voor particuliere rekening zouden dienen in aanmerking genomen. Vermoedelijk zou ons dit geen buitengewoon nuttige geheimen ontsluiëren, daar het fundamenteel monetair evenwicht beheerscht wordt door overwegingen in verband met wisselkoersen, prijzen en circulatievolume.

Wij besluiten deze lange uiteenzetting met verwijzing naar de bijlagen bevattende de statistische tabellen die bij de hooger besproken grafieken behooren.

I. — DE GELDCIRCULATIE EN DE REKENING-COURANTSALDI

(millioenen franken).

BEGIN VAN ELKE MAAND	A. — DETAILGEGEVENS						B. — SAMENGETELDE BESTANDEDELEN				
	Metalliek geld	Biljetten in omloop voor rekening der Schatkist	Biljetten van de Nationale Bank van België	Eigen circulatie van het Groothertog. Luxemburg	Rekening-courantsaldi bij de Nationale Bank van België	Tegood bij den Dienst der Postchèques	Totale circulatie van de Schatkist	Totale geld-circulatie	Geldcirculatie + Rekening-courantsaldi bij de Nationale Bank van België	Geldcirculatie + Rekening-courantsaldi bij de N. B. van B. + tegood bij den Dienst der postch.	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(1 + 2)	(1 tot 4)	(1 tot 5)	(1 tot 6)	
1925 Januari	123	—	7.746	51	305	799	123	7.920	8.225	9.024	
1925 Februari	122	—	7.641	51	366	833	122	7.814	8.180	9.013	
1925 Maart	122	—	7.611	51	339	829	122	7.784	8.123	9.952	
1925 April	122	—	7.585	51	224	904	122	7.758	7.982	8.886	
1925 Mei	122	—	7.565	51	226	862	122	7.738	7.964	8.826	
1925 Juni	122	—	7.530	51	188	888	122	7.703	7.891	8.779	
1925 Juli	122	—	7.590	51	213	822	122	7.763	7.976	8.798	
1925 Augustus	122	—	7.675	51	221	828	122	7.848	8.069	8.897	
1925 September	122	—	7.646	51	226	823	122	7.819	8.045	8.868	
1925 October	122	—	7.731	51	278	814	122	7.904	8.182	8.996	
1925 November	122	—	7.636	51	310	854	122	7.809	8.119	8.973	
1925 December	122	—	7.555	51	472	832	122	7.728	8.200	9.032	
1926 Januari	123	—	7.650	51	386	895	123	7.824	8.210	9.105	
1926 Februari	122	—	7.487	51	286	930	122	7.640	7.926	8.856	
1926 Maart	123	—	7.507	51	99	919	123	7.681	7.780	8.699	
1926 April	122	—	7.747	51	346	981	122	7.920	8.266	9.247	
1926 Mei	123	—	7.983	51	332	992	123	8.157	8.489	9.481	
1926 Juni	123	—	8.336	51	425	1.111	123	8.510	8.935	10.046	
1926 Juli	125	—	8.631	51	476	1.166	125	8.807	9.283	10.449	
1926 Augustus	127	—	8.993	51	543	1.154	127	9.171	9.714	10.868	
1926 September	129	—	9.274	51	579	1.250	129	9.454	10.033	11.283	
1926 October	130	—	9.484	51	292	1.192	130	9.665	9.957	11.149	
1926 November	131	728	8.776	51	1.270	1.134	859	9.686	10.956	12.090	
1926 December	134	712	8.815	51	1.093	1.152	846	9.712	10.805	11.957	
1927 Januari	136	710	9.100	51	1.158	1.292	846	9.997	11.155	12.447	
1927 Februari	138	706	9.206	51	586	1.291	844	10.101	10.687	11.978	
1927 Maart	139	711	9.253	51	628	1.295	850	10.154	10.782	12.077	
1927 April	140	712	9.390	51	413	1.287	852	10.293	10.706	11.993	
1927 Mei	142	716	9.421	51	442	1.363	858	10.330	10.772	12.135	
1927 Juni	144	728	9.379	51	635	1.319	872	10.302	10.937	12.256	
1927 Juli	146	733	9.508	51	557	1.307	879	10.438	10.995	12.302	
1927 Augustus	146	744	9.862	51	418	1.307	890	10.603	11.021	12.328	
1927 September	148	750	9.865	51	429	1.305	898	10.814	11.243	12.548	
1927 October	148	750	10.029	51	367	1.410	898	10.978	11.345	12.755	
1927 November	149	748	9.995	51	476	1.352	897	10.943	11.419	12.771	
1927 December	151	740	10.002	51	487	1.315	891	10.944	11.431	12.746	
1928 Januari	152	746	10.382	51	944	1.470	898	11.331	12.275	13.745	
1928 Februari	153	749	10.437	51	511	1.450	902	11.390	11.901	13.351	
1928 Maart	155	748	10.441	51	475	1.433	903	11.395	11.870	13.303	
1928 April	156	750	10.560	51	405	1.506	906	11.517	11.922	13.428	
1928 Mei	158	(1) 750	10.617	51	579	1.512	908	11.576	12.155	13.667	
1928 Juni	160	750	10.608	51	424	1.624	910	11.569	11.993	13.617	
1928 Juli	161	750	10.691	51	454	1.557	911	11.653	12.107	13.664	
1928 Augustus	163	750	10.948	51	428	1.575	913	11.912	12.340	13.915	
1928 September	164	750	11.132	51	456	1.628	914	12.097	12.553	14.181	
1928 October	166	750	11.301	51	454	1.604	916	12.268	12.722	14.326	
1928 November	167	750	11.424	51	495	1.617	917	12.392	12.887	14.604	
1928 December	168	750	11.457	51	458	1.673	918	12.426	12.884	14.557	
1929 Januari	170	750	11.965	45	957	1.722	920	12.930	13.887	15.609	
1929 Februari	172	750	11.957	45	608	1.658	922	12.924	13.532	15.190	
1929 Maart	174	750	11.971	45	447	1.669	924	12.940	13.387	15.056	
1929 April	175	750	12.214	45	484	1.754	925	13.184	13.668	15.422	
1929 Mei	177	750	12.341	45	347	1.723	927	13.313	13.660	15.383	
1929 Juni	178	750	12.379	45	535	1.848	928	13.352	13.887	15.735	
1929 Juli	180	750	12.642	45	464	1.935	930	13.617	14.081	16.016	
1929 Augustus	182	750	13.144	45	403	1.853	932	14.121	14.524	16.377	
1929 September	183	750	13.230	45	478	1.848	933	14.208	14.686	16.534	
1929 October	185	750	13.441	45	303	2.059	935	14.391	14.694	16.753	
1929 November	186	750	13.610	45	634	2.016	936	14.591	15.225	17.241	
1929 December	187	750	13.480	45	650	2.084	937	14.462	15.112	17.196	
1930 Januari	188	750	13.933	41	1.196	2.115	938	14.912	16.108	18.223	
1930 Februari	190	750	13.848	41	441	2.007	940	14.829	15.270	17.277	
1930 Maart	190	750	14.002	41	464	1.987	940	14.983	15.447	17.434	
1930 April	190	750	14.341	41	533	2.081	940	15.322	15.855	17.936	
1930 Mei	192	750	14.658	41	569	2.039	942	15.641	16.210	18.249	
1930 Juni	192	750	14.614	41	686	2.034	942	15.597	16.283	18.317	
1930 Juli	193	750	14.857	41	416	1.950	943	15.841	16.257	18.207	
1930 Augustus	203	750	15.307	41	580	1.918	953	16.301	16.881	18.799	
1930 September	217	750	15.408	41	556	1.932	967	16.416	16.972	18.904	
1930 October	234	748	15.648	41	478	2.101	982	16.671	17.149	19.250	
1930 November	248	733	15.742	41	603	2.143	981	16.764	17.367	19.510	
1930 December	260	723	15.860	41	635	2.086	983	16.884	17.519	19.605	

(1) Grens der uitgite van biljetten voor rekening van de Schatkist (koninklijk besluit van 26 October 1928). Het overige is in omloop voor rekening van de Nationale Bank van België.

BEGIN VAN ELKE MAAND	A. — DETAILGEGEVENS						B. — SAMENGETELDE BESTANDDEELEN				
	Metallic- geld	Biljetten in omloop voor rekening der Schatkist	Biljetten van de Nationale Bank van België	Eigen circulatie van het Groothertog. Luxemburg	Rekening- courantsaldi bij de Nationale Bank van België	Tegoed bij den Dienst der Postchèques	Totale circulatie van de Schatkist	Totale geld- circulatie	Geldcirculatie + Rekening- courantsaldi bij de Nationale Bank van België	+ Geldcirculatie + Rekening- courantsaldi bij de N. B. van B. tegoed bij den Dienst der postch.	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(1 + 2)	(1 tot 4)	(1 tot 5)	(1 tot 6)	
1931 Januari	269	724	16.287	40	1.230	2.118	993	17.320	18.550	20.668	
Februari	282	713	16.159	40	719	2.116	995	17.194	17.913	20.029	
Maart	291	710	16.240	40	778	2.086	1.001	17.281	18.059	20.145	
April	300	707	16.230	40	974	2.258	1.007	17.277	18.253	20.511	
Mei	308	700	16.196	40	646	2.188	1.008	17.244	17.888	20.076	
Juni	318	691	16.153	40	690	2.192	1.009	17.202	17.892	20.084	
Juli	320	691	16.422	40	680	2.083	1.011	17.473	18.153	20.236	
Augustus	357	668	16.792	40	1.277	2.109	1.025	17.857	19.134	21.243	
September	382	619	16.809	40	1.291	2.083	1.001	17.850	19.141	21.224	
October	412	585	17.778	40	831	2.075	997	18.815	19.646	21.721	
November	437	548	18.030	40	1.335	2.231	985	19.055	20.390	22.621	
December	443	519	17.932	40	1.503	2.249	962	18.934	20.437	22.686	
1932 Januari	464	494	18.546	41	892	2.289	958	19.545	20.437	22.726	
Februari	483	462	18.583	41	888	2.457	945	19.569	20.457	22.914	
Maart	500	421	18.734	41	676	2.234	921	19.696	20.372	22.606	
April	520	390	18.402	41	1.071	2.280	910	19.353	20.424	22.704	
Mei	536	363	18.322	41	962	2.293	899	19.262	20.224	22.517	
Juni	547	332	18.197	41	1.244	2.256	879	19.117	20.361	22.617	
Juli	558	315	18.479	41	714	2.400	873	19.393	20.107	22.507	
Augustus	568	299	18.504	41	809	2.240	867	19.412	20.221	22.461	
September	574	281	18.434	41	813	2.148	855	19.330	20.143	22.291	
October	581	264	18.405	41	647	2.221	845	19.241	19.938	22.159	
November	594	245	18.295	41	795	2.371	839	19.175	19.970	22.341	
December	606	232	18.410	41	707	2.305	838	19.289	19.996	22.301	
1933 Januari	610	214	18.455	41	853	2.357	824	19.320	20.173	22.530	
Februari	629	198	17.839	41	1.676	2.425	827	18.707	20.383	22.808	
Maart	630	185	17.832	41	1.917	2.448	815	18.688	20.605	23.053	
April	629	175	18.193	41	1.693	2.555	804	19.038	20.731	23.286	
Mei	643	166	18.163	41	1.707	2.578	809	19.013	20.720	23.298	
Juni	648	156	18.043	41	1.514	2.491	804	18.888	20.402	22.893	
Juli	647	148	18.198	41	1.376	2.551	795	19.034	20.410	22.961	
Augustus	655	139	18.126	41	1.577	2.539	794	18.961	20.538	23.077	
September	662	133	17.978	41	1.802	2.575	795	18.814	20.616	23.191	
October	629	125	17.464	41	2.496	2.627	754	18.259	20.755	23.382	
November	671	119	17.362	41	2.584	2.661	790	18.193	20.777	23.438	
December	670	114	17.162	41	2.882	2.596	784	17.987	20.869	23.465	
1934 Januari	(1) 682	109	17.329	41	3.009	2.609	791	18.161	21.170	23.779	
Februari	708	103	17.218	41	2.660	2.572	811	18.070	20.730	23.302	
Maart	711	99	17.313	41	2.364	2.587	810	18.164	20.528	23.115	
April	670	95	17.430	41	2.091	2.610	765	18.236	20.327	22.937	
Mei	693	91	17.529	41	2.080	2.620	784	18.354	20.434	23.054	
Juni	715	87	17.525	41	1.917	2.538	802	18.368	20.285	22.823	
Juli	724	85	17.638	41	1.406	2.598	809	18.488	19.894	22.492	
Augustus	724	92	17.729	41	1.456	2.606	816	18.586	20.042	22.648	
September	776	111	17.789	41	1.330	2.516	887	18.717	20.047	22.563	
October	758	134	17.843	41	1.294	2.517	892	18.776	20.070	22.587	
November	748	158	17.684	41	1.021	2.608	906	18.631	19.652	22.260	
December	730	173	17.679	41	1.107	2.531	903	18.623	19.730	22.261	
1935 Januari	681	190	17.975	41	1.512	2.616	871	18.887	20.399	23.015	
Februari	716	193	18.141	41	1.053	2.597	909	19.091	20.144	22.741	
Maart	712	176	18.239	51	1.198	2.537	888	19.178	20.376	22.913	
April	720	(2) 619	19.125	51	1.288	2.617	1.339	20.515	21.803	24.420	
Mei	764	663	19.200	51	3.414	2.648	1.427	20.678	24.092	26.740	
Juni	836	642	20.380	51	6.350	2.762	1.478	21.909	28.259	31.021	
Juli	793	633	20.389	51	6.337	2.682	1.426	21.866	28.203	30.885	
Augustus	828	621	20.694	51	5.806	2.847	1.449	22.194	28.000	30.847	
September	841	618	20.750	51	4.898	2.761	1.459	22.260	27.158	29.919	
October	874	611	20.982	51	4.796	3.021	1.485	22.518	27.314	30.335	
November	900	591	20.964	51	4.763	3.087	1.491	22.506	27.269	30.356	
December	887	569	20.857	157	5.024	3.075	1.456	22.470	27.494	30.569	
1936 Januari	881	566	20.864	157	4.460	3.065	1.447	22.468	26.928	29.993	
Februari	866	558	20.539	157	4.390	3.049	1.424	22.120	26.510	29.559	
Maart	863	560	20.511	157	3.798	3.055	1.423	22.091	25.889	28.944	
April	869	567	21.110	157	3.236	3.157	1.436	22.703	25.939	29.096	
Mei	872	560	21.351	157	4.093	3.137	1.432	22.940	27.033	30.170	
Juni	875	562	21.533	157	5.051	3.155	1.437	23.127	28.178	31.333	
Juli	861	573	22.066	157	5.333	3.128	1.434	23.657	28.990	32.118	
Augustus	879	570	22.439	157	4.771	3.226	1.449	24.045	28.816	32.042	
September	882	571	22.573	157	4.255	3.298	1.453	24.183	28.438	31.736	
October	885	567	22.818	157	4.541	3.497	1.452	24.427	28.968	32.465	
November	880	558	22.445	157	4.264	3.459	1.438	24.040	28.304	31.763	
December	874	554	22.345	157	4.047	3.438	1.428	23.930	28.577	32.015	

(1) Uitgifte van zilverstukken van fr. 20.

(2) Overname door den Staat van de in omloop zijnde biljetten van fr. 50.

BEGIN VAN ELKE MAAND	A. — DETAILGEGEVENS						B. — SAMENGETELDE BESTANDDEELLEN				
	Metallick geld	Biljetten in omloop voor rekening der Schatkist	Biljetten van de Nationale Bank van België	Eigen circulatie van het Groothertog. Luxemburg	Rekening- courantsaldi bij de Nationale Bank van België	Tegoed bij den Dienst der Postchèques	Totale circulatie van de Schatkist	Totale geld- circulatie	Geldcirculatie + Rekening-cou- rantsaldi bij de Nationale Bank van België	+ Geldcirculatie + Rek.-courantsaldi bij de N. B. van B. + tegoed bij den Dienst der postch.	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(1 + 2)	(1 tot 4)	(1 tot 5)	(1 tot 6)	
1937 Januari.....	886	562	22.695	158	4.159	3.632	1.448	24.301	28.460	32.092	
Februari.....	883	547	22.563	158	4.063	3.549	1.430	24.151	28.214	31.763	
Maart.....	894	544	22.458	158	4.210	3.494	1.438	24.054	28.264	31.758	
April.....	905	549	22.239	158	4.052	3.426	1.454	23.851	27.903	31.329	
Mei.....	909	550	22.132	158	3.817	3.436	1.459	23.749	27.566	31.002	
Juni.....	914	545	22.001	158	4.200	3.523	1.459	23.618	27.818	31.341	
Juli.....	930	556	22.572	158	4.272	3.637	1.486	24.216	28.488	32.125	
Augustus.....	939	562	22.299	158	3.955	3.634	1.501	23.958	27.913	31.547	
September.....	932	558	22.158	158	3.729	3.612	1.490	23.806	27.635	31.147	
October.....	932	555	22.045	158	3.148	3.612	1.487	23.690	26.838	30.450	
November.....	926	545	21.769	159	2.603	3.697	1.471	23.399	26.002	29.699	
December.....	925	533	21.478	159	3.336	3.685	1.458	23.095	26.431	30.116	
1938 Januari.....	925	543	21.825	159	3.698	3.734	1.468	23.452	27.150	30.884	
Februari.....	917	530	21.730	159	3.925	3.640	1.447	23.336	27.261	30.901	
Maart.....	916	534	21.919	159	3.583	3.503	1.450	23.528	27.111	30.614	
April.....	915	538	22.255	159	1.987	3.546	1.453	23.867	25.854	29.400	
Mei.....	918	538	21.831	159	2.209	3.555	1.456	23.440	25.655	29.210	
Juni.....	922	536	20.703	159	1.328	3.371	1.458	22.320	23.648	27.019	
Juli.....	921	544	20.930	159	1.432	3.408	1.465	22.554	23.986	27.394	
Augustus.....	929	553	21.163	159	1.440	3.426	1.482	22.804	24.244	27.670	
September.....	931	552	21.601	159	1.671	3.423	1.483	23.243	24.914	28.337	
October.....	935	567	24.268	159	1.818	3.328	1.502	25.929	27.747	31.075	
November.....	926	543	22.708	159	2.441	3.471	1.469	24.336	26.777	30.248	
December.....	919	527	22.136	159	2.742	3.460	1.446	23.741	26.483	29.943	

II. — DEKKING VAN DEN GELDOMLOOP
(millioenen franken).

BEGIN VAN ELKE MAAND	A. — DETAILGEGEVENS									B. — SAMENGETELDE BESTANDDEELLEN				
	Goud			Staat — Geza- men- lijke goud- voor- raad	DEVIEZEN				Rijk — Totaal der deviezen	Geza- men- lijke goud- voor- raad	Geza- men- lijke deviezen- reserve	Totale reserve aan goud en deviezen	Geza- menlijke dekkingsvoor- raad van de Nationale Bank van België.	Geza- men- lijke reserve van het Rijk
	Nationale Bank van België				Nationale Bank van België			Totaal der deviezen						
	Zicht- bare goud- voor- raad	Niet zicht- bare goud- voor- raad	Geza- men- lijke goud- voor- raad	Wissels en goud- deviezen op het buiten- land	Niet zichtbare deviezen		Totaal der deviezen							
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	Buiten- landsche waarden	Speciaal fonds (deviezen en waarden)		(8)	(9)	(3+4)	(8+9)	(3+4+8+9)	(3+8)	(4+9)
1925 Januari ...	272	—	272	—	30	—	—	30	942	1.037	972	2.009	1.067	942
Februari ...	1.037	—	1.037	—	30	—	—	30	871	1.032	901	1.933	1.062	871
Maart ...	272	—	272	—	30	—	—	30	800	1.036	830	1.866	1.066	800
April ...	1.036	—	1.036	—	30	—	—	30	515	1.039	545	1.584	1.069	515
Mei ...	272	—	272	—	30	—	—	30	532	1.045	562	1.607	1.075	532
Juni ...	1.045	—	1.045	—	30	—	—	30	507	1.116	537	1.653	1.146	507
Juli ...	272	—	272	—	30	—	—	30	1.231	1.138	1.261	2.399	1.168	1.231
Augustus ...	1.138	—	1.138	—	30	—	—	30	1.006	1.161	1.036	2.197	1.191	1.006
September ...	1.161	—	1.161	—	30	—	—	30	940	1.190	970	2.160	1.220	940
October ...	1.190	—	1.190	—	30	—	—	30	711	1.158	741	1.889	1.178	711
November ...	272	—	272	—	30	—	—	30	89	1.161	119	1.280	1.191	89
December ...	1.161	—	1.161	—	30	—	—	30	11	1.166	41	1.207	1.196	11
1926 Januari ...	1.166	—	1.166	—	30	—	—	30	1	1.164	31	1.195	1.194	1
Februari ...	274	—	274	—	30	—	—	30	1	1.162	31	1.193	1.192	1
Maart ...	1.162	—	1.162	—	30	—	—	30	1	1.258	31	1.289	1.288	1
April ...	1.258	—	1.258	—	30	—	—	30	1	1.444	31	1.475	1.474	1
Mei ...	274	—	274	—	30	—	—	30	1	1.710	31	1.741	1.740	1
Juni ...	1.710	—	1.710	—	30	—	—	30	1	1.793	31	1.823	1.823	1
Juli ...	274	—	274	—	30	—	—	30	68	2.176	98	2.274	2.206	68
Augustus ...	2.176	—	2.176	—	30	—	—	30	11	1.920	41	1.961	1.950	11
September ...	1.920	—	1.920	—	30	—	—	30	151	1.941	181	2.122	1.971	151
October ...	1.941	—	1.941	—	30	—	—	30	260	1.901	290	2.191	1.931	260
November ...	274	—	274	—	30	—	—	30	1.302	2.832	5.186	8.018	6.716	1.302
December ...	1.901	—	1.901	—	2.462	1.422	—	3.884	1.315	3.101	5.050	8.151	6.836	1.315
1927 Januari ...	3.101	—	3.101	—	2.345	1.798	—	4.143	1.013	3.101	5.156	8.257	7.244	1.013
Februari ...	3.118	—	3.118	—	2.100	1.625	—	3.725	1.183	3.118	4.908	8.026	6.843	1.183
Maart ...	3.143	—	3.143	—	2.131	1.707	—	3.838	1.205	3.143	5.043	8.186	6.981	1.205
April ...	3.165	—	3.165	—	2.072	1.300	—	3.372	1.195	3.165	4.567	7.732	6.537	1.195
Mei ...	3.173	—	3.173	—	2.112	1.295	—	3.407	1.390	3.173	4.797	7.970	6.580	1.390
Juni ...	3.220	—	3.220	—	2.191	1.382	—	3.573	1.263	3.220	4.836	8.056	6.793	1.263
Juli ...	3.224	—	3.224	—	2.237	1.368	—	3.605	1.062	3.224	4.667	7.891	6.829	1.062
Augustus ...	3.249	—	3.249	—	2.225	1.296	—	3.521	1.086	3.249	4.607	7.856	6.770	1.086
September ...	3.296	—	3.296	—	2.312	1.492	—	3.804	1.216	3.296	5.020	8.316	7.100	1.216
October ...	3.373	—	3.373	—	2.296	1.512	—	3.808	1.144	3.373	4.952	8.325	7.181	1.144
November ...	3.456	—	3.456	—	2.260	1.522	—	3.782	1.123	3.456	4.905	8.361	7.238	1.123
December ...	3.535	—	3.535	—	2.200	1.477	—	3.677	1.383	3.535	5.060	8.595	7.212	1.383
1928 Januari ...	3.665	—	3.665	—	2.571	1.538	—	4.109	1.301	3.665	5.410	9.075	7.774	1.301
Februari ...	3.713	—	3.713	—	2.317	1.382	50	3.749	1.593	3.713	5.342	9.055	7.462	1.593
Maart ...	3.752	—	3.752	—	2.256	1.226	50	3.532	1.853	3.752	5.385	9.137	7.284	1.853
April ...	3.756	—	3.756	—	2.275	1.108	92	3.475	1.969	3.756	5.444	9.200	7.231	1.969
Mei ...	3.856	—	3.856	—	2.336	1.182	110	3.628	2.049	3.856	5.677	9.533	7.484	2.049
Juni ...	3.936	—	3.936	—	2.143	980	132	3.255	2.098	3.936	5.353	9.289	7.191	2.098
Juli ...	3.998	—	3.998	—	2.233	1.119	148	3.500	2.575	3.998	6.075	10.073	7.498	2.575
Augustus ...	4.016	—	4.016	—	2.366	1.135	169	3.670	2.975	4.016	6.645	10.661	7.686	2.975
September ...	4.024	—	4.024	34	2.477	1.087	188	3.752	3.120	4.058	6.872	10.930	7.776	3.120
October ...	4.038	—	4.038	33	2.557	1.163	210	3.930	3.150	4.071	7.080	11.151	7.968	3.150
November ...	4.097	—	4.097	103	2.698	1.207	245	4.150	3.249	4.200	7.399	11.599	8.247	3.249
December ...	4.217	—	4.217	103	2.627	1.180	264	4.071	3.210	4.320	7.281	11.601	8.288	3.210

Nota: Van Januari 1925 tot October 1926 wijzen de gecursiveerde cijfers op de gerevalueerde goudvoorraden op grond van de devaluatie van den Belgischen frank.

BEGIN VAN ELKE MAAND	A. — DETAILGEGEVENS									B. — SAMENGETELDE BESTANDDEELEN				
	Goud				DEVIEZEN					Geza- men- lijke goud- voor- raad	Geza- men- lijke deviezen- reserve	Totale reserve aan goud en deviezen	Gezamen- lijke dek- kingsvoor- raad van de Nationale Bank van België.	Geza- men- lijke reserve van het Rijk
	Nationale Bank van België			Staat — Geza- men- lijke goud- voor- raad	Nationale Bank van België			Rijk — Totaal der deviezen						
	Zicht- bare goud- voor- raad	Niet zicht- bare goud- voor- raad	Geza- men- lijke goud- voor- raad		Wissels en goud- deviezen op het buiten- land	Niet zichtbare deviezen			Totaal der deviezen					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3+4)	(8+9)	(3+4+8+9)	(3+8)	(4+9)	
1935 Januari ...	12.756	374	13.130	710	—	—	—	—	—	13.840	—	13.840	13.130	710
Februari ...	12.691	226	12.917	1.065	—	—	—	—	—	13.982	—	13.982	12.917	1.065
Maart ...	12.654	232	12.886	970	—	—	—	—	—	13.856	—	13.856	12.886	970
April ...	12.997	—	12.997	4.801	—	—	—	—	—	18.340	—	18.340	13.539	4.801
Mei ...	15.079	2.273	17.352	4.272	—	—	—	—	—	22.348	—	22.348	18.075	4.272
Juni ...	17.628	4.808	22.436	3.219	—	—	—	—	—	26.590	—	26.590	23.371	3.219
Juli ...	17.768	5.240	23.008	2.564	—	—	—	—	—	26.531	—	26.531	23.966	2.564
Augustus ...	17.593	5.346	22.939	2.347	—	—	—	—	—	26.243	—	26.243	23.895	2.347
September ...	17.084	5.094	22.178	2.297	—	—	—	—	—	25.399	—	25.399	23.102	2.297
October ...	17.356	5.256	22.612	1.854	—	—	—	—	—	25.408	—	25.408	23.554	1.854
November ...	17.173	5.091	22.264	1.800	—	—	—	—	—	24.992	—	24.992	23.192	1.800
December ...	17.433	4.975	22.408	2.336	—	—	—	—	—	25.679	—	25.679	23.342	2.336
1936 Januari ...	17.083	4.652	21.735	2.554	—	—	—	—	—	25.194	—	25.194	22.640	2.554
Februari ...	17.016	4.620	21.637	2.568	—	—	—	—	—	25.106	—	25.106	22.538	2.568
Maart ...	16.667	4.434	21.101	2.464	—	—	—	—	—	24.444	—	24.444	21.980	2.464
April ...	16.818	4.420	21.238	3.382	—	—	—	—	—	24.620	—	24.620	21.238	3.382
Mei ...	17.410	4.769	22.185	3.482	—	—	—	—	—	25.668	—	25.668	22.185	3.482
Juni ...	18.213	5.159	23.372	3.832	—	—	—	—	—	27.204	—	27.204	23.372	3.832
Juli ...	18.720	5.580	24.300	3.107	—	—	—	—	—	27.407	—	27.407	24.300	3.107
Augustus ...	18.645	5.619	24.264	2.957	—	—	—	—	—	27.221	—	27.221	24.264	2.957
September ...	18.539	5.411	23.950	3.307	—	—	—	—	—	27.257	—	27.257	23.950	3.307
October ...	18.844	5.613	24.457	3.260	—	—	—	—	—	27.717	—	27.717	24.457	3.260
November ...	18.397	5.366	23.763	2.770	—	—	—	—	—	26.533	—	26.533	23.763	2.770
December ...	18.614	5.442	24.056	3.060	—	—	—	—	—	27.116	—	27.116	24.056	3.060
1937 Januari ...	18.521	5.408	23.929	3.248	—	—	—	—	—	27.177	—	27.177	23.929	3.248
Februari ...	18.418	5.371	23.790	3.398	—	—	—	—	—	27.188	—	27.188	23.790	3.398
Maart ...	18.462	5.398	23.860	3.398	—	—	—	—	—	27.258	—	27.258	23.860	3.398
April ...	18.151	5.297	23.448	3.398	—	—	—	—	—	26.846	—	26.846	23.448	3.398
Mei ...	17.926	5.232	23.158	3.850	—	—	—	—	—	27.008	—	27.008	23.158	3.850
Juni ...	18.066	5.341	23.407	3.850	—	—	—	—	—	27.256	—	27.256	23.407	3.850
Juli ...	18.514	5.609	24.123	3.850	—	—	—	—	—	27.973	—	27.973	24.123	3.850
Augustus ...	18.115	5.435	23.550	3.850	—	—	—	—	—	27.399	—	27.399	23.550	3.850
September ...	17.912	5.219	23.130	3.850	—	—	—	—	—	26.980	—	26.980	23.130	3.850
October ...	17.512	4.859	22.371	2.862	—	—	—	—	—	25.233	—	25.233	22.371	2.862
November ...	16.718	4.747	21.465	2.562	—	—	—	—	—	24.027	—	24.027	21.465	2.562
December ...	17.098	4.747	21.845	2.562	—	—	—	—	—	24.407	—	24.407	21.845	2.562
1938 Januari ...	17.816	4.748	22.564	1.996	—	—	—	—	—	24.560	—	24.560	22.564	1.996
Februari ...	17.546	5.247	22.793	1.755	—	—	—	—	—	24.548	—	24.548	22.793	1.755
Maart ...	17.428	5.247	22.675	1.755	—	—	—	—	—	24.430	—	24.430	22.675	1.755
April ...	15.691	5.660	21.351	1.551	—	—	—	—	—	22.902	—	22.902	21.351	1.551
Mei ...	15.503	5.660	21.163	1.551	—	—	—	—	—	22.714	—	22.714	21.163	1.551
Juni ...	13.686	3.711	17.397	1.151	—	—	—	—	—	18.548	—	18.548	17.397	1.151
Juli ...	14.385	3.986	18.371	1.604	—	—	—	—	—	19.976	—	19.976	18.371	1.604
Augustus ...	14.861	4.336	19.197	1.312	—	—	—	—	—	20.509	—	20.509	19.197	1.312
September ...	15.505	4.786	20.291	863	—	—	—	—	—	21.154	—	21.154	20.291	863
October ...	16.144	5.138	21.282	390	—	—	—	—	—	21.672	—	21.672	21.282	390
November ...	16.985	4.388	21.373	1.260	—	—	—	—	—	22.633	—	22.633	21.373	1.260
December ...	17.191	4.388	21.579	1.260	—	—	—	—	—	22.839	—	22.839	21.579	1.260

BEGIN VAN ELKE MAAND	Binnenlandsche wissels			Beleeningen op Staatsfondsen			Totaal wissels en beleeningen		
	Rechtstr. disconto	Bankiers	Totaal	Particulieren	Bankiers	Totaal	Diversen	Bankiers	Totaal
1937 Januari	511	411	922	155	114	269	666	525	1.191
Februari	510	385	895	140	36	176	650	421	1.071
Maart	507	381	888	141	39	180	648	420	1.068
April	487	399	886	145	43	188	632	442	1.074
Mei	482	394	876	137	70	207	619	464	1.083
Juni	506	372	878	126	67	193	632	439	1.071
Juli	507	360	867	130	29	159	637	389	1.026
Augustus ...	480	357	837	127	49	176	607	406	1.013
September ..	471	396	867	132	48	180	603	444	1.047
October	418	465	883	127	79	206	545	544	1.089
November ..	457	515	972	131	72	203	588	587	1.175
December...	503	503	1.009	136	57	193	642	560	1.202

BEGIN VAN ELKE MAAND	Binnenlandsche wissels			Beleeningen op Staatsfondsen			Totaal wissels en beleeningen		
	Rechtstr. disconto	Bankiers	Totaal	Particulieren	Bankiers	Totaal	Diversen	Bankiers	Totaal
1938 Januari	594	453	1.047	130	44	174	724	497	1.221
Februari	599	393	992	120	38	158	719	431	1.150
Maart	581	399	980	119	42	161	700	441	1.141
April	585	404	989	117	61	178	702	465	1.167
Mei	588	758	1.346	100	327	427	688	1.085	1.773
Juni	630	1.772	2.402	145	330	475	775	2.102	2.877
Juli	635	1.263	1.898	144	163	307	778	1.427	2.205
Augustus ...	581	760	1.341	123	141	264	704	901	1.605
September ..	542	518	1.060	145	91	236	687	609	1.296
October	538	1.885	2.423	141	168	309	679	2.053	2.732
November ..	498	1.208	1.706	170	82	252	668	1.290	1.958
December...	481	651	1.132	166	92	258	647	743	1.390

TEXTIELBEDRIJF EN BINNENLANDSCHE MARKT

door den heer Raoul Miry,

Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Gent.

Iedereen weet, dat de groote, traditioneele, « klas-sieke » takken van het Belgisch textielbedrijf onmogelijk met de beperkte binnenlandsche markt die ter hunner beschikking staat, het leven kunnen houden. Voor dit bedrijf, wellicht meer nog dan voor sommige andere niet minder belangrijke sectoren onzer nationale economie, geldt de gebiedende wet van den export. Maar niemand is onkundig van de structuurwijzigingen die de internationale handel sedert den wereldoorlog onderging, van de stijgende industrialisatie der z. g. jonge landen, van het alomheerschend protectionisme, van de autarkistische neigingen waarvan tal van natiën blijk geven. De crisis van 1929-30 en de langdurige depressie tot dewelke zij aanleiding gaf, vermenigvuldigden hunnerzijds de reeds voorheen met kwistige hand op de baan van den buitenlandschen goederenruil gezaaide hinderpalen. De massale productie van garens en weefsels, die in de Belgische fabrieken tot stand komt, stuitte dus geleidelijk, gedurende de laatste jaren, op groeiende exportmoeilijkheden. Tal van afzetgebieden gingen verloren; andere leverden niet meer het belang op dat zij destijds vertoonden; nog andere getuigen van een buitengewoon groote instabiliteit, die meermaals verband houdt met politieke toestanden. De verdwenen, ingekrompen of wispelturige vreemde markten door nieuwe vervangen, is soms een bijna onoplosbaar probleem. Toch vallen er, in den loop der jongst vervlogen jaren, talrijke voorbeelden van een dergelijk streven aan te stippen. Terzelfdertijd zagen de belanghebbende ondernemingen naar middelen uit om zich, beter dan voorheen, aan de binnenlandsche behoeften aan te passen en de nationale markt — aan dewelke zij vóór den oorlog soms wel te weinig aandacht geschonken hadden — methodisch voor hun producten te winnen. Op sommige gebieden scheen men zelfs in dit laatste opzicht volledig uit de wolken te vallen, zooals o. m. in de wolnijverheid, nopens dewelke ons in het bijzonder deze bekentenis trof, die wij letterlijk vertalen: « Daarenboven hebben wij,

sedert einde 1934, om zoo te zeggen onze binnenlandsche markt *ontdekt!* (1) ». Talrijk waren dan ook de initiatieven die, in dezen geest, met taai geduld werden doorgedreven. Zij vormen, in onze economische evolutie, misschien wel een der meest belangwekkende verschijnselen van den tijd dien wij beleven, en bewijzen hoe, zonder het zelf te willen of te wenschen, Belgische industrieën zich, onder den druk der omstandigheden, ten deele op het plan der autarkie moeten verhouden. Het is deze wending van zaken die wij, wat het textielbedrijf betreft, hieronder in haar algemeene trekken beproeven te schetsen.

Onder de traditioneele afdelingen van ons textielbedrijf is de *katoennijverheid* ongetwijfeld de branche die het meest van al onder de industrialisatie der z. g. jonge landen te lijden heeft. In Azië vooral, zijn sedert den wereldoorlog de spullen als paddestoelen uit den grond geschoten, en iedereen weet dat bv. de Japansche concurrentie, op grond van loonen en arbeidsuren die ver van de Europeesche afwijken, zelfs Lancashire duchtig in het gedrang heeft gebracht. België moet zijn productie van katoengarens, voor de overgrootste meerderheid, onder den vorm van katoenen stoffen uitvoeren. De eigen markt is immers veel te klein om de totale voortbrenging der weverijen op te nemen, en de bestaande nijverheidsuitrusting is buiten alle verhouding tot de mogelijkheden van de binnenlandsche consumptie. In 1935 exporteerden wij 22.500 ton katoenen weefsels; in 1936 klom de uitvoer op 26.200 ton; in 1937 was hij nog van 23.800 ton. Vergeleken met de cijfers over de jaren die de crisis van 1929-30 voorafgingen (42.200 ton in 1928 en 42.800 ton in 1929) beteekent zulks een gevoeligen achteruitgang. Weliswaar daalde ook de invoer. Hij viel van 3.460 ton in 1929 op 1.160 ton in 1937. Doch van een compensatie der twee verschijnselen kan hier kwalijk gesproken worden. Wanneer men het binnenlandsch verbruik op gemiddeld 20.000 ton schat,

(1) Comité Central Belge de la Laine. « Rapport du directeur à l'assemblée générale statutaire du 26 mai 1937 ».

zijnde één derde van de totale voortbrenging van 1929, komt men tot de conclusie, dat zelfs in de beste periode na de crisis, één derde van de getouwen stil stonden, hetzij de helft van de uitrusting die voor den uitvoer werkte. De binnenlandsche consumptie, daarentegen, vermeerderde slechts in geringe mate (2). Belgische katoenfabrikanten beproefden het de bedrijfsorganisatie hunner nijverheid op touw te zetten, o. m. met het doel, productie en prijzen te regelen. Op dit onderwerp, dat wij hier onlangs aanraakten (3), zullen wij niet opnieuw ingaan. Laten wij liever strict binnen de grenzen van deze verhandeling blijven, en even nagaan wat sommige firma's, op zuiver industrieel gebied, ondernomen hebben om ten spijte van alles toch nog met den vreemde te kunnen concurreeren of zich aan de binnenlandsche noodwendigheden aan te passen. Van dit standpunt beschouwd, dienen wij er aan te herinneren dat de Belgische katoenspinnerijen in hoofdzaak uitgerust zijn — of het voorheen althans waren — om garens voort te brengen tot en met het Engelsch nummer 40. Vóór 1932 produceerden zij weinig of geen fijnere nummers, en waren onze weverijen, voor deze laatste garens, op invoer aangewezen, vooral uit Groot-Brittannië. Sedert enkele jaren heeft er zich in dezen toestand een gedeeltelijke wijziging gemanifesteerd. Sommige ondernemingen besloten er toe, ook zeer fijne garens te spinnen. Maar — men verzekerde het ons althans uitdrukkelijk — stuiten hunne inspanningen nog altijd op een bestendige concurrentie van wege het buitenland omdat de fijne garens te weinig toeprotectie genieten. Dit kiesch vraagstuk, over hetwelk andere belanghebbenden gebeurlijk een tegenovergestelde meening kunnen koesteren, heeft in alle geval een zeker aantal weverijen niet verhinderd, zich in het bijzonder op de productie van katoenen weefsels toe te leggen waarin de fijne nummers verwerkt worden. Zoo, o. m., op de fabricage van neteldoek voor gordijnen, die een rechtstreeksche mededinging tegen van oudsher bekende Zwitsersche artikelen vertegenwoordigt. Tevens op het weven van fraaie popelines, waarvan Engeland lang de leverancier bij uitstek was. Andere ondernemingen brengen thans de batisten en linons voort op dewelke destijds de textielindustrie uit de Vogeezen met recht fier zijn kon. Dat deze en gene specialiteiten stilaan uitbreiding nemen, mag afgeleid worden uit volgende verklaring, die wij in het jaarverslag over 1936 van een te Wondelgem-bij-Gent gevestigde spinnerij aantreffen, wiens productie o. m. zeer fijne garens omvat : « Onze kwaliteiten van katoen worden meer en meer gewaardeerd. Om zoo te zeggen gestandaardiseerd,

concurreeren zij op de Belgische markt met de beste merken uit het buitenland en blijken zij zelfs bij machte te zijn, deze laatste geleidelijk te vervangen. »

De Belgische *wolnijverheid*, men weet het, is ten opzichte harer bevoorrading met grondstof, onafscheidbaar aan de internationale markten gekoppeld. Vóór 1914 waren Groot-Brittannië en Duitschland haar meest belangrijke afnemers van garens. Frankrijk, integendeel, voerde bij ons in. Deze toestand bleef, in zijn algemeene trekken althans, ongewijzigd tot aan de crisis van 1929-30. Toen stortte het voormalig evenwicht ineen en moest de wolnijverheid, evenals de meeste onzer productiesectoren, met gansch nieuwe omstandigheden rekening beginnen houden. Zij weerstond nochtans, en wellicht beter dan welkdanige andere bedrijfstak ook, aan de structuurwijzigingen van de internationale economie. « Dit had zij — kon de directeur van het « Belgisch Centraal Comité van de Wol » schrijven — aan haar jarenlange vestiging te danken, aan haar familiaal karakter, aan de afwezigheid van concentratie; tevens aan het feit dat zij aan geen over-outilleering leed (4). » Een blik op de statistieken over den Belgischen handel met den vreemde volstaat daarenboven om te constateeren dat onze nationale markt vroeger reeds de gansche productie van kamwol, kamgarens en wollen stoffen kon opslorpen. Het waren alleen de kaardspinnerij, de wolwasscherij en de carbonisatie die zonder den afzet in het buitenland niet leven konden. In deze voorwaarden, bestond de mogelijkheid om de internationale omstandigheden toch ten minste gedeeltelijk door een adaptatie te compenseeren. Maar daartoe was een onderlinge regeling noodig tusschen de producenten van de landen met dewelke de Belgische wolnijverheid doorlopende betrekkingen onderhield. Na langdurige onderhandelingen, kwam in dezen geest een Fransch-Belgische overeenkomst tot stand (November 1934) wier gevolgen zich, door het spel van de clause der meestbegunstigde natie, over andere landen konden uitbreiden. Zonder op alle details van het akkoord in te gaan, mag gezegd worden, dat Frankrijk zijn traditioneel afzetgebied in België behield, terwijl onze industrie, o.m. bij tusschenkomst van contingenteering, beter dan voorheen voor sommige artikelen beschermd werd en zich in een bepaalde mate verkoopsmogelijkheden op de Fransche markt openen zag.

Op dergelijke basis konden de Belgische wolnijverraars een verdere aanpassing hunner productie aan de binnenlandsche behoeften doordrijven. De onderhandelingen waarvan hierboven spraak, hadden trouwens een tweede voordeel afgeworpen. De Belgische weverijen waren nl., ter gelegenheid der besprekingen, in nauwer contact met de spinnerijen gekomen, hadden de technische en commercieele inspanningen

(2) A. MULIER, « De evolutie van de textielnijverheid ». (*Economische Tijdingen van de Kredietbank voor Handel en Nijverheid*, 10 November 1933.)

(3) Cf. R. MIRY, « Kartels, economische verstandhoudingen en Belgische uitvoerhandel ». (*Tijdschrift voor Inlichting en Documentatie van de Nationale Bank van België*, September 1938.)

(4) H. BRUNNINGHAUSEN, « L'industrie lainière belge et ses accords avec l'industrie française ». (*L'Exportateur français*, 14 Maart 1935.)

dezer laatste beter leeren waardeeren, en deden hun dientengevolge meer bestellingen van goederen die zij voorheen uit den vreemde importeerden. Dit was, o. a. het geval van zekere kwaliteiten van garens wier productie destijds in hoofdzaak een specialiteit uit het Noorden van Frankrijk vormde (bv. de z. g. fantaisiegarens waarmede men te Ronse damesstoffen weeft). Wel blijken de binnenlandsche afzetmogelijkheden voor soortgelijke artikelen niet voldoende omvangrijk; toch verwezenlijkte men in die richting een ernstigen vooruitgang. Deze wijziging in de houding der weverijen, gepaard met de devaluatie van den frank einde Maart 1935, liet de Belgische spinnerijen toe, op de nationale markt een plaats te herkennen welke de ten deele verloren buitenlandsche afzetgebieden zou vergoeden (5).

Aangewakkerd door een kontingenteering bij invoer, ontwikkelden zich zekere fabricages van wollen stoffen die eertijds door Groot-Brittannië geleverd werden (goedkope Schotsche *tweeds*, gewone cheviots voor confectie, sommige kwaliteiten van flanel, enz.). Deze goederen worden, den dag van vandaag, doorlopend in België voortgebracht, en zelfs dikwijls tegen prijzen die betrekkelijk gemakkelijk de concurrentie van wege de Britsche koopwaar kunnen afweren. De nationale producenten hebben echter vastgesteld dat de verbruiker zich vaak door de Engelsche afkomst van een weefsel laat verblinden, zelfs wanneer het lagere of middelmatige kwaliteiten geldt, zoodat de kleermaker er zich in tal van gevallen toe genoopt ziet, *nolens volens* geïmporteerde stof te gebruiken en de na lastige en lange inspanningen voortgebrachte nationale koopwaar, terzijde te schuiven. Niettemin kunnen van heden af aan talrijke weverijen aangestipt worden, o. m. in de omgeving van Eekloo en van Verviers, die met de productie van dergelijke goederen interessante uitslagen bereiken. Hetzelfde kan gezegd worden van bepaalde genres van dekens, in Jacquard en gedrukt, evenals van sommige « Engelsche sportartikelen ». Maar, naar men ons uit goede bron verzekert, hebben de Belgische manufacturen van wollen stoffen met een factor af te rekenen die bekommelingen baart. Firma's uit het Noorden van Frankrijk achtten het, nog niet lang geleden, noodig of nuttig, op Belgisch grondgebied filiaalweverijen op te richten. Een feit dat wij ook in de tapijtnijverheid constateeren! Deze vreemde ondernemingen, die men o. m. te Moeskroen en in andere gedeelten van het grensgebied aantreft, dragen er zonder twijfel toe bij, den invoer van Fransche stoffen in te krimpen. Niettemin, en hoewel zij met een meerderheid van Belgisch personeel werken, komt de activiteit van voornoemde firma's ten deele aan uitheemsch kapitaal ten goede.

(5) *Comité Central Belge de la Laine*, « Rapport du directeur à l'assemblée générale statutaire du 26 mai 1937 ».

Over de *rayonne* — alias *kunstzijde* — als grondstof op zich zelf, denken wij hier niet te moeten uitweiden. Wel, integendeel, blijkt het ons niet van belang ontbloomt, haar steeds verdergaande en gediversifieerde benutting aan te toonen, en meteen een woordje over haar familieleden te reppen. Daarmede bedoelen wij de jongst geboren kunstmatige vezels die, van het scheikundig-technisch standpunt beschouwd, ofwel rayonnesoorten zijn, ofwel vezels die met de rayonne verband houden.

Behoudens de basis-grondstof die voor haar productie in aanmerking komt — nl. cellulose — neemt de voortbrenging van rayonne uitsluitend nationale arbeidskrachten en inlandsche hulpstoffen in beslag. Iedere natie, iedere regeering, hebben er zich dan ook diep voor geïnteresseerd gevoeld, ze beschermd, ze in de mate van het mogelijke aangewakkerd, soms zelfs haren export gesteund. In de autarkistisch georiënteerde landen treedt zulks nog veel duidelijker op het voorplan dan elders.

België bezit een rayonnenijverheid die sterk geconcentreerd is en in 1937 circa 7 1/2 miljoen kg. produceerde. Een deel daarvan wordt in het binnenland verbruikt; een ander deel neemt den weg van den uitvoer. Maar er is kunstzijde en kunstzijde. Eigenlijke kunstzijde wordt voortgebracht onder den vorm van een bijna eindeloze draad, die tientallen kilometer lengte heeft. De verwerking ervan moet met deze structuur rekening houden, en vermenging met natuurlijke vezels die, zooals men weet, een zeer geringe lengte hebben, kon niet in aanmerking komen zoolang de techniek er niet in slaagde, ook cellulose-derivaten met korte vezels te doen ontstaan. De techniek loste echter het vraagstuk op, en thans is de textielindustrie, de wereld door, verrijkt geworden met allerlei kunstmatige grondstoffen die, evenals katoen en wol bv., in vlokvorm voorkomen. Aan die nieuwe, korte vezels, werd, naargelang van de landen, een verschillenden generischen naam geschonken (*Zellwolle, Staple fibre, Fiocco, Fibres courtes cellulosiques, Rayonne coupée, Schappe artificielle*, enz.), terwijl hun onderscheiden kwaliteiten, vermengingen en samenstellingen, met de meest diverse woorden werden bestempeld (*Vistra, Flox, Phryx, Fibro*, e.d.).

Ten onzent kwamen dergelijke cellulosevezels, als nationaal product, slechts in 1935 op de markt (6). Zij vertoonden weldra verschillende soorten en begonnen hun loopbaan onder namen als *Fibrelta, Fibrelmat, Fibramine*. Derwijze geconditioneerd dat men ze leveren kan volgens de door den klant aangeduide lengte; naar de door hem gewenschte mogelijkheden van vermenging met katoen, met wol, met vlas; blinkend of mat; voorzien om bewerkt te worden op deze of gene machine, bieden die diverse kunstmatige

(6) Lezing gehouden in verschillende Kamers van Koophandel door den heer DELANGE, beheerder-directeur van de *Fabella*, over: « L'industrie des fibres artificielles en Belgique » (tekst in *Le Moniteur textile* van April 1938).

grondstoffen een schier onbegrensde gamma van gebruiksmogelijkheden. Men spint en weeft ze thans reeds in allerhande combinaties. Men vindt ze terug in ondergoed en in hemden, in pyjamas en in dameskleeren, in tafellakens en in breigoedartikelen, in heerencostumes en in overjassen, in fantaisieweefsels en in meubelstoffen, in toiletlinnen en in dekens. De *Fabelta* (« Union des Fabriques Belges de Textiles Artificiels ») die ze lanceerde, houdt er zelfs een speciale organisatie op na om haar gebeurlijke afnemers van alle nieuwe gebruiksmogelijkheden der korte vezels op de hoogte te houden. De *Fabelta* installeerde inderdaad een laboratorium waar ieder nieuw op de markt verschijnend weefsel ontleed wordt. Blijkt het dat men de stof in kwestie met korte vezels kan voortbrengen, dan wordt zij in een speciale weverij- en ververij tot stand gebracht, en ontvangt ieder belanghebbend Belgisch fabrikant een monster, begeleid van voldoende technische uitleggingen opdat hij terstond zelf de productie op grotere schaal kunne aanvangen.

Daar de vraag naar korte cellulosevezels voor het oogenblik, in verhouding tot de verbruikspossibilititeiten, veeleer gering blijft, verkeert die nieuwe nijverheid in België nog in een aanvangsstadium. Toch leverde zij reeds interessante uitslagen op. Hare expansie in de toekomst zal o. i. veel van twee factoren afhangen: eenerzijds van den technischen vooruitgang die zij nog verder ten opzichte van de vergelijking der hoedanigheden harer producten met de hoedanigheden der natuurlijke vezels verwezenlijken kan; anderzijds van de prijsbewegingen dezer laatste.

In verband met de rayonne is het wellicht niet overbodig, hier enkele gegevens aan te halen over de Belgische activiteit inzake *natuurzijde*. Deze laatste grondstof wordt, onder den vorm van garens, uit den vreemde ingevoerd, ten einde in het land zelf geweven te worden. België telt thans circa duizend weefstoelen die voor de productie van stoffen in natuurzijde in aanmerking kunnen komen (tegen ongeveer vier duizend getouwen waarop rayonne geweven wordt). Het is slechts sedert 1923, dat deze nijverheid een vlugge uitbreiding heeft genomen, en den import van zijden weefsels uit het buitenland voor eigen fabricaten heeft doen wijken. Zij werkt om zoo te zeggen uitsluitend voor de nationale markt, doch beperkt er zich over het algemeen toe, stoffen voort te brengen van veeleer klassieke types. De « hautes nouveautés » blijven vooralsnog een monopolium van Lyon en enkele andere uitheemsche productiecentra. Dit dient aan de jarenlange specialisatie dezer centra toegeschreven, aan de technische volmaking hunner fabricage, aan de verkooporganisatie in het buitenland waarover zij sedert lange jaren beschikken. Maar de weverij van natuurzijde heeft den bijstand noodig van specialisten op het gebied der ververij en der appretuur. Aanvankelijk moesten de

Belgische weverijen hunne producten ter voleindiging naar den vreemde sturen, en vooral naar Frankrijk. Daarin is sedert 1925-26 verandering gekomen, zoodat heden ten dage ook deze bedrijvigheid in het land zelf beoefend wordt.

« Het dient erkend — lezen wij in een handelsbericht — dat onze fabrikanten van *breigoederen* merkwaardige vorderingen hebben gemaakt. Zij brengen thans tal van artikelen voort waarvoor zij vroeger op import waren aangewezen, en diè bv. zeer goed de vergelijking met de beste Fransche weefsels en breigoederen kunnen doorstaan (7). » De desbetreffende nijverheid ligt over gansch het land verspreid, met als kenmerkende centra: Sint-Niklaas, Leuze, Aalst, Dinant, Moeskroen, enz. Onmiddellijk na den oorlog nam zij een groote vlucht. Aanvankelijk had zij, op enkele uitzonderingen na, een veeleer familiaal karakter en helde in tal van gevallen naar het ambacht over. Zelfs de groote firma's deden dikwijls voor hun rekening door deze huisnijverheid produceeren. Maar gedurende de laatste jaren verminderde het beroep op een dergelijke handelwijze, en werd de uitrusting meer en meer geconcentreerd. De prikkel daartoe ligt in de evolutie zelf van de breigoedfabricage besloten. Men heeft waarlijk in dezen textieltak zevenmijllaarzen geschoeid, daar de adaptatie aan de toepassingsmogelijkheden van nieuwe grondstoffen voortdurend aan de mechanische uitrusting, aan de organisatie der ondernemingen en aan de technische bekwaamheid der bedrijfsleiders, zwaardere eischen stelt (8).

Na omstreeks 1929-30 een hoogtepunt bereikt te hebben, verminderde de activiteit van de Belgische breigoedindustrie. Daarvoor waren verschillende redenen verantwoordelijk. De crisis, en de depressie die er zich uit ontwikkelde, gingen hier gepaard met de expansie van de fabricage in andere landen, en o. m. in Nederland. De export, in hoofdzaak uit veeleer goedkoope kwaliteiten bestaande, werd diep getroffen, terwijl de invoer niet in dezelfde verhouding verminderde. In 1930, bv., exporteerde België 2.665 ton breigoederen, tegenover een import van 472 ton; in 1937 waren de cijfers resp. van 944 ton en 365 ton. De verloren afzetgebieden werden bijgevolg, in het jaar van voorspoed 1937, niet teruggewonnen. Vandaar steeds meer inspanningen om de binnenlandsche markt zoo volledig mogelijk te prospecteeren en om zelf vreemde specialiteiten voort te brengen. Deze evolutie werd trouwens door de voortschrijdende benutting van rayonne en aanverwante kunstmatige vezels aangewakkerd. Maar zij heeft een keerzijde. « De breigoednijverheid, in al hare genres, en o. a. in rayonne, neemt met den dag meer uitbreiding. Zij doet het ten nadeele van sommige producten van de weverij, en

(7) *Economische Tijdingen van de Kredietbank voor Handel en Nijverheid* (25 Januari 1937).

(8) H. BRUWIERA, vice-voorzitter van het *Verbond der Belgische Breigoedfabrikanten*, « Sint-Niklaas en de breigoedindustrie », (*Moniteur textile*, October 1937.)

vooral van de katoenweverij: » Zóó drukt zich een verslag van 1936 uit, opgemaakt in naam van industrieelen die tot een bijzonderen textieltak behooren waarin zij goed geplaatst zijn om een dergelijken gang van zaken te volgen, nl. de nijverheid van de ververij, de bleekerij, enz. (9). In hetzelfde document treffen wij nog deze constataties aan : « De breigoednijverheid is een nieuw afzetgebied voor de twijndrij geworden. De vraag naar gejaspeerde garens in katoen en rayonne, in katoen en korte cellulosevezels, enz., heeft den dalenden omzet in zuivere katoenjaspés aangevuld. Ook de fabricage van allerhande fantaisiegarens wordt belangrijker. »

Dit verschaft ons de gelegenheid, even de initiatieven na te gaan waarvan de nijveraars uit de *finishing* van garens en van weefsels gedurende de laatste jaren blijk gaven. Uit hunne jaarverslagen, gepubliceerd door de Gentsche Kamer van Koophandel, leeren wij, dat zij reeds in 1933 op de binnenlandsche markt aangewezen waren, en zich voor het vraagstuk geplaatst zagen, onophoudend de meest verscheiden technische verbeteringen toe te passen. Het volgende jaar verklaren zij voor geen enkele kapitaalbelegging achteruit te deinzen van zoodra de uitrusting hunner nijverheid zulks eischt. De cliënteel — luidt het — is ten gevolge van de crisis veel-eischend geworden. De afwerking van garens en stoffen vertoont van jaar tot jaar een hoogere kwaliteit. In 1934 werden op dezen weg nieuwe stappen gedaan, vooral t. o. v. het verven en het drukken van fijne katoenen weefsels en van stoffen in rayonne en in natuurzijde. « Onze industrie is thans bij machte, alle *finishing* uit te voeren, zelfs de meest ingewikkelde op dewelke nog tot vóór korten tijd de reputatie van de meest gewaardeerde specialiteiten uit den vreemde berustte. Het is daaraan toe te schrijven, dat de weverij verder op de binnenlandsche markt voet heeft kunnen vatten, erin geslaagd is de laatste invoerproducten terug te drijven en, bij gelijke kwaliteit, op de exportmarkten aan de internationale mededinging het hoofd te bieden. »

Evenals de « klassieke » afdelingen van het Belgisch textielbedrijf, is onze *tapijtnijverheid* in hoofdzaak op export aangewezen. Deze industrie, waarvan de bakermat, ten tijde van een reeds ver vervlogen verleden, Vlaanderen geweest is, telde vóór den wereldoorlog nog geen half dozijn ondernemingen. Haar meest belangrijke centrum was het Land van Waas, met als middelpunten Sint-Niklaas en Hamme. Van daar uit, bewoog zij zich in de richting van het Westen, naar Lokeren en Gent, om zich nog later naar het Kortrijksche uit te breiden en zelfs tot vlak bij de Fransche grens, daar, na den oorlog, in deze laatste gewesten Fransche nijveraars uit het Noorden op Belgisch grondgebied filialen oprichtten. Thans

(9) *Chambre de Commerce de Gand*, « Rapport annuel (Industries de l'Achèvement) », 1936.

bestaan er in België een vijftigtal tapijtweverijen, waarvan meer dan de helft kleine ondernemingen zijn, gegroeid uit den concurrentiegeest en in hunne vestiging geholpen door de electricatie van het platteland. Op enkele groote fabrieken na, behoort feitelijk onze tapijtindustrie grootendeels tot den kring van de huisnijverheid. Uit een onlangs door het « Verbond der Textielgroepeerings van België » doorgedreven onderzoek bleek, dat die nijverheid tegenwoordig, wat hare uitrusting betreft, een gezamenlijke breedte inzake weefstoelen van circa 2.500 meter bezit, waarvan 920 meter wol verwerken en 454 katoen.

Het Britsche Rijk was tot vóór enkele jaren een uitstekend afzetgebied. Maar sedert Engeland tot een scherp protectionisme besloot, en ten gevolge van het tot standkomen der Ottawa-akkoorden, verminderde de uitvoer in bepaald bedenkelijke verhoudingen. In Februari 1938, verhoogde de Engelsche regeering nogmaals de invoerrechten op sommige vreemde tapijten, zoodat verleden jaar, de Belgische export naar Groot-Brittannië eens te meer een aanzienlijken achteruitgang ondergaan moest. In Nederland is de invoer gecontingenteerd. Hij is het ook in Denemarken. Frankrijk, Italië en Centraal Europa, hunnerzijds, zijn om zoo te zeggen geheel en al als koopers van Belgische tapijten verdwenen, en de hoop op verruiming van den handel met de Vereenigde Staten van Amerika, die bij het sluiten der Britsch-Amerikaansche overeenkomst van November 11. was opgedaagd, schijnt voor onze tapijtfabrieken geen werkelijkheid te willen worden. België kan op dit gebied uit de meestbegünstiging waarover het op grond van zijn eigen handelsverdrag met de Vereenigde Staten beschikt, weinig of geen profijt trekken, daar alleen sommige categorieën van tapijten ontlast werden die Engeland speciaal aanbevelen en feitelijk buiten onze fabricatie vallen.

Toch hebben onze industrieelen er het bijtje niet bij neergelegd. Met taai geduld, en ten spijt van de onderlinge concurrentie die, bij gebrek aan het slagen van coordinatiepogingen met het oog op de productie voor het binnenland, zwaar op hunne commercieele bedrijvigheid drukt, strijden zij onverpoosd voort. « Het dynamisme onzer *carpetmen* — schreef enkele jaren geleden een bevoegde personaliteit uit het vak — is waarlijk kenschetsend als men bedenkt, dat zij noch moed noch geld gespaard hebben om zelfs in de moeilijkste jaren hunne ondernemingen te moderniseeren, uit te breiden en aan de eischen der cliënteel aan te passen. In de jaren 1929 en volgende, toen wollen tapijten, zelfs deze van zeer gewone kwaliteit, voor de arbeidende klasse te duur geworden waren, hebben verschillende fabrikanten zich toegelegd op het vervaardigen van tapijten waarvan de wollen pluche door katoen werd vervangen. Enkel en alleen zij belangrijke wol- en jutespinnerijen toege-

voegd » (10). Ontelbare kwaliteiten en combinaties mogelijk zijnde, zoeken de producenten steeds naar nieuwe artikelen die of op de nog zeldzaam voorkomende vrije markten afzet vinden kunnen, of er in slagen, toch nog de beschermde afzetgebieden van destijds binnen te dringen. Men mag bepaald beweren, dat de Belgische tapijtfabrieken geen enkel genre in het onverlet hebben gelaten. In deze echte kunstnijverheid, wordt in alle stijlen gewerkt, worden voortdurend patronen ontworpen door vakkundige lui met artistieke aanleg, komen sommige nabootsingen de Oostersche modellen zóó nabij, dat men tot de « ingewijden » moet behooren om het onderscheid te kunnen maken (11).

In tegenwoordigheid van het internationaal protectionisme en met het doel, uit de binnenlandsche afzetmogelijkheden te halen wat men er uit halen kan, gaven tal van fabrieken een ongemeene uitbreiding aan de productie der katoenen tapijten. Dit artikel — geboren in 1930 — is aan een vinnige mededinging blootgesteld van wege Italië, en in een zekere mate van wege Frankrijk. Toch wordt het in verschillende landen als een specifiek Belgische specialiteit beschouwd. Men verkoopt het courant in Engeland, in Noord-Amerika en in Australië; tevens op de binnenlandsche markt. Het katoenen tapijt, immers, is betrekkelijk goedkoop. De varieteit der teekeningen, die Oostersche of Chineesche motieven behandelen, en de rijkdom der tonaliteiten, maken het in de oogen van vele verbruikers zeer aantrekkelijk. Maar het meest belangrijke uitzicht dezer fabricage is wel, dat zij de producenten in staat stelt, met gansch nieuwe groepen van koopers in aanraking te komen. Het wollen tapijt is duur; het katoenen tapijt valt meer in het bereik van de bescheiden inkomens. Weliswaar vervloeken de fabrikanten van wollen tapijten deze evolutie. Zij was echter — zegde ons een leidend man uit de Belgische textielindustrie — onvermijdelijk. Zij was het niet alleen terwille van zuiver commercieele bekommelingen, doch ook ten gevolge van de stijgende mechanisatie der voortbrenging. M. a. w. : het goedkoop katoenen tapijt beantwoordde aan de noodzakelijkheid van de massaproductie. Een keerzijde van de medaille is hier nochtans de soms sterke afhankelijkheid van eventueele conjunkturschommelingen. Het komt niet zelden voor, dat in crisistijd, de groote fabrieken tot 75 t. h. van hunne weefstoelen moeten stilleggen, terwijl de kleine producenten altijd maar doorwerken, en zelfs met twee of drie ploegen.

Van dit laatste standpunt beschouwd, betreuren sommige nijveraars het gebrek aan solidariteit dat in hunne industrie heerscht. Niet alleen op de binnenlandsche markt, doch ook ten opzichte van den uitvoer, brengt af en toe een woedende concurrentie gansch het prijzenmechanisme in het gedrang. Het

tapijt is inderdaad een der eerste fabricaten dat door de crisis getroffen wordt. Om het tempo der productie te behouden, doet men dan tragsgewijze toegevingen op de prijzen, en doet men het des te gemakkelijker daar de tapijtnijverheid zeer verbrokkeld is. Anderzijds dient nochtans opgemerkt, dat de technische volmaking der productie, de onophoudende adaptatie aan de behoeften en mogelijkheden van den tijd, het voortdurend zoeken naar nieuwigheden en de onvermoeibare prospectie der afzetgebieden, precies aan den geest van individueel initiatief te danken zijn. Van dezen geest kunnen nog, behoudens hetgeen hierboven t. o. v. het katoenen tapijt en van de ontelbare varieteiten reeds gezegd werd, andere bewijzen aangehaald worden. Zoo, het voorbeeld van sommige producenten die erin slaagden, ten spijt van bepaald prohibitieve invoerrechten, toch nog op de desbetreffende markten vasten voet te verkrijgen. Die producenten ontwierpen en fabriceerden voettapijten met als eenige grondstof, de jute, en zagen hun initiatief o.m. door verkoopmogelijkheden in Kanada bekroond. Andere legden zich op het namaken toe van het z. g. « Marokkaansch » artikel, dat met de hand geweven wordt. Zij moeten het echter in hoofdzaak op de binnenlandsche markt plaatsen, daar de echte Marokkaansche tapijten veel goedkooper zijn, gezien de abnormaal lage loonen welke de Afrikaansche arbeidskrachten genieten.

Een productietak die als een verlenging van de textielbedrijvigheid over het algemeen beschouwd mag worden, en ten opzichte van denwelken, behoudens in de rechtstreeks belanghebbende middens, veeleer betrekkelijk weinig gegevens voorhanden liggen, is de fabricage van *drijftriemen uit textielgrondstoffen*. Hoewel deze nijverheid in België een tamelijk beperkt aantal ondernemingen telt, leveren de omvang en de hoedanigheid harer voortbrenging een groot belang op. Zes fabrieken vooral, komen hier in aanmerking. Geografisch gezien, liggen zij nogal verspreid (Gent, Doornik en Verviers). Gent is het grootste centrum. De evolutie van deze nijverheid blijkt ons te typisch om er niet een paar oogenblikken bij te blijven stilstaan.

Vóór den wereldoorlog, bestond de productie — de fabricaten die uit leder vervaardigd waren terzijde gelaten — grootendeels uit katoenen riemen. Zulks was het gevolg van den toenmaligen stand van de techniek alsmede van de concurrentie van het leder. Nochtans, hadden de producenten zich ook op de voortbrenging toegelegd van artikelen waarin katoen en balata verwerkt werden. Deze riemen boden minder rekbaarheid en konden vlugger geleverd worden. Zij stonden echter aan een scherpe mededinging bloot van wege de rubberriemen, door de Amerikanen gelanceerd en die nog in minder tijd dan de balata-fabricaten konden vervaardigd worden, terwijl zij practisch geen rekbaarheid vertoonden en aan alle temperaturen weerstand boden.

(10) E. VAN NUFFEL, « Eenige beschouwingen over de Belgische tapijtnijverheid ». (A. G. T. B., Maandschrift der Belgische textielnijverheid, 1 December 1935.)

(11) E. VAN NUFFEL, Op. cit.

Na den wereldoorlog voltrok zich een revolutie op het gebied van de drijfkracht. Men verzaakte over het algemeen aan de zware stoommachines om beroep te doen op lichte elektrische motoren. De fabrikanten van drijfriemen zagen er zich dan ook toe verplicht, hunne productie aan de nieuwe wending van zaken aan te passen. Zij werden er des te scherper toe geprikkeld, daar de electricatie van het platteland, in de meest verscheiden nijverheidstakken een groot aantal kleine ondernemingen in het leven had geroepen. De oude, traditioneele, lange en breede riem nam voortdurend kleinere afmetingen aan. Zonder aarzelen, gingen de Belgische fabrieken tot de voortbrenging van deze nieuwe riemen over, daarbij in hoofdzaak rubber gebruikend. Sommige producenten breidden nochtan ook een reeds van voorheen bestaande specialiteit uit : die van de drijfriemen uit kameelhaar.

De crisis van 1929 en de daaropvolgende depressie, gepaard aan de voortschrijdende benutting van elektrische drijfkracht, stelden de industrie van de drijfriemen eens te meer voor nieuwe problemen. Met het oog op de vermindering van de kostprijzen en op de verhooging van de productiviteit der installaties, besloten tal van Belgische nijverheidsondernemingen tot de wijziging van hunne mechanische uitrusting. Meer en meer verzaakten zij aan de centrale drijfkracht, om machines te gebruiken met individueel drijfwerk. Dit betekende de geleidelijke verdwijning van de intusschen reeds kleiner geworden riemen, en hunne vervanging door smalle, dunne reepen. Meteen verplaatste zich de vraag naar platte riemen in de richting van de vraag naar riemen « zonder einde » met een trapezoidale doorsnede. De grondstoffen die men voor de voortbrenging dezer laatste artikelen gebruikt, zijn katoen en rubber. Een tijd lang importeerde België bijna al zijn trapezoidale drijfriemen uit de Vereenigde Staten van Amerika en uit Groot-Brittannië. Maar sedert enkele maanden wordt het fabricaat ook ten onzent geproduceerd. Het vergt echter, in de tegenwoordige voorwaarden van de techniek, een kostelijk materieel.

Een ander nieuw product, op hetwelk de Belgische nijverheid van de drijfriemen veel hoop bouwt, is de z. g. « transporteur ». Daarmede wordt een breede riem bedoeld die niet meer voor taak heeft, drijfkracht over te brengen, maar als vervoermiddel optreedt bij het verplaatsen van goederen in een werkhuis, of in een magazijn. De « transporteur », die reeds sedert lang in de steenkoolmijnen gebruikt wordt, vindt thans meer en meer gelegenheid om ook in andere bedrijven diensten te bewijzen. Ongelukkig eischt de vervaardiging ervan, zooals die van de trapezoidale riemen, installaties die een groote immobilisatie van kapitaal vertegenwoordigen. Hier, eveneens, is de concurrentie van wege Noord-Amerika en Engeland buitengewoon scherp. Deze toestand bekommert trouwens meer en meer de verschillende

afdeelingen van de Belgische industrie der textiel-drijfriemen. Destijds, toen er in de wereld nog een betrekkelijke vrijhandel heerschte, exporteerde die nijverheid ongeveer 80 pCt. van hare productie. Sommige belangrijke firma's overtroffen zelfs nog dit percentage, zoodat de binnenlandsche markt grotendeels aan de kleinere fabrikanten overgelaten was. Maar met het groeiend protectionisme hebben ook de groote producenten zich meer en meer voor het binnenlandsch afzetgebied geïnteresseerd. Daaruit is wel af en toe een prijzenoorlog ontstaan, bij denwelken feitelijk niemand baat gevonden heeft, uitgenomen wellicht de vreemde concurrentie.

Buiten voornoemde onderverdeelingen van het textielbedrijf om, kunnen nog tal van *andere inspanningen* aangehaald worden, die treffend bewijzen welke som van initiatief gedurende de laatste jaren door onze industrieelen ontwikkeld werd om hunne productie aan de binnenlandsche behoeften te adaptieren of België van zijn afhankelijkheid tegenover den vreemde vrij te maken. Het is onmogelijk, al die verwezenlijkingen op te sporen en te citeeren. Maar ziehier enkele voorbeelden :

Men produceert thans op eigen grondgebied stoffen uit kameelhaar die voor de vervaardiging van pantoffels in betracht komen. Te Verviers werd de fabricage ingericht van filtreermassa's voor brouwerijen en van vocht aantrekkende katoenen schijven die bij het filtreren van melk te pas komen. Voorheen moest bijna gansch het Belgisch verbruik dezer artikelen door invoer uit Duitschland bevredigd worden. Niet ver van Gent, brengt men sommige soorten weefsels voort die in de productie van schoeisels benuttigd worden. Gentsche ondernemingen leveren, den dag van vandaag, uiterst fijne meubelstoffen inzake dewelke destijds Engeland en Zwitserland een monopolium in feite deelden. Nagenoeg alle z.g. « Bas-kische » of « Alpijsche » mutsen die thans in België verkocht worden, zijn nationaal fabricaat. Weverijen hebben zich in de voortbrenging gespecialiseerd van verpakkingszakken voor scheikundige stoffen en cement, bestaande uit jute en papier. Te Ronse weeft men zijden *crêpes* naar het model van Lyon en volgens in Frankrijk bestudeerde methodes. Een gansche reeks nieuwigheden op het gebied van linten, snoeren en benoedigheden voor voltooiing van breigoed, werden onlangs door firma's uit de streek van Deinze op de markt gebracht. Een onderneming heeft er zich op toegelegd, een bekend Engelsch procédé toe te passen om stoffen onverkreukelbaar te maken. De wolnijverheid levert laken van den aard « loden », dat voorheen uit het buitenland moest ingevoerd worden. Ondernemingen ontwikkelden inspanningen om fijne doeken tot stand te brengen waaruit zakken voor de beschuitfabrieken vervaardigd worden. Geveerd, gebruikt men ook die doeken als muurbehangsel; geborduurd, dienen zij tot het faconneeren van kussens. In de omgeving van Brussel, produceert men

speciaal toebeide geweefels waarmede de draden van electriche geleidingen overtrokken worden. Een voorstad van Gent telt een fabriek die als de eerste verwezenlijking, in België, van de nijverheid der rubbergarens mag beschouwd worden. Deze garens, die voor de productie van elastische geweefels gebruikt worden, stamden totnogtoe uit verschillende vreemde landen, en in hoofdzaak uit Japan. Verschillende fabrieken van drijfriemen leveren, nevens hun hoofdproduct, de gansch bijzondere weefsels waarop de nijverheid van de automobielbanden beroep doet. In West-Vlaanderen specialiseerde zich een firma in de voortbrenging van fluweel voor speelgoed (*teddy-bears*). De streek van Verviers bezit een onderneming die vilt levert dat met asphalt of teer gedrenkt is, en o. m. bij de verpakking van zekere metaalproducten gebruikt wordt. Garens en weefsels van asbest, dienende tot de confectie van kleedingstukken die tegen brand bestand zijn of tot de vervaardiging van banden voor automobielremmen, worden door de nationale nijverheid geleverd. Als thans reeds gevestigde nieuwe fabricages moeten ook nog vermeld worden: het weven, in kunstzijde of natuurzijde, van stoffen voor het vervaardigen van regenschermen; de productie van met olie of rubber bestreken weefsels voor gabardienen; de fabricage van kousen uit natuurzijde. Wat de prima-kwaliteiten van dit laatste artikel betreft, werd de bevoorrading onzer binnenlandsche markt nog tot vóór korten tijd bijna uitsluitend door invoer uit den vreemde verzekerd. Maar in 1935 wijzigde de regeering de tolrechten, hetgeen de Belgische nijverheid er toe aanpoorde, zich op deze productie toe te leggen. Hoewel de voortbrenging van zijden kousen kostelijke machines vergt, werden er een zeker aantal in het land geïnstalleerd (12).

Een bij Oudenaarde gelegen spinnerij kwam tot zeer interessante resultaten met de fabricage van garens en stoffen uit Angora-konijnenhaar. Het succes van dit initiatief voerde tot een poging, welke thans aan gang is, om den teelt van het Angorakonijn in België uit te breiden. Het dier, dat om de drie maanden levend geschoren wordt, brengt jaarlijks ongeveer 500 gr. haar voort, waarvan de prijs, op dit oogenblik, circa 400 frank het kilogram bedraagt. Dit haar wordt gesponnen. De garens worden naderhand, hetzij zuiver, hetzij met andere garens vermengd, tot weefsels omgewerkt. Laten wij ook nog gewag maken van de « Lanital-melkwol » (« Lanital » = contractie van *lana italiana*), getrokken uit caseïne volgens een Italiaansche methode, en met het oog op de productie van dewelke verleden jaar een fabriek in de provincie Henegouwen opgericht werd. Naar de meening van de voorstanders dezer nieuwe kunstmatige grondstof, is de « Lanital » er toe geroepen, de ken-

merken der natuurwol te evenaren, aangezien zij ook uit dierlijke proteïnestoffen stamt. Men doet eveneens opmerken, dat haar prijs, in tegenstelling met de klassieke textielvezels, en evenals de reeds hierboven besproken « korte vezels », onafhankelijk is van de beursschommelingen, terwijl de grondstof in het land zelf gevonden wordt, nl. onder den vorm van afgeroomde melk. Naar het schijnt (13) zou zijnerzijds een Belgisch ingenieur een octrooi genomen hebben om, op grond van een andere behandeling dan de Italiaansche, dierlijke en plantaardige textiel-caseïne te winnen.

Uit het voorgaande blijkt, dat de meeste afdelingen van het Belgisch textielbedrijf, sedert een tiental jaren vooral, niet opgehouden hebben met inspanningen te ontwikkelen ten einde de binnenlandsche markt, contra de vreemde concurrentie, te veroveren, nieuwe industrieën op touw te zetten, fabricages te ondernemen die voorheen het monopolium in feite van het buitenland waren. Een bijzonder typisch voorbeeld daarvan wordt door het textielcentrum Ronse geleverd. Gedurende het tijdperk 1926-1930, gingen tal van firma's uit dit centrum tot opzoekingen over, ten einde stoffen te kunnen voortbrengen die in hoofdzaak door Frankrijk geleverd werden. Hun bijzondere aandacht ging naar sommige zijden weefsels (Lyon) en producten van de wolnijverheid (Roubaix). Stilaan kwam aldus een outilleering tot stand waarvan het belang zich vooral in de crisisjaren van 1931 tot 1934 zou doen gelden. Thans telt Ronse bv. ongeveer vijfhonderd speciale weefstoelen voor rayonne, en circa zeshonderd gewone weefstoelen die met het oog op de verwerking van rayonne getransformeerd werden. Daar de voortgebrachte stoffen zeer fijn zijn — hetgeen noodzakelijkerwijze de hoeveelheid van de productie vermindert — en de benutting van rayonne een regelmatige temperatuur vergt, ging men over het algemeen in de fabrieken tot de toepassing van het arbeidsstelsel met twee of drie ploegen over. Vandaar dat de gezamenlijke productie in den grond het rendement van tweeduizend tot tweeduizend tweehonderd weefstoelen met één ploeg per acht-en-veertig-urige arbeidsweek vertegenwoordigt. In 1937 bedroeg het totaal gewicht van de vervormde grondstoffen 1.100.000 kg. In 1938 was het van 900.000 kg. Het aantal er bij betrokken werklieden van beider kunne mag op 1.500 tot 1.600 geraamd worden. Wat de waarde van de fabricaten betreft die op de binnenlandsche markt afzet vinden, schommelde zij, gedurende de twee voornoemde jaren, rond het cijfer van 75 millioen frank. Ronse verwerkt daarenboven wolgarens. Op de basis van één ploeg per arbeidsweek omgerekend, herleidt zich de fabricage van wollen stoffen tot circa 1.600 à 1.800 weefstoelen, met meer

(12) Nationale Bank, « De economische toestand van België in 1937 ».

(13) Wekelijksch Bulletin van de « Bank van Brussel », 22 October 1938: « Les nouvelles fibres artificielles: le lanital », blz. 2.

dan vijftienhonderd werklieden. De twee-derden der productie, die gemiddeld twee miljoen kg. garens per jaar opsloort, zijn voor het nationaal verbruik bestemd; de gezamenlijke waarde van de productie tijdens een normaal jaar, is van ongeveer 150 miljoen frank.

In tal van gevallen brachten dergelijke initiatieven een werkelijke compensatie van verloren exportmogelijkheden mede. Andere boekten zooniet een volledig, dan toch wel een gedeeltelijk succes. Maar tegenover deze verheugende verschijnselen, staan wel enkele schaduwzijden die wij niet over het hoofd mogen laten. Het is bv. een feit dat de verdwijning van talrijke afzetgebieden in het buitenland, dikwijls de onderlinge concurrentie van de Belgische fabrikanten op de nationale markt, verscherpte, ja zelfs uiterst vinnig maakte. En hier denken wij niet alleen aan de verkoopprijzen. Ook op het gebied van de goederensoorten zelf, manifesteert zich de mededinging, aangewakkerd zooals zij het trouwens wordt door de voortdurende veroveringen van de techniek en van de toegepaste wetenschappen. Tal van katoenen weefsels, bv., werden reeds door stoffen van gemengde samenstelling verdrongen. Katoenweverijen verzaakten aan de productie van voormalige exportartikelen om heil te zoeken in het verwerken, met het oog op het nationaal afzetgebied, van wol, van rayonne en van korte cellulosevezels. Het gevolg hiervan is geweest, dat het verlies aan winstmogelijkheden in den uitvoerhandel ook onrechtstreeks zijn weerslag had op de binnenlandsche markt en, dat voor sommige specialiteiten die, nog enkele jaren geleden, uit den vreemde geïmporteerd werden, thans reeds tegen overproductie moet gewaarschuwd worden (14). Dit laatste gevaar kan zich des te gemakkelijker voordoen daar de electrificatie van het platteland zonder twijfel het ontstaan van talrijke kleine ondernemingen heeft in de hand gewerkt, wier leiders niet altijd over voldoende kapitaalcracht en genoegzaam technische en commercieele scholing beschikken. Weliswaar kan het van een zeker standpunt weg, wenschelijk zijn « dat onze weverijen en onze breigoedfabrieken ondernemingen met een familiaal karakter blijven, beheerd door generaties van technici die vlijtige scheppers van nieuwigheden zijn (15). Zulks cijfert nochtans niet weg, dat een buitensporig enthousiasme voor een of andere productiespecialiteit, licht tot wanorde voeren kan waarvan ten langen laatste niemand meer profiteert. In de sectoren van het textielbedrijf die het laatste afgewerkt product leveren — damesstoffen en fantaisie-artikelen bv. — dient met een dergelijke gebeurlijkheid des te meer rekening gehouden te worden daar de grillen van de mode dikwijls desillusies verwekken

(14) A. MULIER, *Op. cit.*
(16) CUSTOS, « En interrogeant les statistiques textiles » (*Moniteur textile* (Maart 1936).

en de z. g. « meeningsconsumptie » reeds meer dan één faillissement op haar geweten heeft. Stellig is de graad van plasticiteit waarvan het Belgisch textielbedrijf in den laatsten tijd talrijke bewijzen leverde, een factor van vooruitgang, zooals ook de prospectie van de binnenlandsche markt met het oog op het bereiken van nieuwe lagen van consumenten er een andere vertegenwoordigt. Ongetwijfeld is het verheugend te kunnen vaststellen, dat ondernemingen uit dit bedrijf zich, in hunne jaarverslagen, bv. als volgt kunnen uitdrukken : « De productie van nieuwe artikelen, gepaard aan interne hervormingen, lieten ons toe, bijna de gansche outilleering onzer fabrieken doorlopend in gang te houden. » Ofte wel, dat zij verklaren : « Ons programma dat in de geleidelijke verdringing van de vreemde concurrentie op de Belgische markt bestaat, volgt zijn regelmatig verloop. Nevens onze gewone kwaliteiten, brengen wij meer en meer speciale types voort die de buitenlandsche artikelen vervangen en steeds meer bijval genieten. » Maar deze evolutie verloopt niet altijd zonder terugslagen voor andere ondernemingen. Gewag makend van de omwerking of van de aanvulling der getouwen, in zekere katoenweverijen, om andere goederen (bv. gemengde stoffen) voort te brengen, vat een commentator van dergelijke wijzigingen zijn besluit in deze woorden samen : « Daardoor drukt dit teveel aan productiecapaciteit ook op de markt van gewone en zijden stoffen. In het binnenland, met het gevolg dat een percent van de textielnijverheid voortdurend in moeilijke omstandigheden werkt (16). » Een verder voorbeeld dat weliswaar niet geheel en al, aangezien het uit andere oorzaken stamt, met het voorgaande strookt, doch dat ook een kenmerkend aspect van sommige moeilijkheden vertolkt, betreft den sector van de linnenweverij. « Het bijzonder hedendaagsch verschijnsel in de vlasdoeknijverheid — schreef een paar jaren geleden iemand die goed op de hoogte van deze industrie verkeert — is het feit, dat de aloude doeleinden van die nijverheid grootendeels vervallen zijn. De vlasdoeknijverheid is niet meer gericht in hoofdzaak op linnen voor ondergoed, maar wel op linnen voor bovenkleeding. Vandaar een ommekeer in het massaverbruik van fijnvezel naar grovere vezel, zelfs van langvezel naar uitkammelingen. Een verder gevolg is een mindere stabiliteit in het bedrijf, want ondergoed was klassiek en aan weinig veranderingen onderhevig, terwijl bovenkleedij meer door smaak, fantaisie en mode geregeld wordt (17). » Dat het linnen als dusdanig een der grootste slachtoffers van de andere textielvezels geworden is, en niet in het minst van de kunstmatige, staat buiten kijf. Men gebruikt het minder dan voorheen, en de belanghebbende industrieëlen, spinners en wevers, vonden het zelfs noodig, een bijzonder Comité ter bescherming van

(16) A. MULIER, *Op. cit.*
(17) ARTHUR SEYNAEVE, « Onze textielnijverheid ». (*Moniteur textile*, Januari 1936.)

hunne nijverheid te stichten. Dit Comité voert propaganda ten bate van het verbruik der vlasproducten en verzocht wel af en toe den Staat, als wij ons niet vergissen, bij openbare aanbestedingen (bv. voor het Ministerie van Landsverdediging) meer beroep op vlasdoek te doen.

Eindelijk meenen wij dit bondig en trouwens onvolledig overzicht niet te mogen afsluiten zonder van de noodzakelijkheid te spreken waarin de regeering zich reeds meermaals bevond, ten gevolge van de ontwikkeling van nieuwe industrieën of nieuwe fabricages, in zake concurrentie tusschen producenten regelend en ordenend te moeten optreden. Daarvan getuigt bv. de wetgeving welke voor doel heeft, de voortbrengers, kooplieden en verbruikers tegen zekere practijken te beschermen die de normale voorwaarden van de mededinging kunnen vervalschen. Bedoelde practijken herleiden zich doorgaans tot het op de markt werpen van goederen waarvan de samenstelling en hoedanigheden niet immer met de hun gegeven benaming overeenstemmen. Een koninklijk besluit van 13 Januari 1935 b.v., heeft moeten voorschrijven dat de benamingen « linnen » en « zuiver garen » slechts mogen vooruitgezet worden onder beding van werkelijk

gebruik der desbetreffende grondstof. Bij uitzondering kunnen echter onder de benaming « vlaslinnen », « lijnwaad », « vlasdoek », « zuiver vlagaren », « linon » en « batist » verkocht worden, de weefsels in welke samenstelling andere textielproducten voorkomen, uitsluitend met versieringsdoeleinden en in een verhouding die het totaal van 10 pCt. van het gezamenlijk gewicht van het weefsel in kwestie niet overschrijdt. Onder « gemengde linon » en « gemengde batist », dienen, luidens voormeld besluit, de vlasweefsels bekend gemaakt te worden in welke samenstelling ten minste 50 pCt. van het gewicht door vlas wordt ingenomen. Onze wetgeving neigt er daarenboven toe over, de aanduiding van alle stoffen waarin meer dan één grondstof verwerkt werd, steeds door het woord « gemengd » te doen voorafgaan. Een koninklijk besluit van 27 December 1935, trof soortgelijke maatregelen ten opzichte van de wollen dekens, en een ander (dd. 22 Februari 1937) regelde het geval van de zijde en van de rayonne. Bij zoo'n wetgeving kan niet alleen ieder verbruiker baat vinden, maar ook ieder ernstig fabrikant en ieder rechtshapen handelaar.

GELD- EN BANKWEZEN. FINANCIËLE BERICHTEN

INHOUD : België : De wisselmarkt in Maart 1939. — De markt van het kortlopend geld in Maart 1939. — Het parastataal crediet in België.
 Groot-Brittannië : De Britsche kapitaalmarkt.
 Duitschland : Het nieuw financieel plan in Duitschland en de veranderingen aangebracht aan de statuten der Reichsbank.
 China : De stabilisatie van den Chineeschen dollar.

BELGIË

DE WISSELMARKT IN MAART 1939.

Vastheid van al de buitenlandsche deviezen is het kenmerk geweest van de laatste week van Februari. De binnenlandsche politieke factor was doorslaggevend voor deze nieuwe oriëntatie van onze valutamarkt die, sedert Juni, voor den belga voortdurend gunstig was geweest. De geheele maand Maart door, stond dezelfde oriëntatie op het voorplan, in verband met de politieke beslommeringen, zoo binnen- als buitenlandsche. De goudafvloeiingen die van deze evolutie der markt het gevolg zijn geweest, bedragen, tusschen den weekstaat van de Bank per 23 Februari en dezen per 30 Maart, Bfr. 2.061.476.000 op den post « Goudvoorraad » en Bfr. 1.199.000.000 op de rekening « Buitenlandsche deviezen en goudwaarden ».

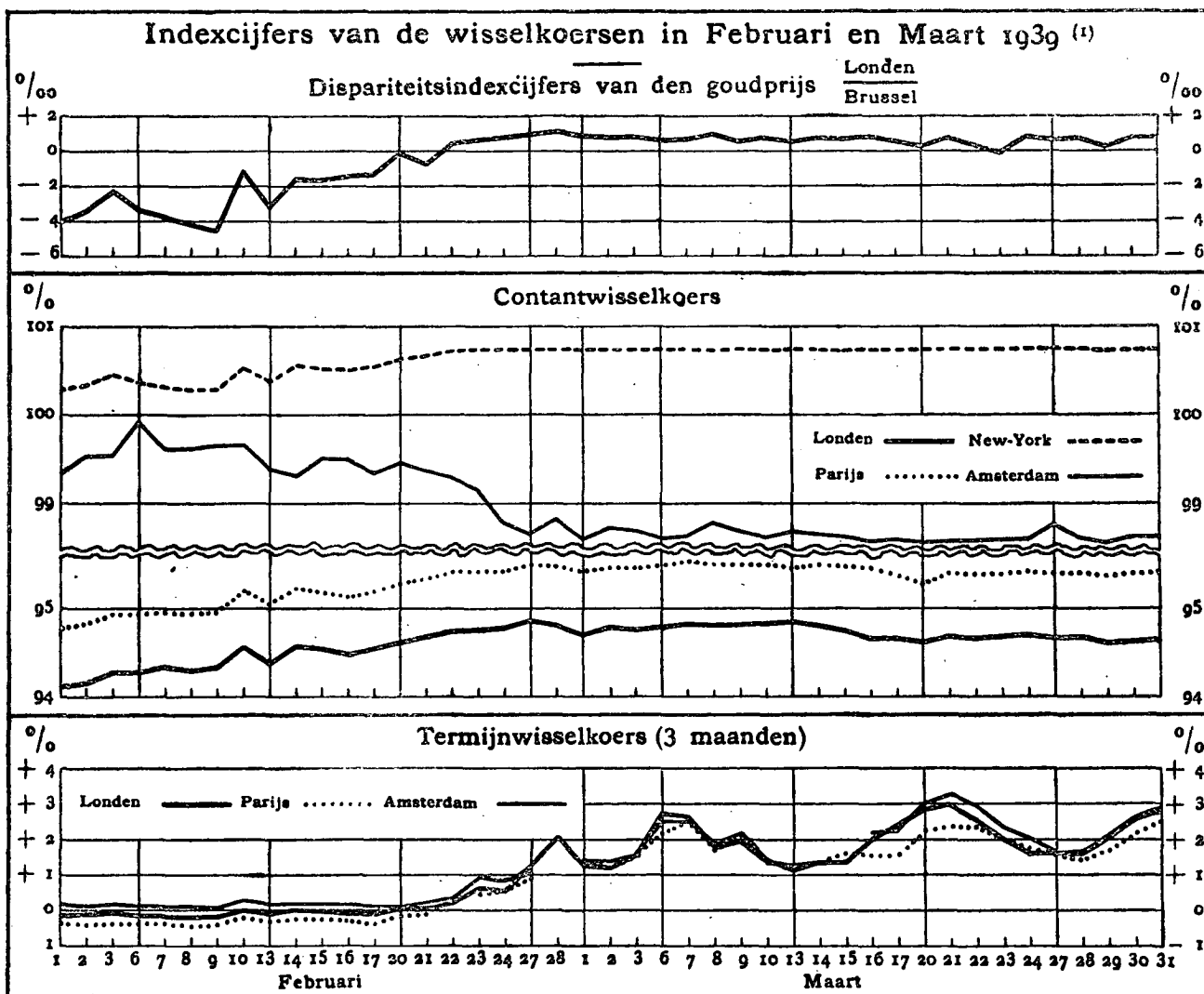
De dollar is onveranderlijk op het goudpunt van uitvoer gebleven, t.t.z. op bg. 5,94375. Het pond sterling, dat aan het begin der maand, bg. 27,85 deed, liep naderhand vooruit tot bg. 27,89 en nadien achteruit tot onder bg. 27,85. De Fransche franc hield zich in de nabijheid van bg. 15,75. Te Parijs noteerde het pond gemiddeld Frfr. 176,83 en de dollar Frfr. 37,735. De gulden was betrekkelijk vaster, en vaster dan in Februari. Daarentegen, liep de Zwitsersche frank nogal opvallend terug, en wel van bg. 135,04 tot bg. 133,39.

Volgende tabel vertoont de evolutie dezer valuta's van 1 tot 31 Maart :

	Notering per 1 Maart	Notering per 31 Maart	Hoogste	Laagste
			tusschen beide data	
Dollar	5,94375	5,94375	5,94375	5,94325
Pond sterling	27,85	27,83	27,89	27,82125
Fransche franc	15,7475	15,74625	15,76125	15,725
Gulden	315,54	315,625	316,15	315,425
Zwitsersche frank	135,04	133,99	135,21	133,475

De Reichsmark is steeds in de buurt van bg. 238,50 gebleven. De Italiaansche lira noteerde onveranderlijk bg. 31,2647. De Scandinavische kronen zijn nagenoeg gebleven wat ze waren, aldus de vastheid vertolkend van den wisselkoers op Londen. De Zweedsche kroon schommelde van bg. 143,30 tot bg. 143,60; de Noorweegsche van bg. 139,775 tot bg. 140,20 en de Deensche van bg. 124,225 tot bg. 124,525. De Tsjecho-Slowaaksche kroon deed, tot 14 Maart, tusschen bg. 20,35 en bg. 20,40; daarna werd haar notering stopgezet tengevolge van de gebeurtenissen die men kent. De Canadeesche dollar schommelde tusschen bg. 5,915 en bg. 5,935 en de zloty tusschen bg. 111,60 en bg. 112,60. De escudo liep eerst vooruit van bg. 25,25 tot bg. 25,32 naderhand weer achteruit tot bg. 25,21 om ten slotte tot bg. 25,30 terug te komen.

De termijnmarkt is de weerspiegeling geweest van de tendens der noteeringen op de contantmarkt. Den 1ⁿ Maart, werd het pond verhandeld met een agio van ca. bg. 0,12 voor één maand en bg. 0,32 voor drie maanden; voor dezelfde periodes stond de agio op den dollar respectievelijk bg. 0,038 en bg. 0,10. Tusschen den 1ⁿ en den 17ⁿ, was de premie gegaan tot bg. 0,35 voor het pond op één maand en tot bg. 0,84 op drie maanden; voor den dollar op één maand tot bg. 0,06 en tot bg. 0,19 op drie maanden. Den 10 Maart, kwam de Bank tusschenbeide en bracht het agio van diezelfde valuta, op het peil van het begin der maand, voor verrichtingen van commerciëlen aard. Doch wegens den internationalen toestand, kwam opnieuw grootere spanning in de noteeringen vanaf 17 Maart. Aan het einde der maand, wordt het agio berekend tegen bg. 0,88 voor het pond op drie maanden, tegen bg. 0,21 voor den dollar, tegen bg. 0,10 voor den gulden, tegen bg. 0,50 voor den Franschen franc; doch al deze noteeringen zijn veeleer nominaal dan reëel.

(1) Het dagelijksch dispariteitsindexcijfer van den goudprijs te Londen en te Brussel wordt berekend met behulp van onderstaande formule :

$$\frac{\text{Sterlingprijs van één kg. fijn goud te Londen} \times \text{Pondenkoers te Brussel}}{\text{fr. 33.193,50}}$$

De indexcijfers van den contantwisselkoers worden op willekeurige basis berekend.

De indexcijfers der termijnwisselkoersen op drie maanden worden berekend in procenten van den contantwisselkoers.

DE MARKT VAN HET KORTLOOPEND GELD IN MAART 1939.

De ongunstige evolutie van de geldmarkt, waartoe aan het einde van Februari politieke factoren eigen aan ons land aanleiding zijn geweest, is onder de inwerking van den internationalen toestand die op het meerendeel der Europeesche markten zijn invloed heeft doen gelden, blijven voortduren.

Per 30 Maart, bedroeg de goudvoorraad fr. 15 milliard 295 miljoen en beliep het bedrag der buitenlandsche deviezen en goudwaarden fr. 3.391 miljoen. De biljettenomloop is, naar de weekstaten per

23 Februari en 23 Maart, met fr. 594 miljoen gekrompen terwijl de diverse rekening-courantsaldi teruggevoerd zijn van het maximum van fr. 2.679 miljoen op 23 Februari, tot fr. 1.167 miljoen op 23 Maart (fr. 1.114 miljoen op 30 Maart).

Het crediet van de Circulatiebank werd eenigszins aangesproken. Haar binnenlandsche wisselportefeuille steeg hierdoor terug tot fr. 1.675 miljoen op 30 Maart, terwijl de beleeningen op Belgische Staatsfondsen op fr. 745 miljoen zijn gaan liggen, op denzelfden datum. Er dient op gewezen, dat de weekstaat per 30 Maart onder den invloed staat van den maandultimo.

Schatkistbons van de Kolonie (1).

In omloop zijnde bedragen
op het eind van iedere maand.

DATUM	Belgisch Congo	Ruanda-Urundi	Te zamen
1939 Februari	498.004.400	140.000.000	638.004.400
Maart	575.004.400	140.000.000	715.004.400

(1) De vlottende Schuld van de Kolonie omvat Schatkistbons uitgegeven door rechtstreeksche onderhandelingen of bij aanbesteding.

In omloop zijnde Schatkistcertificaten
en Schatkistbons geplaatst bij aanbesteding.

DATUM	Staat	Herdiscon- teering- en Waarborgs- instituut	Regie van Telegraaf en Telefoon	Totaal
1939 6 Febr.	500.000.000	90.000.000	100.000.000	690.000.000
13 —	500.000.000	90.000.000	100.000.000	690.000.000
20 —	500.000.000	90.000.000	100.000.000	690.000.000
27 —	500.000.000	75.000.000	100.000.000	675.000.000
6 Maart	500.000.000	75.000.000	100.000.000	675.000.000
13 —	500.000.000	75.000.000	100.000.000	675.000.000
20 —	500.000.000	75.000.000	100.000.000	675.000.000
27 —	500.000.000	40.000.000	100.000.000	640.000.000

Emissies van Schatkistcertificaten in de maanden Februari en Maart 1939.

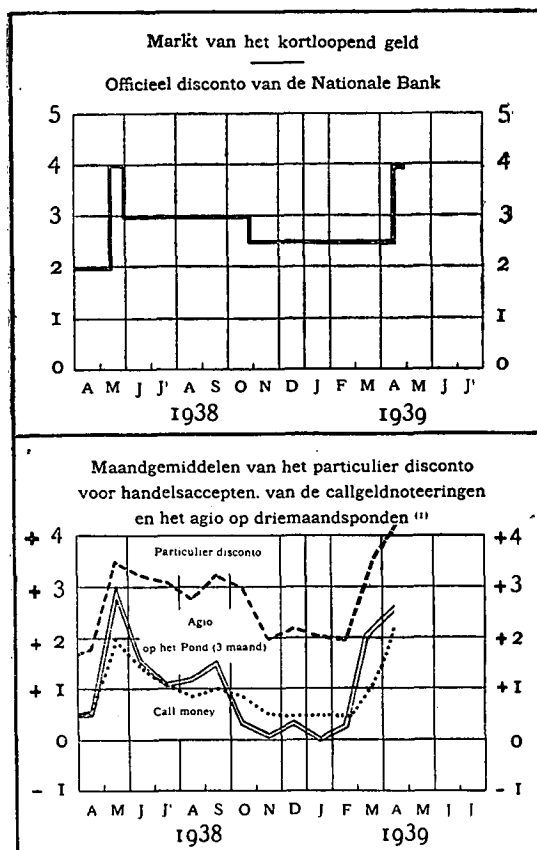
DATUM DER AANBESTEDING	Voor rekening van	Aangeboden bedrag	Looptijd	Ontvangen intekeningen	Verhouding van ingeteekend tot aangeboden bedrag	GEMIDDELDE RENTEVOET		Uiterste rentevoet der toewijzingen
						der intekeningen	der toewijzingen	
1939 3 Februari	Staat	40.000.000	3 maand	144.000.000	3,6	1,52	1,49	—
10 —	»	40.000.000	»	139.000.000	3,475	1,52	1,50	—
17 —	»	40.000.000	»	231.000.000	5,775	1,508	1,48	—
24 —	»	50.000.000	»	180.000.000	3,6	1,70	1,54	—
3 Maart	»	40.000.000	»	78.000.000	1,95	2,05	1,91	—
10 —	»	40.000.000	»	47.000.000	1,175	2,44	2,43	—
17 —	»	40.000.000	»	52.000.000	1,3	2,49	2,47	—
24 —	»	40.000.000	»	46.000.000	1,15	2,498	2,49	—
31 —	»	40.000.000	»	45.000.000	1,125	2,49	2,49	—

De rentestandaard is gestegen. Voor daggeld werd 1-1 1/8 pCt. gevraagd in Maart, tegen 1/2 pCt. in Februari. Het particulier disconto voor handelsaccepten, dat in Februari tusschen 1 7/8 en 2 pCt. schommelde, benadert thans dat van de Bank. Ten slotte, is de gemiddelde toewijzingsrentevoet voor Schatkistcertificaten van den Staat, die circa 1,5 pCt. was in Februari, opgelopen tot 2,49 pCt. op de inschrijvingen van 24 en 31 Maart.

Vergelijkende staat van de Nationale Bank van België,
in Maart 1939.

(Maandgemiddelden, in miljoenen fr.)

	T. o. v. Februari 1939	T. o. v. Maart 1938
ACTIVA.		
Goudvoorraad	— 1.682	— 882
Buitenlandsche deviezen en goudwaarden	— 829	— 1.573
Wissels op België	+ 561	+ 441
Beleeningen op Belgische overheidsfondsen	+ 273	+ 275
PASSIVA.		
Bankbiljetten in omloop	— 518	— 350
Rekening-courantsaldi :		
Schatkist	— 162	— 78
Diversen	— 1.001	— 1.325
Totaal	— 1.163	— 1.403
Onmiddellijk opvraagbare verbintenissen	— 1.681	— 1.753

HET PARASTATAAL CREDIET IN BELGIË

De crediethervorming waarmede in België vóór vier à vijf jaar werd aangevangen, heeft een zeker aantal nieuwe instellingen met parastataal karakter in het leven geroepen. Aanvankelijk kon haar werking zich onder gunstige economische voorwaarden ontplooiën. Later werden de omstandigheden moeilijker en zij zijn thans een ware proefbank voor de nuttigheid dezer instellingen.

Het lijkt ons wel belangrijk, ter gelegenheid van de verslagen over hun werking in 1938, een kort overzicht te geven van de behaalde resultaten. In deze samenvatting behandelen wij niet alleen de nieuw opgerichte instellingen, doch ook de reeds vroeger bestaande die geen hervorming moesten ondergaan en deze waarvan het statuut bij de kaderwet werd gewijzigd om ze rationeel aan de huidige omstandigheden aan te passen.

Wij publiceeren thans een overzicht van de verslagen van de Nationale Maatschappij voor Crediet aan de Nijverheid, de Bank van Belgisch-Congo, het Bureau ter Vereffening van Crisiscredietverleeningen en het Centraal Bureau voor de Kleine Spaarders, telkens vergeleken met de uitkomsten van de voorafgaande jaren.

Na het verschijnen van hun verslagen, zullen wij ook een résumé opmaken van deze van de Nationale Credietkas ten behoeve van den Middenstand, de Centrale Kas van het Klein Beroepscrediet, het Herdiscontering- en Waarborginstituut, het Nationaal Instituut voor Landbouwcrediet, het Centraal Bureau voor Hypothecair Crediet.

Tenslotte zullen wij dan trachten uit deze verschillende overzichten enkele algemeene besluiten te halen.

Nationale Maatschappij voor Crediet aan de Nijverheid. (Jaarverslag 1938.)

In uitvoering van de wet van 10 Juni 1937 betreffende de coördinatie van de werking, de inrichting en de bevoegdheden van zekere instellingen van openbaar nut werd, 22 October 1937, een koninklijk besluit uitgevaardigd die verschillende wijzigingen bracht aan het statuut van de Nationale Maatschappij voor Crediet aan de Nijverheid. Deze wijzigingen zijn aangenomen geworden op de buitengewone algemeene vergadering van 28 December 1937, welke beslissingen op haar beurt bij koninklijk besluit van 13 Januari 1938 zijn goedgekeurd geworden.

Die wijzigingen aan sommige statutaire bepalingen betroffen voornamelijk den omvang van het kapitaal en van de financieele middelen, sommige modaliteiten harer bedrijfsverrichtingen zoomede de uitgestrektheid van den waarborg door den Staat verleend aan de door haar uitgegeven obligatiën en kasbons. Die

aanpassingen hebben geen verandering gebracht aan de hoofdinhoud harer opdracht.

Het verslag door den Raad van Beheer uitgebracht op de algemeene vergadering der aandeelhouders van 29 Maart 1938, heeft dus een bijzondere beteekenis omdat het het eerste is over de bedrijvigheid van de vennootschap sedert zij onderworpen is aan de nieuwe statutaire schikkingen ingevoerd ingevolge de zgn. « kader »-wet.

* * *

Allereerst wordt in het verslag de aandacht gevestigd op de afnemende der industriele en commercieele bedrijvigheid, die vrijwel het geheele jaar door is blijven aanhouden. In Augustus trad een zekere omslag in de tendens naar voren, maar werd ook bijna dadelijk in haar ontwikkeling gehinderd door de internationale politieke spanning. Het hoeft geen betoog, dat deze omstandigheden voor de ondernemingen geen aansporing waren om leeningen aan te gaan met het doel haar productiemiddelen uit te breiden of te moderniseeren.

Het dient nochtans aangestipt, dat, ondanks deze duidelijk ongunstige omstandigheden, de verrichtingen van de Nationale Maatschappij voor Crediet aan de Nijverheid in den loop van dit jaar belangrijk zijn toegenomen.

De gegroëpeerde balansen per 31 December 1937 en per 31 December 1938 hebben het volgend uitzicht :

	31-12-1937	31-12-1938	Vershil
ACTIVA.			
Vastgelegde middelen	500	500	—
<i>Beschikbare en vlottende middelen :</i>			
Aandeelhouders	30.000	30.000	—
Kas, Nationale Bank van België en Postrekening	8.483	11.783	+ 3.300
Daggeld	155.000	76.000	— 79.000
Bankiers (correspondenten)	99	57	— 42
Wissels	680.105	874.521	+ 194.416
Debiteuren	16.742	24.649	+ 7.907
Belgische Overheidsfondsen	184.660	184.654	— 6
Totaal	1.075.589	1.202.164	+ 126.575
PASSIVA.			
<i>Niet opeischbaar :</i>			
Kapitaal	205.000	205.000	—
Wettelijke reserve, bijzonder reservefondsen, afschrijving op overheidsfondsen	28.198	36.068	+ 7.870
<i>Opeischbaar :</i>			
Uitstaande obligatiën en kasbons	739.558	857.718	+ 118.160
Deposito's op termijn	43.136	32.942	— 10.194
Crediteuren	18.954	18.741	— 213
Diversen	24.374	32.594	+ 8.220
<i>Winst- en verliesrekening :</i>			
Saldo winst boekjaar 1937	—	2.749	+ 2.749
Batig saldo van het boekjaar 1938	16.369	16.352	— 17
Totaal	1.075.589	1.202.164	+ 126.575
ORDEREKENINGEN :			
Diverse bewaarnemingen (effecten) ..	75.662	69.179	— 6.483
Statutaire waarborgen	212	287	+ 75
Ongebruikte toegestane credieten ..	24.167	84.152	+ 59.985
Aan derde verstrekte borgtochten en waarborgen	80.806	60.273	— 20.533
Ontvangen waarborgen (waarden)	144.684	122.911	— 21.773

De voornaamste wijziging in de balans per 31 December 1938 is deze betreffende het gezamenlijk beloop der wissels, vertegenwoordigende den wezenlijken omvang van het door de vennootschap toegestane crediet. Deze toeneming is des te opmerkelijker, daar zij de eerste maal te constateeren valt sedert einde December 1931. Op laatstgenoemden datum, bedroegen de wissels in totaal 1.374 miljoen. Naderhand werd dit getal geleidelijk teruggebracht tot 680 miljoen per einde December 1937. De toeneming van 1938 doet het beloop van het wisselbezit stijgen tot 874 miljoen. Men stelt bovendien een vermeerdering met 59 miljoen vast voor de ongebruikte toegestane credieten.

Dient er een verband gelegd tusschen de toeneming van het volume der door de vennootschap toegestane credieten en de wijzigingen aan het statuut van de Maatschappij in December 1938, wijzigingen waarbij o.m. het maatschappelijk doel aanzienlijk werd verruimd en zekere beperkingen aan haar verrichtingen werden afgeschaft? Volgens de vroegere statuten, konden voorschotten slechts worden toegestaan dan bij tusschenkomst en met den waarborg van een bank, of een andere gelijkaardige instelling aangenomen door den Raad van Beheer. Waren deze voorwaarden niet vervuld, dan konden voorschotten alleen worden toegekend wanneer de reële of persoonlijke waarborgen ruimschoots volstonden om de algeheele vorderingen te dekken, in welk geval de beslissing voor de verrichting moest worden genomen bij eenstemmigheid van de leden van den raad. Deze voorwaarde wordt voortaan niet meer vereischt. Paragraaf 2 van artikel 3 der nieuwe statuten voorziet enkel nog, dat de voorwaarden voor het toekennen en behouden der credieten vastgesteld worden door den Raad van Beheer die tevens bepaalt van welke waarborgen zij afhankelijk worden gesteld.

De toeneming van de door de Maatschappij in 1938 toegestane credieten, is nochtans niet het gevolg van deze wijziging aan de statuten. Zij staat hoofdzakelijk in verband met nieuwe verrichtingen gedaan met bankwaarborg. De Raad van Beheer schrijft het meer bijzonder toe, vooreerst aan de omstandigheid, dat het koninklijk besluit n° 7 van 22 Augustus 1934 tot toelating van vervroegde aflossingen in 1938 niet meer toepasselijk was, en vervolgens aan het feit dat voorschotten werden toegekend aan ondernemingen om hen toe te laten haar verbintenissen ten opzichte van het Bureau ter Vereffening van Crisiscredietverleeningen af te lossen.

Door deze nieuwe verrichtingen zijn de liquide middelen van de Maatschappij in zekere mate verminderd. In 1937 waren zij buitengewoon ruim. In 1938 zijn ze met fr. 82 miljoen verminderd. De kasgelden zijn thans nog zeer ruim en belopen fr. 87 miljoen.

Voorts heeft de Maatschappij beroep gedaan op de kapitaalmarkt door uitgifte van obligatiën en kasbons. Dit heeft de desbetreffende post op het passiva met 118 miljoen vergroot. De Raad stipt daarenboven aan, dat tijdens het loopend jaar opnieuw beroep zal moeten gedaan worden op de markt om over te gaan tot de thans nog in het stadium van voorbereiding zijnde verrichtingen.

* * *

Het verslag van den Raad vertoont dit jaar een bijzonder belang door de gegevens welke het bevat omtrent de verdeling der voorschotten over de verschillende bedrijfstakken, over de bestemming der gelden en over de gemiddelde rentepercentages toegepast op de voorschotten- en discontoverrichtingen, eenerzijds, en over den gemiddelden prijs van de middelen van de Maatschappij, anderzijds.

Over de credietbedeeling aan de diverse bedrijfstakken laat men opmerken, dat méér dan 65 pCt. van de door de vennootschap toegekende credieten op drie industrietakken betrekking hebben, met name 32,9 pCt. aan de steenkoolmijnen, cokesovens en derivaten van steenkool en van petroleum, 16,3 pCt. aan metaalindustrie en machinebouw, 15,4 pCt. aan de spoorwegen, openbare werken en bouwbedrijf.

Deze inlichtingen zijn van nut niet alleen voor de beoordeeling van de verdeling van de risico's van de onderneming zelve, maar ook onder algemeen opzicht voor het beoordeelen van de credietbedeeling door de banken. Maar zij zouden aangevuld moeten worden met gelijkaardige gegevens, te verstrekken door de particuliere ondernemingen. Geweten is, dat de Engelsche *clearing*-banken geregeld dergelijke mededeelingen publiceeren.

Ontleed naar de overeengekomen bestemming der uitgeleende middelen, zijn de uitstaande voorschotten verdeeld als volgt :

Consolideering van crediet op korten termijn door omzetting in voorschotten op halfjaren en langen termijn	45,956 %
Nieuwe immobilisaties	25,906 %
Vermeerdering van het bedrijfskapitaal	13,204 %
Financiering van exportverrichtingen zonder commercieel wisselpapier	10,793 %
Omvorming of overneming van bestaande immobilisaties	4,000 %
Aflossing van obligaties en kasbons	0,141 %
	100,000 %

Opmerkelijk is, dat het beroep op het crediet van de Maatschappij door de ondernemingen er veeleer op gericht was haar financieelen toestand te consolideeren, dan haar productiemiddelen te vergrooten of te perfectioneeren. Een zelfde vaststelling werd gedaan bij een analyse van de door de Bankcommissie gepubliceerde cijfers omtrent de emissies in de laatste drie jaren. De tijdens deze periode gevolgde politiek was vooral gericht op een gezondmaking van den financieelen toestand der ondernemingen.

Wat, tenslotte, het gemiddelde rendement van de voorschot- en discontoverrichtingen betreft, deze bedraagt voor 1938, 4,7 pCt. 's jaars. Het wordt beïnvloed door den beperkten rentevoet van 4 1/4 pCt. 's jaars voor bepaalde operaties vallend onder de toepassing van het koninklijk besluit n° 6 van 22 Augustus 1934. Thans staat de Maatschappij voorschotten toe tegen 5 en 5 1/2 pCt. naar gelang ze al dan niet door een tusschenorganisme worden gewaarborgd.

Inclusief de algemeene onkosten, bedraagt de gemiddelde kostprijs der middelen van de vennootschap 4,23 pCt.

Een beoordeeling van deze cijfers zal pas mogelijk worden door vergelijking met deze van de komende boekjaren.

Bank van Belgisch-Congo.

(In duizenden franken.)

	31-6-1937	31-6-1938
ACTIVA.		
<i>Vastgestelde middelen :</i>		
Gebouw, meubilair en materieel	8.000	8.500
<i>Flottende middelen :</i>		
Goudvoorraad, baren, deviezen	172.825	165.906
Diverse kasgelden en banktegoed	336.603	285.726
Belgische en Congoleesche publieke fondsen ..	236.290	255.935
Wissels op de Kolonie, op België en op het buitenland	159.203	179.060
Debiteuren	163.300	167.716
Diversen	7.163	5.758
	1.083.384	1.068.601
PASSIVA.		
Kapitaal en reserve	60.500	61.000
Biljetten en munten in omloop	343.540	378.206
Verschuldigd aan de Schatkist van de Kolonie voor het boekjaar	2.968	2.110
Dividend van het boekjaar	2.891	2.200
Crediteuren : dadelijk opvorderbaar	574.859	470.150
Crediteuren : op termijn	79.795	128.938
Te betalen wissels	15.914	22.615
Diversen	2.900	3.305
Winst- en verlies, saldo opnieuw	17	77
	1.083.384	1.068.601

WINST- EN VERLIESREKENING.

DEBET.		
Algemeene onkosten	18.079	20.271
Afschrijvingen :		
op gebouwen	1.123	168
op materieel en meubilair	445	645
verzendingskosten van munten	946	1.142
	2.514	1.955
Creditsaldo	7.153	5.433
	27.746	27.664
CREDIT.		
Saldo van het vorige boekjaar	17	17
Interesten, provisieloonen, valutawinsten, diversen	27.729	27.647
	27.746	27.664

De Bank van Belgisch-Congo is, 11 April 1909, in den vorm van een naamloze vennootschap opgericht geworden. Een overeenkomst gesloten met Belgisch-

Congo en bekrachtigd bij koninklijk decreet van 27 Juli 1935, regelt haar bedrijvigheid, inzonderheid deze betreffende de emissie van bankbiljetten en metalen teekmunt. Ingevolge artikel 15, is een door den Koning aangestelden Regeeringscommissaris gelast te waken op de uitvoering van de overeenkomst, zoomede van de statuten en van het reglement der bank.

In het rapport door den Raad van Beheer uitgebracht op de algemeene vergadering van 20 December 1938, wordt een korte bespreking gewijd aan de balans en winst- en verliesrekening van de Bank van Belgisch-Congo, afgesloten per 30 Juni 1938.

De verschillen tusschen deze cijferreeksen zijn niet zeer belangrijk. Een vermindering van de crediteuren op zicht wordt gedeeltelijk ondervangen door een toeneming van de crediteuren op termijn. De biljetten in omloop zijn toegenomen. De dekkingsvoorraad beloopt 43,87 pCt.

In den loop van het boekjaar heeft de bank haar deviezen verzilverd en ze vervangen door baren, zoodat de circulatie voortaan uitsluitend door goud is gedekt.

Bureau ter Vereffening van Crisiscredietverleeningen.

Het onlangs door het Bureau ter Vereffening van Crisiscredietverleeningen gepubliceerde verslag is het derde van deze instelling sedert haar oprichting. Evenals de voorgaande, is het volledig en gedocumenteerd.

Naar men weet, was het de politiek van het Bureau — omschreven in zijn eerste verslag — voordeel te halen uit den gunstigen algemeenen economischen toestand om het tempo van de terugbetalingen te verhaasten ten einde zoo snel mogelijk credieten te « normaliseeren », zelfs ten koste van het aanleggen van reserves.

Thans stelt het Bureau vast dat deze politiek, ingezet in 1936 op het oogenblik dat het in werking trad, alle vruchten heeft afgeworpen.

Inderdaad, en op aandringen van het Bureau, hebben alle debiteuren die daartoe in staat waren, van de gunstige conjunctuur die drie semesters is blijven aanhouden, tot einde 1937, gebruik gemaakt om hun financiële toestand te versterken door middel van kapitaalsuitbreiding, obligatieuitgifte, gebruik van een deel der winsten of zelfs nog door het verzilveren van activa-posten. Een groot aantal zijn erin geslaagd hun geheele schuld vóór het einde van 1937 af te lossen.

De door het Bureau behaalde resultaten treden duidelijk naar voren uit een onderzoek van de vergelijkende staten per eind Maart en eind December 1936, eind December 1937 en eind December 1938.

(In duizenden franken.)

	5-4-1936	31-12-1936	31-12-1937	31-12-1938
ACTIVA.				
<i>Belegging van de eigen gelden :</i>				
Portefeuille van de dotatie.	1.335.414	1.335.414	835.414	835.414
Waarden van de algemeene reserve	—	23.270	41.270	47.000
Waarden van het speciaal voorzieningsfonds K. B. n° 1	—	41.957	58.549	66.510
Waarden van het speciaal voorzieningsfonds K. B. n° 19	—	—	91	91
Rekening N. M. K. N.	9.867	—	—	—
	1.345.281	1.400.641	935.324	949.015
TE VEREFFENEN CREDIET-VERRICHTINGEN :				
<i>Verrichtingen ingevolge koninklijk besluit n° 1 van 22 Augustus 1934 :</i>				
Goede of voldoende gewaarborgde gecedeerde vorderingen	—	1.463.891	848.372	442.775
Twijfelachtige en onvoldoend gewaarborgde gecedeerde vorderingen	—	104.631	114.554	101.383
Slechte en onvoldoend gewaarborgde gecedeerde vorderingen	—	121.478	86.175	86.175
	1.769.744	1.690.000	1.049.101	630.333
<i>Verliezen aan te rekenen op het speciaal voorzieningsfonds, K. B. n° 1 .....</i>	—	—	5.000	5.000
<i>Verrichtingen ingevolge koninklijk besluit n° 19 van 19 October 1934 :</i>				
Goede of voldoende gewaarborgde gecedeerde vorderingen	—	—	1.860	1.034
<i>Verrichtingen ingevolge koninklijk besluit n° 144 van 18 Maart 1935 :</i>				
Goede of voldoende gewaarborgde vorderingen	—	30.505	24.715	13.884
Twijfelachtige en onvoldoend gewaarborgde vorderingen	—	15.178	6.654	8.997
Slechte en onvoldoend gewaarborgde vorderingen	—	8.620	6.960	7.643
	80.325	54.303	38.329	30.524
<i>Verrichtingen van het A.N.I.C.-Comité (wet van 14 April 1933) :</i>				
Goede of voldoende gewaarborgde vorderingen	—	272.212	64.993	58.904
Twijfelachtige en onvoldoend gewaarborgde vorderingen	—	114.769	94.761	42.904
Slechte en onvoldoend gewaarborgde vorderingen	—	129.755	124.044	142.543
Debitour voor verstrekte waarborg	—	41.500	41.500	—
	673.309	558.236	325.298	244.351
Niet ontvangen interesten.	19.495	12.310	15.691	19.696
Af : voorzieningen	—	12.310	15.691	19.696
	—	0	0	0
<i>Verrichtingen ingevolge koninklijk besluit n° 292 van 31 Maart 1936 :</i>				
Debitour voor verstrekte waarborg	—	600	600	600
In betaling aangenomen waarden	—	—	6.363	28.364
<i>Waarde van het reservefonds over te nemen op 30 Juni 1938 :</i>				
Waarde van het speciaal voorzieningsfonds (K. B. n° 1 van 22 Augustus 1934)	40.379	—	—	—
Waarde van het voorzieningsfonds (K. B. n° 144 van 18 Maart 1935)	724	—	—	—
BESCHIKBAAR :				
Kas, Nationale Bank en Spaarkas	—	18.513	46.744	10.221
Publieke fondsen (aan te rekenen beleggingen)	—	—	3.893	—
VASTGELEGDE MIDDELEN :				
Meubelen, materieel en kantoorinrichting	—	—	—	—
Diverse rekeningen	—	9.957	8.023	13.936
	3.929.257	3.732.250	2.420.535	1.913.378

(In duizenden franken.)

	5-4-1936	31-12-1936	31-12-1937	31-12-1938
PASSIVA.				
<i>Tegenover het Bureau :</i>				
Dotatie	1.335.414	1.335.414	835.414	835.414
Algemeene reserve	9.867	26.282	41.271	50.635
Speciaal voorzieningsfonds K. B. n° 1	—	43.118	58.549	70.740
Speciaal voorzieningsfonds K. B. n° 19	—	—	100	100
	1.345.281	1.404.814	935.334	955.900
<i>Tegenover derden :</i>				
Obligatiën 3 % N. M. K. N. te innen op 30 Juni 1936.	1.769.744	—	—	—
Obligatiën 4 % N. M. K. N. te innen op 30 Juni 1936.	80.325	—	—	—
Speciaal voorzieningsfonds (K. B. n° 1 van 22 Augustus 1936)	40.379	—	—	—
Speciaal voorzieningsfonds (K. B. n° 144 van 18 Maart 1935)	724	—	—	—
Obligatiën 3 % (K. B. n° 1)	—	1.900.000	1.054.101	635.333
Obligatiën 3 % (K. B. n° 19)	—	—	1.860	1.034
Bankiers	—	565.000	373.000	308.000
Crediteuren voor gegeven waarborg	679.982	42.100	—	—
Voorzieningsfonds voor niet ontvangen interesten	12.822	—	—	—
Zakelijke borgtocht	—	—	41.500	—
Hoofdelijke borgtocht	—	—	600	600
Overgangsrekeningen	—	30.336	14.142	12.714
	3.929.257	3.732.250	2.420.535	1.913.378
ORDEREKENINGEN.				
Deposito's bij de Nationale Bank van België	1.335.413	1.403.769	943.866	954.861
Obligatiën 3 % (K. B. n° 1 en 19)	—	1.305.567	907.356	453.298
Hoofdelijke waarborgen van de cedenten	—	1.690.000	1.050.961	631.367
Voorrecht van het Bureau op 3 % obligatiën (K. B. n° 1 en 19)	—	1.690.000	1.050.961	631.367
Af : toegelaten onderpanden (K. B. n° 1 en 19)	—	384.433	143.605	178.069
	—	1.305.567	907.356	453.298
Waarborg van goeden afloop door de N. M. K. N. ..	—	112.694	79.848	59.347

Bovenstaande getallen geven een duidelijk beeld van de gevolgde politiek. De vermindering is vooral belangrijk voor de goede of voldoende gewaarborgde vorderingen, daar het Bureau vooral getracht heeft de terugbetaling te bekomen of ze door normale financiële middelen te vervangen. Het is duidelijk, dat, naarmate dit program wordt uitgevoerd, het vermoedelijk nadeelig saldo der vereffeningsverrichtingen duidelijker uitkwam.

Volgens de becijferingen van het Bureau, zouden dit jaar de niet door de voorzieningsfondsen gedekte verliezen fr. 75 à fr. 85 miljoen bedragen. Dit cijfer is naar verhouding niet hoog en verschaft volledigen grond aan de beschouwingen van het Bureau in zijn eerste rapport waarbij er vooral op gedrukt werd, hoe gegrond, naar zijn meening, de crisiscredietverleeningen waren.

Evenals de voorgaande jaren, heeft het Bureau, voor de financiering van zijn verrichtingen, beroep gedaan op het beschikbaar kapitaal op de markt. Deze kapitalen werden zeldzamer bij de twee internationale spanningen in 1938, nl. in Mei en September. In deze

periodes heeft het Bureau zijn toevlucht genomen tot de voorschot rekening die op zijn naam is geopend op de Nationale Bank van België.

Centraal Bureau voor de Kleine Spaarders.

Opggericht bij de wet van 7 December 1934, was het de onmiddellijke zending van het Centraal Bureau voor de Kleine Spaarders, te voorzien in de mobielmaking van de activa der particuliere instellingen belast met de belegging van de gelden der kleine spaarders. Het Bureau werd daarenboven gelast te waken op de naleving der voorschriften van de koninklijke besluiten van 15 December 1934 en van 24 Juni 1935 betreffende de contrôle van de particuliere spaarkassen en van de ondernemingen — andere dan depositobanken — die gelden in deposito ontvangen.

Terstond na zijn oprichting, werden bij het Bureau een aantal aanvragen om bemiddeling aanhangig gemaakt, slaande op 1.145 juridisch verschillende vennootschappen met samen meer dan twee milliard twee honderd vijftig millioen frank spaarrekeningen verdeeld over zoowat twee honderd duizend rekeninghouders.

De op 1 milliard vastgestelde dotatie van het Bureau (1) maakte het mogelijk onmiddellijk credieten te openen die, per eind December 1935, voor de gezamenlijke betrokken vennootschappen fr. 426 millioen beliepen. Deze voorschotten stelden het Bureau in staat nagenoeg 100.000 op de 200.000 spaarrekeninghouders te bevredigen en aan circa 80.000 andere welker tegoed fr. 20.000 niet te boven ging, vrij belangrijke liquide middelen te verstrekken. Per eind December 1936, bedroegen de gezamenlijke voorschotten waarvoor de instelling zich verbonden had, 428 millioen. Per eind December 1937, bleef het bedrag op 428 millioen. Per eind December 1938, bereikte het 440 millioen. Maar de creditopeningen werden niet algeheel door de begunstigden benut. Uit de hiernavolgende cijfers van den toestand van het Bureau per eind December 1935-1936-1937-1938 blijkt, dat het bedrag der benutte credieten successievelijk beliep : 249 millioen, 308 millioen, 320 millioen en 347 millioen, daar de gelden slechts verstrekt werden naarmate de opvragingen van de deposanten, de eenige begunstigden van de voorschotten.

Waar het beloop der toegestane voorschotten, alsook dit der werkelijk afgegeven gelden aldus schijnt toe te nemen, dient in aanmerking te worden genomen, dat het bedrag der terugbetalingen door de ondernemingen, zoowel aan het Bureau als aan de deposanten, in de beschouwde periode eveneens belangrijk toenomen is.

(1) Op initiatief van den Raad van Beheer van het Bureau werd deze dotatie teruggebracht op fr. 500 millioen bij een wet van 29 Juni 1937.

De contractuele of vervroegde terugbetalingen aan het Bureau bereikten nagenoeg fr. 3 millioen in 1936, fr. 14 millioen in 1937 en fr. 28 millioen in 1938.

Anderdeels, beliepen de terugbetalingen aan de houders van spaardeposito's door de ondernemingen, reeds vanaf eind December 1936, ruim 133 millioen, wat voor sommige ondernemingen meer dan 40 pCt. van de verbintenissen uitmaakte. Op eind December 1937, bereikte het bedrag van deze terugbetalingen 213 millioen. In 1938 werden nieuwe terugbetalingen gedaan tot een beloop van fr. 25 millioen.

(In duizenden franken.)

	31-12-1935	31-12-1936	31-12-1937	31-12-1938
ACTIVA.				
Kas en Nationale Bank van België	296	849	38	1.197
Algemeene Spaar- en Lijfrentekas	152.762	98.335	94.639	69.659
Publieke fondsen	—	155	7.356	17.369
Verleende voorschotten...	249.974	308.373	320.612	347.220
Aflossingen	—	—	14.460	28.861
			306.152	320.359
Vershillende debiteuren..	—	67	69	56
	403.032	407.779	408.254	408.700
PASSIVA.				
Voorschot van het Muntfonds	396.000	396.000	396.000	396.000
Vershillende crediteuren .	1	8	522	1.081
Netto opbrengsten testorten aan 's Rijks Schatkist...	7.030	11.771	11.732	11.619
	403.031	407.779	408.254	408.700
WINST- EN VERLIES-REKENING.				
Algemeene onkosten	188	165	161	207
Netto opbrengsten	7.030	11.770	11.732	11.619
	7.218	11.935	11.893	11.826
Interesten op voorschotten	4.456	8.600	9.248	9.216
Interesten op beleggingen.	2.762	3.335	2.639	2.158
Inkomsten uit de publieke fondsen	—	—	6	452
	7.218	11.935	11.893	11.826
ORDEREKENINGEN.				
Blijft te storten door het Muntfonds	—	—	32.000	44.030
Beschikbaar saldo ten gunste van de credietnemers	—	—	17.388	92.810
Ontvangen waarborgen ...	—	—	430.000	436.125

Deze laatste cijfergegevens toonen aan in welke mate de gezondmaking der in de wet van 7 December 1934 bedoelde ondernemingen werd doorgevoerd met de bemiddeling en onder contrôle van het Bureau. Deze gegevens vervat in de verslagen van het Bureau zijn vereischt tot het beoordeelen van haar balansen waaruit het tot stand gebrachte herstel niet steeds duidelijk naar voren treedt. Dit herstel ontwikkelde zich, inderdaad, binnen de ondernemingen zelve en voornamelijk voor terugbetalingen van depositogelden die van den waarborg van het Bureau niet konden genieten. Onnoodig te zeggen, dat zulke uitbe-

talingen in het teeken stonden van een verbetering in den toestand van de ondernemingen en uitgaande van deze van het Bureau zelve.

In het laatste verslag over de verrichtingen en de bedrijvigheid van het Bureau over 1938, wordt de vaststelling gemaakt, dat de internationale gebeurtenissen in den loop van het jaar tot belangrijke onttekingen van spaargelden aanleiding is geweest, zonder dat zich ook maar de minste stoornis heeft

voorgedaan in de werking van de onder haar toezicht gestelde kassen. Geen enkele heeft zich genoodzaakt gezien zijn toevlucht te nemen tot de clausules tot beperking van terugbetalingen ingeschreven in de deposito-overeenkomsten.

Het gezamenlijk spaartegoed beheerd door de organismen welke bedrijvigheid onder de contrôle van het Bureau is geplaatst, beliep per 31 December 1938 om en nabij fr. 1.300 millioen.

GROOT-BRITANNIË

DE BRITSCHE KAPITAALMARKT.

In de bedrijvigheid van de Britsche kapitaalmarkt, weerspiegelt zich sterk de neerdrukkende invloed van de — zoowel politieke als economische — conjunctuur welke deze markt sedert het begin van 1938 gekend heeft. Terwijl de economische depressie die, in Groot-Brittannië, tot ongeveer het einde van het jaar, steeds scherpere vormen aannam, en de groeiende politieke onzekerheid, het beroep op de kapitaalmarkt binnen enge grenzen hebben gehouden, hebben de aanzienlijke terugtrekkingen van kapitaal te Londen vanaf het tweede semester van 1938, alsmede de onzekerheid omtrent de financieele oplossing welke de Regeering aan het probleem der herbewapening zou geven, den rentestand aangetast die over het algemeen lichtjes gerezen is.

Naar de schattingen van *The Economist*, beliep, in 1938, het geëmitteerd en op de markt geïntroduceerd kapitaal in totaal £ 273 millioen tegen £ 458 millioen in 1937. Op dit totaal werd er voor £ 213 millioen door het Vereenigd-Koninkrijk gevraagd, of £ 175 millioen minder dan in 1937. De Britsche Regeering heeft voor haar deel £ 75,9 millioen genomen, tegen £ 143,1 millioen in 1937, wat het netto provenu vertegenwoordigt van de 3 pCt. *National Defence Loan, 1938*, groot £ 80 millioen, uitgegeven tegen 98. Terugloop wordt eveneens vastgesteld van de uitgiften voor rekening der municipaliteiten, graafschappen en andere publieke lichamen, die van £ 45,3 millioen in 1937 op £ 27,7 vallen in 1938; het gaat net zoo bij de andere Britsche geldopnemers, die van 199,1 millioen in 1937 tot 110 millioen in 1938 teruggaan.

Voor zijn deel, is het Imperium bij de Britsche kapitaalmarkt voor £ 53,8 millioen komen aankloppen, of voor £ 10 millioen minder dan in 1937.

Voor rekening van het buitenland werd in 1938 de markt aangesproken voor £ 5,7 millioen tegen £ 7,1 millioen in 1937. De ruimere geest waarmede, aan het begin van 1938, de opnemng van de buitenlandsche waarden in de noteeringen van de Londen-sche markt werd toegestaan, hebben dus op de bedrij-

vigheid van deze laatste weinig of geen invloed gehad. In Januari 1939, moest trouwens, wegens den monetair toestand, het officieus embargo op de buitenlandsche emissies, dat in Februari 1938 gedeeltelijk geheven was geweest, opnieuw worden ingevoerd. Voor eigen rekening heeft de Britsche Regeering geen enkele conversie gedaan; voor rekening van het buitenland, hebben die verrichtingen £ 23,6 millioen vertegenwoordigd tegen £ 58,5 millioen in 1937.

TABEL I.

Gezamenlijk bedrag der uitgiften en introducties van effecten in de jaren 1935 tot 1938
(in millioenen ponden sterling).

JAAR	ENGELAND				Imperium	Buitenland	Totaal emissies
	Regeer.	Openbar. instellingen	Andere	Totaal			
1935	88,0	54,9	183,9	326,8	29,3	1,2	357,3
1936	60,2	82,1	306,1	448,4	33,8	11,7	493,9
1937	143,1	45,3	199,1	387,5	63,4	7,1	458,0
1938	75,9	27,7	110,1	213,7	53,7	5,7	273,1

Bron: *The Economist*.

De uitgiften en introducties voor rekening van particuliere ondernemingen zijn van het eene jaar tot het andere als volgt te vergelijken:

TABEL II.

	1937	1938
Obligaties	26,8	33,8
Preferente aandelen	30,6	21,8
Gewone aandelen	197,7	104,1
	255,1	159,7

Opmerkelijk is, dat het bedrag der in 1938 uitgegeven obligaties, 21 pCt. vertegenwoordigt van de gezamenlijke uitgiften en introducties van fondsen, terwijl in 1937 datzelfde bedrag er slechts 10,5 pCt. van vertegenwoordigde; zijn relatief deel is dus ver-

dubbeld. Deze vlugge uitbreiding van de obligatie-uitgiften is te verklaren aan de hand van de omstandigheid, dat de opnemers zich steunend op statistische gegevens en nl. op de inlichtingen verstrekt door *Actuaries' Index*, vastgesteld hebben, dat de kapitalisatierente, die in den loop van het jaar 1938 van 4,91 pCt. tot 6,15 pCt. was gestegen, nadeeliger was geworden dan de rente afgeworpen door vastrendende effecten.

De uitkomsten van het eerste semester van 1939 zijn niet veel gunstiger dan deze van het voorafgegane jaar. Feitelijk wijzen ze opnieuw op teruggang. Het gezamenlijk bedrag aan emissies en introducties van waarden beloopt £ 31,8 miljoen tegen £ 44,6 miljoen voor het eerste halfjaar van 1938. En dan nog is dit totaal maar bereikt kunnen worden tengevolge eener buitengewone uitgifte van obligaties door een Britsche spoorwegenmaatschappij, die aan de markt £ 7.387.500 heeft gevraagd.

TABEL III.

Gezamenlijk bedrag der emissies en introducties van effecten tijdens het eerste kwartaal van elke der jaren 1935 tot 1939
(in millioenen franken).

Eerste kwartaal van het jaar	BRITSCHE				Imperium	Buitenland	Totaal der emissies
	Regeer.	Publieke lichamen	Andere	Totaal			
1935	3,0	3,8	57,4	64,2	9,1	1,4	74,7
1936	0,7	40,9	43,3	84,9	6,5	3,3	94,7
1937	6,9	9,3	71,2	87,4	26,3	1,1	114,8
1938	0,7	10,2	24,3	35,2	6,9	2,5	44,6
1939	0,3	1,5	21,6	23,4	8,2	0,2	31,8

Hoezeer ook deze slapte van de kapitaalmarkt kan worden betreurd, toch moet worden vastgesteld, dat ze onder zekere opzichten de financiële oplossing vergemakkelijkt van het probleem der Britsche herbewapening en, dat ze, tot op zekere hoogte, voor het land een waarborg uitmaakt tegen de eventuele inflationistische uitwerkselen waartoe de afwerking van dit program aanleiding zou kunnen geven. Oorspronkelijk voorzag dit laatste een gezamenlijke uitgave van £ 1 1/2 milliard te verdeelen over een periode van vijf jaar; nochtans, wanneer men bij de reeds verteerde bedragen de vooruitzichten voor het a.o. begrotingsjaar voegt, t.w. £ 580 miljoen, dan bereikt de uitgave, in drie jaar, reeds meer dan £ 1.100 miljoen. Naar de Kanselier der Schatkist den 20^e Februari jl. verklaarde, zal de militaire begroting voor 1939-40 tot een beloop van £ 230 miljoen gedekt zijn door belastingen en tot een beloop van £ 350 miljoen door leeningen, zoodat het pla-

fond der deelneming van het sparende volk aan de afwerking van het herbewapeningsprogram, die oorspronkelijk op £ 400 miljoen was vastgesteld geweest, tot £ 800 miljoen is verhoogd geworden.

De zwakheid van de Engelsche kapitaalmarkt vertoonde zich niet alleen in de emissies en introducties van waarden, doch ook nl. in de noteeringen der effecten. Terwijl de noteeringen der niet vastrendende fondsen, in hoofdzaak, de inwerking van de economische factoren hebben vertolkt, zijn de vastrendende fondsen vooral gevoelig geweest aan het verloop der internationale politieke gebeurtenissen, alsmede aan den onmiddellijken en verren terugslag van deze laatste op de openbare financiën van het land.

Het algemeen indexcijfer van de noteering der vastrendende effecten, dat blijkens de *London and Cambridge Economic Service*, in Januari 1938, 129,8 stond, tegen 134,5 in Januari 1937, daalde een eerste maal tot 127 in Maart, om opnieuw te stijgen tot 130,1 in Juli en naderhand te vallen op 121,2 in September. Een kleine verbetering die zich in den loop der maanden October en November heeft voorgedaan, kon niet worden gehandhaafd waar in Maart jl., het indexcijfer op 120,5 was gaan liggen. Meer dan welke andere ook, hebben de Engelsche Renten deze ongunstige conjunctuur vertoond, wat trouwens blijkt uit de indexcijfers der noteeringen, die, naar luid van het *Investors Chronicle Index*, gevallen zijn van 121,3 in Januari 1938 op 113,4 in Februari 1939.

TABEL IV.

JAAR	3 1/2 PCT. CONVERSION LOAN		Indexcijfer van de noteeringen der vastrendende waarden (1)	Indexcijfer van de noteeringen der niet vastrendende waarden (2)
	Gemiddelde maandelijksche noteeringen	Kapitalisatievoet		
1938				
Januari	102,3	3,36	129,8	135
Februari ...	102,9	3,32	129,8	128
Maart	101,1	3,43	127,0	190
April	101,5	3,41	128,6	129
Mei	101,4	3,41	127,6	123
Juni	101,7	3,39	127,6	118
Juli	102,6	3,33	130,1	125
Augustus ..	102,2	3,36	128,6	122
September ..	99,0	3,54	121,2	117
October	99,7	3,51	123,7	119
November ..	99,2	3,53	123,8	123
December ..	97,9	3,58	121,7	116
1939				
Januari	97,0	3,61	121,4	115
Februari ...	96,6	3,62	119,2	118
Maart	—	—	120,5	128

Bronnen : (1) *Statistical Summary of the Bank of England.*

(2) *London and Cambridge Economic Service.*

Basis : 1924 = 100.

TABEL V.

MAAND	Disconto-voet v/d. Bank of England	Bankleeningen op toegelaten wissels	Call money	Bank-accepten op drie maanden	Schatkist-certificaten op drie maanden
1938					
Januari	2,—	0,50	0,50	0,53	0,505
Februari ...	2,—	0,50	0,50	0,53	0,505
Maart	2,—	0,50	0,50	0,53	0,503
April	2,—	0,50	0,50	0,53	0,511
Mei	2,—	0,50	0,50	0,53	0,515
Juni	2,—	0,50	0,50	0,59	0,590
Juli	2,—	0,50	0,50	0,53	0,519
Augustus ..	2,—	0,50	0,50	0,53	0,507
September .	2,—	0,50	0,50	0,91	0,858
October	2,—	0,50	0,50	0,69	0,688
November .	2,—	0,50	0,50	0,66	0,670
December ..	2,—	0,61	0,58	0,94	0,933
1939					
Januari	2,—	0,50	0,50	0,56	0,531
Februari ...	2,—	0,50	0,50	0,53	0,508
Maart	2,—	—	0,50	0,53	—

De markt der niet vastrendeende waarden weerspiegelde niet alleen de internationale politieke spanning, doch eveneens den opvallenden achteruitgang van de economische conjunctuur in Engeland. In afwijking met de houding van Wall Street, alwaar het indexcijfer van de nijverheidswaarden (1) n.l. van 105 in Januari 1938, steeg tot 134 in December van hetzelfde jaar, viel het Engelsch indexcijfer van de niet vastrendeende fondsen van 135 op 116, op dezelfde data. In den loop van het eerste kwartaal van 1939, is er tegelijk met een zekere opknapping van den industrieelen toestand, eenige hoop op verbetering opgedaagd, weshalve het indexcijfer gestegen is van 115 (maximum van Januari) tot 126 in Maart.

(1) Standard Statistics of 50 common stocks.

Het stijgen van den huurprijs van het geld op langen termijn, waaruit de slapheid van de Rentemarkt en van de vastrendeende obligaties te voorschijn treedt, heeft vooralsnog niet gereageerd op den rentestand van het kortlopend geld die, onder begunstiging van de aanhoudende schaarschte aan kortpapier op de markt van Londen, betrekkelijk laag gebleven is. Deze stand getuigt evenwel van de koortsachtigheid der markt gedurende de perioden van internationale spanning, al zijn en de *Bank of England* en het Egalisatiefonds meermaals tusschenbeide gekomen. In September n.l. schoten de rentepercentages van de *Treasury Bills*, van het *bond money* en van de bankacceptaties op drie maanden de eene na de andere derwijze vooruit, dat ze van 1/2 pCt. op meer dan 1,25 pCt. gingen liggen. Aan het einde van December, waren de variaties ongeveer even groot, en overtroffen ze verreweg de normale seizoensverhoogingen. Wat niet belet, dat telkenmale de rentestanden vlug tot hun vertrekpunt terugkwamen; in Februari-Maart 1939 stonden ze ongeveer 1/2 pCt.

In zake toekomstvooruitzichten van de Britsche kapitaalmarkt, gaat er van de Engelsche financieele kringen thans eerder optimisme uit en hoopt men aldaar voor 1939, op intensere bedrijvigheid dan in 1938. Dit optimisme leunt aan op de hoopvolle teekenen die men ontwaart in de industriele en commercieele bedrijvigheid van Engeland sedert het begin des jaars, en vooral op het feit, dat naar alle waarschijnlijkheid het publieke spaarwezen vaker en voor belangrijker bedragen door de Overheid zal worden aangesproken.

DUITSCHLAND

HET NIEUW DUITSCHE FINANCIËEL PROGRAM EN DE WIJZIGINGEN AAN DE STATUTEN DER REICHSBANK.

De financieele behoeften van het Rijk hebben een zoodanige uitbreiding genomen, dat, ter nastreving van collectieve doeleinden, een toenemend gedeelte van het nationaal inkomen onder de leiding van den Staat is geplaatst.

Tot vóór kort nog, konden de bronnen tot dekking van deze behoeften, verder uitgebreid worden: verhooging der belastingsontvangsten, vermeerdering der bijdragen aan sociale verzekeringen, uitbreiding der gereserveerde winsten van de bedrijven die door een niet te ontgane reglementeering aan den Staat onderworpen zijn, ruimer beroep op de kapitaalmarkt.

Doch de gevaarlijke grens der fiscale lasten ligt voortaan in 't zicht; de winsten der bedrijven zijn als het ware gestabiliseerd, en de outillage is wegens

het versnelde productietempo, aan een vervroegde slijtage blootgesteld; ten slotte hebben de vennootschappen dringend behoefte aan versch kapitaal terwijl practisch de markt voor hen gesloten is, met uitzondering nochtans van een enkelen sector — van luttel beteekenis t. o. v. van het geheel — waar zekere nijverheden, waarvan het vierjarenplan de uitbreiding voorziet, de noodige middelen vinden.

Ofschoon, sedert 1933, de belastingdruk verdubbeld is, trekt de Staat nog bijna het gansche bedrag van de jaarlijks gespaarde gelden tot zich. Dit is mogelijk, omdat bij het vertrekpunt de openbare schuld vrij gering is en, dat voor tal van jaren de aangroei van de financieele lasten der leeningen geen verontrustend probleem stelt. Anderdeels zijn tengevolge van de wisselcontrole en het verbod op de effectenemissies zonder bijzondere toelating, de in vorming zijnde spaargelden algeheel aan de willekeur van den Staat overgeleverd.

De leeningen van het Rijk worden verdeeld onder het crediet op korten termijn en het crediet op langen termijn. Het eerste hevelt vooral de beschikbare kapitalen der banken en ondernemingen over, het tweede, deze der particulieren, der verzekeringsmaatschappijen, enz. Eerlijk gezegd, in Duitsland heeft het onderscheid niet dezelfde beteekenis als in andere landen: het beleggen van beschikbare gelden en Schatkistpapier is bijna verplichtend, daar andere mogelijkheden van aanwending practisch uitgesloten zijn. De onlangs genomen schikkingen in zake *Steuergutscheine*, maken de inlossingen nog minder aangewezen dan vroeger. De keuze van den leeningsvorm is dus een gelegenheidskwestie, daar voor alle bons en rentedragende stukken, de uitgekeerde rente 4 pCt. bedraagt: het gaat er alleen om het voorleggen, aan elke sociale groep, van het type van effect dat hem het best past.

De stukken op korten termijn worden geplaatst in de ondernemingen en in de banken; de eerste hebben aldus haar jaarlijksche afschrijvingen belegd — na boeking der uitgaven voor vernieuwing — alsmede een belangrijk deel van de niet uitgereikte winsten; de tweede hebben op dezelfde manier de bedragen belegd die zij beschikbaar hadden tengevolge van de terugbetalingen gedaan door haar debiteuren; bovendien, gaat een belangrijk deel van haar bijzondere credieten naar publieke leveranciers, daar het mechanisme van « over- en opdrachten » een grooten vrijdom laat om, zonder gevaar, dit slag crediet uit te breiden; ten slotte heeft de Reichsbank zelf, door middel van haar herdisconto, medegeholpen aan het voeden van 's Rijks kassen.

Buiten het particulier spaarwezen, hebben ook de vastrendeerende fondsen een sterke « instellingen »-cliënteel die voor regelmatige toevloeiing van gelden zorgt. Het schijnt nochtans, dat, in 1938, het Rijk zich in dezen sector ietwat te buiten is gegaan: uit noodzakelijkheid des gebods werd de laatste leening bij vervroeging geplaatst en geschiedde deze plaatsing traag en moeizaam. Dit verklaart de jongste kentering in de financieringsmethodes en de mededeeling, dat voortaan de leeningen niet meer zouden geplaatst worden dan naar gelang de behoeften van de markt.

In feite bewijst de ingewikkeldheid van deze techniek afdoende, dat de versnelling der financiering sedert eenigen tijd haar grenzen heeft bereikt. Om niet tot duidelijk inflatorische maatregelen te worden genoopt, poogt sedert Maart 1938, het Rijk zijn financiële politiek aan de nieuwe omstandigheden aan te passen.

Men herinnert zich de invoering, nu juist één jaar geleden, van *Lieferungs-Schatzanweisungen* (niet herdisconteerbare bons) tot vervanging van de *Sonder-*

wechsel (disconteerbare wissels) door middel van dewelke de bewapening van het Rijk grotendeels gedurende drie jaar gefinancierd werd. Wegens het volume dat door de uitgifte van deze wissels bereikt werd — toenmaals op circa RM. 13 milliard geschat — heeft men gemeend daaraan een einde te moeten stellen, omdat het de inflatie zou kunnen tot stand brengen hebben.

Sindsdien zou alleen moeten gefinancierd worden zijn met behulp van de opbrengsten van belastingen en leeningen. In feite, heeft men om de overgangperiode te vergemakkelijken, en naarmate de fiscale uitkomsten en de opbrengst der leeningen onvoldoende bleken om in de behoeften te voorzien, zesmaandelijksche leveringsbons uitgegeven. De uitgifte van deze bons liep zeer vlug van stapel en de evenwichtspolitiek ingehuldigd in April 1938 liep spaak.

Op 24 Maart 1939 werd de uitgifte der leveringsbons stopgezet en, in verband met een nieuw financieel program, voerde het Rijk *Steuergutscheine* of belastingbons in.

In tal van opzichten, zijn de *Steuergutscheine* een nieuwigheid in de financieringsmethodes van het Rijk. De wijze van uitgeven getuigt vooreerst van de onlangs voorgekomen moeilijkheden bij het plaatsen van andere effecten: de uitgifte is gedwongen in dezen zin, dat elk publiek aannemer verplicht is ze te aanvaarden tot een beloop van 40 pCt. van het hem verschuldigd bedrag.

Dit toont eveneens aan, dat, in deze laatste tijden, de openbare werken de tegenwoordige financiële kracht van het Rijk hebben overschreden. De verplichte uitgifte verhelpt het gebrek aan speciën, waar de Staat onwankelbaar besloten blijft niet aan geldinflatie te doen.

Twee soorten belastingbons zijn ingevoerd. De eerste, « Bon I », zullen vanaf de zevende maand aanvaard moeten worden tegen pari, als betaalmiddel van alle belastingen en douanerechten. De tweede, « Bon II », zullen slechts de zeven en dertigste maand aanvaard worden, en terugbetaalbaar zijn in speciën, tegen 112 pCt. van hun nominale waarde.

De leveranciers, of de ondernemers die een werk toegewezen krijgen, ontvangen een gelijk bedrag aan bons van de beide categorieën: 20 pCt. van het bedrag hunner facturen zal geregeld worden met de eerste, en 20 pCt. met de tweede.

Ieder onderaannemer is eveneens verplicht 40 pCt. van den prijs in *Scheine* te aanvaarden, zoo de rechtstreeksche aannemer zulks verlangt.

De bons op zeven en dertig maanden vertegenwoordigen slechts een uitgestelde betaling, met interest betaalbaar op vervalldag; afgezien van de wijze waarop ze worden uitgegeven, is het verschil tusschen hen en het gewone Schatkistpapier zeer klein, één enkel bijzonder voordeel is er aan verbonden.

Het origineele van het systeem ligt in de renteloze bons op zes maanden. In werkelijkheid rekent de Staat er op, dat deze bons niet op-dezen vervalddag zullen aangeboden maar voor een onbepaalden tijd in portefeuille zullen aangehouden worden, wegens het bijzonder voordeel dat aan hun terughouding vastzit. Inderdaad, elke onderneming die stukken van deze *Steuer Gutscheine* zes maanden lang ononderbroken onder zich zal gehouden hebben, mag het tempo van haar louter financiële afschrijvingen in de balans van het einde van haar bedrijfsjaar opvoeren. Het is haar toegelaten de normale afschrijvingspercentages met 20 pCt. van de waarde der in haar bezit zijnde *Scheine* te overschrijden. Dit zal tot 25 pCt. mogen gaan, zoo zij de bons gedurende ten minste twee en twintig maanden bewaart, tot 30 pCt. voor vier en dertig maanden, en tot 35 pCt. voor zes en veertig maanden. Deze percentages zullen bovendien met 10 pCt. worden verhoogd, in geval de ontvangsten de betrokken onderneming voor ten minste een vierde uit den exporthandel voortvloeien.

Aan de hand van dit middel, wordt de belastbare winst met zooveel verminderd en daar dit laatste voor circa 50 pCt. belast is, heeft de behaalde winst haar belang. Theoretisch, is het toegestaan voordeel slechts een voorbarige afschrijving, daar de belastbare winst opnieuw toeneemt zoodra stukken outillage volledig afgeschreven zijn; doch het valt gemakkelijk te zien hoe een verlichte directie dezen vervalddag redelijk ver kan verschuiven met buitengewone afschrijvingen te boeken op het allernieuwste materieel.

Het nieuw plan ziet dus af van de grondgedachte om, na een tijdelijke voorfinanciering, den weg op te gaan van een gradueele consolidatie en van een trage delging van 's Rijks schuld door middel van leeningen op steeds langer wordenden termijn. De regeering zal nog slechts bij uitzondering leeningen uitschrijven en dan nog wel in de mate, dat, met oog op den toestand der credietmarkt, zulke emissies voor de algemeene economie gewenscht zijn of niet.

Het is inmiddels noodig gebleken aan de bedrijven vrijen teugel te laten om hier met meer gemak dan te voren, kapitalen aan te schaffen, ten einde de Overheid in staat te stellen het *Vierjahresplan* op doeltreffender wijze af te wikkelen.

Dit alles wil geenszins zeggen, dat in de toekomst het Rijk geheel aan het uitschrijven van leeningen of aan het heffen van nieuwe belastingen verzaakt.

Zoapas werd nog een nieuwe taxe ingevoerd: elk belastingschuldige, die van 1939 af een belastbaar inkomen zal genieten hooger dan dat van het voorgaande jaar zal op het verschil een aanvullende taxe van 30 pCt. te betalen hebben. Deze belasting moet in zekere mate dienen als vergoeding voor de fiscale minderopbrengsten voortspruitend uit het gebruik van de belastingbons.

Deze taxe zou bijzonder zwaar op het belastingstelsel gaan drukken, in geval het nieuw financieel plan een stijging der prijzen zou uitlokken. Inderdaad, het zou dan niet onmogelijk zijn dat de taxe veeleer op nominale verhoogingen slaat dan op werkelijk bestaande.

* * *

Daar het Duitsch financieel apparaat aan de voorschriften van het Rijk onderworpen is, is het statuut der Reichsbank eveneens moeten herzien worden.

Wegens zijn betrekkingen met het buitenland, zal het Circulatieinstituut een zekere autonomie behouden, het contrôlerecht van de Regeering zal er in aanzienlijke mate verscherpt worden.

Bij gebrek aan verdere gegevens — de herziening zal eerst toekomstige maand gebeuren — moeten wij noodgedwongen bij deze blijven verstrekt door den heer Funck, president van de Reichsbank, in zijn rede van 30 Maart jl.

De nieuwe wet verleent aan den *Führer* recht van contrôle en interventie in het bestuur der Reichsbank. Het *Führer*-principe zal hier zijn volledige toepassing vinden volgens de nationaal-socialistische beginselen.

De deelneming in het kapitaal van de Reichsbank, zal op nieuwe grondslagen geregeld worden. De belangen van de eigenaars van waarden der Reichsbank zullen zoowel in binnen- als in buitenland, ter harte worden genomen. De waarden der Reichsbank die zich nog in 't buitenland bevinden, zullen gerepatriëerd en de buitenlandsche eigenaars loyaal schadeloos gesteld worden.

De nieuwe wet zal ook de kwestie der dividenden regelen. De aandelen der Reichsbank zullen ophouden beurswaarden te zijn, in den gewonen zin van het woord; in ieder geval zullen ze geen speculatieve waarden meer zijn. Het tegenwoordig dividend van 12 pCt. wordt beschouwd als zijnde overdreven daar het grootendeels betaald wordt uit de winsten die de Reichsbank behaalt tengevolge van credietverrichtingen met het Rijk. De grondbeginselen van de wet op de ambtenaren van het Rijk zullen in de nieuwe bankwet worden ingelascht. De Deutsche Reichsbank zal een bankinstelling worden, met een bijzonder statuut, en niet een Staatsadministratie. De belangrijkheid van de internationale bedrijvigheid der Reichsbank komt daar trouwens bepaald tegen op. Alles zal er in het werk gesteld worden opdat het beheer der Reichsbank zoo eenvoudig en zoo weinig bureaucratisch mogelijk zij.

Waar nochtans het beheer der Reichsbank alsmede haar organisatie de noodige onafhankelijkheid en hun bijzonder karakter moeten behouden, dienen de bankpolitiek evenals de in de bank heersche geest in overeenstemming te zijn met de principes der partij en de voorschriften der Regeering.

Zooals blijkt uit de volgende woorden, heeft de heer Funck er inzonderheid op aangedrongen, opdat de politiek van het Circulatieinstituut gehoorzame aan de voorschriften der Regeering :

« In de nationaal-socialistische Staat is er geen plaats voor een eiland, dat Reichsbank zou heeten. In een autoritaire Staat zou het crediet van de Reichsbank nooit stabiel kunnen zijn, zoo het crediet van den Staat geschokt is.

» Tegenover de opvattingen der oude commissarissen, heeft de Minister van Economie volgend principe gesteld : hoe sterker de Staat, hoe sterker de Reichsbank. Het tegenovergestelde is onwaar. Het

geld van een land zal nooit kunnen gebruikt worden tegen den wil der Regeering in, zoolang er een dergelijke autoriteit bestaat.

» Het is niet de Circulatiebank, maar wel de Staat die voor het geld verantwoordelijk is. Trouwens het geld is nooit hoofdzaak. Het hangt altijd af van de macht en van de behendigheid van Staatsleiding, alsmede van de economische structuur van het land. In een gezonde, rationeele en ordevol geleide economie, kan er geen slechte munt zijn; daarentegen kan er geen goede munt zijn in een ziekelijke en verwaarloosde economie. Eerst komt de economie, daarna slechts het geld. »

CHINA

DE STABILISATIE VAN DEN CHINEESCHEN DOLLAR.

Tengevolge van het invoeren door de Japanners van een nieuwen Chineeschen dollar, den yuan, gekoppeld aan den yen en met gedwongen koers in de door Japan gecontroleerde gebieden, heeft de Nationale Regeering van China de Britsche Regeering in kennis gesteld van haar voornemen tot het oprichten van een Egalisatiefonds voor de wisselkoersen, dat benevens de monetaire reserves, over een werkkapitaal van £ 10 miljoen zou beschikken, ter verkrijging van welke middelen een leening zou worden geplaatst. Twee Engelsche banken — de *Hong-Kong and Shanghai Bank* en de *Chartered Bank of India, Australia and China* — hebben voor de oprichting van dat Fonds, hun medewerking toegezegd voor £ 5 miljoen, het saldo zijnde ingeschreven door twee Chineesche banken : de *Bank of China* en de *Bank of Communications*.

Wegens de economische en financieele betrekkingen tusschen Engeland en China en het belang dat eerstgenoemd land hecht aan de vastheid van de Chineesche munt, heeft de Britsche Schatkist, met goed-

keuring van het Parlement, besloten zich voor de twee Engelsche banken borg te stellen, zoodat ze zal instaan voor alle verlies in geval het Fonds met deficit moest worden geliquideerd.

Deze tusschenkomst van de Britsche Regeering, komt na den steun dien de Regeering van de Vereenigde Staten aan den Chineeschen dollar, krachtens de valuta-overeenkomsten van 1936 met China, heeft verleend.

Het getroffen accoord voorziet de oprichting van het Fonds voor den duur van één jaar, met mogelijkheid tot eventueele verlenging, telkens voor perioden van zes maanden. De leiding van het Fonds is toevertrouwd aan een Raad van Beheer met zetel te Hong-Kong en waarin zitting hebben een Britsch deskundige, benoemd door de Regeering van China, met goedkeuring van de Britsche Schatkist en vertegenwoordigers van de Engelsche en Chineesche banken die tot de oprichting van het Fonds hebben bijgedragen.

De Chineesche dollar werd gestabiliseerd op het peil waarop hij zich gedurende enkele maanden had weten te handhaven, t.t.z. in de buurt van 8 d. De aan den yen gekoppelde yuan van Noord-China, doet thans ongeveer 14 d.

INDUSTRIEËLE EN HANDELSBERICHTEN.

INHOUD : Algemeenheden : Verkeer langs het kanaal van Suez en langs het Panamakanaal.
 België : Evolutie van groot- en kleinhandelsprijzen in Maart 1939. — De buitenlandsche handel van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie in den loop van het tweede halfjaar van 1938. — Graad van onderricht bij de geheel werklozen. — De papier- en kartonfabricage. — De marmerindustrie. — De bevolking van het Rijk op 31 December 1938.
 Vereenigde Staten : Toestand van handel en industrie in de Vereenigde Staten.

ALGEMEENHEDEN

VERKEER LANGS HET KANAAL VAN SUEZ EN LANGS HET PANAMAKANAAL.

De ligging van de Suez- en Panamakanalen, op den weg der groote zeevaartroutes, geeft aan het gebruik van deze waterwegen een gansch bijzondere kracht als index van de internationale handelsbedrijvigheid. Geschat op 34.418.000 ton, is de tonnenmaat der schepen die het Suezkanaal doorvoeren, in den loop van 1938, met 6 pCt. op die van 1937 achteruitgegaan. Deze teruggang weerspiegelt niet zoozeer de verslapping van den internationalen handel, dan wel de aanzienlijke inkrimping (ca. een derde) van het verkeer tusschen Italië en zijn Afrikaansche bezittingen.

De twee voornaamste gebruikers van het Kanaal blijven Engeland en Italië. In 1938, komt meer dan 50 pCt. van dit gebruik op rekening van Engeland, tegen 47,3 pCt. in 1937, zonder nochtans de 60 pCt. van 1924 te bereiken. Het aandeel van Italië valt van 16,1 pCt. in 1937 tot 13,4 pCt. in 1938.

De volgende tabel geeft een overzicht van de evolutie der scheepvaart op het Suezkanaal in den loop der laatste jaren.

Bedrijvigheid in het Suezkanaal.

*Netto-tonnenmaat in duizenden tons,
volgens het te Suez vigeerende meetstelsel.*

Jaren	Handelsschepen met lading		Schepen op ballast		Oorlogsschepen en militair transport	Totalen
	Lijnvaart	Andere	Tankschep.	Andere		
1924	6.778	15.750	1.327	980	275	25.110
1929	10.367	20.031	2.364	441	263	33.466
1930	11.164	17.371	2.507	322	305	31.669
1931	11.835	14.737	2.409	760	287	30.028
1932	10.554	13.898	2.426	1.108	354	28.340
1933	11.018	14.938	2.735	1.629	357	30.677
1934	11.185	15.795	2.758	1.660	353	31.751
1935	11.256	14.672	2.068	2.637	2.178	32.811
1936	10.948	13.738	2.305	2.878	2.510	32.379
1937	12.583	16.712	3.034	2.576	1.586	36.491
1938	13.054	15.417	2.875	2.373	699	34.418

Zooals blijkt uit de aanwinst van 471.000 ton t.o.v. 1937, is de lijnvaart de belangrijkste en ook deze welke zich het meest ontwikkelt.

Gewezen zij hier eveneens op den achteruitgang tot 699.000 ton, van de militaire transporten, tegen 1.586.000 ton in 1937 en 2.510.000 ton in 1936; achteruitgang die te wijten is aan de afgenomen bedrijvigheid van de Italiaansche vloot. Aan dezelfde oorzaak dient te worden toegeschreven de teruggang van het aantal vervoerde passagiers, dat van 697.800 in 1937 gevallen is op 479.802 in 1938; inzonderheid de militaire transporten loopen terug en wel van 365.790 in 1937 tot 155.111 in 1938.

De te Panama en te Suez gebruikte stelsels voor scheepsmeting, zijn niet dezelfde. Tot in Maart 1938, was het verschil echter gering, zoodat vergelijking van de cijfers der doorvaart voor elk der zeekanalen nog mogelijk was. Naderhand werd het stelsel van Panama gewijzigd, met het gevolg, dat in de statistieken van dit kanaal een vergissing in minus schuilt van ca. 7 pCt. t.o.v. deze van het kanaal van Suez.

De volgende vergelijkingscijfers van den handeldoorvoer door de beide kanalen, in den loop der laatste jaren, berusten op het oude meetstelsel.

(In duizenden tons netto.)

JAREN	Panamakanaal (1)	Suezkanaal (2)
<i>(In duizenden tons netto)</i>		
1924	24.412	24.835
1934	28.971	31.398
1935	26.797	30.633
1936	28.000	29.869
1937	28.560	34.905
1938	27.949	33.719

(1) Meting van Panama.
(2) Meting van Suez.

Terwijl in 1924, de totale doorvaarttonnenmaat langs de beide kanalen nagenoeg dezelfde was, stelt men vast, dat sedert dit tijdstip de doorvaart langs Suez een aanzienlijken voorsprong heeft genomen.

Voor de periode van 1929 tot 1932, was de achteruitgang van den internationalen handel meer in het nadeel van Panama dan van Suez. In 1934 trad voor beide verbetering in, waarop echter, in 1935, teruggang volgde, eveneens voor de beide zeewegen. In 1936, kwam echter redres voor Panama, terwijl Suez de gevolgen eener abnormale omvaart langs de Kaap ervoer.

In 1937, was de doorvaart langs Panama amper iets beter, terwijl Suez een belangrijken aangroei van de tonnenmaat kon boeken (29.869.000 ton in 1936, 34.905.000 ton in 1937) grootendeels te wijten aan intensere lijnvaart.

In 1938, ten slotte, wordt, tegelijk met de ontwikkeling van den wereldhandel, zoo te Suez als te Panama, lichte teruggang geboekt.

BELGIË

EVOLUTIE VAN GROOT- EN KLEINHANDELSPRIJZEN IN MAART 1939.

In den loop der maand Maart, hebben de grondstoffenmarkten slechts geringe schommelingen, zonder vast bepaalde tendenties, vertoond.

In haar geheel genomen, is de statistische positie der niet ijzerhoudende metalen ietwat verslecht. Volgens het *Copper Institute*, zijn van einde Januari op einde Februari, wereldvoorraden van geraffineerd koper met 480.000 tot 493.000 ton toegenomen, terwijl van de eene maand op de andere de voortbrenging van 173.000 ton tot 163.000 ton geslonken is. Schoon op 1 Maart de productiequota van 100 op 95 pCt. gereduceerd werden en de Amerikaansche voortbrenging in den loop van de maand Maart, eveneens wat geslonken schijnt te zijn, is men niettemin van oordeel, dat de voorraden nog steeds een lichte toeneming te zien geven. Begin April, werd de koperprijs in de Vereenigde Staten, van 11,25 cents tot 10,75 cents per lb. verminderd; wat de terughoudendheid van de markt bevestigt.

In zijn vergadering van 22 Maart heeft het Internationaal Tincomité de uitvoerquota van 45 pCt. tot 40 pCt. van de standaardtonnages lager gesteld, zonder de minste voorziening voor den *Bufferpool*, die zijn plafond van circa 15.000 ton schijnt bereikt te hebben. Dit besluit omvat een verhooging met 5 pCt. van de quota voor de vrije markt, wat circa 950 ton per maand vertegenwoordigt. Tegelijk werden verschillende maatregelen getroffen met het oog op de geleidelijke orslorping van de uitvoeroverschotten die, eind Februari, 7.180 ton bedroegen. In geval deze opslorping in den loop van het tweede en derde trimester van het loopend bedrijfsjaar gebeurt, wat in principe schijnt besloten geweest te zijn, zou dit beteekenen, dat in feite de beschikbare quota voor de vrije markt beneden de 35 pCt. zouden dalen, coëfficiënt in zwang tijdens het eerste kwartaal, rekening gehouden met het quotum van 10 pCt. voorbehouden aan den *Bufferpool*. Deze maatregelen belangen vooral den uitvoer naar Bolivië, Malaisie, Belgisch-Congo en Nederlandsch Indië aan.

Na hùn aanzienlijke vermeerdering van Januari en Februari, zijn de zichtbare tinvoorraden in Maart eenigszins gedaald.

In den loop van de tweede helft van Maart, is de Vereeniging van Loodvoortbrengers te Londen bijeengekomen ten einde de besluiten der zoowat zes maanden geleden getroffen overeenkomst in overweging te nemen. Naar luid van een aldaar genomen besluit, zouden aan de markt geen berichten worden verstrekt.

Vernomen werd nochtans, dat de loodvoorraden met 10.000 ton ingekrompen waren. Daar de aard dezer voorraden niet gekend is, valt het echter moeilijk de draagwijdte van dit resultaat te beoordeelen. Vermelden wij, dat in België de fabriek Dumont te Sclaigieux met de productie van electrolytisch zink begonnen is, waarbij ertsen van een gering gehalte zullen kunnen verwerkt worden. Geschat wordt, dat de productie van 100 tot 200 metrieke ton per maand zal beloopt.

Het probleem der voorraden is over de katoenmarkt blijven hangen, waarop de Amerikaansche ontwerpen aangaande de vrijmaking van de gewarranteerde voorraden in de stapelhuizen van den Staat, om ze ter beschikking van de consumptie in de Vereenigde Staten en in het buitenland te stellen, ongunstig hebben ingewerkt. Begin April, heeft de Amerikaansche Senaat zijn goedkeuring gehecht aan de *Cotton Disposal Bill*. Contrasteerend met de noteeringen van de katoen, zijn gedurende de gansche maand deze van de wol aanmerkelijk vast geweest. De tarwetendities zijn ietwat beter geweest, doch de prijzen blijven niettemin zeer laag. De rubbervoorraden zijn geslonken, zonder meldenswaardige veranderingen in de noteeringen.

Alles samen genomen, is van de eene maand op de andere, het indexcijfer van de wereldgoudprijzen berekend door de *Statistique générale de la France* met minder dan 1 punt gestegen. Dit resultaat is uitsluitend te wijten aan een mildere tendentie der markten van de plantaardige en dierlijke voedingsproducten, en houdt dus blijkbaar ook verband met de verscherping van den internationalen politieken toestand. Enkelen zijn van oordeel, dat de reacties der markten op dergelijke conjunctuur van een buitengewone gematigheid blijk hebben gegeven.

Van Februari op Maart, heeft het indexcijfer van de groothandelsprijzen in België maar luttel wijzigingen ondergaan. Andere noemenswaardige veranderingen dan een nieuwe stijging van de juteprijzen,

gecompenseerd door achteruitlopende vasprijzen, zijn er niet te melden, terwijl het cijfer der textielproducten nog steeds lichtjes begeeft in weerwil van een zekere vastheid in de wolnoteeringen.

Gevolg aan de daling van Februari, is in Maart het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen nog met vijf punten gedaald, m. a. w. het beweegt zich weer op het peil van verleden jaar op denzelfden tijd.

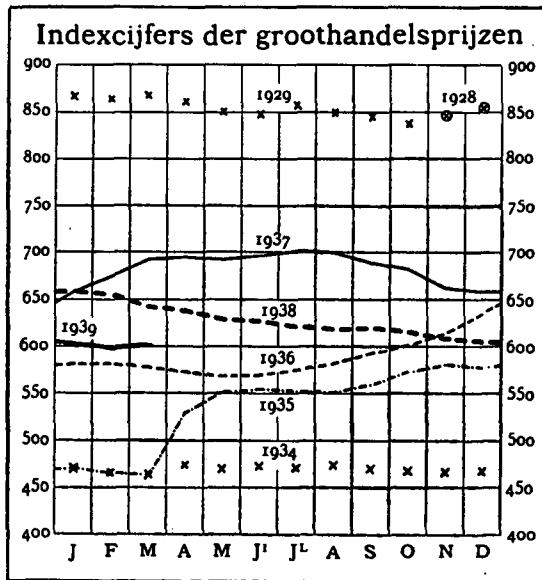
Behalve de prijsvermindering van het varkensvleesch, is deze teruggang uitsluitend aan seizoensinvloeden te wijten. Deze laatste hebben eveneens op de kosten van levensonderhoud ingewerkt, waar, van de eene maand op de andere, een vermindering van bijna 1,5 pCt. vast te stellen is.

Goudindexcijfer van de wereldprijzen.

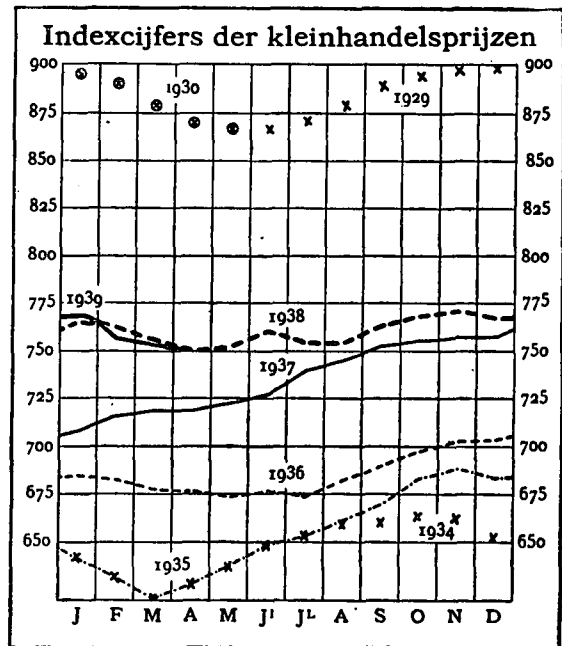
Basis : 1928 = 100.

	28-1-1939	25-2-1939	1-4-1939
<i>Plantaardige en dierlijke producten :</i>			
Voeding.....	34,7	33,9	35,3
Nijverheid	34,7	36,3	36,2
<i>Minerale producten.....</i>			
Samen : 22 grondstoffen.....	47,1	47,1	47,1
	39,3	39,7	40,1

Bron : *Statistique Générale de la France.*

x : Door de indexcijfers bereikte maxima- en minimapunten.

x : Door de indexcijfers bereikte maxima- en minimapunten.

Indexcijfers der groothandelsprijzen in België.

CATEGORIE VAN PRODUCTEN	Aantal producten	Indexcijfers voor Maart 1939	VERMEERDERING OF VERMINDERING				Relatieve toename of vermindering t o. v. het in 1937, 1938 of 1939 bereikte maximum	
			t. o. v. Februari 1939		t. o. v. Maart 1938		Datum van het maximum (maand)	Toename of vermindering in %
			in absolute cijfers	in relatieve cijfers (%)	in absolute cijfers	in relatieve cijfers (%)		
Voedingswaren.....	16	509	+ 1	+ 0,2	- 47	- 8,4	7-1937	- 22,3
Brandstoffen.....	4	855	-	-	- 51	- 5,6	10-1937	- 5,6
Teer en derivaten.....	3	512	- 15	- 2,8	- 133	- 20,6	10-1937	- 25,4
Metaalproducten.....	14	671	+ 5	+ 0,8	- 48	- 6,7	8-1937	- 17,8
Petroleum en derivaten.....	7	907	- 1	- 0,1	- 118	- 11,5	8-1937	- 12,9
Ceramische producten.....	9	854	+ 5	+ 0,6	- 27	- 3,1	7-1937	- 5,0
Glasproducten.....	2	549	-	-	-	-	1937	-
Chemische producten.....	12	573	-	-	- 52	- 8,3	4-1938	- 8,5
Kunstmeststoffen.....	4	532	+ 3	+ 0,6	+ 37	+ 7,5	2-1939	+ 0,6
Vetstoffen.....	7	416	+ 2	+ 0,5	- 68	- 14,0	2-1937	- 32,2
Textielproducten (gezamenlijke).....	19	563	- 4	- 0,7	- 53	- 8,6	6-1937	- 25,4
Wolproducten.....	5	548	+ 1	+ 0,2	- 75	- 12,0	4-1937	- 33,6
Vlasproducten.....	5	826	- 26	- 3,0	- 59	- 6,7	6-1937	- 14,3
Jutewaren.....	2	449	+ 10	+ 2,3	+ 88	+ 24,4	5-1937	+ 1,8
Katoenproducten.....	7	465	- 4	- 0,9	- 84	- 15,3	3-1937	- 39,4
Bouwmaterialen.....	13	773	-	-	- 9	- 1,2	9-1937	- 1,2
Harsproducten.....	2	555	+ 17	+ 3,2	+ 6	+ 1,1	2-1937	- 31,5
Huiden en leder.....	9	465	+ 3	+ 0,6	- 17	- 3,5	4-1937	- 31,5
Tabak.....	1	545	-	-	+ 22	+ 4,2	12-1937	-
Papier.....	1	644	-	-	- 191	- 22,3	12-1937	- 41,2
Rubber.....	1	134	+ 1	+ 0,7	+ 19	+ 16,5	3-1937	- 35,7
ALGEMEEN INDEXCIJFER.....	184	600	+ 1	+ 0,2	- 44	- 6,8	7-1937	- 14,6

**DE BUITENLANDSCHE HANDEL
VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSCHE
ECONOMISCHE UNIE IN DEN LOOP
VAN HET TWEDE HALFJAAR VAN 1938.**

In den loop van het tweede halfjaar 1938, bereikte de invoerhandel van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie, fr. 11.307 miljoen tegen fr. 13.897 miljoen voor het tweede halfjaar van 1937; d.i. een verschil van 18,6 pCt. De uitvoerhandel, daarentegen, die voor het tweede halfjaar van 1937 fr. 12.701 miljoen beliep, is voor het tweede halfjaar van 1938, gevallen op fr. 11.079 miljoen, of een vermindering van slechts 12,8 pCt. Het deficit van de handelsbalans, dat, voor het tweede halfjaar van 1937, zowat fr. 792 miljoen bedroeg, is hierdoor gedaald tot op ongeveer fr. 253 miljoen, een buitengewoon laag cijfer in vergelijking met de resultaten van de vorige jaren.

**Deficit van de handelsbalans in den loop
van het tweede halfjaar van elk der jaren 1929
tot 1938**

(millioenen franken).

Jaar	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	2.278	1.749	1.111	852	476	202	750	555	792	253

Op de basis der resultaten van het tweede halfjaar, is er, oogenschijnlijk, van het eene jaar op het andere en in zijn geheel genomen, onze buitenlandsche handel niet mèèr op achteruitgegaan dan de wereldhandel; getuige daarvan de door den Volkenbond berekende indexcijfers.

Van het eene tijdstip op het andere, wijzen inderdaad deze cijfers op een verslapping met ca. 15,8 pCt., terwijl voor den handel der Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie, de waargenomen vermindering slechts 15,8 pCt. bedraagt.

Bij het interpreteeren van deze gegevens, moet er rekening mede worden gehouden, dat de Belgisch-Luxemburgsche buitenlandsche handel reeds vanaf het tweede halfjaar van 1938 terugliep, terwijl het verloop van den wereldhandel slechts op dit tijdstip zijn hoogtepunt bereikte.

Indexcijfers der beweging van den wereldhandel.

Basis : 1929 = 100.

	Goudwaarde	Goudprijs	Hoeveelheid
1937 : 1 ^{ste} kwartaal	42,8	46,5	92,0
2 ^{de} kwartaal	47,6	48,0	99,2
3 ^{de} kwartaal	46,7	48,5	96,3
4 ^{de} kwartaal	48,2	48,0	100,4
1938 : 1 ^{ste} kwartaal	41,9	47,5	88,2
2 ^{de} kwartaal	39,3	46,0	85,4
3 ^{de} kwartaal	38,4	44,5	86,3
4 ^{de} kwartaal	41,1	43,5 (1)	94,5 (1)

(1) Voorloopig.
Bron : *Statistisch Bulletin van den Volkenbond.*

TABEL I.

Buitenlandsche handel van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie gedurende het tweede halfjaar van de jaren 1937 en 1938, onderscheiden per soort van goederen
(in millioenen franken).

AFDEELINGEN	INVOER				UITVOER			
	1937	1938	+ of - voor 1938	Verminder. of vermeerd. in %	1937	1938	+ of - voor 1938	Verminder. of vermeerd. in %
I. Levende dieren en dierlijke producten..								
II. Producten van het plantenrijk.....	1.384	1.276	- 108	- 7,8	1.080	950	- 130	- 12,0
III. Minerale producten	3.772	2.882	- 890	- 23,6	910	913	+ 3	+ 0,3
IV. Producten der voedingsnijverheid, dranken, enz.	3.054	2.568	- 486	- 15,9	1.449	1.419	- 30	- 2,1
V. Scheikundige en artsennijverheidige producten, enz.	603	560	- 43	- 7,1	240	242	+ 2	+ 0,8
VI. Allerlei bewerkt was ; zeep, enz.	451	403	- 48	- 10,6	833	751	- 82	- 9,8
VII. Leder en peltterijen, enz.	10	9	- 1	- 10,0	7	8	+ 1	+ 14,3
VIII. Leder en peltterijen, enz.	96	78	- 18	- 18,7	239	208	- 31	- 13,0
VIII. Producten der weefnijverheid	401	343	- 58	- 14,5	1.432	1.062	- 370	- 25,8
IX. Kleedingstukken, linnengoed, enz.	97	80	- 17	- 17,5	136	117	- 19	- 14,0
X. Hout en fabrikaten van hout, enz.	503	395	- 108	- 21,5	83	67	- 16	- 19,3
XI. Caoutchouc en werken van caoutchouc.	38	33	- 5	- 13,2	70	67	- 3	- 4,3
XII. Papier en zijn toepassingen	375	287	- 88	- 23,5	199	161	- 38	- 19,1
XIII. Werken van steen, enz.	157	90	- 67	- 42,7	559	780	+ 221	+ 39,5
XIV. Glas en glaswerk	33	25	- 8	- 24,2	294	261	- 33	- 11,2
XV. Metalen en werken van metalen	1.643	1.208	- 435	- 26,5	3.974	2.895	- 1.079	- 27,2
XVI. Machines, mechanische werktuigen, enz.	677	589	- 88	- 13,0	688	676	- 12	- 1,7
XVII. Voertuigen andere dan voor spoorwegen.	360	274	- 86	- 23,9	205	177	- 28	- 13,7
XVIII. Horlogemakerswerk, werktuigen en toestellen elders niet genoemd	66	56	- 10	- 15,2	7	6	- 1	- 14,3
XIX. Muziekinstrumenten	10	10			1	1		
XX. Wapens	18	9	- 9	- 50,0	102	128	+ 26	+ 25,5
XXI. Allerlei samenstellingen	149	132	- 17	- 11,4	193	190	- 3	- 1,6
TOTAAL...	13.897	11.307	- 2.590	- 18,6	12.701	11.079	- 1.622	- 12,8

Terwijl op de basis der resultaten van het eerste halfjaar van de beide jaren 1937 en 1938, de verslapping van onzen buitenlandschen handel, zoo voor den in- als voor den uitvoer, een betrekkelijk grootere belangrijkheid in onze betrekkingen met de overzeesche landen vertoonde, is de waargenomen achteruitgang betrekkelijk grooter voor de Europeesche landen in zake uitvoer en voor de overzeesche landen in zake invoer. Wat inzonderheid de kolonie betreft, is de vermindering van onzen uitvoer ca. 18,7 pCt. op basis van het tweede halfjaar, terwijl men op de basis van het eerste halfjaar, voor het eene jaar op het andere, een verhooging van 43,8 pCt. opteckende; de achteruitgang van den invoer uit Congo, gaat anderdeels van 10,9 pCt. op de basis van het eerste halfjaar, naar 19,5 pCt. op de basis van het tweede halfjaar.

Voor de landen van Europa is de betrekkelijke vermindering van den uitvoerhandel, vrijwel van denzelfden omvang als deze van den invoerhandel, op de basis van het eerste als op deze van het tweede halfjaar van het jaar. Zij is van heel bijzondere

beteekenis voor de U.S.S.R. (— 34,4 pCt.), Italië (—23,6 pCt.), Groot-Brittannië (—23,4 pCt.), Tsjecho-Slowakije (— 19,4 pCt.) en Frankrijk (— 18,7 pCt.), landen waaronder twee onzer beste afnemers voorkomen, te weten het Vereenigd Koninkrijk en Frankrijk.

De vermindering van onzen uitvoer naar Duitschland, beperkt zich tot 8,8 pCt., terwijl voor Nederland, dat voor ons een andere belangrijke afnemer is, een lichte vooruitgang aan te stippen valt.

Na den achteruitgang die, op de basis van het eerste halfjaar, is kunnen waargenomen worden, staat er onze uitvoer naar Zweden, Zwitserland en Noorwegen thans eenigszins beter voor.

Bij onzen invoer, boekt de Deutsche verkoop een vermindering van 23,4 pCt., terwijl de Italiaansche met 11,2 pCt. toeneemt. Onze invoerhandel met Frankrijk en deze met de U.S.S.R. begeeft amper, terwijl deze met Skandinavië een verlaging aanwijst van 26 tot 35 pCt. De invoer uit Zwitserland is eveneens met 16 pCt. afgenomen.

TABEL II.

Buitenlandsche handel van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie met de voornaamste Europeesche en Overzeesche landen gedurende het tweede halfjaar van de jaren 1937-1938
(*millioenen franken*).

LAND VAN HERKOMST EN VAN BESTEMMING	UITVOER			INVOER		
	Tweede halfjaar 1937	Tweede halfjaar 1938	Vermeerdering of vermindering (%)	Tweede halfjaar 1937	Tweede halfjaar 1938	Vermeerdering of vermindering (%)
Belgisch-Kongo	235	191	— 18,7	1.207	972	— 19,5
Europeesche landen :						
Frankrijk	1.940	1.578	— 18,7	1.777	1.736	— 2,3
Groot-Brittannië	1.878	1.438	— 23,4	1.033	915	— 11,4
Nederland	1.368	1.406	+ 2,8	1.178	1.076	— 8,7
Duitschland	1.428	1.303	— 8,8	1.648	1.262	— 23,4
Italië	165	126	— 23,6	99	111	+ 11,2
Zwitserland	303	310	+ 2,3	156	131	— 16,0
Zweden	343	348	+ 1,5	284	209	— 26,4
Spanje	121	117	— 3,3	46	31	— 32,6
U. S. S. R.	288	189	— 34,4	527	512	— 2,8
Noorwegen	160	161	+ 0,6	147	95	— 35,4
Polen-Dantzig	164	150	— 8,5	153	156	+ 2,0
Finland	148	134	— 9,5	164	121	— 26,2
Tjecho-Slowakije (Republiek)	103	83	— 19,4	133	98	— 26,3
Portugal	93	87	— 6,5	54	45	— 16,7
TOTALEN...	8.502	7.430	— 12,6	7.399	6.498	— 12,2
Overzeesche landen :						
Vereenigde Staten	859	860	+ 0,1	1.229	1.077	— 12,4
Argentinië	502	348	— 30,7	634	436	— 31,2
Britsch-Indië	323	334	+ 3,4	376	244	— 35,1
Egypte	134	143	+ 6,7	41	25	— 39,0
Zuid-Afrikaansche Unie	143	106	— 25,9	38	22	— 42,1
Brazilië	157	244	+ 55,4	143	104	— 27,3
Canada	187	142	— 24,1	200	172	— 14,0
Japan	124	100	— 19,4	419	166	— 60,4
Australië	103	41	— 60,2	74	43	— 41,9
Nederlandsch Oost-Indië	71	62	— 12,7	317	298	— 6,0
TOTALEN...	103	83	— 19,4	106	66	— 37,7
TOTALEN voor de opgegeven landen	2.706	2.463	— 9,0	3.577	2.653	— 25,8
Algemeene totalen van den bijzonderen handel	11.443	10.084	— 11,9	12.183	10.123	— 16,9
Algemeene totalen van den bijzonderen handel	12.701	11.079	— 12,8	13.897	11.308	— 18,6

TABEL III.

Voornaamste landen van herkomst en van bestemming waarmede de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie bijzonderen handel drijft, onderscheiden per soort van goederen.
Waarde (millioenen franken).

LAND	JAAR	CATEGORIEËN VAN KOOPWAREN															Algemeene totalen voor de 21 secties
		<i>Sectie I</i> Levende dieren en dierlijke producten	<i>Sectie II</i> Producten van het plantenrijk	<i>Sectie III</i> Delfstoffen	<i>Sectie IV</i> Voedingsproducten, dranken, tabak	<i>Sectie V</i> Scheikundige en arseenijproducten	<i>Sectie VII</i> Leder en peltterij en a. werk in die stof.	<i>Sectie VIII</i> Producten der weefnijverheid	<i>Sectie IX</i> Kleederen, lijnw. en gem. kleedingst.	<i>Sectie X</i> Hout en houtwerken, kurk	<i>Sectie XII</i> Papier en toepassingen	<i>Sectie XIII</i> Werken in steen, enz.	<i>Sectie XIV</i> Glas en glaswaren	<i>Sectie XV</i> Metalen en metaalwaren	<i>Sectie XVI</i> Machines, mechanische werktuigen, enz.	<i>Sectie XVII</i> Voertuigen (andere dan voor spoorwegen)	
Frankrijk	2 ^o halfj. 1937	298	186	383	104	163	31	162	8	44	63	9	4	170	73	31	1.777
	2 ^o halfj. 1938	275	208	348	89	152	30	173	11	50	69	9	4	163	64	36	1.736
Nederland	2 ^o halfj. 1937	158	330	280	77	30	9	25	3	12	28	11	3	95	50	9	1.178
	2 ^o halfj. 1938	171	335	272	77	26	9	19	1	14	24	22	1	47	43	6	1.076
Groot-Brittannië	2 ^o halfj. 1937	167	33	361	23	24	21	100	10	2	19	10	1	111	81	37	1.033
	2 ^o halfj. 1938	177	27	356	21	21	18	66	8	2	15	6	1	79	70	18	915
Duitschland	2 ^o halfj. 1937	5	17	611	11	138	20	49	31	11	64	58	11	195	272	50	1.648
	2 ^o halfj. 1938	8	14	423	7	121	13	38	26	7	49	26	10	128	256	52	1.262
Vereenigde Staten ...	2 ^o halfj. 1937	11	390	192	126	31	4	4	5	39	23	2	—	79	87	219	1.229
	2 ^o halfj. 1938	11	339	227	109	33	3	3	3	34	9	1	—	25	62	149	1.077
Belgisch-Kongo	2 ^o halfj. 1937	12	240	197	10	—	—	—	—	16	—	—	—	732	—	—	1.207
	2 ^o halfj. 1938	5	244	177	9	—	—	—	—	7	—	—	—	529	—	—	972

UITVOER.																	
Frankrijk	2 ^o halfj. 1937	266	216	610	55	87	25	71	14	10	45	55	13	299	80	65	1.940
	2 ^o halfj. 1938	195	205	534	39	54	13	31	4	6	30	62	9	265	85	26	1.578
Nederland	2 ^o halfj. 1937	84	74	171	15	121	13	195	2	29	29	64	19	351	72	63	1.368
	2 ^o halfj. 1938	86	80	192	14	85	11	186	1	26	26	81	22	341	102	70	1.406
Groot-Brittannië	2 ^o halfj. 1937	130	212	141	45	63	31	204	25	11	26	71	96	697	58	6	1.878
	2 ^o halfj. 1938	123	221	145	41	84	35	160	23	8	21	89	87	288	46	3	1.438
Duitschland	2 ^o halfj. 1937	234	159	172	10	100	96	126	4	8	6	28	2	454	18	2	1.428
	2 ^o halfj. 1938	206	138	196	13	77	88	112	5	6	7	21	2	390	20	15	1.303
Vereenigde Staten ...	2 ^o halfj. 1937	81	60	84	1	102	15	210	4	1	10	145	20	112	3	—	859
	2 ^o halfj. 1938	51	29	93	2	133	10	121	5	2	14	285	13	77	3	—	860
Belgisch-Kongo	2 ^o halfj. 1937	2	4	5	15	10	1	18	12	1	6	2	1	72	58	16	235
	2 ^o halfj. 1938	2	3	5	14	9	1	12	9	1	6	2	1	47	49	11	191

Wat de overzeesche landen betreft, die de belangrijkste zijn, wordt de uitvoerhandel, die op de basis van het eerste halfjaar der jaren 1937 en 1938, tot 33,6 pCt. gestegen was, teruggebracht tot 9 pCt. op de basis van het tweede halfjaar. Dit resultaat is grootendeels te wijten aan het handhaven van ons handelsverkeer met de Vereenigde Staten; op de basis van het eerste halfjaar, was deze met 44 pCt. achteruitgelopen. Een belangrijke verhooging wordt ook waargenomen bij onzen uitvoerhandel naar de Zuid-Afrikaansche Unie (+ 55,4 pCt.), Egypte (+ 6,7 pCt.) en Britsch-Indië (+ 3,4 pCt.). De resultaten van onzen uitvoer naar Argentinië, Brazilië, Canada en Australië, alle grondstoffenvoortbrengende landen, bevestigen daarentegen het slinken der koopkracht van deze laatste. De politieke en economische toestand in het Verre Oosten, verklaart anderdeels den

steeds toenemenden teruggang van onzen uitvoer naar China en Japan.

Bij onzen invoer is de achteruitgang algemeen. Hij is vooral aanzienlijk voor Canada, waarvan de graanverscheppingen in sterke mate hebben afgenomen; alsmede voor China en Japan, wegens de zoo pas aangehaalde redenen. Wat Argentinië, Britsch-Indië en Nederlandsch-Indië betreft, beloopt de achteruitgang meer dan 30 pCt. In het geheel is, voor al deze landen samen, de op de basis van het tweede halfjaar waargenomen achteruitgang (25,8 pCt.), zowat van dezelfde grootte als deze, die werd opgeteekend op de basis van het eerste halfjaar (23,4 pCt.), zoodat het deficit op de balans van onzen ruilhandel met deze landen, dat fr. 871 miljoen bedroeg voor het tweede halfjaar van 1937, voor het tweede halfjaar van 1938 tot fr. 190 miljoen werd herleid.

TABEL IV.

Buitenlandsche handel van de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie

(tweede halfjaar 1937 en 1938)

volgens de door den Raad van den Volkenbond aangenomen indeeling (17 September 1935).

GOEDEREN	HOEVEELHEID (duizenden tons)								WAARDE (millioenen franken)							
	Ruwe artikelen		Artikelen welke een bewerking hebben ondergaan				Totaal		Ruwe artikelen		Artikelen welke een bewerking hebben ondergaan				Totaal	
			gewone		grootere verwerking						gewone		grootere verwerking			
	2 ^e half-jaar 1937	2 ^e half-jaar 1938	2 ^e half-jaar 1937	2 ^e half-jaar 1938	2 ^e half-jaar 1937	2 ^e half-jaar 1938	2 ^e half-jaar 1937	2 ^e half-jaar 1938	2 ^e half-jaar 1937	2 ^e half-jaar 1938	2 ^e half-jaar 1937	2 ^e half-jaar 1938	2 ^e half-jaar 1937	2 ^e half-jaar 1938	2 ^e half-jaar 1937	2 ^e half-jaar 1938

INVOER.

1. Stoffen voor het voortbrengen van voedsel, dranken en tabak (alle onduurzame)	1.034	1.074	60	68	—	—	1.094	1.142	1.646	1.137	72	76	—	—	1.718	1.213
2. Stoffen voor het landbouwbedrijf (alle onduurzame)	942	843	595	410	—	—	1.537	1.253	612	465	387	318	—	—	999	783
3. Onduurzame stoffen voor nijverheid en handel (andere dan die der groepen 1 en 2)	813	705	119	97	190	186	1.122	988	1.840	1.611	520	432	759	577	3.119	2.620
4. Duurzame stoffen voor nijverheid en handel	9.077	6.811	1.225	971	33	25	10.335	7.807	1.655	1.413	1.650	1.167	185	123	3.490	2.703
5. Oliën en vetten, dierlijke en plantaardige, en hun grondstoffen (alle onduurzame)	118	123	51	58	—	—	169	181	226	175	361	269	—	—	587	444
6. Brandstoffen, elektrische energie en smeersels (alle onduurzame)	3.511	2.275	2.134	1.606	—	—	5.645	3.881	697	398	586	581	—	—	1.283	979
7. Uitrusting en gereedschap voor landbouw, nijverheid en handel (alle duurzame)	1	1	—	—	56	49	57	50	4	4	—	—	808	685	812	689
8. Voedingsmiddelen, dranken en tabak (alle onduurzame)	258	300	68	65	54	56	380	421	347	443	221	237	248	241	816	921
9. Andere onduurzame producten gereed voor den verkoop in het klein of voor de verbruikers	—	—	—	—	11	13	11	13	—	—	—	—	329	276	329	276
10. Duurzame producten (' <i>uitrustingsgoed der verbruikers</i> ')	—	—	—	—	31	25	31	25	—	—	—	—	533	428	533	428
Onrangschikbare of aan bijzondere voorwaarden onderworpen artikelen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	213	251
	15.754	12.132	4.252	3.275	375	354	20.381	15.761	7.027	5.646	3.797	3.080	2.862	2.330	13.899	11.307

UITVOER.

1. Stoffen voor het voortbrengen van voedsel, dranken en tabak (alle onduurzame)	96	93	42	26	—	—	138	119	120	96	71	41	—	—	191	137
2. Stoffen voor het landbouwbedrijf (alle onduurzame)	132	149	1.107	727	—	—	1.239	876	117	124	471	429	—	—	588	553
3. Onduurzame stoffen voor nijverheid en handel (andere dan die der groepen 1 en 2)	263	290	111	107	360	373	734	770	1.026	905	1.092	1.020	1.259	1.014	3.377	2.939
4. Duurzame stoffen voor nijverheid en handel	3.350	2.477	3.455	2.638	152	211	6.957	5.326	434	457	3.713	2.677	930	1.108	5.077	4.242
5. Oliën en vetten, dierlijke en plantaardige, en hun grondstoffen (alle onduurzame)	3	4	36	37	—	—	39	41	7	7	214	174	—	—	221	181
6. Brandstoffen, elektrische energie en smeersels (alle onduurzame)	2.125	2.644	1.278	1.143	—	—	3.403	3.787	441	458	412	348	—	—	853	806
7. Uitrusting en gereedschap voor landbouw, nijverheid en handel (alle duurzame)	2	3	—	—	148	122	150	125	26	30	—	—	944	948	970	978
8. Voedingsmiddelen, dranken en tabak (alle onduurzame)	68	72	17	13	61	79	146	164	170	153	62	50	166	173	398	376
9. Andere onduurzame producten gereed voor den verkoop in het klein of voor de verbruikers	—	—	—	—	18	19	18	19	—	—	—	—	409	383	409	383
10. Duurzame producten (' <i>uitrustingsgoed der verbruikers</i> ')	—	—	—	—	44	38	44	38	—	—	—	—	537	426	537	426
Onrangschikbare of aan bijzondere voorwaarden onderworpen artikelen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83	59
	6.039	5.732	6.046	4.691	783	842	12.868	11.265	2.341	2.230	6.035	4.739	4.245	4.052	12.704	11.080

TABEL V.

**Buitenlandsche handel van de Beigisch-Luxemburgsche Economische Unie
(tweede halfjaar 1938)**

volgens de door den Raad van den Volkenbond aangenomen indeeling (17 September 1935).

Vermeerdering of vermindering in procent van de cijfers over het tweede halfjaar van 1937.

GOEDEREN	HOEVEELHEID			WAARDE				
	Ruwe artikelen	Artikelen welke een gewone bewerking ondergaan hebben		Totaal	Ruwe artikelen	Artikelen welke een gewone bewerking ondergaan hebben		Totaal
		gewone	grootere verwerking			gewone	grootere verwerking	

INVOER.

1. Stoffen voor het voortbrengen van voedsel, dranken en tabak (alle onduurzame).....	+ 3,9	+ 13,3	—	+ 4,4	— 30,9	+ 5,6	—	— 29,4
2. Stoffen voor het landbouwbedrijf (alle onduurzame).....	— 10,5	— 31,1	—	— 18,5	— 24,0	— 17,8	—	— 21,6
3. Onduurzame stoffen voor nijverheid en handel (andere dan die der groepen 1 en 2).....	— 13,3	+ 18,5	— 2,1	— 11,9	— 12,4	— 16,9	— 24,0	— 16,0
4. Duurzame stoffen voor nijverheid en handel.....	— 25,0	— 20,7	— 24,2	— 24,5	— 14,6	— 29,3	— 33,5	— 22,6
5. Oliën en vetten, dierlijke en plantaardige, en hun grondstoffen (alle onduurzame).....	+ 4,2	+ 13,7	—	+ 7,1	— 22,6	— 25,5	—	— 24,4
6. Brandstoffen, elektrische energie en smeersels (alle onduurzame).....	— 35,2	— 24,7	—	— 31,2	— 42,9	— 9,0	—	— 23,7
7. Uitrusting en gereedschap voor landbouw, nijverheid en handel (alle duurzame).....	—	—	— 12,5	— 12,3	—	—	— 15,2	— 15,1
8. Voedingsmiddelen, dranken en tabak (alle onduurzame).....	+ 16,3	— 4,4	+ 3,7	+ 10,8	+ 27,7	+ 7,2	— 2,8	+ 11,3
9. Andere onduurzame producten gereed voor den verkoop in het klein of voor de verbruikers.....	—	—	+ 18,2	+ 18,2	—	—	— 16,1	— 16,1
10. Duurzame producten (« Uitrustingsgoed der verbruikers »).....	—	—	— 19,4	— 19,4	—	—	— 19,7	— 19,7
Onrangschikbare of aan bijzondere voorwaarden onderworpen artikelen.....	—	—	—	—	—	—	—	+ 17,8
	— 23,0	— 23,0	— 5,6	— 22,7	— 19,7	— 18,9	— 18,6	— 18,6

UITVOER.

1. Stoffen voor het voortbrengen van voedsel, dranken en tabak (alle onduurzame).....	— 3,1	— 38,1	—	— 13,8	— 20,0	— 42,3	—	— 28,3
2. Stoffen voor het landbouwbedrijf (alle onduurzame).....	+ 12,9	— 34,3	—	— 29,3	+ 6,0	— 8,9	—	— 6,0
3. Onduurzame stoffen voor nijverheid en handel (andere dan die der groepen 1 en 2).....	+ 10,3	— 3,6	+ 3,6	+ 4,9	— 11,8	— 8,9	— 19,5	— 13,0
4. Duurzame stoffen voor nijverheid en handel.....	— 26,1	— 23,6	+ 38,8	— 23,4	+ 5,2	— 27,9	+ 19,1	— 15,4
5. Oliën en vetten, dierlijke en plantaardige, en hun grondstoffen (alle onduurzame).....	+ 33,3	+ 2,8	—	+ 5,1	—	— 18,7	—	— 18,1
6. Brandstoffen, elektrische energie en smeersels (alle onduurzame).....	+ 24,4	— 10,6	—	+ 11,3	+ 3,9	— 15,5	—	— 5,5
7. Uitrusting en gereedschap voor landbouw, nijverheid en handel (alle duurzame).....	+ 50,0	—	— 17,6	— 16,7	+ 15,4	—	+ 0,4	+ 0,8
8. Voedingsmiddelen, dranken en tabak (alle onduurzame).....	+ 5,9	— 23,5	+ 29,5	+ 12,3	— 10,0	— 19,4	+ 4,2	— 5,5
9. Andere onduurzame producten gereed voor den verkoop in het klein of voor de verbruikers.....	—	—	+ 5,6	+ 5,6	—	—	— 6,4	— 6,4
10. Duurzame producten (« Uitrustingsgoed der verbruikers »).....	—	—	— 13,6	— 13,6	—	—	— 20,7	— 20,7
Onrangschikbare of aan bijzondere voorwaarden onderworpen artikelen.....	—	—	—	—	—	—	—	— 28,9
	— 5,0	— 22,4	+ 7,5	— 12,5	— 4,7	— 21,5	— 4,5	— 12,8

Beschouwd naar den graad van toebereiding der producten, toont de beweging van onzen ruilhandel aan, dat van het tweede halfjaar van 1937 tot het tweede van 1938, de waarde der ingevoerde ruwe stoffen betrekkelijk meer verminderd is dan deze der uitgeoefde, dit in tegenstelling met wat waargenomen is kunnen worden op de basis der resultaten van het eerste halfjaar van deze jaren, voor dewelke de relatieve vermindering bijna even groot is voor den invoer als voor den uitvoer.

Naar de hoeveelheid, verschilt de achteruitgang niet zooveel van de vermindering in waarde, zoo voor den uitvoer als voor den invoer. De achteruitgang in den invoer van ruwe stoffen, zou nog belangrijker geweest zijn, zoo er in den loop van het tweede halfjaar van 1938, geen groote hoeveelheden voedingswaren aangekocht waren geweest, aankopen die in zekere mate den achteruitgang van voedingswaren en smeeroliën hebben vergoed. Voor den uitvoer, is de achteruitgang betrekkelijk klein, zoo in waarde als

in hoeveelheid. In waarde, is er slechts één belangrijke post die achteruitgang boekt, en wel de niet duurzame grondstoffen voor nijverheid en handel, welke niettemin vooruitgaan in omvang; naar de hoeveelheid, is de waargenomen verslapping te wijten aan de duurzame stoffen voor de nijverheid en den handel, die niettemin in waarde toenemen.

Voor de artikelen die een lichte verwerking hebben ondergaan, is de achteruitgang van den uitvoer en den invoer ongeveer 30 pCt. zoo in waarde als in hoeveelheid, wat een relatieve vermindering is van nagenoeg dezelfde grootte als deze berekend op de basis der resultaten van het eerste halfjaar. De teruggang is algemeen, met uitzondering van de voedingswaren.

Beschouwt men het verloop der ruilingen van goederen welke een meer gevorderde bewerking hebben ondergaan, dan stelt men vast, dat, in tegenstelling met wat werd waargenomen op de basis der resultaten van het eerste halfjaar, de verslapping bij den invoer grooter is in waarde dan in hoeveelheid; onder dit laatste oogpunt geven zelfs de aankopen van verbruiksgoederen een beteekenisvolle verhooging aan. Daarentegen is voor den invoer de achteruitgang in waarde amper meldenswaardig, terwijl, in hoeveelheid, de ruilhandel er op vooruitgaat.

Naast andere gevolgtrekkingen, waartoe dit vergelijkend onderzoek der resultaten van onzen buitenlandschen handel in den loop van het tweede halfjaar van 1938 leidt, toont het onderhavige eens te meer de betrekkelijk grootere stabiliteit aan waarvan de uitwisseling van ver afgewerkte producten getuigt. Deze stabiliteit is te merken zoo aan den uitvoer als aan den invoer, maar vooral aan den uitvoer.

Zij slaat tegelijk op de prijzen en op de geruilde hoeveelheden. Beschouwt men de evolutie van den buitenlandschen handel niet volgens den graad van afwerking der producten, maar naar dezer bestemming, dan stelt men vast, dat het de niet duurzame verbruiksgoederen zijn, die aan den achteruitgang van den ruilhandel het meest weerstand bieden. De resultaten van het tweede halfjaar van 1938, zijn nochtans in dit opzicht niet alleszeggend, ter wille van den aanzienlijken handel in voedingsproducten, waartoe de politieke gebeurtenissen van den laatsten tijd aanleiding hebben gegeven.

GRAAD VAN ONDERRICHT BIJ DE GEHEEL WERKLOOZEN.

De schaarschte aan geschoolde werkkrachten hier te lande, geeft een heel bijzondere beteekenis aan de uitkomsten van de speciale telling der werkloozen, van 27 Februari 1937, vooral in zake onderricht dezer laatsten.

Uit een bericht van den Nationalen Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid blijkt, dat op een totaal van 171.856 getelde werkloozen (mannen en vrouwen) die reeds gewerkt hadden, er 95 pCt. slechts lager onderwijs hadden genoten. Voor de werkloozen die nog nooit gewerkt hadden — grootendeels jonge lui — was de verhouding 85 pCt.

Onder de werklooze bedienden (mannen en vrouwen) die reeds gewerkt hadden, heeft slechts ca. één derde de lagere school bezocht, en 28 pCt. de middelbare school uitgedaan; deze verhoudingen beloopten 20 pCt. in elkeen van de gevallen, zoo men alleen de werklooze bedienden beschouwt, die reeds een zekeren tijd aan het werk zijn geweest.

Voor de vrouwelijke arbeidskrachten was het pCt. bedienden die normaalonderwijs hebben genoten (Fröbel, lager of middelbaar) zeer hoog. Op een totaal van 734 vrouwelijke bedienden, die nog nooit hadden gewerkt, waren er 289, of 39 pCt., uit de normaalschool.

Onder de mannelijke werklooze bedienden, waren er meer dan 20 pCt. oud-athenæunleerlingen. De bedienden die universitaire studiën hadden gedaan, waren voor 7 pCt. werkloos in de categorie van degenen die reeds gewerkt hadden en voor 15 pCt. in de andere.

Uit deze gegevens, welke in bijgaande statistische tabellen worden verduidelijkt, blijkt, dat voor de geheel werklooze arbeiders, de graad van onderricht volstrekt onvoldoende is. Dergelijke toestand moet fataal een ernstige hinderpaal worden voor hun gebeurlijke wederaanpassing. Hetzelfde bezwaar kan worden ingebracht voor een vrij groot aantal werklooze bedienden; het verdient des te meer aandacht, daar het gaat om betrekkingen met intellectueel karakter. Het blijft niettemin waar, dat een zekere verhouding geheel werklooze bedienden blijk geeft van een min of meer ernstige verstandelijke vorming. Vandaar de dringende noodzakelijkheid aan de jeugd te doen begrijpen, dat ze er niets bij te winnen heeft met zich naar de overbezette bediendencarrières te oriënteren, terwijl het de industrie aan geschoolde werkkrachten mangelt.

Werklooze arbeiders.

(Volgens telling van 27 Februari 1937.)

AARD DER STUDIËN	MANNEN		VROUWEN	
	die reeds gewerkt hebben	die nooit gewerkt hebben	die reeds gewerkt hebben	die nooit gewerkt hebben
Lagere school	154.937	3.564	8.560	704
Middelbare school	3.932	137	396	69
Beroeps- of technische school	2.998	399	199	93
Normaalschool	199	8	19	3
Athenæum-college	544	48	26	2
Universiteit	42	12	4	—
SAMEN	162.652	4.168	9.204	871

Werklooze bedienden.
(Volgens telling van 27 Februari 1937.)

AARD DER STUDIËN	MANNEN		VROUWEN	
	die reeds gewerkt hebben	die nooit gewerkt hebben	die reeds gewerkt hebben	die nooit gewerkt hebben
Lagere school	3.523	382	868	137
Middelbare school	2.973	427	666	140
Beroeps- of technische school	915	154	238	79
Normaalschool	365	246	419	289
Athenæum-college	2.243	513	138	54
Universiteit	798	302	29	35
SAMEN...	10.817	2.024	2.358	734

DE PAPIER- EN KARTONFABRICAGE,

Uit een onderzoek ingesteld door den Nationalen Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid, in November en December 1938, blijkt, dat op dit tijdstip, in België, de machinale papier- en kartonfabricage een twintigtal ondernemingen telde welke 31 fabrieken groepeerden met een bezetting van circa 7.350 werklieden. Het meerendeel dezer ondernemingen zijn aangesloten bij de vereeniging der Belgische fabrikanten van pap, papier en karton.

De productie van papierpap is in België van geringe beteekenis. Deze stof wordt uit het buitenland ingevoerd en komt vooral uit de Skandinavische landen.

Zooals blijkt uit de indeeling der gebezigde arbeidskrachten in functie van de belangrijkheid der fabrieken, is het meerendeel der werklieden verbonden aan fabrieken die meer dan honderd arbeiders tewerkstellen; het gemiddeld aantal werklieden per onderneming bedraagt 237.

In dit opzicht, is de toestand eenigszins verschillend in de kartonfabrieken die het handprocédé toepassen. Terwijl het gemiddelde aantal arbeiders per fabriek slechts 33 belooft, zijn de 657 werklieden dezer nijverheid voor meer dan één derde verdeeld, over de ondernemingen die van 5 tot 50 arbeiders tellen, en, voor meer dan de helft, over drie fabrieken die elk meer dan 100 werklieden bezigen.

Papier en kartonfabrieken (machinekarton).

ONDERNEMINGEN MET EEN PERSONEELSTERKTE VAN	Aantal fabrieken	Arbeidskrachten		In % van de totale bezetting
		Absolute cijfers	Gemiddelde per fabriek	
Minder dan 50 werklieden.	5	160	33	2,2
Van 50 tot — dan 100...	1	96	96	1,3
van 100 tot — dan 200...	9	1.393	155	18,9
Van 200 tot — dan 300...	7	1.693	242	23,0
Van 300 tot — dan 400...	4	1.387	347	18,9
Van 400 tot — dan 500...	2	880	440	12,0
Van 500 en meer	3	1.742	581	23,7
TOTAAL...	31	7.351	237	100,0

Kartonfabrieken (handkarton).

ONDERNEMINGEN MET EEN PERSONEELSTERKTE VAN	Aantal fabrieken	Arbeidskrachten		In % van de totale bezetting
		Absolute cijfers	Gemiddelde per fabriek	
Minder dan 5 werklieden.	3	6	2	0,9
Van 5 tot — dan 50...	13	252	20	38,4
Van 50 tot — dan 100...	1	56	56	8,5
Van 100 en meer	3	343	115	52,2
TOTAAL...	20	657	33	100,0

De localisatie van de nijverheid vormt in de provincie Brabant een zeer groot bevolkingscentrum, dat op zichzelf 49 pCt. der in de papier- en kartonfabrieken gebezigde arbeidskrachten groepeerd.

**Geographische verspreiding
van de arbeidskrachten over de papier-
en kartonfabrieken in België (twee methoden).**

PROVINCIEËN	Aantal fabrieken	Personnel- sterkte	In % van het totaal
Antwerpen	2	895	11,2
Brabant	28	3.925	49,0
West-Vlaanderen	1	4	0,1
Oost-Vlaanderen	8	865	10,8
Henegouwen	3	434	5,4
Luik	7	1.049	13,1
Namen	2	836	10,4
BRABANT	28	3.925	49,0
WALLONIË	12	2.319	28,9
VLAANSCHIE LAND	11	1.764	22,1
HET RIJK	51	8.008	100,0

De voornaamste gemeenten betrokken in de papier- en kartonfabricage zijn de volgende — de cijfers tusschen haakjes geven de bezetting aan voor al de gemeenten waar een productiecentrum voorhanden is:

Droogenbosch, Sint-Genesius-Rode, Huizingen, Lembeek, Alsemberg, Dworp (1.281); Grez-Doiceau (Gastuche), Genval, Terhulpen, Limal, Waver (999); Malmédy, Stavelot (736); Willebroek (665); Zaventem, Diegem, Brussel, Steenokkerzeel (623); Gent, Gentbrugge (509); Baulers, Feluy en Andenne (504); Saint-Servais (332); Mont-Saint-Guibert, Court-Saint-Etienne (Noirhat), Corroy-le-Grand (305); 's Gravenbrakel (292); Oudegem, Sint-Gillis-bij-Dendermonde (233); Duffel (230); Virginal, Oostkerk, Klabbeek (215); Hoei (150); Ensival, Verviers (136), Groot-Bijgaarden (110).

De papier- en kartonfabricage omvat verschillende specialiteiten zooals inpakpapier, schrijfpapier, dagbladpapier, behangselpapier, drukpapier, perkamentachtig papier, plantaardig perkamentpapier, vloeipapier, sigarettenpapier.

De voornaamste gemeenten waar deze specialiteiten worden gefabriceerd zijn de volgende :

Inpakpapier	Duffel, Feluy, Grez-Doiceau (Gastuche) Genval, Geeraardsbergen, Malmédy, Saint-Servais, Willebroek, Zaventem.
Schrijfpapier	Andenne, Droogenbosch, Duffel, Grez-Doiceau (Gastuche), Hoei, Huizingen, Terhulpen, Lembeek, Limal, Malmédy, Virginal, Willebroek.
Dagbladpapier	Duffel, Gent, Gentbrugge, Zaventem.
Behangspapier	Grez-Doiceau (Gastuche), Genval, Zaventem.
Drukpapier	Andenne, Droogenbosch, Duffel, Ensival, Gent, Grez-Doiceau (Gastuche), Genval, Huizingen, Hoei, Terhulpen, Lembeek, Limal, Malmédy, Sint-Genesius-Rode, Saint-Servais, Virginal, Zaventem.
Perkementachtig papier ..	Duffel, Gent, Grez-Doiceau (Gastuche), Terhulpen, Zaventem.
Plantaardig perkament ...	Baulers.
Vloepapier	Terhulpen, Malmédy, Court-Saint-Etienne (Noirhat), Zaventem.
Sigarettenpapier	Hoei.
Speciale papiersoorten voor fotografische doeleinden .	Malmédy, Saint-Servais.
Gewoon en fijn karton ..	'sGravenbrakel, Diegem, Droogenbosch, Feluy, Grez-Doiceau (Gastuche), Goefferinge, Groot-Bijgaarden, Malmédy, Oudegem, Steenokkerzeel.
Grijs karton	Alsemberg, Brussel, Halle, Huizingen, Oostkerk, Sint-Gillis-bij-Dendermonde, Stavelot, Thulin, Dworp, Zandbergen.

In deze opgaven is de fabricage van celstofpapier, die een 500-tal arbeiders bezigt, niet begrepen.

DE MARMERINDUSTRIE.

De Nationale Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid verstrekt de volgende inlichtingen nopens de stevigheid en de localisering der marmerindustrie in België.

In December 1938, telden de marmergroeven een bezetting van 476 werklieden.

De ontginningscentra bevinden zich vooral in Wallonië en inzonderheid in de provincie Namen, waar 74 pCt. van de arbeidskrachten werkzaam zijn.

In België worden vier marmersoorten opgedolven en wel het roode, het Belgisch blauwe, het zwarte en het Sinte-Annamarmer. Waar ten tijde van het onderzoek, de ontginning van het roode marmer 218 werklieden bezigde, waren er voor deze van het blauwe en van het zwarte 88 per soort aan den arbeid en 82 voor deze van het Sinte-Annamarmer.

De centra welke op het oogenblik van het onderzoek ten minste 10 werklieden aan den arbeid hadden, waren de volgende :

Centra	BETROKKEN GEMEENTEN	Aantal arbeidskrachten	Specialiteiten
I	Vodelée, Villers-le-Gambon, Philippeville, Sautour, Vodecée, Corfontaine	184	Rood marmer
II	Gougnies, Biesme	82	S ^{te} . Annamarmer
III	Bioul, Denée, Anhée, Warnant	67	Belgisch blauw
IV	Mazy, Rhisnes	52	Zwart marmer
V	Basècles, Quevaucamps	32	Zwart marmer
VI	Aye, Rochefort	19	Rood marmer
VII	Fontaine-l'Évêque	10	Belgisch blauw

Op het oogenblik van het onderzoek waren de arbeidskrachten over de 29 werkende ontginningen als volgt verdeeld :

PERSONEELSTERKTE	Aantal groeven	BEZETTING	
		Absolute cijfers	In pCt. van het totaal
— dan 5 arbeiders	2	8	1,7
Van 5 tot — dan 25	21	243	51,0
Van 25 tot — dan 50	5	160	33,6
Van 50 tot — dan 75	1	65	13,7
SAMEN ...	29	476	100,0

Uit deze gegevens blijkt, dat, door den band, de marmergroeven van gemiddelde belangrijkheid zijn. Over 't algemeen geschiedt de ontginning in open lucht; ondergrondse uitbatingen zijn eerder zeldzaam.

Van de 29 marmergroeven waarover het onderzoek heeft geloopt, ontginnen er 11 rood marmer, 9 zwart, 6 het Belgisch blauwe en 3 het Sinte-Annamarmer.

In de marmerzagerijen en -polijsterijen, waar *uitsluitend* marmer wordt bewerkt, en die daarom in de nabijheid der groeven liggen, waren in December 1938, 1.159 arbeiders bezig. Nagenoeg 75 pCt. van hen werkten in een atelier dichtbij het ontginningscentrum.

Geografisch vallen deze werkhuizen als volgt uiteen :

Centra	BETROKKEN GEMEENTEN	Werkkrachten
I	Mazy, Jemappes, Ligny, Rhisnes, Onoz .	334
II	La Buisserie	138
III	Gougnies, Mettet, Yvoir, Denée	119
IV	Brussel, Sint-Pieters-Jette, Vilvoorde	111
V	Basècles, Péruwelz, Quevaucamps	83
VI	Walcourt, Pry	73
VII	Wauthier-Braine	53
VIII	Pouleur, Aywaille	53
IX	Rance	47
X	Haaltert	24
XI	Ledeberg, Gent	23
XII	Eupen	23
XIII	Vorst	21
XIV	Hour	14

De 1.159 werklieden der marmerwerkplaatsen waren verspreid over 43 ondernemingen verdeeld als volgt naar den graad van belangrijkheid :

PERSONEELSTERKTE	Aantal onder-nemingen	BEZETTING	
		Absolute cijfers	In pCt. van het totaal
— dan 5 werklieden	8	23	2,0
Van 5 tot — dan 50.....	26	471	40,6
Van 50 tot — dan 100.....	8	533	46,0
Van 100 tot — dan 150.....	1	132	11,4
SAMEN...	43	1.159	100,0

De geographische verdeling is als volgt :

PROVINCIEËN	Zagerijen en polijsterijen	BEZETTING	
		Absolute cijfers	In pCt. van het totaal
Namen	13	491	42,4
Henegouwen	11	333	28,7
Brabant	6	173	14,9
Luik	7	101	8,7
Oost-Vlaanderen	4	47	4,1
Andere provinciën	2	14	1,2
SAMEN...	43	1.159	100,0

DE BEVOLKING VAN HET RIJK OP 31 DECEMBER 1938.

De officieele opgave van het bevolkingscijfer per 31 December 1938, zooals ze blijkt uit de in- en

afschrijvingen alsmede uit het verloop der geboorten en overlijdens, omvat de volgende gegevens :

	Werkelijke bevolking op 31 December 1937	Vermeerdering of vermindering der bevolking in 1938	Cijfer der werkelijke bevolking op 31 December 1938
<i>Mannen :</i>			
Antwerpen	617.811	+ 4.585	622.396
Brabant	849.983	+ 2.653	852.636
West-Vlaanderen	474.907	+ 2.895	477.802
Oost-Vlaanderen	589.444	+ 1.661	591.105
Henegouwen	622.942	— 3.444	619.498
Luik	479.563	+ 243	479.806
Limburg	210.669	+ 3.294	213.963
Luxemburg	110.604	— 633	109.971
Namen	175.002	— 115	174.887
SAMEN...	4.130.925	+ 11.139	4.142.064
<i>Vrouwen :</i>			
Antwerpen	627.240	+ 4.606	631.846
Brabant	914.501	+ 3.901	918.402
West-Vlaanderen	485.775	+ 2.333	488.108
Oost-Vlaanderen	599.202	+ 1.727	600.929
Henegouwen	620.847	— 1.808	619.039
Luik	492.191	+ 484	492.675
Limburg	199.311	+ 3.273	202.584
Luxemburg	109.837	— 242	109.595
Namen	181.391	— 80	181.311
SAMEN...	4.230.295	+ 14.194	4.244.489
<i>Mannen en vrouwen :</i>			
Antwerpen	1.245.051	+ 9.191	1.254.242
Brabant	1.764.484	+ 6.554	1.771.038
West-Vlaanderen	960.682	+ 5.228	965.910
Oost-Vlaanderen	1.188.646	+ 3.388	1.192.034
Henegouwen	1.243.789	— 5.252	1.238.537
Luik	971.754	+ 727	972.481
Limburg	409.980	+ 6.567	416.547
Luxemburg	220.441	— 875	219.566
Namen	356.393	— 195	356.198
SAMEN...	8.361.220	+ 25.333	8.386.553

VEREENIGDE STATEN

TOESTAND VAN HANDEL EN INDUSTRIE IN DE VEREENIGDE STATEN.

De geheele evolutie van den toestand der Vereenigde Staten op gebied van nijverheid en handel, sedert één jaar, kan als volgt worden omschreven : de zware inzinking waargenomen aan het einde van 1937 is begin 1938 nog verscherpt — doch had niet het karakter van den verticalen val van 1937 — om zich nadien om te buigen tot een tragen achteruitgang die omstreeks het midden van het jaar tot stilstand kwam. Begunstigd door verschillende factoren, waaronder de initiatieven genomen ter bespoediging van het economisch redres van het land, wel een eerste rangrol blijken te hebben gespeeld, zijn de tendenties in zekere bedrijvigheidstakken verbeterd, hoewel in verschillende mate. Over 't algemeen mag worden gezegd, dat hoe snel en diepgaand de achteruitgang in het tweede semester van 1937 ook moge geweest zijn, de herneming

in den zomer en in den herfst van 1938 niet minder belangrijk was. De omzet groeide aan en een belangrijk deel van het sedert Juli 1937 verloren terrein werd teruggewonnen.

De ervaring leert echter, dat zich een dergelijke heropleving niet handhaaft zonder dat de economie zich even verpoost om op adem te komen en de verworven posities te verstevigen. Deze verpoozing was des te waarschijnlijker, daar in menig opzicht de conjunctuur der economische bedrijvigheid niet gunstig gestemd was. Tusschen deze negatieve elementen die op de heropleving remmend inwerken, dienen o.m. te worden vermeld de slaphed van de grondstoffenmarkten, inzonderheid deze van landbouwproducten; de invloed der inkrimping van zekere inkomensklassen ten nadeele van het verbruik van duurzame goederen; de ongunstige indruk gelaten door den aangroei van de Federale Schuld, waarvan in den loop van vijf jaren het bedrag steeg tot het dubbel. Ten slotte

oefende, in de Vereenigde Staten zooals overal, de evolutie der internationale politiek een jammerlijken invloed uit op de economische bedrijvigheid, vooral sedert het begin van den verleden herfst. In de diagnose over den economischen toestand van de Vereenigde Staten werd dan ook, vanaf December 1938, de aanwezigheid vermeld van enkele teekenen van afmating, stellig nog verscherpt door seizoensinvloeden eigen aan dit tijdstip van het jaar. Het gecorrigeerde indexcijfer van de industriele productie, dat van 76 in Mei gestegen was tot 103 in November, bereikte 104, in December, om opnieuw te vallen tot 101 in Januari en 98 in Februari. De eerste statistische gegevens over Maart, die voor het begin der maand vrij bemoedigend waren, vertoonden opnieuw teruggang van de bedrijvigheid, doch in geringe mate en het is niet onmogelijk, dat per slot van rekening hier het peil van Februari opnieuw wordt bereikt, rekening gehouden met de seizoensherneming die zich op dezen tijd van het jaar normaal voordoet.

Voortgaande op de vooruitgezette meeningen, zouden de vooruitzichten voor de ontwikkeling der Amerikaansche economie in den loop der komende maanden, allesbehalve zeker zijn. In zakenkringen is men van oordeel, dat de nijverheidsproductie, heden, ten volle aan de behoeften van de markt beantwoordt. Hieruit volgt, dat elke nieuwe vordering afhangt van nieuwe investeringen, openbare of private, namelijk in zake industriele uitrusting en particuliere gebouwen. Zeer groot gewicht wordt dan ook gelegd op de heilzame gevolgen die een verbetering van den internationalen politieken toestand voor de algemeene economie van het land zou hebben. Zeker is het niet aan een louter toeval toe te schrijven, dat het weifelen van de Amerikaansche economie, in den loop der laatste maanden, met de verscherping van dezen toestand samenviel.

De betrekkelijke stabiliteit der nijverheids- en handelsbedrijvigheid in de Vereenigde Staten, in den loop der laatste drie maanden, vertoont evenwel een grooten vooruitgang t.o.v. den toestand begin 1938. Het indexcijfer van de nijverheidsproductie lag in Januari 33 pCt. hooger dan het minimumpeil van Mei; tusschen dezelfde data bedraagt de vooruitgang 37 pCt. voor de verwerkende industrieën en 21 pCt. voor de extractienijverheden. Zoo het indexcijfer der inkomens het bij een stijging van 4,7 pCt. laat t.o.v. het minimum van Mei, dan zijn de loonen uitbetaald in de werkende industrieën, op één jaar tijds, met 11 pCt. toegenomen; sedert Juli is het aantal werklieden in dezelfde mate gestegen. De bedrijvigheid der spoorwegen is met 19 pCt. toegenomen en, tenslotte, is het indexcijfer der detailverkoop met 13 pCt. gerezen.

Het is niet ondienstig er hier op te wijzen, dat, bij de herneming van handel en nijverheid, in de Vereenigde Staten, hoe aanzienlijk zij ook moge geweest

zijn, de groothandelsprijzen niet zijn gestegen. In hun geheel genomen, zijn die prijzen steeds naar baisse georiënteerd gebleven, eerder sterk in het begin van het jaar, minder vanaf het tweede halfjaar. De inkrimping van de industriele bedrijvigheid en haar gevolgen voor de grootte van de inkomens alsmede op deze van de consumptie over het eerste semester van 1938, het bestaan van belangrijke voorraden, de ongunstige conjunctuur der landbouwmarkten en de internationale politieke toestand verklaren voldoende deze oriëntatie. De industriele heropleving heeft ongetwijfeld deze tendenties geremd, doch ze niet grondig gewijzigd, behalve tijdelijk in de maanden Juni en Juli. Het algemeen indexcijfer der groothandelsprijzen, dat 80,9 stond in Januari 1938, is dan ook in Januari 1939 op 76 pCt. gaan liggen, of een vermindering van 4,9 pCt.

TABEL I.

Evolutie der groot- en kleinhandelsprijzen en van de kosten van levensonderhoud in de Vereenigde Staten.

Bronnen : Groothandelsprijzen : U. S. Department of Labor.
Kleinhandelsprijzen : Fairchild's index.
Kosten van levensonderhoud : National Industrial Conference Board.

	Indexcijfers der groothandelsprijzen Basis : 1926 = 100							Indexcijfer der kleinhandelsprijzen Basis 31-12-1930 = 100 ^r	Indexcijfer kosten van levensonderhoud Bas. 1933 = 100 ^r
	Algemeene indexcijfers	Grondstoffen	Halfabrikaten	Eind- producten	Producten der hoeve	Voedingswaren	Nijverheids- producten		
1935.....	80,0	77,1	73,6	82,2	78,8	83,7	77,9	86,6	82,6
1936.....	80,8	79,9	75,9	82,0	80,9	82,1	79,6	88,9	84,8
1937.....	86,3	84,8	85,3	87,2	86,4	85,5	85,3	95,1	88,5
1938.....	78,6	72,0	75,3	82,2	68,5	73,6	81,7	89,7	86,4
1938 Januari ..	80,9	74,9	76,9	84,3	71,6	76,3	83,5	92,4	87,5
Februari ..	79,8	73,6	76,1	83,3	69,8	73,5	83,0	91,2	86,7
Maart.....	79,7	73,2	75,6	83,4	70,3	73,5	82,6	90,6	86,7
April.....	78,7	71,3	75,3	82,7	68,4	72,3	82,0	90,2	86,8
Mei.....	78,1	70,7	75,4	82,1	67,5	72,1	81,6	89,5	86,5
Juni.....	78,3	71,4	74,1	82,2	68,7	73,1	81,3	89,2	86,7
Juli.....	78,8	72,3	74,3	82,5	69,4	74,3	81,4	89,0	86,5
Augustus..	78,1	71,4	74,4	81,8	67,3	73,0	81,4	89,0	85,9
September	78,3	72,0	74,7	81,8	68,1	74,5	81,3	89,0	85,9
October ..	77,6	70,9	75,9	81,1	66,8	73,5	81,1	89,0	85,8
November.	77,5	71,5	76,2	80,5	67,8	74,1	80,6	88,9	85,6
December.	77,0	70,9	75,2	80,2	67,6	73,1	80,3	88,9	85,8
1939 Januari...	76,9	70,9	74,9	80,0	67,2	71,5	80,2	89,1	85,4
Februari..	76,9				67,2	71,5	80,2		

Zooals blijkt uit hierbijgaande indexcijfers vertoont de daling van de groothandelsprijzen geen zoo groot verschil volgens den graad van afwerking der producten : 5,3 pCt. voor de grondstoffen, 2,6 pCt. voor halfabrikaten en 5,2 pCt. voor de eindproducten. Daarentegen ligt er een merkbaar evolutieverschil in de prijzen der hoeveproducten t.o.v. deze der nijverheid.

Van jaar tot jaar, zijn de prijzen van de landbouwproducten met 6,2 pCt. gedaald, deze achteruitgang zijnde 25 pCt. wanneer men de graangewassen apart beschouwt. Bij de nijverheidsproducten is de daling niet grooter geweest dan 4 pCt.

De betrekkelijke slapheid in de prijzen der landbouwproducten staat in het teeken van den rijken oogst van 1938, die de voorraden van 1937, dat een oogstjaar bij uitstek is geweest, nog zijn komen verzwaren. Zoo werd de markt meer dan overvloedig voorzien zoodat de prijzen werden teneergedrukt en daar de consumptie terugliep, kwam het van kwaad tot erger. Alles wel beschouwd, zijn de prijzen der landbouwproducten in 1938 eerder väster geweest dan in 1937, in welk jaar de desbetreffende indexcijfers van een maximum van 94,1 in Maart, op 72,8 in December waren gevallen, of een verschil van 20 pCt. In 1938, blijft het bij een achteruitgang van 6,2 pCt. dank zij de talrijke en belangrijke Regeeringstusschenkomsten, vooral in zake graangewassen en katoen, tot steunverleening aan de Amerikaansche binnenlandsche markt, evenals ter bevordering van den uitvoer de Amerikaansche oogsten, tegen een loonenden prijs voor den voortbrenger.

In zake landbouw, ondergingen de resultaten van het jaar 1938 niet alleen den invloed van de ongunstige evolutie der prijzen, doch eveneens dezen van de belangrijkheid der oogsten. Deze laatste zijn 7 pCt. lager geschat dan deze van 1937, ondanks 7 pCt. verhooging van de bezaaide oppervlakten. Per acre was echter de opbrengst gemiddeld 5 pCt. minder, terwijl belangrijke oppervlakten ingevolge de slechte weersomstandigheden, onbebouwd zijn moeten blijven. Dienvolgens zijn de landbouwinkomens die in 1937 volgens het *Bureau of Agricultural Economics* 8.574 millioen dollars beliepen, in 1938 gevallen tot 7.632 millioen dollars, wat een achteruitgang beteekent van ca. 12 pCt. Deze teruggang lijkt van bijzonder groote beteekenis, wanneer men hem vergelijkt met de globale vermindering der inkomens in de Vereenigde Staten die van het eene jaar op het andere, op 7 pCt. wordt geschat.

In zijn geheel beschouwd, heeft de landbouw dus geen deel gehad in de heropleving waarvan de Vereenigde Staten, sedert het voorjaar van 1936, blijk hebben gegeven.

In de industrie was de omvang van het redres verschillend al naar de betrokken bedrijfstakken.

Wat de productie van de duurzame goederen betreft, trad er vanaf Juni zeer opvallend verbetering in, die aanhield tot aan het einde van het bedrijfsjaar, tijdstip waarop zij ongeveer 80 pCt. vertegenwoordigde in verhouding tot het in Juni bereikte minimum.

Het indexcijfer steeg dan ook in enkele maanden tijds van een peil dat ongeveer met het gemiddelde van 1933, overeenstemde tot een coëfficiënt die niet veel verschil vertoonde met het gemiddelde van 1938. Voor het jaar in zijn geheel genomen, bleven de productiegemiddelden niettemin 40 pCt. beneden deze van 1937.

De herneming was vooral sterk op het gebied der productie van de duurzame verbruiksgoederen, waarvan de vraag aangewakkerd werd door de bedrijvigheid der zaken en de verhooging van de inkomens in den loop van het tweede semester van 1938. In de nijverheden der productiegoederen kwam de conjunctuurkentering eerder langzaam tot uiting, als natuurlijk gevolg van de veelheid aan nijverheidsinstallaties en -uitrustingen, zelfs nog aan het einde van het dienstjaar. Maakt hierop uitzondering, de fabricage van werktuigmachines, die met groote en talrijke overheidsopdrachten bedacht is geworden. Voor dezen industrietak is de gemiddelde bedrijvigheid van 1938, hooger dan deze der vorige jaren, behalve 1928 en 1929, zonder nochtans deze van 1937 te evenaren. Deze gunstige tendenties konden zich aan het begin van dit boekjaar bevestigen.

De automobielnijverheid, de meest representatieve van de productie der duurzame goederen, was gedurende een goed deel van het jaar slechts weinig bedrijvig, het is pas vanaf September, dat ze eenigszins op dreef komt tengevolge van het verschijnen van de nieuwe modellen. De voortbrenging overschrijdt dan ook de overeenkomstige cijfers van het voorgaande bedrijfsjaar. Voor het geheel jaar 1938, schat men den teruggang van de productie op 50 pCt. t.o.v. 1937.

Vliegtuigenfabricage die er 20 pCt. beter voorstaat dan in 1937, maakt figuur apart op de algemeene tabel van de industriële bedrijvigheden in 1938.

Ondanks de vlucht genomen door het bouwbedrijf, is de productie van de bouwmaterialen ietwat kleiner dan in 1937: ca. 1/5 voor timmerhout, 1/10 voor cement; baksteen, straatkeien, glas, pleister en verschillende bijbehoren loopen eveneens achteruit.

De belastingscoëfficiënt der staalfabrieken, die, in Juni 1938 amper het derde van de capaciteit bereikte, bedroeg 54 pCt. aan het einde van het bedrijfsjaar, na een maximum van 61 pCt. in November, dat in zekere kringen aan den invloed van een tijdelijke vermindering der prijzen wordt toegeschreven. In het geheel, is in 1938 de productie gegaan tot 27.800.000 ton staalstaven, wat overeenkomt met ca. de drie vijfden van het cijfer van 1937. In Januari en Februari is de bedrijvigheid der staalfabrieken ietwat geslonken, zoodat de productie nog slechts 50 à 55 pCt. van haar capaciteit bedraagt.

De nijverheden der niet duurzame goederen hebben geen bedrijfsveranderingen gekend, vergelijkbaar met deze van de nijverheden der duurzame goederen. Ofschoon meer stabiel, hebben zij vanaf het begin van het tweede semester nochtans ook een flink redres meegemaakt, dat t.o.v. het minimum van 1938 ca. 40 pCt. bedraagt. Zoodat het gemiddelde van het jaar slechts 9 pCt. lager ligt dan dit van 1937.

Van het eene jaar op het andere, is het verbruik van katoen en rayonne met 20 pCt. geslonken. Voor de rayonne is het de eerste maal, dat een zoo groote

achteruitgang zich voordoet. De voortbrenging van kunstmatige rayonvezels is nochtans blijven toenemen.

In zake verduurzaamde eetwaren, zijn de hoeveelheden ingeblikte vleeschsoorten, er met 10 pCt. op vooruitgegaan t.o.v. van 1937, terwijl ingemaakte groenten van het eene jaar op het andere lichtjes terugliepen.

De bedrijvigheid der scheikundige nijverheden stond lager dan in 1937, in verband met de geringere vraag van de nijverheden die haar producten verbruiken. De petroleumindustrie helde eveneens naar achteruitgang over, evenals de glasnijverheid, die haar de leveringen van spiegelglas voor auto's sterk heeft zien afnemen. De productie der papierfabrieken is met 10 pCt. geslonken en de fabricage van rubberbanden en -buizen met 25 pCt.

TABEL II.

**Voornaamste indexcijfers
van de industriële bedrijvigheid
in de Vereenigde Staten (1).**

Basis : 1923-1925 = 100.

	Indexcijfers van de industriële producten					Indexcijf. van het bouwbedr.		Index-Spoorwegbedrijvigheid Totaal wagonverladingen	Indexcijf. v/d personeelbezet. in de verwerk. industrieën
	Algemeen indexcijfer	Verwerkende industrie	Mijnindustrie	Productie van duurzame goederen	Productie van niet-duurzame goederen	Algemeen indexcijfer	Woningbouw		
1937 Juni	114	114	114	112	115	61	42	78	108,4
Juli	114	114	112	122	108	68	44	80	109,3
Augustus ..	117	118	112	126	110	63	40	79	108,6
September ..	111	110	115	114	107	56	37	78	107,2
October ..	102	101	113	101	100	52	36	76	105,1
November ..	88	85	109	74	94	56	32	71	100,6
December ..	84	79	115	60	95	61	30	67	95,1
1938 Januari ...	80	76	108	56	93	52	26	65	90,0
Februari ..	79	75	103	54	94	51	32	62	88,9
Maart	79	75	103	54	93	46	33	60	87,4
April	77	73	101	53	91	52	37	57	85,4
Mei	76	73	91	51	93	51	37	58	83,7
Juni	77	74	92	50	95	54	42	58	82,4
Juli	83	82	93	58	102	59	49	61	82,9
Augustus ..	88	87	95	64	108	66	53	62	84,9
September ..	91	89	97	69	107	78	56	64	86,9
October ..	96	95	99	84	105	82	57	68	87,5
November ..	103	103	102	95	110	96	56	69	90,0
December ..	104	104	109	92	114	96	57	69	91,6
1939 Januari ...	101	100	110	88	110	86	55	69	91,5
Februari ..	98(2)	97(2)	109(2)	83(2)	108(2)	71(2)	55(2)	67	91(2)

(1) Indexcijfers van de Federal Reserve Board, gecorrigeerd voor seizoenschommelingen.

(2) Voorloopig cijfer.

Het verbruik van elektrische drijfkracht in de industrie heeft de schommelingen van de conjunctuur op de hielen gevolgd : van het eene jaar op het andere is hier de achteruitgang zoowat 18 pCt. De cijfers voor 1938 gepubliceerd door het *Edison Institute* wijzen nochtans op een belangrijke toeneming van het particulier en commercieel verbruik, wat te wijten is aan zekere tariefherzieningen alsmede aan de uitbreiding van het net door de *Rural Electrification Admi-*

nistration. Het gezamenlijk inkomen van de elektrische nijverheid in 1938, wordt op ca. 7 pCt. lager geschat dan dit van 1937.

Over het algemeen was het werktempo van de mijn-industrieën gedurende de eerste drie kwartalen van 1938, trager dan dit van 1937. Vanaf September treedt merkbaar verbetering in, zoodat de productie bijna tot het peil van 1937 kon worden opgevoerd.

Over het algemeen beschouwd, zijn de resultaten van het jaar minder goed dan in 1937, in dezen zin, dat de opgedolven hoeveelheid industriekolen aanzienlijk minder zijn.

Anthraciet voor huisbrand werd daarentegen drukker gevraagd, doch niet zoo druk dan in 1937.

Daar de productie van ruwe petroleum slechts laat-tijdig gereduceerd werd, stegen de voorraden buitengewoon hoog, zoodat vanaf April met het ophalen ernstig moest worden vertraagd. Toen kwam de herne-ming van het tweede halfjaar en konden de voorraden op een bevredigend peil worden teruggebracht.

Waar van het eene jaar op het andere, de bouwnij-verheid er lichtjes was op vooruitgegaan, was het bedrag der investeringen, volgens de ramingen van het *Bureau of Domestic and Foreign Trade*, gestegen van \$ 8.675 miljoen tot \$ 8.800 miljoen. Dit resultaat is uitsluitend te wijten aan de uitbreiding van de openbare werken en aan verschillende door de Federale Regeering genomen initiatieven tot aanwakking van de bouwbedrijvigheid. Onder deze initiatieven dient vooral vermeld de hervorming van den *Nationale Housing Act*. Ondanks de lichte verlaging van den rentestand voor hypotheekleningen, zijn de bouw-werken voor particuliere rekening toch nog beneden het peil van 1937 gebleven. De verminderde inkomens, de betrekkelijke hoge bouwkosten; en, ten slotte, de aanwezigheid van talloze nijverheidsgebouwen in tal van centra, verklaren deze ongunstige ontwikkeling

Zeër laat-tijdig heeft de bedrijvigheid der spoor-wegen het industrieel redres van het land weerspie-geld. Voor het geheele jaar, zijn er de ontvangsten, de onderhoudsuitgaven en de personeelbezetting achter-uitgegaan t.o.v. 1937. Aan het einde van het jaar, kon men echter de uitwerkselen der economische herople-ving beginnen merken.

De wagonverladingen waren, behoudens voor de vier laatste weken, voortdurend lager dan in 1937. De netto-ontvangsten van het personenvervoer zijn even-eens minder. Materieel en voorwerpen van algemeene uitrusting werden er voor de helft minder gekocht dan in 1937; het aantal reizigerswagens aangekocht in den loop van 1938, beliep zoowat het derde van dit van 1937. Het is dus geen wonder, dat dit mangel aan bestellingen de geheele industriële bedrijvigheid heeft teneergedrukt. Een onderzoekscmissie heeft dan ook met spoed gewezen op het groote nut dat de modernisering van het materieel zou hebben voor de gebruikers, de vervoerders en de economie in het alge-

meen. In zake tarieven, werd een algemeene verhooging met 15 pCt. door de *Interstate Commerce Commission*, die evenwel enkele gedeeltelijke verhoogingen heeft toegestaan, van de hand gewezen. Een verzoek tot loonsverlaging met 15 pCt. kon door *National Mediation Board* niet bevredigend worden ingewilligd; bedoeld verzoek werd voorgelegd aan een commissie van drie leden, aangesteld door den President der Vereenigde Staten, en ten slotte door haar verworpen. Het probleem der organisatie en der coördinatie van het vervoerwezen werd eveneens door een speciale commissie ter studie genomen; in 1938 konden echter geen besluiten worden getroffen. De personeelbezetting bij de spoorwegen is in 1937, van 1.115.000 gedaald tot 940.000 in 1938.

Het wegvervoer heeft vroeger dan de spoorweg de verbetering in den nijverheidstoestand weergegeven. De vervoerde tonnage, van luttel belang tot in September, nam vanaf deze maand aanzienlijk toe. Het personenvervoer is daarentegen aanzienlijk gestegen: zoowat 20 pCt. t.o.v. 1937, op basis van de ontvangsten. Het reizigerstarief werd niet verhoogd, wat niet het geval is geweest met de tarieven voor het goederenvervoer, die beïnvloed werden door de ingevoerde minimumbarema's.

Het electrisch vervoer heeft slechts in geringe mate de veranderingen van de conjunctuur vertoond; de ontvangsten zijn op ca. 5 pCt. beneden de cijfers van 1937 geschat. Het luchtvervoer gaat er op vooruit, zoo voor de hoeveelheid goederen als voor het aantal reizigers dat geschat is op 1.300.000 personen, of 20 pCt. meer dan in 1937. Ofschoon tarievenverlaging werd toegestaan, zijn niettemin de netto-ontvangsten onveranderd gebleven.

De zeevaartindustrie heeft het verval weerspiegeld van den internationalen handel in 1938. De bevrachtingen waren vaak onregelmatig, en vooral deze met betrekking tot de kustvaart. De bedrijvigheid der scheepstimmerwerven, eerst zwak, is aan het einde van het dienstjaar flink op dreef kunnen komen. In December 1938, stonden op de bestelboekjes 230 zeeschepen van samen 518.000 b.R.t., terwijl de overeenkomstige periode van 1937, de bestellingen slechts 144 schepen bedroegen van samen 263.000 b.R.t.

De hieronder gepubliceerde tabel schetst den algemeenen gang van de industrieele bedrijvigheid sedert Juni 1937: eerst haar teruggang tot in Mei 1938, daarna het redres sedert dezen datum.

* * *

In de commercieele bedrijvigheid heeft zich natuurlijk de achteruitgang weerspiegeld en van de nijverheidsvoortbrenging gedurende de eerste helft van het jaar, en haar heropleving gedurende het tweede. Alles samen genomen heeft, in volume, de groothandel een achteruitgang geboekt van ca. 12 pCt. t.o.v. 1937,

zoodat hij nagenoeg het cijfer van 1936 heeft bereikt en 50 pCt. hooger gestegen is dan dit van 1933. De sterkste achteruitgang deed de categorie der duurzame goederen, tegelijk met de daling van zoowat 30 à 35 pCt., waargenomen bij den verkoop op afbetaling, die ca. 12 pCt. van den kleinverkoop vertegenwoordigt. Vooral de autohandel die voor nagenoeg 60 pCt. op credit gaat, slonk met 40 pCt.

In volume, is blijkbaar de bedrijvigheid van den kleinhandel niet zooveel lager gedaald dan het cijfer van 1938, wat niet het geval is geweest met den groothandel. In waarde is inderdaad de achteruitgang slechts zoowat 12 pCt. geweest. Het redres aan het einde van het jaar, was zoodanig van tel, dat de resultaten van December 1938 moeier waren dan deze van December 1937, terwijl, in Mei, de vermindering van het eene jaar op het andere ongeveer 20 pCt. bedroeg.

TABEL III.

Buitenlandsche handel van de Vereenigde Staten

(in millioenen dollars).

Bron: *Survey of current business*.

	1929	1932	1936	1937	1938
Totale uitvoer	5.241	1.611	2.456	3.349	3.094
Totale invoer van goeder.	4.399	1.323	2.423	3.084	1.961
Overschot (+) of deficit (-) van de handelsbalans	+ 842	+ 288	+ 33	+ 265	+ 1.133

Uitvoer van Amerikaansche goederen.

Totaal ...	5.157,1	1.576,2	2.418,9	3.298,9	3.056,8
Landbouwproducten ...	1.692,8	662,3	709,5	797,5	827,6
Niet-agrarische producten	3.464,3	913,9	1.709,5	2.501,4	2.229,2
Industrieele grondstoffen	1.142,4	513,7	668,1	721,9	594,4
Voedingsstoffen	269,6	89,4	58,1	104,5	249,0
Voedingswaren en drank.	484,3	152,1	143,8	177,7	184,1
Halfabrikaten	729,0	196,7	394,8	678,3	505,8
Eindproducten	2.531,8	624,2	1.154,1	1.616,5	1.523,4

Invoer van goederen voor binnenlandsch verbruik.

Totaal (1) ...	4.399,4	1.322,8	2.424,0	3.009,9	1.949,8
Landbouwproducten ...	2.137,4	641,8	1.243,1	1.579,3	955,6
Niet-agrarische producten	2.262,0	681,0	1.180,9	1.430,5	994,1
Industrieele grondstoffen.	1.558,6	358,3	733,0	971,1	576,4
Voedingsstoffen	538,6	233,0	348,7	413,3	260,1
Voedingswaren en drank.	423,6	173,9	386,2	440,1	310,7
Halfabrikaten	885,1	217,0	490,2	634,2	385,0
Eindproducten	993,5	340,6	465,9	551,3	417,6

(1) Vóór 1933 heeft het invoercijfer betrekking op den totalen invoer en niet op den invoer voor binnenlandsch verbruik alléén.

Blijkens de eerste aanduidingen betreffende de resultaten van het eerste kwartaal van het loopende jaar, zouden de in den loop der laatste maanden van het jaar 1937 behaalde resultaten gehandhaafd zijn. De voorraden bij de verdeelers zijn zeer matig gebleven in verhouding tot de loopende behoeften. Over 't algemeen, schijnt het, dat na eenig getalm t.o.v. de eigenlijke handelsbedrijvigheid in den loop van den zomer van 1938, de industrieele productie zich sedert de laatste maanden van dit jaar aan het tempo dier bedrijvigheid is gaan aanpassen om van toen af deze politiek te blijven volgen. Uit de vergelijking der inventarissen blijkt, dat van het eene jaar op het andere, de handelsvoorraden aanmerkelijk geslonken zijn, al blijven ze evenwel betrekkelijk hoog.

De vergelijkende resultaten van den binnenland-schen handel der Vereenigde Staten in 1938 en 1939 vertoonen een buitengewoon gunstige balans van \$ 1.134 miljoen, de belangrijkste die sedert 1921 ooit werd gepubliceerd. Zooals blijkt uit de gegevens van de laatste maanden, schijnt deze toestand zich te willen wijzigen, tengevolge : 1° van den achteruitgang van den uitvoer en 2° van een zekere herneming van den invoer. Terwijl in Januari 1938, het batig saldo van den Amerikaanschen handel meer dan \$ 118 miljoen bedroeg, beliep het nog slechts ca. \$ 35 miljoen in Januari 1939, wat het laagste cijfer is sedert Augustus 1937.

Dit batig saldo, eenig in de geschiedenis der Amerikaansche handelsbetrekkingen, vloeit voort uit de daling van den invoer, die niet vergoed werd door vermindering van den uitvoer. De invoer is verminderd met 29 pCt. naar den omvang en met 37 pCt. naar de waarde, terwijl de uitvoerwaarde slechts met 8 pCt. geslonken is. De handhaving van den uitvoer was te wijten aan massale verzendingen van landbouw-producten en vooral van graangewassen, die, van het eene jaar op het andere, zowel in omvang als in

waarde, vooruitgang hebben geboekt. De uitvoer van eindproducten was daarentegen in achteruitgang.

Voor den invoer, is de achteruitgang algemeen geweest, maar was vooral belangrijk voor de ruwe producten en voortbrengselen van de landbouw. De invoer van graan en andere voedingswaren, betrekkelijk hoog in 1937 wegens de droogte van 1936, viel in 1938 op cijfers haast zonder beteekenis. Vanaf Augustus-September, was de industrieele herneming aanleiding tot redres van den invoer van ruwe producten, echter in zeer geringe mate.

Zoo men de geografische verdeeling van den Amerikaanschen buitenlandschen handel beschouwt, dan stelt men vast dat in waarde, voor Groot-Brittannië, Nederland, Scandinavië, de uitvoer naar Europa vrijwel gehandhaafd blijft; deze landen kochten minder katoen en metalen doch meer graan, fruit en tabak. Men noteert eveneens een vermeerdering van meer dan 65 pCt. van de aankopen der Sovjet-Unie, voor de industrieele uitrusting. Europa heeft over het geheel genomen, 43 pCt. van den uitvoer van de Vereenigde Staten opgenomen. Het Britsche Rijk, met inbegrip van Groot-Brittannië, is een goede klant gebleven van de Vereenigde Staten en heeft ongeveer 38 pCt. van hun uitvoer ontvangen. Met dat al, heeft de uitvoer naar de Zuid-Afrikaansche Unie een achteruitgang geboekt van ongeveer 20 pCt. naar de waarde. Zuid-Amerika, de Nederlandsche Koloniën en het Verre-Oosten hebben ongeveer 18 pCt. genomen terwijl de uitvoer naar het Verre-Oosten opvallend achteruit is gegaan.

De invoer van de Vereenigde Staten is algemeen aan 't slinken; voor Europa is de gezamenlijke achteruitgang 32,8 pCt. t.o.v. 1937; voor Canada, is hij 34,7 pCt.; voor Latijnsch Amerika, 31,2 pCt.; voor Azië, 41 pCt. en voor Afrika, 40,7 pCt.

Volgende tabel verduidelijkt de evolutie van den Amerikaanschen uit- en invoer in den loop der jongste jaren.

WETTELIJKE BERICHTEN.

Deze rubriek bevat de wetten, besluiten en andere officieele berichten die voor de algemeene economie van het land een bijzonder belang vertoonen en in het Belgisch Staatsblad werden gepubliceerd in den loop van de maand aan deze van de publicatie van ons Tijdschrift voorafgaand.

Alleen de belangrijkste wetten en besluiten worden in extenso overgenomen. De overige wetteksten worden eenvoudig vermeld, met een verklarende nota.

Ten einde het raadplegen te vergemakkelijken,

zijn deze wetten en besluiten onder de volgende hoofden gerangschikt :

- I. Algemeene economische en sociale wetgeving.
- II. Wetgeving betreffende de openbare en private financiën.
- III. Binnenlandsche handelswetgeving.
- IV. Buitenlandsche handelswetgeving.
- V. Nijverheidswetgeving.
- VI. Arbeidswetgeving.
- VII. Internationale wetgeving.

II. — WETGEVING BETREFFENDE DE OPENBARE EN PRIVATE FINANCIËN.

Ministerieel besluit van 8 Maart 1939.

Terugbetaling van rechten op toeristenessence (Staatsblad, 10 Maart 1939, blz. 1571).

De Minister van Financiën,

Gezien artikel 9, § 3, der wet van 23 Juni 1938 (Staatsblad nrs 178-179), waarbij de Minister van Financiën gemachtigd wordt, ten bate van de buitenlandsche toeristen, een vermindering te gunnen van het recht op petroleumethers en essences en, ter zake, de toepassingsmodaliteiten te bepalen; — Gezien het ministerieel besluit van 23 Juni 1938 (Staatsblad nr 181), ter bepaling dezer modaliteiten; — Overwegende dat deze laatste dienen aangepast aan de gebruiksvoorwaarden van het reisboekje voor toeristen, voor het seizoen 1939 ingesteld bij koninklijk besluit van 20 Januari 1938 (zie Staatsblad nr 48), — Besluit :

Eenig artikel. Artikel 1 en artikel 3 van voormeld ministerieel besluit zijn gewijzigd als volgt :

« *Artikel 1.* De in een vreemd land gevestigde personen die zich voor hun eigen gebruik bedienen van een toerisme-autorijtuig of -motorrijwiel, kunnen een terugbetaling van rechten bekomen op de essence die zij aankopen, ten behoeve van hun voertuig, binnen het Belgisch of Luxemburgsch grondgebied, zoo de aankoop geschiedt gedurende een ononderbroken verblijf van ten minste drie dagen, dat zij in het Economisch Verbond houden tusschen 15 Maart en 30 September.

» In den duur van het verblijf worden de dagen van aankomst en vertrek meegeteld.

» *Art. 3.* Om er van te genieten, doet de in het land komende toerist, op zijn naam, in een van de respectievelijk hierna aangeduide douane-inkomkantoren of entrepotkantoren, een bewijs voor terugbetaling uitreiken van het officieele model :

» *a)* Antwerpen, Oostende, Zeebrugge, Schapenbrug (Westkapelle), Stuyver (Zelzate), Putte (Stabroek), Wuustwezel, Poppel, Arendonk, Lommel (Colonie), Moelingen, Tulje (Neu-Moresnet), Hauset, Aubange, Beaubru (Bouillon), Heer-Agimont (Meuse), Brûly, Bois-Bourdon (Havay), Quiévrain (village), Bonsecours, Hertain, De Barakken (Meenen), Adinkerke (dorp);

» *b)* Aarlen, Bergen, Brugge, Brussel, Charleroi, Doornik, Gent, Kortrijk, Leuven, Luik, Mechelen, Namen, Sint-Niklaas, Verviers.

» Het bewijs is persoonlijk en onafstaanbaar. »

De Directeur-Generaal van het Bestuur der douanen en accijnzen is belast met de uitvoering van dit besluit.

III. — BINNENLANDSCHE HANDELSWETGEVING.

Ministerieel besluit van 20 Februari 1939

waarbij de tenuitvoerlegging van de reglementeering van den keurhandel geregeld wordt (Staatsblad, 11 Maart 1939, blz. 1586).

IV. — BUITENLANDSCHE HANDELSWETGEVING.

Koninklijk besluit van 6 Februari 1939

betreffende den invoer van sanitaire toestellen (Staatsblad, 4 Maart 1939, blz. 1406).

Wordt onderworpen aan het voorafgaandelijk overleggen van een machtiging, de invoer van sanitaire toestellen, met inbegrip van de gootsteen en van de badkuipen (n° 818 van het toltarief).

Ministerieel besluit van 11 Maart 1939

waarbij het bijzonder recht te innen ter gelegenheid van het verleenen der vergunningen tot invoer van boter bepaald wordt op fr. 6,80 per kilogram (Staatsblad, 12 Maart 1939, blz. 1626).

Koninklijk besluit van 15 Maart 1939

ter wijziging van het koninklijk besluit dd. 26 December 1938, betreffende de heffing van speciale rechten bij de aflevering der invoervergunningen van zekere producten (Staatsblad, 18 Maart 1939, blz. 1768).

Worden opgeheven de speciale rechten voorzien bij het besluit dd. 26 December 1938 voornoemd, betreffende de hierna vermelde producten :

1° Konkommers en augurkjes (n° 68 van het toltarief);

2° Wilde latuw, andijvie, krulandijvie, latuw en wortelen in bussels (n° 71*h*);

3° Tomaten (n° 71*i*);

4° Tuinwortelen, niet in bussels (Ex n° 71*j*);

5° Aardbeziën (n° 81).

Worden insgelijks opgeheven de speciale rechten voorzien door voornoemd besluit betreffende de hierna vermelde producten, voor zoover zij uit Belgisch Congo of uit de door den Belgischen Staat in Afrika beheerde gebieden afkomstig zijn en zij, langs

rechtstreekschen weg, zonder ontladingen of overladingen vanaf hun inscheping in een Afrikaansche haven, ingevoerd worden :

1° De bananen (n° 76);

2° De suiker (n° 235*b* en n° 235*c*), tot beloop van het saldo van de hoeveelheid die door den Minister van Financiën, in uitvoering van het artikel 3 van de wet van 24 November 1937, vóór heden, voor het in gang zijnde seizoen, bepaald werd.

Koninklijk besluit van 15 Maart 1939

betreffende den invoer van gemerceriseerde katoenen weefsels (Staatsblad, 18 Maart 1939, blz. 1769).

Wordt onderworpen aan het voorafgaandelijk overleggen van een machtiging, de invoer van weefsels van louter katoen, niet gefatsoeneerde, gemerceriseerde, of geheel of gedeeltelijk met geglansde of gemerceriseerde draden vervaardigd (n° 541 van het toltarief).

V. — NIJVERHEIDSWETGEVING.

Ministerieel besluit van 20 Februari 1939

tot wijziging van het ministerieel besluit van 24 September 1938, waarbij een officieele en facultatieve controle op gecondenseerde melk wordt ingesteld (Staatsblad, 1 Maart 1939, blz. 1314).

De Minister van Landbouw en Middenstand,

Gelet op het koninklijk besluit nr 111 van 26 Februari 1935, gewijzigd door het koninklijk besluit nr 198 van 23 Augustus 1935, betreffende den eerlijken handel, in land- en tuinbouwproducten; — Gelet op de wet van 15 Januari 1938, betreffende de oprichting van een Nationalen Zuiveldienst; — Herzien het ministerieel besluit van 24 September 1938, waarbij een officieele en facultatieve controle op gecondenseerde melk wordt ingesteld, — Besluit :

Artikel één. De twee laatste alinea's van artikel 8 van voornoemd ministerieel besluit worden als volgt gewijzigd : « De kisten, gebruikt voor het verpakken van gecontroleerde gecondenseerde melk moeten bovendien op het deksel en op een der groote zijvlakken voorzien zijn van eenzelfde merk dat met een brandijzer zal aangebracht worden op de houten kisten en met een stempel op de kartonnen kisten. »

« De brandijzers en de stempels worden door den Nationalen Zuiveldienst geleverd. »

Art. 2. Artikel 9 van zelfde besluit wordt aangevuld : onder littera *a*) ongesuikerde condensmelk door : « doozen van 2 kilogram netto inhoud, te verpakken in kisten van 12 stuks ».

Onder littera *b*) gesuikerde condensmelk door : « Doozen van 13 Engelsche onces, t.t.z. 368 gram netto inhoud, te verpakken in kisten van 48 stuks; dit formaat van doozen is alleen toegelaten voor den uitvoer. »

Art. 3. De twee eerste alinea's van artikel 10 worden als volgt gewijzigd : « De aangenomen inrichtingen zijn gehouden de busjes, van het controlemerk

voorzien, te gebruiken voor al de gecondenseerde melk die zij voortbrengen, met een botervetgehalte van minstens 7,5 pCt. en die moet beantwoorden aan de voorwaarden aangeduid in artikel 11. »

« Moest, om eene of andere reden, de voortgebrachte gecondenseerde melk, met een botervetgehalte van minstens 7,5 pCt., niet de door artikel 11 voorschreven kwaliteit bezitten dan is de inrichting gehouden den Nationalen Zuiveldienst, binnen de vier en twintig uren, hiervan te verwittigen met opgave van de geproduceerde hoeveelheid en den datum van het fabriceren. »

Art. 4. De littera *a*) van artikel 11, van voornoemd ministerieel besluit wordt als volgt gewijzigd :

« Ongesuikerde gecondenseerde melk :

» 1° Voor het Britsche Keizerrijk : minstens 9 pCt. botervet, minstens 31 pCt. droge stof;

» 2° Voor België, Belgisch Congo en de andere landen : minstens 7,5 pCt. botervet, minstens 25,5 pCt. droge stof. »

Ministerieel besluit van 18 Maart 1939

houdende inrichting van een officieele en facultatieve controle op harde-kaas (Staatsblad, 22 Maart 1939, blz. 1866).

Ministerieel besluit van 18 Maart 1939

tot wijziging van het ministerieel besluit van 30 April 1938, waarbij een officieele en facultatieve Hervekaascontrole wordt ingesteld (Staatsblad, 22 Maart 1939, blz. 1869).

VI. — ARBEIDSWETGEVING.

Koninklijk besluit van 8 Februari 1939

houdende algemeene verordening betreffende de maatregelen na te leven met het oog op de bescherming van de gezondheid van de bedienden, in de handels- en nijverheidsondernemingen, alsmede in de openbare diensten en inrichtingen of in diensten en inrichtingen van algemeen nut te werk gesteld (Staatsblad, 1 Maart 1939, blz. 1315).

Gelet op het koninklijk besluit van 23 December 1937, tot samenvatting, onder den titel: « Wet betreffende de gezondheid en de veiligheid van het personeel werkzaam in handels- en nijverheidsondernemingen », van de bepalingen der wet van 25 November 1937 met de van kracht blijvende bepalingen der wet van 2 Juli 1899; — Gelet namelijk op artikel 1 dier wet, luidende als volgt: « De Regeering is gemachtigd de maatregelen voor te schrijven, geschikt om de gezonde inrichting van werkplaatsen of arbeid te verzekeren en de veiligheid alsmede de gezondheid van het personeel werkzaam in handels- en nijverheidsondernemingen, alsmede in al de openbare diensten en inrichtingen of diensten en inrichtingen van algemeen nut, zelfs wanneer deze niet als gevaarlijk, ongezond of hinderlijk zijn ingedeeld; dit alles onverminderd de van kracht zijnde wetten en reglementen betreffende de mijnen, graverijen en ondergrondse groeven, waarvan bij deze wet op geenerlei wijze wordt afgeweken. Deze maatregelen kunnen zoowel worden opgelegd aan werklieden en bedienden, indien er aanleiding toe bestaat, als aan werkgevers, bedrijfshoofden, zaakvoerders of bestuurders van openbare inrichtingen of inrichtingen van algemeen nut, alsmede des voorkomend aan derden, die zich in bedoelde inrichtingen mochten bevinden; — Overwegende dat uit de vastgestelde feiten de noodzakelijkheid gebleken is vermeldde bepaling toepasselijk te maken, wat sommige categorieën van bedienden van bedoelde ondernemingen, diensten en inrichtingen betreft, en dat er dienvolgens aanleiding toe bestaat in een algemeene verordening nauwkeurig de verplichting te omschrijven, die zoowel op de werkgevers, bedrijfshoofden, zaakvoerders of directeurs van bedoelde instellingen als op de bedienden berust, in het uitvoeren van den arbeid de beste gezondheidsvoorwaarden na te leven; — Gelet op het advies van den Hoogen Raad voor volksgezondheid; — Op de voordacht van Onzen Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg en van Onzen Minister van Economische Zaken, — Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel één. Deze algemeene verordening betreffende de bedienden is op de handels- en nijverheidsondernemingen, alsmede op de openbare diensten en inrichtingen van algemeen nut toepasselijk.

Zijn uitgezonderd, overeenkomstig de laatste alinea van artikel 1 van de wet betreffende de veiligheid en de gezondheid van het in handels- en nijverheidsondernemingen werkzaam personeel, de ondernemingen waar de werkgever enkel werkt met bij hem inwonende leden zijner familie of met dienstboden of huisbedienden.

De bepalingen van dit besluit zijn evenmin van toepassing op de personen die in kiosken of andere soortgelijke inrichtingen, langs den openbaren weg of op publieke plaatsen gelegen, aan loketten voor het uitreiken van toegangsbiljetten tot schouwspelen, in op open werkplaatsen ingerichte tijdelijke bureau's of in bureau's van laboratoria of bewaarplaatsen van springstoffen werkzaam zijn.

SECTION I.

Art. 2. Het is verboden als bureau's vochtige of ongezonde lokalen te bezigen.

De bureau's dienen van de werkplaatsen of magazijnen zoodanig afgezonderd dat de bedienden zooveel mogelijk tegen het gerucht, de daveringen, de warmte of tegen welke uitwasemingen ook zouden beschut zijn.

De door de omstandigheden vereischte voorzorgsmaatregelen dienen, om brand te voorkomen, getroffen.

De lokalen moeten in alle omstandigheden gemakkelijk toegankelijk zijn en moeten derwijze zijn ingericht dat het personeel bij brand gelegenheid tot redding zou vinden.

Desnoods moet de ontruiming van het personeel door hulptrappen en speciale uitwegen worden verzekerd.

Het is verboden de uitgangen met koopwaren of met onverschillig welke andere in magazijn zijnde voorwerpen te versperren.

Onder voorbehoud van de opmerkingen in de ten deze geldende speciale reglementen voorzien, is het eveneens verboden in de bureau's ontvlambare of ontplofbare stoffen op te stapelen.

Art. 3. Ieder bureelbediende dient over een werkelijk kubieke ruimte van minsten 10 m³, en over een oppervlakte van minstens 4 m² te beschikken.

De lokalen moeten minstens 2^m50 hoog zijn.

Zij dienen van een effen zeer waterdichten en alzoo gemakkelijk te onderhouden vloer voorzien. Deze moet immer worden rein gehouden.

Art. 4. De lokalen zullen te allen tijde behoorlijk gelucht zijn, zonder dat daardoor het te werk gesteld personeel zou kunnen worden gehinderd.

Te dien einde dienen er schikkingen getroffen, waarbij het mogelijk wordt gemaakt de lucht voldoende te hernieuwen.

De lokalen dienen minstens eenmaal per dag buiten de uren, waarop ze betrokken zijn, volkomen gelucht.

Art. 5. De bureelen moeten behoorlijk verlicht zijn. Bij dag, moet het daglicht in voldoende mate in al de deelen er van binnendringen, bij voorkeur door middel van verlichtende oppervlakken, waarbij het rechtstreeks indringen van het zonlicht wordt mogelijk gemaakt.

In zoover het mogelijk is, dienen de verlichtende oppervlakken te bestaan uit in de buitenmuren aangebrachte vensters. Het totaal oppervlak van die vensters mag niet minder dan 1/10 van het grondvlak van het bureel zijn.

De verlichtende oppervlakken moeten rein genoeg worden gehouden om er zooveel licht mogelijk te laten doordringen.

Er dienen schikkingen voorzien om het aan de bedienden mogelijk te maken zich, desnoods, tegen de rechtstreeksche werking van de zonnestralen te beschutten.

Art. 6. In de bureelen moet het kunstlicht, op de hoogte van het vlak, waar de arbeid verricht wordt, voortdurend een verlichting verschaffen, die niet verblindend is en zooveel mogelijk overal een gelijke kracht van 75 Lux minimum heeft.

De noodige maatregelen dienen getroffen opdat vermeldde verlichting noch de lokalen zou verhitten noch de lucht bederven.

Art. 7. Gedurende het winterseizoen moet de temperatuur van de bureelen tusschen 18 en 22° C worden gehouden en zal ze door middel van ter plaatse zijnde toestellen moeten kunnen gecontroleerd worden.

De lucht moet vochtig worden gemaakt zoodat er een behoorlijke hygrometrische graad wordt behouden.

Art. 8. De toestellen voor verwarming door verbranding moeten zoodanig zijn ingericht dat de gassen, door de verbranding voortgebracht, regelmatig zouden kunnen worden afgeleid.

Het is verboden den trek van de verwarmingstoestellen door middel van sleutels of kleppen te regelen, die de afvoerbuizen ten volle zouden kunnen sluiten.

De bedienden moeten beveiligd worden tegen de overmatige warmteuitstraling.

SECTIE II.

Art. 9. Bij het schoonmaken van de voor de bedienden bestemde lokalen dienen alle middelen aangewend om het opjagen van stof te vermijden; deze schoonmaking dient tijdens het onderbreken van den arbeid gedaan.

Minstens eenmaal per week moeten vermelde lokalen volkomen worden schoongemaakt.

De wanden en plafonds moeten in goeden staat en rein worden gehouden.

In elk lokaal dient een plakbrief opgehangen met de vermelding dat het streng verboden is op den vloer te spuwen.

Art. 10. In de bureelen moeten de bedienden over zetels met rugleuning beschikken waarbij het hun mogelijk wordt gemaakt de voeten op den grond of plat op een verhoogd oppervlak te laten rusten.

Art. 11. Er moeten gemakken en urinoirs ter beschikking van het personeel worden gesteld.

Zij dienen voor beiderlei kunnen heelemaal afgezonderd, welvoegelijk ingericht en, elk, voorzien van een deur, die langs den binnenkant sluit.

Zij mogen op de bureelen of magazijnen niet rechtstreeks uitgeven.

Wanneer zij binnen de gebouwen zijn aangelegd, dienen zij rechtstreeks naar buiten geventilleerd en voorzien van een waterhevel en een waterspoeling, die afzonderlijk in beweging kan worden gebracht.

Art. 12. Het getal gemakken bedraagt minstens één per 25 personen van het mannelijk personeel en minstens één per 15 personen van het vrouwelijk personeel, wanneer deze gelijktijdig zijn te werk gesteld.

Zij dienen voortdurend in goeden staat en rein gehouden.

Art. 13. De werkgevers, bedrijfsleiders, zaakvoerders of directeurs zijn er toe gehouden ter beschikking van het personeel de noodige middelen te stellen om het toe te laten :

1° De stadskleeren onder behoorlijke voorwaarden ten opzichte van veiligheid, hygiëne en welvoegelijkheid te bergen;

2° Handen en aangezicht te wasschen;

3° In voorkomend geval, onder voldoende voorwaarden op gebied van hygiëne en comfort de maaltijden te nutten.

Wanneer er speciale lokalen tot eetzalen, wasch- en klerbewaarpplaatsen zijn ingericht, moeten zij voor het mannelijk en vrouwelijk personeel heelemaal afgezonderd worden.

Deze verschillende installaties moeten goed onderhouden en gereinigd zijn en tijdens het winterseizoen goed verlicht en verwarmd worden.

Art. 14. Er moet drinkwater of, bij gebrek daarvan, een gezonde drank ter beschikking van het personeel worden gesteld.

Art. 15. De werkgevers, bedrijfshoofden, zaakvoerders of directeurs van de bij artikel 1 van dit besluit voorziene inrichtingen zijn er toe gehouden de noodige maatregelen te treffen om bij ongeval of erge ongesteldheid, spoedig het verschaffen van de eerste medische zorgen alsmede het gemakkelijk vervoer van

den getroffene, hetzij tot zijn woonplaats, hetzij tot een plaats waar hij de dringende zorgen zal kunnen ontvangen, te verzekeren.

Wanneer de onderneming een personeel telt van minstens 10 personen moet er als eerste hulpmiddelen steeds volledig in volkomen staat van bewaring en voor onmiddellijk gebruik ten minste een verbandtrommel, voorhanden zijn, die aan de vereischten beantwoordt, wat de verbandtrommel n° 1 aangaat bij koninklijk besluit betreffende de eerste medische hulpmiddelen in de handels- en nijverheidsondernemingen opgelegd.

Art. 16. Het te werk gesteld personeel moet er voor zorgen dat de te zijner beschikking gestelde gezondheidsinstallaties ongeschonden, rein en goed onderhouden blijven.

Er wordt aan dit personeel verboden :

a) De maaltijden in andere plaatsen te nutten dan in deze die daartoe inzonderheid zijn aangewezen;

b) De kleren buiten de daartoe bestemde plaatsen te bergen;

c) In de bureelen en magazijnen of in de aanhoorigheden er van alcoholische dranken binnen te brengen.

Art. 17. De bedienden te werk gesteld aan toonbanken in open lucht, die aan bazars of magazijnen behooren, mogen daartoe niet langer dan vier uren per dag, per tijdruimten van twee uren, met een tusschenpoos van minstens een uur, worden gebezigd.

Art. 18. Het wordt verboden na 19 uren of bij een buitentemperatuur van minder dan 5° C bedoeld personeel aan vermelde toonbanken te werk te stellen.

Het personeel aan de toonbanken in open lucht werkzaam, die aan bazars en magazijnen behooren, dient tegen regen, wind en tocht beschut.

Het moet over een planken vloer beschikken waardoor het niet rechtstreeks op den grond moet staan.

Van 15 October tot 15 April dient het personeel bij een temperatuur van minder dan 10° C over een verwarmingstoestel te beschikken of zullen er maatregelen worden voorgeschreven om het de bedienden mogelijk te maken zich op periodieke tijdstippen te kunnen verwarmen.

Algemeene bepalingen.

Art. 19. De Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg zal, na het advies van den bevoegden technischen dienst en van den geneeskundigen dienst voor de arbeidsbescherming te hebben ingewonnen, van voorgaande voorschriften afwijkingen kunnen toestaan, wat de lokalen betreft die op den datum van het van kracht worden van dit besluit reeds bestaan.

Hij zal, terzelfder tijd, de voorwaarden bepalen, waaronder vermelde afwijkingen zullen kunnen toegestaan worden.

Art. 20. De ingenieurs voor de arbeidsbescherming en de ingenieurs van het mijnwezen zijn er mee belast, ieder wat hen betreft, te waken over de toepassing van de in sectie I van dit besluit bevatte bepalingen. De dokters voor de arbeidsbescherming zijn er mee belast te waken over de toepassing van de in sectie II van dit besluit bevatte bepalingen.

Art. 21. De werkgevers, bedrijfshoofden, zaakvoerders of directeurs van bovenvermelde inrichtingen dienen ter beschikking van hun personeel een exemplaar van dit reglement te houden.

Art. 22. Het opsporen en het beteugelen van de inbreuken op de bepalingen van dit besluit geschieden overeenkomstig de wet van 5 Mei 1888 betreffende het toezicht over de als gevaarlijk, ongezond of hinderlijk ingedeelde inrichtingen.

Art. 23. Onze Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg en Onze Minister van Economische Zaken zijn, ieder wat hen betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Koninklijk besluit van 15 Maart 1939

houdende vergunning om, overeenkomstig artikel 8 van den samengeordenden tekst der wet op den vrouwen- en kinderarbeid, de uren der nachtrust te verschuiven, wat betreft de vrouwen werkzaam in de nijverheid der fabricage van papierrollen in de streek van Verviers (Staatsblad, 17 Maart 1939, blz. 1744).

Koninklijk besluit van 15 Maart 1939

tot uitvoering van de wet van 24 December 1938, houdende verplichting voor de werkgevers bij te dragen tot den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid (Staatsblad, 18 Maart 1939, blz. 1782).

Gelet op de wet van 24 December 1938 houdende verplichting voor de werkgevers tot den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid bij te dragen; — Gelet op artikel 4 van die wet; — Op de voordracht van Onzen Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel één. De compensatiekassen voor kindertoeelagen dragen de krachtens de wet van 24 December 1938 geïnde bijdragen aan den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid over in den loop van het kwartaal volgende op dat voor hetwelk zij werden gestort.

Die overdracht geschiedt door bemiddeling van de Nationale Compensatiekas voor kindertoeelagen.

De kassen sturen meteen aan de Nationale Kas een dubbelen staat met vermelding van het globaal bedrag der bijdragen welke zij krachtens artikelen 43 tot 44ter der wet van 4 Augustus 1930 hebben geïnd en van dat der krachtens de wet van 24 December 1938 ontvangen verhoogingen.

De staat wordt aangevuld met een lijst van de onder de wet vallende werkgevers die arbeiders in dienst hebben voor wie de verhoging niet verschuldigd is

of die de krachtens de wet van 24 December 1938 verschuldigde storting nog niet hebben gedaan.

Art. 2. De werkgevers die één of verscheidene landbouwarbeiders in dienst hebben, rechtvaardigen de niet-storting van de verhoging door middel van een verklaring gevoegd bij die welke zij aan hun compensatiekas sturen. In die verklaring worden het getal landbouwarbeiders en, voor elke maand afzonderlijk, het getal geleverde arbeidsdagen opgegeven; zij zal door de compensatie aan de Nationale Compensatiekas voor kindertoeelagen overgemaakt worden.

Art. 3. De speciale compensatiekas voor kindertoeelagen ten bate van de thuiswerkers en van de handelsreizigers en -vertegenwoordigers die in dienst zijn van verscheidene werkgevers, begrijpt de wegens het in dienst hebben van thuiswerkers verschuldigde bijdragen niet in het getal van de krachtens artikelen 43 tot 44ter der wet van 4 Augustus 1930 geïnde bijdragen.

Zulks is eveneens het geval voor de speciale compensatiekas voor kindertoeelagen ten bate van de diamantbewerkers.

Art. 4. De laattijdig betaalde verhoogingen die niet in den staat van het kwartaal waarop zij betrekking hebben konden opgenomen worden, maken het voorwerp uit van collectieve staten en stortingen op het einde van het kwartaal binnen hetwelk zij werden ontvangen.

Art. 5. De kosten waartoe de inning van de verhoging van 35 pCt. aanleiding geeft, worden door den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid forfaitair aan de compensatiekassen terugbetaald op den voet van fr. 7,50 per kwartaal en per werkgever die in den loop van bedoeld kwartaal bij de belanghebbende kas is aangesloten.

Art. 6. Ter gelegenheid van het toezicht welke zij krachtens de wet van 4 Augustus 1930 over de compensatiekassen voor kindertoeelagen uitoefent, controleert de Nationale Compensatiekas voor kindertoeelagen de verrichtingen van die kassen met het oog op de toepassing van de wet van 24 December 1938 en maakt zij den uitslag van die controle aan den Nationalen Dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid over.

Art. 7. Onze Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg is belast met de uitvoering van dit besluit.

DOORLOOPENDE MAANDSTATISTIEKEN

(Voor Inhoudstafel, zie op de laatste bladzijde van het Tijdschrift.)

BEVOLKINGSSTATISTIEK VAN BELGIË.

Bron : Ministerie van Binnenlandsche Zaken — Centrale Dienst voor de Statistiek.

TIJDVAK	Geboorten	Sterfgevallen	Geboorte-overschot	BINNEN- EN BUITENLANDSCHE TREK		Bevolking op het einde van het jaar	Aantal huwelijken
				Immigratie	Emigratie		
1934.....	131.736	96.851	34.885	15.994	18.486	8.275.552	62.692
1935.....	126.304	102.132	24.172	16.397	16.240	8.299.940	63.160
1936.....	125.511	101.595	23.916	17.655	13.510	8.330.959	64.749
1937.....	125.495	104.163	21.332	22.185	14.199	8.361.220	63.435
1938.....	130.604	108.682	21.922	14.491	16.110	8.386.553	61.402
1938 Eerste maand.....	11.190	11.262	72 *				3.766
1938 Juli.....	11.229	8.046	3.183				5.716
Augustus.....	11.124	8.012	3.112				6.423
September.....	10.520	7.825	2.695				5.971
October.....	10.347	7.854	2.493				5.468
November.....	10.312	8.374	1.938				4.041
Décember.....	10.692	9.974	718				4.839
1939 Januari.....	11.029	10.590	439				3.358

(*) Overschot der sterfgevallen op de geboorten.

GELDMARKT.

I. — DISCONTOVOET EN RENTESTAND VOOR BELEENINGEN (in %).

TIJDVAK	OFFICIEEL RENTETARIEF VAN DE NATIONALE BANK			PARTICULIER DISCONTO	CALL MONEY	PROLONGATIERENTE (bij de Caisse Gén. de Rep. et de Dépôts)		PROLONGATIERENTE op Belgische fondsen ter Beurs van Brussel genoteerd (gemidd. jaarrente)			
	Disconto		Voorschotten en beleeningen op Belgische overheidsfondsen			Handelspapier	in de markt	Contantwaarden	Termijnwaarden	Eerste helft van de maand	Tweede helft van de maand
	Geaccepteerde wissels en warrants (1)	Niet-geaccepteerde wissels en promessen (1)									
Jaargemiddelden :											
1937.....	2,—	2,50	3,—	1,157	0,552	5,50	4,63	—	—		
1938.....	2,61	3,20	3,70	2,386	0,760	5,82	4,96	—	4,57		
Maandgemiddelden (4) :											
1938 Januari.....	2,—	2,50	3,—	1,57	0,50	5,50	4,50	4,63	4,10		
Februari.....	2,—	2,50	3,—	1,5182	0,50	5,50	4,50	3,82	3,99		
Maart.....	2,—	2,50	3,—	1,625	0,50	5,50	4,50	3,73	4,13		
April.....	2,—	2,50	3,—	1,50	0,50	5,50	4,50	4,26	3,75		
Mei.....	3,35 (2)	3,85 (2)	4,35 (2)	—	—	6,—	6,—	6,23	10,97		
Juni.....	3,—	3,50	4,—	3,25	1,453	6,—	5,50	5,66	4,71		
Juli.....	3,—	3,50	4,—	3,12	1,102	6,—	5,—	4,72	4,49		
Augustus.....	3,—	3,50	4,—	2,889	0,885	6,—	5,—	5,03	4,88		
September.....	3,—	3,50	4,—	3,255	1,038	6,—	5,—	7,60	—		
October.....	2,92 (3)	3,50	4,—	3,—	0,865	6,—	5,—	4,38	3,36		
November.....	2,50	3,50	4,—	2,008	0,518	6,—	5,—	4,40	4,02		
December.....	2,50	3,50	4,—	2,213	0,50	6,—	5,—	3,66	4,—		
1939 Januari.....	2,50	3,50	4,—	2,—	0,50	6,—	5,—	3,52	4,07		
Februari.....	2,50	3,50	4,—	1,98	0,52	6,—	5,—	4,42	3,64		
Maart.....	2,50	3,50	4,—	3,28	1,06	6,—	5,—	4,—	4,79		
Weekcijfers :											
1939 Maart 6.....	2,50	3,50	4,—	2,625	1,—	6,—	5,—	—	—		
13.....	2,50	3,50	4,—	3,3125	1,—	6,—	5,—	—	—		
20.....	2,50	3,50	4,—	3,625	1,125	6,—	5,—	—	—		
27.....	2,50	3,50	4,—	3,50	1,125	6,—	5,—	—	—		

(1) Tot en met 26 October 1938, gold het disconto voor accepten eveneens voor de bij een bank gedomicilleerde niet-geaccepteerde wissels. Vanaf dezen datum geldt voor hen het disconto voor niet-geaccepteerde wissels. Sedert 2 Januari 1939, worden alle wissels getrokken ter gelegenheid van verkoopen op afbetaling tegen het maximum-tarief verdisconteerd.

(2) Van 1 tot 9 Mei, respectievelijk 2,50-3 %.
Van 10 tot 29 Mei, 4,45-5 %.
Vanaf 30 Mei, 3,35-4 %.

(3) Van 1 tot 26 October : 3 %; vanaf 27 October : 2,5 %.

(4) Prolongatierente bij de « Caisse Générale de Reports et de Dépôts » : rente per eind van de maand; overige gegevens : maandgemiddelde.

N. B. — Vanaf 17 April, is het rentetarief van de Nationale Bank van België gewijzigd als volgt :

Accepten en warrants : 4 pCt.;

Niet-geaccepteerde wissels en promessen : 5 pCt.;

Beleeningen en voorschotten op Belgische publieke fondsen : 5 1/2 pCt.

II. — RENTEVOET DER AANBESTEDINGEN VAN SCHATKISTCERTIFICATEN EN BONDS
OP KORTEN TERMIJN (in %).

3

TIJDVAK	STAAT (Certificaten op 3 maanden)		KOLONIE (1) (3 maanden)		HERDISCONTEERING- EN WAARBORGINSTITUUT.				Regie der Telegrafen en der Telefonen (Kasbons op 3 maanden)
	van	tot	van	tot	2 maanden		3 maanden		
					van	tot	van	tot	
Jaarcijfers (uiterste rentevoeten) :									
1937.....	0,45	1,905	0,485	1,—	0,40	1,375	0,485	1,75	—
1938.....	1,316	2,81	3,—	3,25	1,375	1,75	1,625	1,70	—
Maandcijfers (uiterste rentevoeten) :									
1938 Januari.....	1,406	1,774	—	—	1,375	1,625	1,625	—	—
Februari.....	1,316	1,347	—	—	—	—	—	—	—
Maart.....	1,353	1,407	—	—	—	—	—	—	—
April.....	1,437	1,645	—	—	—	—	—	—	—
Mei.....	1,872	—	—	—	—	—	—	—	—
Juni.....	2,51	2,74	—	—	—	—	—	—	—
Juli.....	2,25	2,75	—	—	—	—	—	—	—
Augustus.....	2,75	2,81	3,—	3,25	—	—	—	—	—
September.....	2,69	2,75	—	—	—	—	—	—	—
October.....	2,18	2,6875	—	—	—	—	—	—	—
November.....	1,61	2,02	—	—	—	—	—	—	—
December.....	1,56	1,81	—	—	1,65	1,75	1,70	1,875	—
1939 Januari.....	1,51	1,67	—	—	—	—	1,53	1,625	1,96
Februari.....	1,48	1,54	—	—	—	—	—	—	—
Maart.....	1,91	2,49	—	—	—	—	—	—	—
Recente aanbestedingen :									
1939 3 Februari.....	1,49	—	—	—	—	—	—	—	—
10 —.....	1,50	—	—	—	—	—	—	—	—
17 —.....	1,48	—	—	—	—	—	—	—	—
24 —.....	1,54	—	—	—	—	—	—	—	—
3 Maart.....	1,91	—	—	—	—	—	—	—	—
10 —.....	2,43	—	—	—	—	—	—	—	—
17 —.....	2,47	—	—	—	—	—	—	—	—
24 —.....	2,49	—	—	—	—	—	—	—	—
31 —.....	2,49	—	—	—	—	—	—	—	—

(1) De vlottende schuld van de Kolonie bestaat gedeeltelijk uit Schatkistbons, uitgegeven door rechtstreeksche onderhandelingen of door middel van aanbesteding.

III. — RENTESTANDEN VOOR BANKDEPOSITO'S EN TEGOOD TER ALGEMEENE SPAAR- EN LIJFRENTKAS.

Netto interestvoeten, in %.

4

TIJDVAK	BANKEN. — Depositorekeningen :						ALGEM. SPAAR- EN LIJFRENTKAS (tegoed op spaarboekjes)			NATION. MAATSCH. VOOR KREDIET AAN DE NIJVERHEID	
	daadelijk opvraag- baar	veertiendaagsche rekeningen	met vijftien dagen vooropzeg	op één maand	op drie maanden	op zes maanden	tot 20.000 fr.	20.000 tot 100.000 fr.	méer dan 100.000 fr.	op één jaar	op twee jaar en méer
Jaargemiddelde :											
1937.....	0,50	1,046	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,75	1,25	2,29	2,29
1938.....	0,50	1,10	1,16	1,40	1,60	2,12	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Maandcijfers (1) :											
1938 Januari.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Februari.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Maart.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
April.....	0,50	1,05	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Mei.....	0,50	1,25	1,02	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Juni.....	0,50	1,30	1,18	1,40	1,60	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Juli.....	0,50	1,20	1,18	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Augustus.....	0,50	1,20	1,18	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
September.....	0,50	1,20	1,15	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
October.....	0,50	1,20	1,15	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
November.....	0,50	1,20	1,15	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
December.....	0,50	1,20	1,15	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
1939 Januari.....	0,50	1,20	1,15	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Februari.....	0,50	1,20	1,15	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—
Maart.....	0,50	1,15	1,13	1,40	1,60	2,50	3,—	1,50	0,50	2,—	2,—

(1) MAANDCIJFERS : Veertiendaagsche rekeningen : rentevoet van de « Caisse Générale de Reports et de Dépôts », derde en vierde week der maand; rekeningen daadelijk opvraagbaar, met vijftien dagen vooropzeg, en op 1, 3 en 6 maanden : gemiddelde rentevoeten der voornaamste credietinstellingen.

WISSELMARKT EN MARKT DER EDELE METALEN.

9

I. — NOTEERINGEN VAN EDELE METALEN TE LONDEN.

DATUM	Goud		ZILVER		Verhouding <u>goud</u> zilver
	In sh. en p. per ons (1) fijn goud	In franken per kg. (3) fijn goud	In p. per ons (1) voor 222/240 fijn	In franken (2) per kg. fijn	
1936 2 Januari	141/4	33.190,87	22 3/8	473,38	70,11
1937 4 Januari	141/8	33.114,01	21 1/4	447,49	74,—
1938 1 Februari	139/7	33.214,65	20 3/16	432,77	76,75
1 Maart	139/9 1/2	33.213,66	20 1/16	429,44	77,34
1 April	140/0 1/2	33.098,59	19	404,56	81,81
2 Mei	139/8 1/2	33.206,13	18 11/16	400,63	82,88
1 Juni	140/7 1/2	33.069,74	18 15/16	401,21	82,42
1 Juli	140/9	33.093,48	18 15/16	401,14	82,50
2 Augustus	141/8	33.052,80	19 9/16	411,19	80,38
1 September	143/0 1/2	33.099,11	19 1/4	401,29	82,48
3 October	144/8 1/2	33.058,78	19 1/2	401,33	82,37
2 November	146/1	33.047,07	19 1/2	397,41	83,16
1 December	148/6 1/2 (4)	33.065,92	20 1/16	402,34	82,18
1939 3 Januari	150/0 1/2 (4)	33.146,57	21 1/8	420,44	78,84
1 Februari	148/7 1/2 (4)	33.063,57	19 15/16	399,68	82,75
1 Maart	148/5 (4)	33.225,99	20 7/16	412,19	80,61
1 April	148/6 (4)	33.211,82	20	402,97	82,42

- (1) 1 ons troy = 31,103481 gram.
 (2) Berekend op grond van den pondenkoers te Brussel, den dag der noteering. Vanaf November 1938 op den koers van den belga te Londen, om 11 uur.
 (3) Berekend op grond van den pondenkoers te Brussel, den dag van de noteering. Vanaf November 1938 geschiedde deze berekening op de basis van de « fixing »-noteering te Londen, om 11 uur, en op den koers van den belga te Londen, om hetzelfde uur.
 (4) Koers van den « fixing » te Londen, om 11 uur.

10

II. — CONTANTWISSELKOERSEN OP DE BEURS TE BRUSSEL.

TIJDVAK	LONDEN 1 £ = 48,6111 belg.	PARIS	NEW-YORK (kabel) 1 \$ = 5,8996 belg.	AMSTERDAM 100 fl. = 401,5083 b.	ZURICH	BERLIN 100 Rm. = 237,946 b.	STOCKHOLM 100 Kr. = 267,6893 b.	OSLO 100 Kr. = 267,6893 b.	KOPENHAGEN 100 Kr. = 267,6893 b.	PRAAG 100 Kc. = 20,719 b.	MILAN 100 It. L. = 31,0492 b.	WARSAU 100 Zl. = 112,056 b.	BUKAREST 100 lei = 5,9748 b.	LISABON	MONTREAL
										(1)	(2)				
Jaargemiddeld. :															
1937 Jaargemidd. 29,2951	23,9985	5,9252	326,2083	135,9224	238,3191	151,0473	147,1945	130,8009	20,7233	31,1857	112,3291	4,3699	26,5989	5,9267	
1938 Jaargemidd. 28,9306	17,0488	5,9180	325,6103	135,3787	237,7908	149,1259	145,3616	129,1842	20,5575	31,1373	111,6648	4,3684	26,2703	5,8877	
Maandgemiddeld. :															
1938 Januari ...	29,5316	19,7193	5,9032	329,0876	136,5838	238,0095	152,2419	148,4069	131,8726	20,7521	31,0770	112,1512	4,3657	26,8088	5,9056
Februari ...	29,5612	19,3246	5,8915	329,6712	136,8655	238,2092	152,3592	148,5650	131,9950	20,7241	31,0138	112,0275	4,3655	26,8490	5,8952
Maart ...	29,5340	18,4980	5,9232	329,2157	136,5539	238,4217	152,1637	148,3976	131,8709	20,7728	31,1667	111,9815	4,37	26,8098	5,9140
April ...	29,5520	18,4129	5,9341	329,6682	136,4195	238,4697	152,2987	148,4576	131,9050	20,7021	31,2179	111,9974	4,37	26,8121	5,9043
Mei ...	29,5021	16,7583	5,9372	328,8424	135,7050	238,5798	151,1560	148,2714	131,7179	20,6824	31,2523	111,9702	4,37	26,8171	5,8990
Juni ...	29,2304	16,4109	5,8980	326,3626	134,9869	237,4726	150,7521	146,9048	130,5274	20,5324	31,0299	111,2321	4,37	26,5433	5,8351
Juli ...	29,1407	16,3588	5,9091	325,3508	135,2189	237,4837	150,2413	146,4063	130,1197	20,4768	31,0841	111,0500	4,37	26,4616	5,8734
Augustus ...	28,9260	16,2011	5,9252	323,6216	135,6368	237,6318	149,1450	146,2773	129,2248	20,4930	31,1786	111,3523	4,37	26,2614	5,9074
September ...	28,4399	15,9302	5,9281	319,8391	134,0416	237,3489	146,7152	142,9068	127,0364	20,5018	31,1790	111,3489	4,37	25,8495	5,9000
October ...	28,1938	15,7669	5,9139	321,6655	134,3598	236,9579	145,2809	141,6583	125,9000	20,4129	31,1187	111,3464	4,37	25,6102	5,8629
November ...	27,8214	15,5754	5,9137	321,3200	133,9218	236,9026	143,3321	139,7882	124,2224	20,2911	31,1049	111,4013	4,37	25,2403	5,8701
December ...	27,7277	15,6298	5,9360	322,6733	134,2512	238,0024	142,8190	139,2986	123,8179	20,3490	31,2250	112,1180	4,36	25,1800	5,8858
1939 Januari ...	27,6259	15,6084	5,9205	320,9875	133,6693	237,4364	142,2561	138,7986	123,3455	20,3086	31,1410	112,0784	—	25,0664	5,8759
Februari ...	27,7909	15,7043	5,9307	318,0237	134,4787	238,0137	143,1562	139,6235	124,0940	20,3470	31,1865	111,6975	—	25,2110	5,9027
Maart ...	27,8536	15,7505	5,9437	315,6504	134,4720	238,5304	143,4898	139,9480	124,3074	—	31,2647	112,2489	—	25,2739	5,9252
Dagnoteeringen :															
1939 Maart 1 ...	27,85	15,7475	5,94375	315,54	135,04	238,525	143,425	139,875	124,35	20,37	31,2647	112,50	—	25,25	5,9275
2 ...	27,8725	15,755	5,94375	315,925	135,075	238,55	143,55	140,—	124,45	20,39	31,2647	112,40	—	25,27	5,9275
3 ...	27,86625	15,755	5,94375	315,825	135,11	238,55	143,60	140,025	124,40	20,39	31,2647	112,25	—	25,28	5,9250
6 ...	27,875	15,75875	5,94375	315,60	135,05	238,60	143,525	140,07	124,45	20,30	31,2647	111,60	—	25,29	5,9275
7 ...	27,89	15,765	5,94375	315,65	135,175	238,60	143,60	140,20	124,525	20,40	31,2647	112,05	—	25,32	5,92875
8 ...	27,87875	15,76	5,9435	316,15	135,18	238,55	143,55	140,11	124,50	20,35	31,2647	111,90	—	25,30	5,925
9 ...	27,8790	15,76	5,94375	315,875	135,16	238,55	143,575	140,125	124,475	20,37	31,2647	112,—	—	25,32	5,9325
10 ...	27,8825	15,76125	5,9435	315,625	135,15	238,525	143,575	140,075	124,475	20,35	31,2647	112,—	—	25,25	5,93
13 ...	27,89	15,7645	5,94375	315,80	135,15	238,50	143,575	140,10	124,50	20,35	31,2647	112,10	—	25,32	5,9350
14 ...	27,8775	15,76025	5,94375	315,70	135,19	238,50	143,50	140,05	124,45	20,35	31,2647	112,10	—	25,31	5,93
15 ...	27,86	15,75625	5,9435	315,625	135,21	238,45	143,475	140,—	124,35	—	31,2647	111,95	—	25,32	5,93
16 ...	27,835	15,755	5,94375	315,45	135,125	238,55	143,325	139,875	124,30	—	31,2647	112,225	—	25,32	5,93
17 ...	27,835	15,74125	5,94375	315,525	134,60	238,55	143,40	139,85	124,275	—	31,2647	112,—	—	25,24	5,93
20 ...	27,825	15,725	5,94375	315,425	133,80	238,475	143,30	139,775	124,225	—	31,2647	112,30	—	25,24	5,93
21 ...	27,8425	15,745	5,94375	315,47	133,85	238,525	143,40	139,875	124,30	—	31,2647	112,30	—	25,23	5,91625
22 ...	27,835	15,7425	5,94375	315,475	133,475	238,50	143,44	139,95	124,25	—	31,2647	112,40	—	25,21	5,9175
23 ...	27,83875	15,7425	5,94375	315,525	133,85	238,125	143,45	139,85	124,25	—	31,2647	112,50	—	25,25	5,9175
24 ...	27,84875	15,7475	5,94375	315,525	133,975	238,50	143,575	139,95	124,40	—	31,2647	112,60	—	25,23	5,92125
27 ...	27,83625	15,74375	5,94375	316,075	133,725	238,525	143,55	139,825	124,35	—	31,2647	112,60	—	25,26	5,9195
28 ...	27,8375	15,74375	5,94375	315,55	133,55	238,65	143,50	139,80	124,30	—	31,2647	112,60	—	25,27	5,91925
29 ...	27,82125	15,74	5,94325	315,40	133,475	238,575	143,45	139,80	124,25	—	31,2647	112,60	—	25,25	5,915
30 ...	27,82625	15,74375	5,94375	315,60	133,55	238,625	143,50	139,825	124,275	—	31,2647	112,60	—	25,27	5,92
31 ...	27,83	15,74625	5,94375	315,625	133,39	238,60	143,525	139,80	124,35	—	31,2647	112,15	—	25,30	5,92375

- (1) Italiaansche lira : noteering in uitvoering van het K. B. dd. 11 December 1935, art. 3.
 (2) Zonder omzet.

III. — TERMIJNWISSELKOERSEN.

TIJDVAK	AGIO (+) OF DISAGIO (-):														
	1°) IN BELGA, VOOR :								2°) IN % VAN DEN CONTANTKOERS						
	1 £		100 Fr. fr.		1 \$		100 Ned. Guld.		100 Zwitsersche fr.		£	Fr. fr.	\$	N. G.	Zw. fr.
	Bieden (acheteur)	Laten (vendeur)	Bieden (acheteur)	Laten (vendeur)	Bieden (acheteur)	Laten (vendeur)	Bieden (acheteur)	Laten (vendeur)	Bieden (acheteur)	Laten (vendeur)	(Gemiddelde der bied- en laatkoersen)				

a) Wisselkoers op één maand.

1938 Jaargemidd.	+0,0789	+0,0896	-0,0877	-0,0781	+0,0199	+0,0200	+1,1268	+1,1744	+0,5154	+0,6751	+0,29	-0,49	+0,34	+0,35	+0,44
Maandgemiddelde:															
1938 Januari	+0,0047	+0,0084	-0,3703	-0,3704	+0,0040	+0,0061	+0,1944	+0,3441	+0,2000	+0,4727	+0,02	-1,88	+0,09	+0,08	+0,25
Februari	+0,0021	+0,0033	-0,2530	-0,2382	+0,0021	+0,0032	+0,1769	+0,2429	+0,1000	+0,2958	+0,01	-1,27	+0,04	+0,06	+0,14
Maart	+0,0531	+0,0600	-0,1652	-0,1413	+0,0121	+0,0146	+0,7912	+1,0115	+0,2963	+0,4963	+0,19	-0,80	+0,23	+0,27	+0,29
April	+0,0431	+0,0542	-0,1517	-0,1539	+0,0095	+0,0150	+0,6000	+0,9300	+0,2261	+0,4522	+0,16	-0,83	+0,21	+0,23	+0,25
Mei	+0,3986	+0,4593	-0,2379	-0,1700	+0,0954	+0,0757	+5,0615	+3,5111	+1,3538	+0,5667	+1,45	+1,22	+1,44	+1,30	+0,71
Juni	+0,1467	+0,1719	+0,0558	+0,0759	+0,0337	+0,0332	+2,2111	+2,4647	+0,9750	+1,3035	+0,54	+0,40	+0,57	+0,73	+0,84
Juli	+0,0821	+0,0905	-0,0071	+0,0170	+0,0190	+0,0215	+0,9818	+1,2528	+0,5565	+0,9364	+0,30	+0,03	+0,34	+0,34	+0,55
Augustus	+0,0600	+0,0656	-0,1037	-0,0727	+0,0147	+0,0171	+0,8235	+0,9625	+0,6870	+1,0857	+0,22	-0,50	+0,27	+0,27	+0,65
September	+0,1156	+0,1090	-0,0767	-0,0606	+0,0256	+0,0229	+1,3000	+1,4273	+0,8947	+1,1600	+0,39	-0,43	+0,41	+0,43	+0,77
October	+0,0180	+0,0232	-0,1453	-0,1131	+0,0067	+0,0105	+0,4286	+0,7100	+0,2545	+0,3818	+0,07	-0,82	+0,15	+0,18	+0,24
November	+0,0012	+0,0023	-0,0782	-0,0600	+0,0048	+0,0061	+0,3136	+0,4000	+0,1250	+0,2750	+0,06	-0,44	+0,09	+0,11	+0,15
December	+0,0211	+0,0271	-0,0027	+0,0105	+0,0117	+0,0142	+0,6389	+0,8357	—	—	—	+0,09	+0,04	+0,22	+0,23
1939 Januari	-0,0063	-0,0032	-0,0108	-0,0063	+0,0072	+0,0079	+0,3841	+0,4962	—	—	—	-0,02	-0,05	+0,13	+0,14
Februari	+0,0120	+0,0169	-0,0021	-0,0050	+0,0075	+0,0056	+0,3875	+0,2531	—	—	—	+0,05	-0,02	+0,11	+0,10
Maart	+0,1878	+0,1850	+0,0947	+0,0953	+0,0444	+0,0393	+2,2556	+2,0727	—	—	—	+0,67	+0,60	+0,70	+0,69
Daggemiddelde:															
1939 Maart 1	+0,18	—	+0,10	—	+0,030	—	+1,60	—	—	—	—	+0,65	+0,64	+0,50	+0,51
2	+0,14	+0,16	+0,08	+0,100	+0,030	—	+1,40	+1,80	—	—	—	+0,54	+0,57	+0,50	+0,51
3	+0,18	—	+0,09	+0,110	+0,036	—	+1,60	—	—	—	—	+0,65	+0,63	+0,61	+0,61
4	+0,24	+0,26	+0,11	—	+0,046	—	+2,20	—	—	—	—	+0,90	+0,70	+1,23	+0,70
6	—	+0,32	+0,14	—	+0,052	—	+3,—	—	—	—	—	+1,15	+0,89	+0,87	+0,95
7	—	+0,26	+0,15	—	+0,060	—	+3,20	—	—	—	—	+0,93	+0,95	+1,01	+1,01
8	+0,14	+0,16	+0,06	+0,100	+0,030	—	+2,60	—	—	—	—	+0,54	+0,51	+0,50	+0,82
9	+0,13	+0,15	—	+0,140	—	+0,036	—	+3,—	—	—	—	+0,50	+0,89	+0,61	+0,95
10	+0,08	+0,10	—	+0,080	—	+0,030	—	+1,60	—	—	—	+0,32	+0,51	+0,50	+0,51
11	+0,10	+0,11	—	+0,072	—	+0,025	—	+1,30	—	—	—	+0,33	+0,46	+0,42	+0,41
13	—	+0,12	—	+0,055	—	+0,024	—	+1,20	—	—	—	+0,43	+0,35	+0,40	+0,38
14	—	+0,13	—	+0,072	—	+0,028	—	+1,50	—	—	—	+0,47	+0,46	+0,47	+0,48
15	+0,10	+0,11	+0,06	—	+0,026	—	—	—	—	—	—	+0,38	+0,38	+0,44	—
16	+0,14	—	+0,06	—	+0,032	—	+1,60	—	—	—	—	+0,50	+0,38	+0,54	+0,51
17	+0,18	—	+0,07	—	+0,032	—	+2,—	—	—	—	—	+0,65	+0,44	+0,54	+0,63
18	+0,22	—	+0,11	—	+0,048	—	+2,20	—	—	—	—	+0,79	+0,70	+0,81	+0,70
20	—	+0,22	+0,11	—	+0,050	—	+2,40	—	—	—	—	+0,79	+0,70	+0,84	+0,76
21	+0,26	—	+0,11	—	+0,054	+0,064	+2,40	+3,—	—	—	—	+0,93	+0,70	+0,99	+0,86
22	+0,20	+0,24	—	+0,140	—	+0,056	—	+2,60	—	—	—	+0,79	+0,89	+0,94	+0,82
23	—	+0,18	—	+0,120	—	+0,046	—	+2,40	—	—	—	+0,65	+0,76	+0,77	+0,76
24	—	+0,14	—	+0,100	—	+0,042	—	+2,20	—	—	—	+0,50	+0,64	+0,71	+0,70
25	+0,14	+0,16	+0,05	—	+0,036	—	+1,80	—	—	—	—	+0,50	+0,32	+0,61	+0,57
27	—	+0,16	+0,06	+0,080	—	+0,042	—	+1,80	+2,20	—	—	+0,57	+0,44	+0,71	+0,63
28	—	+0,17	+0,05	+0,070	—	+0,036	—	+1,80	—	—	—	+0,61	+0,38	+0,61	+0,57
29	+0,25	—	+0,07	—	+0,050	—	+2,40	—	—	—	—	+0,90	+0,44	+0,84	+0,76
30	+0,32	+0,34	—	+0,072	—	+0,072	—	+3,—	—	—	—	+1,19	+0,76	+1,21	+0,95
31	+0,38	—	+0,20	—	+0,080	—	+3,60	—	—	—	—	+1,37	+1,27	+1,35	+1,14

b) Wisselkoers op drie maanden.

Jaargemiddelde:	+0,0036	+0,0084	-0,6187	-0,5950	+0,0118	+0,0131	+0,5987	+0,6951	+0,0645	+0,2669	+0,02	-2,53	+0,21	+0,20	+0,12
1938	+0,2544	+0,2607	-0,2306	-0,2169	+0,0599	+0,0624	+3,4801	+3,6135	+1,2580	+1,4783	+0,89	-1,31	+1,03	+1,09	+1,01
Maandgemiddelde:															
1938 Januari	+0,0342	+0,0423	-0,7650	-0,7244	+0,0148	+0,0171	+0,8000	+1,0941	+0,4818	+0,8727	+0,13	-3,78	+0,27	+0,29	+0,50
Februari	+0,0218	+0,0255	-0,7105	-0,6812	+0,0118	+0,0132	+0,9033	+1,0294	+0,3125	+0,5087	+0,08	-3,62	+0,21	+0,29	+0,30
Maart	+0,1508	+0,1623	-0,4295	-0,4056	+0,0374	+0,0392	+2,3895	+2,8789	+0,7407	+1,1111	+0,53	-2,26	+0,65	+0,80	+0,68
April	+0,1500	+0,1779	-0,3544	-0,3300	+0,0361	+0,0426	+2,4867	+2,8133	+0,6522	+0,9652	+0,55	-1,86	+0,66	+0,80	+0,59
Mei	+0,9309	+0,8553	+0,3900	+0,2844	+0,1751	+0,1672	+9,9539	+8,2000	+2,9385	+1,7000	+3,03	+2,01	+2,88	+2,76	+1,71
Juni	+0,4462	+0,4736	+0,1209	+0,1590	+0,0945	+0,1011	+5,7917	+6,4093	+2,2118	+2,8095	+1,57	+0,85	+1,66	+1,87	+1,86
Juli	+0,3177	+0,3277	-0,0271	-0,0055	+0,0691	+0,0735	+4,0770	+4,3684	+1,4174	+1,8000	+1,11	-0,10	+1,21	+1,29	+1,19
Augustus	+0,3382	+0,3700	-0,2065	-0,1532	+0,0776	+0,0831	+4,4250	+4,5588	+1,9040	+2,3200	+1,22	-1,11	+1,36	+1,39	+1,56
September	+0,4395	+0,4459	-0,1556	-0,1620	+0,0988	+0,0969	+5,4308	+5,6333	+1,8737	+2,2364	+1,56	—	+1,65	+1,73	+1,53
October	+0,0960	+0,1085	-0,3725	-0,3662	+0,0312	+0,0411	+1,8909	+2,4842	+0,8056	+1,0625	+0,36	-2,34	+0,61	+0,68	+0,70
November	+0,0291	+0,0330	-0,2408	-0,2237	+0,0233	+0,0254	+1,2538	+1,3833	+0,6000	+0,8750	+0,11	-1,49	+0,41	+0,41	+0,51
December	+0,0983	+0,1064	-0,0074	+0,0055	+0,0474	+0,0480	+2,3588	+2,5105	—	—	—	+0,37	-0,006	+0,80	+0,75
1939 Januari	+0,0139	+0,0125	-0,0487	-0,0303	+0,0266	+0,0270	+1,4125	+1,4600	+0,6000	+1,—	—	+0,05	-0,25	+0,45	+0,45
Februari	+0,0707	+0,0479	-0,0162	-0,0274	+0,0285	+0,0238	+1,2136	+0,7633	—	—	—	+0,21	-0,14	+0,44	+0,31
Maart	+0,5859	+0,5611	+0,2884	+0,2693	+0,1411	+0,1230	+6,7176	+6,3667	—	—	—	+2,06	+1,77	+2,22	+2,07
Dagnoteeringen:															
1939 Maart 1	+0,37	—	+0,20	+0,24	+0,096	—	+4,60	—	—	—	—	+1,33	+1,40	+1,62	+1,46
2	+0,34	+0,36	+0,18	+0,21	+0,086	+0,094	+4,20	+4,60	—	—	—	+1,26	+1,24	+1,51	+1,39
3	+0,44	—	+0,23	+0,26	+0,096	—	+5,—	—	—	—	—	+1,58	+1,56	+1,62	+1,58
4	+0,48	+0,58	+0,28	+0,32	—	+0,100	+6,—	—	—	—	—	+1,90	+1,90	—	+1,90
6	+0,74	+0,80	+0,35	—	+0,132	—	+8,—	—	—	—	—	+2,76	+2,22	+2,22	+2,53
7	—	+0,74	+0,40	—	+0,160	+0,180	+8,—	—	—	—	—	+2,65	+2,54	+2,86	+2,53
8	+0,51	—	+0,25	+0,30	+0,110	—	+6,—	—	—	—	—	+1,83	+1,74	+1,85	+1,90
9	—	+0,56	—	+0,34	—	+0,140	—	+7,—	—	—	—	+2,01	+2,16	+2,36	+2,22
10	—	+0,40	—	+0,22	—	+0,082	—	+4,60	—	—	—	+1,43	+1,40	+1,38	+1,46
11	—	+0,36	—	+0,2											

KAPITAALMARKT.

I. — NOTEERINGEN VAN ENKELE PUBLIEKE FONDSEN (*) (VERGELIJKENDE TABEL).

AARD DER EFFECTEN	Noteering voor	NOTEERING PER		
		1 Februari 1939	1 Maart 1939	3 April 1939
A. — Binnenlandsche schuld.				
I. — RECHTSTREEKSCHE BELGISCHE STAATSSCHULD (<i>Interest te vergoeden</i>).				
2 1/2 % Schuld	100,—	58,75	58,—	55,75
3 7/8 % Schuld, 2 ^e reeks	100,—	70,25	69,25	68,25
3 1/2 % Schuld 1937	100,—	79,25	78,—	76,75
Geünificeerde 4 % Schuld, 1 ^{ste} reeks	100,—	88,75	87,60	86,50
Geünificeerde 4 % Schuld, 2 ^e reeks	100,—	88,75	87,60	86,50
2 1/2 % Schatkistbons op 5 jaar 1937	100,—	99,10	99,50	99,50
4 % Lotenleening van 1932	525,—	511,—	498,—	482,—
4 % Lotenleening van 1933	1.050,—	1.018,—	1.000,—	980,—
Lotenleening (voorloopige getuigschriften) 1938 (2)	500,—	475,—	400,—	450,—
II. — INDIRECTE STAATSSCHULD EN DOOR DEN STAAT GEWAARBORGDE SCHULD (<i>Interest te vergoeden</i>).				
4 % Lotenleening der Verwoeste Gewesten 1921	250,—	230,—	221,50	212,50
4 % Lotenleening der Verwoeste Gewesten 1922	262,50	247,—	236,—	230,50
4 % Lotenleening der Verwoeste Gewesten 1923	525,—	504,—	489,—	479,—
6 % preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (Zwitserse snede)	500,—	544,—	529,—	521,—
6 % preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (Nederlandse snede)	500,—	544,—	531,—	519,—
4 % preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (Belgische snede)	500,—	437,—	435,—	429,—
(*) 3 % Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, coupon Januari-Juli	100,—	69,—	65,—	61,—
4 1/4 % Intercommunale Maatschappij van den Linker Schelde-Oever (IMALSO)	100,—	90,85	92,15	85,40
4 % Nationale Maatschappij voor Waterdistributie	100,—	86,—	87,—	(6) 83,75
III. — RECHTSTREEKSCHE KOLONIALE SCHULD.				
Renteloos: Belgisch Congo, Lotenleening 1888	100,—	156,75	156,—	144,50
Interest te vergoeden:				
2 1/2 % Koloniale Schuld 1887	100,—	66,—	66,50	65,50
3 % Koloniale Schuld 1904	100,—	75,—	72,—	64,50
4 % Koloniale Schuld 1906	100,—	82,—	82,80	81,10
4 % Koloniale Schuld 1936	100,—	82,—	83,—	81,25
(*) 3 1/2 % Koloniale Schuld 1937	100,—	74,20	71,50	71,—
IV. — DOOR DE KOLONIE GEWAARBORGDE SCHULD (<i>Interest te vergoeden</i>).				
6 % Congo Supérieur aux Grands Lacs (met recht tot omwisseling) (1)	500,—	716,—	726,—	675,—
4 % Congo Supérieur aux Grands Lacs (zonder recht tot omwisseling)	500,—	418,—	425,—	408,—
(*) 4 % Vervoer te water (Unatra), Winstbedeelende obligatiën	500,—	(4) 526,—	505,—	490,—
(*) 4 % Buurtspoorwegen van Congo (obligatiën met 5 jaar looptijd)	500,—	500,—	500,—	410,—
(*) 4 % Kivu (Spoorweg), kapitaal	1.000,—	835,—	820,—	785,—
(*) 4 % Buurtspoorwegen van Congo, pref.	500,—	416,—	415,—	410,—
V. — PROVINCIEËN EN GEMEENTEN.				
Interessen te vergoeden:				
(*) 4 1/2 % Gemeentekrediet 1871 tot 1879	100,—	104,25	104,25	104,25
(*) 3 3/8 % " " 1886 tot 1911	100,—	75,—	75,—	74,05
(*) 4 3/8 % " " 1912 tot 1918	100,—	81,10	81,—	80,—
4 3/8 % " " 1927 tot 1929	100,—	83,10	82,05	81,30
4 3/8 % " " 1931 (Januari-Juli)	100,—	83,10	82,50	81,30
4 3/8 % " " 1932	100,—	83,05	82,05	81,30
4 3/8 % " " 1937	100,—	83,95	83,—	81,05
4 3/8 % Kasbons Gemeentekrediet 1934, terugbetaalbaar à 103 %	100,—	99,—	98,10	98,25
4 3/8 % " " 1938, " 100 %	100,—	93,45	93,—	94,—
4 % Gemeentekrediet, 1938, Lotenleening (voorloopige getuigschriften)	500,—	—	483,—	480,—
Interessen in de noteering begrepen:				
3 % Provincie Antwerpen 1891	100,—	79,—	78,—	(6) 72,—
4 % Provincie Oost-Vlaanderen 1936	100,—	85,05	83,70	81,25
4 % Stad Antwerpen 1930 (Januari-Juli)	100,—	83,35	83,50	79,—
4 % " " 1933, terugbetaalbaar à 103 %	100,—	98,80	97,20	96,25
4 % " " 1936 (coupon 31 December)	100,—	82,05	82,30	79,—
4 % " " 1937	100,—	84,20	85,40	(4) 83,—
4 % Brussel 1930	100,—	84,40	83,55	79,—
4 % Brussel 1936, terugbetaalbaar à 103 %	100,—	96,30	94,80	92,05
4 % Brussel 1938	100,—	97,05	94,05	91,05
4 % Gent 1929	100,—	85,—	83,05	80,30
4 % Gent 1936	100,—	85,—	83,05	80,30
4 1/2 % Luik 1917	100,—	(5) 82,50	82,50	79,30
4 % Luik 1919	100,—	92,35	93,05	89,50
4 % Luik 1929	100,—	84,05	84,10	80,75
4 % Luik 1937	100,—	83,05	84,05	82,—
4 % " "	100,—	83,—	83,50	80,25
Lootenleeningen. — Interests in de noteering begrepen:				
2 1/2 % Antwerpen 1887, terugbetaalbaar à 110	100,—	78,50	(4) 76,—	76,25
2 % Antwerpen 1903, terugbetaalbaar à 110	100,—	65,50	64,50	(4) 62,125
2 1/2 % Brussel 1902, terugbetaalbaar à 110	100,—	73,25	72,50	70,—
2 % Brussel 1905, terugbetaalbaar à 110	100,—	64,50	(5) 63,—	(3) 59,50
(*) 2 % Kanaal en Zeevaartinstantingen van Brussel 1897	100,—	63,25	61,50	60,25
2 % Gent 1896	100,—	62,25	62,75	59,375
2 % Luik 1897	100,—	62,25	61,25	58,25
B. — Buitenlandsche Staatsschuld.				
I. — LEENINGEN IN \$.				
6 % Belgische Schuld 1955	100 \$	105 1/8	107 1/4	102
6 1/2 % Belgische Schuld 1949	100 \$	105 3/8	107 5/8	103 7/8
7 % Belgische Schuld 1955	100 \$	113 1/2	115 1/2	111,—
II. — LEENINGEN IN £.				
4 % Leening 1936	100 £	89,—	94,03	89,60
4 % Leening 1937	100 £	89 3/4	94,46	89,25
III. — LEENINGEN IN FRANSCHE FRANKEN.				
5 1/2 % Buitenlandsche leening 1932 (Fransche frank-goud)	1.000 F.fr.	2.543,—	2.586,—	2.600,—
5 1/2 % Buitenlandsche leening 1934 (Fransche frank-goud)	1.000 F.fr.	2.551,—	2.592,—	2.614,83
5 % Buitenlandsche leening conversie 1934	1.000 F.fr.	900,—	928,—	907,—
IV. — LEENINGEN IN NEDERLANDSCHE GULDENS.				
3 1/2 % Leening 1937	100 N.g.	92 1/4	93,—	90 7/8

(*) Over 't algemeen genieten de coupons der leeningen vrijdom van belasting, deze welke aan de belasting van 2 pCt. zijn onderworpen, zijn met een sterretje getekend.

(1) Interest tot 4 pCt. gewaarborgd.

(2) Huidige rentevoet 3 1/2 pCt.; vanaf het elfde jaar zal de interest op 4 pCt. gebracht worden.

(3) Gewijzigde noteering: geboden (argent)

(4) Tegen deze noteering werden de koopers niet of slechts gedeeltelijk voldaan

(5) Tegen deze noteering werden de verkoopers niet of slechts gedeeltelijk voldaan.

(6) Gewijzigde noteering: papier.

II. — MAANDELIJSCH E INDEXCIJFERS VAN DE BEURS TE BRUSSEL.

15

DATUM	VASTRENDEERENDE FONDSEN (30)					NIET - VASTRENDEERENDE FONDSEN (120)												
	Algemeen indexcijfer	Recht- en onrechtstr. Belgische Staatsleening	Provincie- en gemeenteleeningen	4 pCt. Obligaties 16,50 % belasting	6 pCt. Obligaties belastingvrij	Algemeen indexcijfer	Verzekeringen, banken en financieele instelling	Onroerende goederen, hypotheeken en hotelwezen	Tramwegen	Buurtspoorwegen	Tramwegen en electric. (Trusts)	Gas- en electriciteit	Metaalnijverheid	Steenkolennijnen	Zink, lood en mijnen	Glas- en spiegelglas-fabrieken	Textielnijverheid en zijdefabrieken	Koloniale waarden

Indexcijfer op basis van de notering der vorige maand.

1939 1 Maart	100	98	100	100	100	102	98	105	107	104	102	100	97	106	102	100	104	104
3 April	98	98	97	99	97	94	97	97	97	96	96	91	95	92	91	90	95	92

Indexcijfer op basis van de notering op 3 Januari 1928.

1938 1 Februari	127	129	143	144	107	39	31	26	30	22	54	74	131	26	62	29	31	33
2 Maart	127	128	142	143	107	38	30	27	30	22	55	66	121	26	63	27	30	33
1 April	123	124	135	142	104	34	27	25	28	21	52	61	101	21	53	24	27	29
2 Mei	124	122	138	142	105	37	28	28	29	22	55	71	117	24	58	26	29	33
1 Juni	121	120	131	141	104	36	27	26	29	22	53	70	114	22	57	25	28	31
1 Juli	121	119	131	142	104	38	28	26	29	23	54	74	117	24	57	24	31	32
1 Augustus	120	117	128	142	104	38	27	26	28	23	55	75	118	23	57	23	31	31
1 September	119	116	127	143	103	36	26	24	27	22	55	70	116	21	55	22	30	29
3 October	118	114	126	141	102	38	29	24	28	23	58	79	117	21	56	23	30	31
3 November ...	120	117	129	141	105	38	27	24	26	22	57	78	128	22	59	22	30	29
1 December	120	116	129	143	104	37	26	23	26	22	56	77	122	22	59	22	29	30
1939 3 Januari	119	114	128	141	104	35	25	23	25	21	55	72	119	21	56	21	27	29
1 Februari	118	115	128	140	103	33	25	22	24	21	55	66	109	19	52	19	24	27
1 Maart	118	113	128	141	103	34	24	23	26	22	56	66	106	20	53	19	25	28
3 April	116	111	125	140	100	32	24	22	25	21	54	60	101	19	49	17	24	26

III. — NOTEERINGEN, RENDEMENTEN EN INDEXCIJFERS VAN DE VOORNAAMSTE OBLIGATIETYPEN.

16

AAN HET BEGIN DER MAAND	TOONAANGEVENDE TYPEN								OBLIGATIES van maatschappijen Allerlei typen		
	Koers				Opbrengst				Gemiddeld netto rendement	Gemiddelde beurswaarde	Indexc. gemiddelde beursw. 3-1-1938 = 100
	I Geunific. Schuld 4 %	II Koloniale Schuld 1936 4 %	III Provinc., steden en gemeenten 4 %	IV Nijverheids-ondernem. 4 ½ %	I Geunific. Schuld 4 %	II Koloniale Schuld 1936 4 %	III Provinc., steden en gemeenten 4 %	IV Nijverheids-ondernem. 4 ½ %			
1938 Januari	97,40	95,15	96,91	99,86	4,11	4,20	4,13	4,51	4,63	101,21	100,—
Februari	97,05	95,35	97,61	100,53	4,12	4,20	4,10	4,48	4,60	101,50	100,29
Maart	97,20	96,75	96,97	100,56	4,12	4,13	4,12	4,47	4,59	101,63	100,41
April	94,30	89,50	91,85	96,32	4,24	4,47	4,35	4,67	4,75	98,34	97,16
Mei	92,45	90,—	93,78	99,28	4,33	4,44	4,27	4,53	4,68	99,78	98,59
Juni	90,20	84,55	86,24	95,20	4,43	4,73	4,64	4,73	4,82	96,72	95,56
Juli	90,05	87,—	89,09	96,92	4,44	4,60	4,49	4,64	4,76	97,98	96,81
Augustus	88,15	84,—	86,76	95,14	4,54	4,76	4,61	4,73	4,79	96,93	95,77
September	87,25	83,25	85,78	93,—	4,58	4,80	4,66	4,84	4,88	95,34	94,20
October	86,75	85,50	82,86	88,72	4,61	4,68	4,83	5,07	5,08	91,70	90,60
November	89,—	85,—	87,38	96,29	4,49	4,71	4,58	4,67	4,77	97,54	96,37
December	89,37	84,35	86,52	95,26	4,48	4,74	4,62	4,72	4,83	96,40	95,25
1939 Januari	88,80	84,—	85,36	94,23	4,52	4,75	4,69	4,78	4,87	95,03	93,89
Februari	88,75	82,—	85,61	92,03	4,51	4,88	4,67	4,89	4,96	95,07	93,93
Maart	87,60	83,—	85,08	90,49	4,57	4,82	4,70	4,97	5,01	94,04	92,92
April	86,50	81,25	83,08	86,43	4,62	4,92	4,81	5,21	5,20	90,88	89,79

IV. — UITGIFTEN VAN DE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDS-
EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN.

a) Retrospectief overzicht
(duizenden franken).

17

TIJDVAK	OPRICHTINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN						KAPITAALSVERHOOGINGEN (Naamloze vennootschappen) (commandit. vennootschappen op aandelen) (personevennootsch. met beperkte aansprak.)			
	naamloze en commanditaire op aandelen			personevennootschappen met beperkte aansprakelijkheid			Aantal	Oud kapitaal	Nominale verhoging.	Gestort bedrag op nomin. waarde
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde				
1937.....	452	350.879	284.968	937	327.861	316.285	473	5.056.092	3.797.925	3.655.773
1938.....	367	243.321	210.138	1.263	331.881	324.632	321	1.506.970	1.354.377	1.275.638
1938 2 eerste maanden.....	57	55.010	50.192	181	44.902	44.586	48	282.884	154.038	151.888
1939 2 eerste maanden.....	60	43.064	35.608	207	51.608	49.332	41	92.464	48.984	44.296
1937 December.....	35	28.906	23.766	211	64.743	59.979	49	295.795	522.200	506.376
1938 Januari.....	30	28.450	25.142	99	22.268	22.193	27	172.692	95.469	93.445
Februari.....	27	26.660	25.050	82	22.634	22.393	21	110.192	58.569	58.443
Maart.....	37	15.300	14.176	118	25.060	23.758	35	70.209	86.511	78.055
April.....	38	27.191	20.951	108	34.459	33.717	45	134.302	376.860	365.920
Mei.....	29	15.370	11.896	83	20.931	20.235	33	95.898	61.115	59.701
Juni.....	40	23.393	18.524	62	17.145	15.744	21	65.853	79.746	51.196
Juli.....	37	30.797	25.654	81	19.098	18.208	26	107.423	134.319	131.158
Augustus.....	14	2.790	2.593	70	31.587	31.208	14	109.775	80.174	74.849
September.....	28	16.110	15.398	90	19.517	19.232	15	262.210	75.466	72.586
October.....	30	11.606	10.246	96	22.893	22.673	16	39.090	27.983	27.586
November.....	23	22.980	18.664	104	30.123	29.558	19	119.380	67.362	62.141
December.....	34	22.774	21.844	270	66.166	65.613	49	219.946	210.707	199.958
1939 Januari.....	28	26.035	21.335	121	31.059	29.029	26	65.042	40.572	36.706
Februari.....	32	17.029	14.273	86	20.549	20.303	15	27.422	8.412	7.590

TIJDVAK	OBLIGATIE-UITGIFTEN		Gezamen- lijke uitgiften	UITGIFTE- PREMIËN (1)	ANDERE STORTINGEN DAN IN GELD		UITGIFTEN bestemd voor aflossing van oude leeningen (4)	Netto uitgiften (5)
	Aantal	Nominaal bedrag			Inbreng in natura (2)	Inlijving van reserves (3)		
			Nominaal bedrag					
1937.....	47	2.021.550	6.498.215	400.495	721.690	2.331.933	2.370.828	1.254.620
1938.....	21	392.190	2.321.769	6.375	572.606	808.173	152.500	675.594
1938 2 eerste maanden.....	7	98.975	352.925	—	102.107	98.187	74.500	70.847
1939 2 eerste maanden.....	4	16.900	160.556	—	54.371	16.151	—	75.614
1937 December.....	3	4.000	619.849	4.750	77.773	450.242	—	70.856
1938 Januari.....	3	74.950	221.137	—	48.067	74.550	74.500	18.613
Februari.....	4	24.025	131.788	—	54.040	23.637	—	52.234
Maart.....	3	50.400	177.271	4.000	30.034	42.757	—	98.198
April.....	1	12.500	451.016	2.000	74.598	318.097	—	42.393
Mei.....	2	20.000	117.416	375	34.593	30.586	—	47.028
Juni.....	3	118.600	238.884	—	43.932	16.200	68.000	75.872
Juli.....	1	6.000	190.214	—	28.582	118.314	—	34.124
Augustus.....	—	—	114.551	—	31.360	72.495	—	4.795
September.....	2	34.500	145.593	—	60.555	19.125	10.000	52.036
October.....	1	49.215	111.697	—	26.655	22.590	—	60.475
November.....	1	2.000	122.465	—	47.533	44.375	—	20.455
December.....	—	—	299.737	—	92.597	25.447	—	169.371
1939 Januari.....	4	16.900	114.566	—	32.236	12.801	—	58.933
Februari.....	—	—	45.990	—	22.135	3.350	—	16.681

- (1) In de gestorte bedragen niet begrepen.
(2) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.
(3) In de kapitaalsverhogingen begrepen.
(4) In de kapitaalsverhogingen en de obligatie-uitgiften begrepen.
(5) Omvatten de volgestorte bedragen op aandelen, de obligatie-uitgiften, de uitgifte-premiën, verminderd met de stortingen andere dan in specie en de emissies tot terugbetaling van vroegere leeningen.

IV. — EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLESCHE NIJVERHEIDS- EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN.

b) Detail der uitgiften
(duizenden franken).

FEBRUARI 1939.

BEDRIJFSKLASSEN	OPRICHTINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN (1)						KAPITAALSVERHOOGINGEN (naamlooze vennootschappen) (command. vennoot. op aand.) (personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid)				OBLIGATIE- UITGIFFTEN			Uitgifte- premiën (in de gestorte bedra- gen niet begre- pen)	ANDERE STORTINGEN DAN IN SPECIE				ONTBINDINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN (1) (naamlooze) (commanditaire op aand.) (personenvennootschapp. met beperkte aansprakelijkheid)				KAPITAALS- VERMINDE- RINGEN (naamlooze vennootsch.) (comm. venn. op aandeel.) (personen- vennootsch. m. beperkte aansprakel.)			
	naamlooze en commanditaire op aandelen			personenvennootsch. met beperkte aansprakelijkheid			Aantal	Oud kapitaal	Nomin. vergroo- ting	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nomin. bedrag	waarvan conversie- leenin- gen		Inbreng in natura		Kapitaals- verhoogen	Inlijving van reserves (in de kapitaalsverhoogen begrepen)	Liquidaties		Samensmel- tingen		Aantal	Bedrag		
	Aantal	Nomin. bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nomin. bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde									naamlooze en commanditaire op aandelen	personen- vennootschapp. met beperkte aan- sprakelijkheid			Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag				
1. Private banken	—	—	—	—	—	1	1.000	215	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1.950	
2. Verzekeringen	—	—	—	1	50	50	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Financiële inrichtingen	2	125	45	1	50	50	1	960	474	474	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. In-, uitvoer	2	2.100	2.020	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Handel in metalen	—	—	—	3	250	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Handel in kleerstoffen en meubel.	2	100	70	8	748	748	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Handel in eetwaren	1	200	200	8	1.309	1.293	2	210	890	590	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Diverse handel	9	1.105	609	26	2.670	2.630	5	4.075	1.783	1.783	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Suikerfabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10. Maalderijen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11. Bierbrouwerijen	1	1.500	1.500	4	2.290	2.290	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12. Stokerijen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13. Andere voedingsnijverheden	1	100	100	4	1.055	1.055	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14. Steengroeven	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15. Kolenmijnen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16. Mijnbouw	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17. Gas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18. Electriciteit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19. Electricische constructie	—	—	—	—	—	—	1	50	50	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20. Hôtels, bioscopen, schouwburgen	3	560	560	1	100	100	1	927	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	927	
21. Drukkerijen, publiciteit	2	850	530	1	50	50	1	2.000	500	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1.300	
22. Textielbedrijf	—	—	—	2	3.300	3.300	1	7.000	3.000	3.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23. Kunstmat. en ceramische mater.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24. Metaalnijv., mechan. constructie.	2	1.350	750	6	3.600	3.410	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25. Gebouwen, openbare werken	—	—	—	4	701	701	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26. Papiernijverheden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27. Plantages en kolon. vennootsch.	3	7.250	6.350	—	—	—	1	11.000	1.100	1.100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	33.000	
28. Chemische nijverheden	2	239	239	2	531	531	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29. Houtbewerkingsindustrie	—	—	—	3	365	365	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30. Leerlooierijen, riemfabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31. Automobielen	1	750	750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32. Glas- en kristalfabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33. Spiegelgieterijen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34. Diverse nijverheden	1	800	550	9	3.270	3.270	1	200	300	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35. Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36. Buurtspoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37. Scheepvaart, vliegwezen	—	—	—	1	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38. Telegrafen, telefonen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39. Electricische tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40. Autobussen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41. Overige transportbedrijven	—	—	—	2	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42. Diverse andere nijverheden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL	32	17.029	14.273	86	20.549	20.303	15	27.422	8.412	7.590	—	—	—	—	3.983	16.099	2.053	3.350	16	7.445	—	—	—	6	37.477	

(1) Samenwerkende vennootschappen en credietverenigingen : opgericht met een minimumkapitaal van fr. 136.700.; 7 ontbonden met een minimumkapitaal van fr. 618.250.

**IV. — UITGIFTEN VAN DE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDS-
EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN.**

c) Ingedeeld naar de ligging en naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd kapitaal

(duizenden franken).

FEBRUARI 1939.

INDEELING	OPRICHTING. VAN VENNOOTSCH.					KAPITAALSVERHOOGINGEN (Naamlooze vennootsch.) (Command. vennootsch. op aandelen) (Personenvennootsch. met beperkte aansprakelijkheid)			OBLIGATIE- UITGIFTEN		UITGIFPREMIËN (in de gestorte bedragen niet begrepen)	ANDERE STORTINGEN		ONTBIN- DINGEN		KAPITAALSVERMINDERINGEN Bedrag	
	naamlooze en commanditaire op aandelen		personenvenn. met beperkte aansprakelijkheid			Oud kapitaal	Nominale verhoging	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominaal bedrag		waarvan conversie- leeningen.	Inbreng in natura (1)	Inlijving van reserves (2)	Liquidaties		Samensmeltingen
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominaal bedrag										Gestort bedrag op nominale waarde		Bedrag

1. — Naar hun geografische ligging.

België	29	9.779	7.923	86	20.549	20.303	14	16.422	7.312	6.490	—	—	—	19.875	3.350	7.445	—	4.477
België en buitenland.		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24.000
Congo	3	7.250	6.350	—	—	—	1	11.000	1.100	1.100	—	—	—	2.260	—	—	—	9.000
TOTAAL...	32	17.029	14.273	86	20.549	20.303	15	27.422	8.412	7.590	—	—	—	22.135	3.350	7.445	—	37.477

2. — Naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd kapitaal.

1 miljoen en minder.	26	5.129	3.873	82	12.479	12.233	13	9.422	4.312	3.490	—	—	—	10.308	350	4.745	—	1.227
van 1 tot 5 miljoen .	6	11.900	10.400	4	8.070	8.070	2	18.000	4.100	4.100	—	—	—	11.827	3.000	2.700	—	3.250
van 5 tot 10 miljoen .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9.000
van 10 tot 20 mill. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24.000
van 20 tot 50 mill. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
van 50 tot 100 mill. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100 miljoen en meer.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL...	32	17.029	14.273	86	20.549	20.303	15	27.422	8.412	7.590	—	—	—	22.135	3.350	7.445	—	37.477

(1) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.
(2) In de kapitaalsverhogingen begrepen.

**V. — OVERHEIDSLEENINGEN EN LEENINGEN UITGEGEVEN
DOOR INSTELLINGEN VAN OPENBAAR NUT.**

**VI. — HYPOTHEEK-
INSCHRIJVINGEN (1).**

TIJDVAK	RECHTSTREKSCHE LEENINGEN		BANKVERRICHTINGEN VAN HET GEMEENTEBODEDIET				TIJDVAK	Bedrag naar de gelnde inschrijvings- rechten berekend
	VAN		Voorschotten en terugbetalingen op leeningen toegestaan voor de betaling van :					
	PUBLIEKRECHTELIJKE LICHAMEN (2)		Buitengewone uitgaven		Gewone uitgaven			
	in België	in het buitenland	Uit rekening genomen	Netto terugbetaald	Netto voorschotten	Netto terugbetaald		
	(duiz. franken)	(millioenen)	(duizenden franken)					(duiz. frank.)
1937.....	6.955.000	{ Ned. G. 48 £ 5 }	451.491	205.369	200.606	206.350	1937 Maandgem...	211.092
1938.....	2.534.875	{ — }	699.505	258.243	231.272	237.796	1938 Maandgem...	232.768
1937 December .	—	£ 5	47.930	62.582	11.663	23.006	1937 December ..	242.077
1938 Januari . . .	—	—	51.979	7.298	23.480	25.500	1938 Januari . . .	206.074
Februari . . .	609.875	—	39.491	12.062	20.361	19.974	Februari . . .	216.760
Maart	—	—	61.551	21.313	22.293	9.749	Maart	248.938
April	—	—	73.431	13.877	21.639	5.296	April	290.964
Mei	—	—	65.249	11.448	16.789	6.973	Mei	283.647
Juni	—	(3)	62.110	19.630	23.093	6.092	Juni	246.895
Juli	250.000	—	65.551	17.636	18.628	15.840	Juli	236.207
Augustus . . .	—	—	67.847	19.274	20.145	25.848	Augustus . . .	207.602
September . .	—	—	63.467	26.997	22.348	18.015	September . .	231.556
October	1.000.000	—	36.289	17.849	13.619	36.747	October	210.985
November . .	(4) 675.000	—	52.109	11.470	11.426	38.898	November . .	190.178
Décember . . .	—	—	60.431	79.389	17.451	28.864	Décember . . .	223.407
1939 Januari . .	—	—	29.424	26.897	24.142	28.237	1939 Januari . .	208.370
Februari . . .	—	—	43.892	19.221	25.173	17.517	Februari . . .	173.873

(1) Incl. de hernieuwingen aan het eind van het vijftiende jaar; deze beloopt ongeveer 1 pCt. van het totaal; excl. de wettelijke hypotheek.

(2) Leeningen van Staat, Kolonie, provincien en gemeenten, instellingen van openbaar nut, zoals de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de Nationale Maatschappij voor Watervoorziening, het Gemeentekrediet, enz.

(3) In Juni 1938 heeft de Belgische Regering een leening afgesloten groot 35 miljoen Nederlandsche guldens in Schatkist-bons op 3 maanden. Zij kan deze bons driemaal hernieuwen.

(4) Lotenleening Gemeentekrediet van België, groot 600 miljoen, 4 pCt., tot de prijs van 96 uitgegeven.
Leening Nationale Kredietkas ten behoeve van den Middenstand, groot 75 miljoen, 3,25 pCt., a pari uitgegeven.

RIJKSFINANCIËN.

I. — OPBRENGST VAN DE BELASTINGEN (volgens het « Belgisch Staatsblad »).

a) Ontvangsten zonder onderscheid van dienstjaar (die der gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)

(millioenen franken).

25

TIJDVAK	Rechtstreeksche belastingen	Douanen en accijnzen	Registratierechten	Globale ontvangsten van het tijdvak	Globale gecumuleerde ontvangsten van Januari tot en met de aangeduide maand
1937.....	2.998	3.027	3.653	9.679	—
1938.....	3.281	3.059	3.330	9.670	—
1937 December	276	280	314	870	9.679
1938 Januari	431	221	287	919	919
Februari	187	213	273	673	1.592
Maart	214	282	322	818	2.410
April	270	256	304	830	3.240
Mei.....	282	243	279	784	4.024
Juni.....	187	262	271	721	4.745
Juli	221	284	266	751	5.496
Augustus.....	236	261	253	750	6.246
September.....	253	255	285	793	7.039
October.....	391	266	279	936	7.975
November.....	337	255	251	843	8.817
December.....	291	281	281	853	9.670
1939 Januari.....	453	246	269	968	968
Februari.....	197	214	254	665	1.633

b) Totale ontvangsten van de dienstjaren 1938 en 1939 vóór 1 Maart 1939 geïnd (gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)

(millioenen franken).

	Dienstjaar 1938 (2)		Dienstjaar 1939		Februari 1939	
	Geïnde ontvangsten	Budgetaire ramingen	Geïnde ontvangsten	Budgetaire ramingen	Ontvangsten voor rekening van	
					dienstjaar 1938 (2)	dienstjaar 1939
I. Rechtstreeksche belastingen	3.044	2.681	267	247	115	83
II. Douanen en accijnzen	3.061	3.094	437	503	—	213
waarvan douanen	1.544	1.650	242	256	—	108
accijnzen	1.296	(1) 1.430	167	(1) 245	—	91
III. Registratie	3.330	3.967	523	642	—	254
waarvan registratie en overschrijvingen	436	515	70	83	—	33
erfenissen	244	200	44	87	—	24
zegel en gelijkgestelde taxes	2.561	3.225	402	465	—	194
Totaal...	9.435	9.741	1.227	1.392	115	550
Verskil in vergelijking met de budgetaire ramingen	— 306		— 165			

NOTA. — Het tijdperk van invordering der rechtstreeksche belastingen duurt langer dan het kalenderjaar; het indienen der verklaringen door den belastingplichtige en het opmaken der rollen door het beheer nemen inderdaad een zekeren tijd in beslag. Voor deze belastingsoort zijn de cijfers dus maar definitief na het afsluiten van het dienstjaar.

(1) Accijnzen en bijzondere verbruikstaxes.

(2) Het dienstjaar 1938 zal op 31 Maart 1939 afgesloten worden.

**II. — DRIEMAANDELIJKSCHE TOESTAND VAN HET FONDS TOT DELGING
DER STAATSSCHULD.**

	4 ^o kwartaal 1937	1 ^{ste} kwartaal 1938	2 ^o kwartaal 1938	3 ^o kwartaal 1938
Verrichtingen in speciën. (<i>millioenen franken</i>).				
ONTVANGSTEN.				
Gewone dotaties voor de delging der geconsolideerde (gevestigde) schuld	754	908	49	175
Niet aangewende excedenten van de dotatie van Amerikaansche 6 ½ % te besteden aan het aanleggen van een productieve reserve (artikel 16 der wet van 24 Juli 1927)...	—	3	—	—
Geïnde interesten en coupons	1	2	—	3
Netto-opbrengst van de reserve van de 6 ½ % Amerikaansche leening	2	2	3	4
Kortingen voor pensioenkas, te regulariseeren	—	—	—	—
Cessie van stukken uit de portefeuille	—	3	—	19
Cessie van stukken aangekocht krachtens artikel 24 van het koninklijk besluit van 11 Mei 1935.	581	653	317	164
Interesten op titels verkregen krachtens het koninklijk besluit van 11 Mei 1935	1	22	3	11
Interesten en amortisatie van de portefeuille der oude pensioenkassen (artikel 1 van de koninklijke besluiten n ^o 221 en 222 van 27 December 1935)	7	25	4	13
Ontvangsten van het kwartaal	1.345	1.619	376	389
UITGAVEN.				
Kostprijs der stukken van de geconsolideerde (gevestigde) schuld voor de delging ingekocht of terugbetaald	774	116	758	174
Terugbetaling aan de Schatkist van een deel der dotatie aangaande geconverteerde Ameri- kaansche leeningen	0,7	—	—	—
Kosten betreffende de delging der geconsolideerde (gevestigde) schuld	0,9	2	0,1	0,3
Algemeene onkosten	0,1	0,1	0,1	0,1
Kostprijs der stukken verkregen krachtens artikel 24 van het koninklijk besluit van 11 Mei 1935.	681	673	361	173
Kostprijs der stukken aangekocht krachtens artikel 11, 2 ^o lid, der wet van 23 Juli 1926..	3	—	—	39
Storting in de Schatkist van de netto-opbrengst der reserve van 6 ½ % Amerikaansche in 1937.	—	—	10	—
Storting in de Schatkist van de interesten en de amortisatie van de portefeuille der oude pensioenkassen	—	—	46	29
Interestcoupons op stukken aangekocht door het Regularisatiefonds van de Rentenmarkt....	12	—	—	—
Regularisatie van afhoudingen voor pensioenkassen	—	—	—	—
Uitgaven van het kwartaal	1.472	791	1.175	416
Batig saldo op het einde van het kwartaal	506	1.333	535	507
Verrichtingen in effecten (<i>millioenen franken</i>).				
DELGING DER GECONSOLIDEERDE (GEVESTIGDE) SCHULD.				
Nominaal kapitaal der stukken ingekocht of terugbetaald voor de delging gedurende het kwartaal.	685	116	591	169
CONVERSIE DER VLOTTENDE SCHULD.				
Bedrag der Schatkistbons omgezet in preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen tot op het einde van het kwartaal	4.175	4.175	4.175	4.175
PREFERENTE AANDELEN VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN.				
Nominaal kapitaal der stukken : a) tegen specie uitgegeven	824	824	824	824
b) tegen niet afgestempelde Schatkistbons ingeruild	4.175	4.175	4.175	4.175
Beschikbaar saldo op het einde van het kwartaal	4.999	4.999	4.999	4.999
	1	1	1	1
Totaal der eerste uitgifte (artikel 2 der wet van 24 December 1927)	5.000	5.000	5.000	5.000
Niet uitgegeven	5.000	5.000	5.000	5.000
Nominaal kapitaal der aan het Delgingsfonds afgegeven stukken (artikel 11 der wet van 23 Juli 1926).	10.000	10.000	10.000	10.000
EFFECTENPORTEFEUILLE OP HET EINDE VAN HET KWARTAAL.				
Waarden aangekocht krachtens artikel 11, 2 ^o lid, der wet van 23 Juli 1926	99	94	94	115
PORTEFEUILLE VAN DE RESERVE VAN DE 6 ½ % AMERIKAANSCH LEENING OP HET EINDE VAN HET KWARTAAL.				
Waarden aangekocht ter uitvoering van artikel 16 der wet van 24 Juli 1927.....	269	269	269	269
PORTEFEUILLE VAN HET REGULARISATIEFONDS VAN DE RENTENMARKT OP HET EINDE VAN HET KWARTAAL.				
Waarden verkregen ter uitvoering van artikel 24 van het koninklijk besluit van 11 Mei 1935....	941	972	1.001	1.012
PORTEFEUILLE VAN DE OUDE PENSIOENKAS OP HET EINDE VAN HET KWARTAAL.				
Waarden gedeponereerd in het amortisatiefonds ter voldoening aan artikel 1 der koninklijke besluiten n ^o 221 en 222 van 27 December 1935	1.051	1.047	1.046	1.041
DEPOSITO'S DOOR STICHTINGEN VOOR DE AFLEVERING VAN INSCHRIJVINGEN OP NAAM 4 %, 3° REEKS.				
Waarden gedeponereerd in het amortisatiefonds krachtens het koninklijk besluit n ^o 267 van 28 Maart 1936	334	335	335	335

**II. — DRIEMAANDELIJSCHE TOESTAND VAN HET FONDS TOT DELGING
DER STAATSSCHULD**
(vervolg).

26

	Per 31 Decemb. 1937	Per 31 Maart 1938	Per 30 Juni 1938	Per 30 Septemb. 1938
Balans				
ACTIVA. (duizenden franken).				
Banken, postchèquerekening en kas	194.189	547.499	223.003	199.743
Tijdelijke beleggingen in buitenlandsche deviezen	3.745	3.788	3.719	3.648
Delgingsreserve aangelegd bij buitenlandsche bankiers	59.231	145.163	51.349	53.201
Terugbetaling van bij uitloting aflosbare titels, om te slaan	—	402.166	20.007	14.305
Nog te innen vervallen dotaties	14.082	22	1.614	891
Betalingsordonnantien in portefeuille	23	—	—	—
Te innen voorgeschoten belastingen en kosten	68	22	9	332
Beleggingen der reserve van de 6 ½ % Amerikaansche leening	234.583	234.623	234.904	234.912
	505.921	1.333.283	534.605	507.032
Effectenportefeuille (tegen kostprijs)	87.211	84.563	84.555	104.717
Totaal activa...	593.132	1.417.846	619.160	611.749
PASSIVA.				
Saldi van aan de delging te besteden dotaties :				
a) in Belgische franken	92.811	798.450	183.968	182.952
b) in deviezen	59.231	145.163	51.349	53.201
Reserve van de 6 ½ % Amerikaansche leening	235.770	241.226	234.347	238.842
Regularisatiefonds van de Rentemarkt	52.470	54.474	13.264	14.606
Opbrengst van de portefeuille van de oude pensioenkassen	46.083	71.546	29.437	13.117
Beschikbaar saldo :				
Niet aangewend deel van de netto-opbrengst der uitgiften van preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen	54.083	54.083	54.083	54.083
Vrijwillige bijdragen	4.104	4.104	4.104	4.104
	58.187	58.187	58.187	58.187
Excedent der inkomsten op de lasten	48.580	48.801	48.609	50.844
	106.767	106.988	106.796	109.031
Totaal passiva...	593.132	1.417.846	619.160	611.749

Winst- en verliesrekening
(duizenden franken).

DEBET.				
Beheerkosten	74	93	111	102
Kosten in verband met de delging	925	1.623	127	311
	999	1.716	238	413
Excedent der inkomsten op de lasten voor het kwartaal	—	221	—	2.234
Totaal...	999	1.937	238	2.647
CREDIT.				
Geinde interesten en coupons	624	1.937	46	2.647
Excedent der lasten op de inkomsten voor het kwartaal	375	—	192	—
Totaal...	999	1.937	238	2.647
Batig saldo op het einde van het kwartaal	48.579	48.801	48.609	50.843

HET INKOMEN EN HET SPAREN.

I. — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLooZE VENNOOTSCHAPPEN.

FEBRUARI 1939.

30

RUBRIEKEN	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO RESULTAAT		Uitgekeerde bruto winst	Obligatie- schuld (2)	Bruto obligatie- coupons (1)
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies			

(duizenden franken)

A. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in België.

1a Particuliere banken	2	2	—	64.000	6.655	4.463	—	3.415	—	—
1b Banken van openbaar nut..	—	—	—	—	—	—	—	—	55.793	1.061
2. Verzekeringen	1	1	—	750	15	6	—	—	—	—
3. Financiële inrichtingen	28	24	4	173.291	10.592	7.091	241	5.907	70.357	3.020
4. Invoer, uitvoer	3	3	—	1.204	809	578	—	400	1.000	50
5. Handel in metalen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Handel in klerst. en meubel.	5	4	1	13.125	10.253	1.554	51	66	16.000	720
7. Handel in eetwaren	6	5	1	5.925	1.284	488	3	187	—	—
8. Diverse handel	37	25	12	52.745	498	3.127	702	1.801	24.873	1.223
9. Suikerfabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	350	14
10. Maalderijen	3	3	—	7.600	3.182	1.068	—	311	175	10
11. Bierbrouwerijen	2	2	—	17.500	3.603	1.107	—	816	—	—
12. Stokerijen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13. Andere voedingsnijverheden.	9	7	2	7.811	1.676	585	103	411	—	—
14. Steengroeven	1	—	1	17.500	559	—	1.715	—	4.720	294
15. Kolenmijnen	1	1	—	500	—	—	—	—	30.182	1.909
16. Mijnbouw	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17. Gas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18. Electriciteit	1	1	—	20.000	25.264	3.112	—	2.646	163.500	7.417
19. Electricische constructie	2	1	—	145	294	76	—	65	—	—
20. Hotels, bioscopen, schouwv.	10	4	6	4.964	1.465	293	64	230	1.149	34
21. Drukkerijen, publiciteit	4	4	—	2.804	538	279	—	135	770	46
22. Textielnijverheid	17	12	5	65.680	25.796	5.215	1.299	2.816	11.000	645
23. Kunst- en cer. bouwstoffen.	3	2	1	16.250	4.779	1.018	69	906	100	7
24. Metaaln. en mechan. constr.	8	8	—	34.550	11.830	1.803	—	1.098	28.154	1.280
25. Gebouw (openb. werken)...	6	6	—	5.110	943	305	—	250	—	—
26. Papiernijverheden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28. Chemische nijverheden	3	3	—	2.463	1.419	261	—	100	12.500	625
29. Houtnijverheden	2	2	—	3.870	4.921	1.045	—	700	—	—
30. Leerlooier. en riemfabrieken.	1	—	1	900	7	—	467	—	78	4
31. Automobielen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32. Glasblazerijen en kristalfabr.	2	2	—	1.600	601	195	—	114	—	—
33. Spiegelgieterijen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34. Diverse nijverheden	11	9	2	25.235	7.392	2.537	138	1.518	750	34
35. Spoorwegen	2	2	—	350	380	82	—	7	—	—
36. Buurtspoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37. Scheepvaart en vliegwezen..	1	1	—	100	3	—	—	—	—	—
38. Telegrafien, telefonen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39. Electricische tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	217	9
40. Autobussen	2	2	—	237	319	192	—	45	—	—
41. Andere vervoerondernem...	3	2	1	1.257	89	59	13	1	—	—
42. Diverse andere nijverheden.	5	3	2	521	3	144	96	108	—	—
TOTAAL...	181	141	40	547.987	123.867	36.709	4.962	24.053	427.668	19.002

B. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in Congo.

1. Bank, financ. vennootschap.	1	1	—	8.000	801	440	—	366	10.895	43
2. Handelsvennootschappen ..	1	—	1	535	247	—	255	—	—	—
3. Nijverheidsvennootschappen.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Landbouwvennootschappen.	2	2	—	22.800	13.199	4.883	—	1.860	—	—
5. Openbare diensten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL...	4	3	1	31.335	13.753	5.323	255	2.226	10.895	435

C. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in het buitenland.

1. Electriciteit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	104.000	4.680
3. Tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	6.129	245
4. Plant. en kolon. vennootsch.	1	—	1	30.000	23.144	—	14.490	—	—	—
5. Diverse vennootschappen...	1	1	—	9.800	1.355	—	—	—	26.893	1.589
TOTAAL...	2	1	1	39.800	24.499	—	14.490	—	137.022	6.514
Algemeen totaal...	187	145	42	619.122	113.121	42.032	19.707	26.279	575.585	25.951

(1) Daarenboven is er gedurende de maand Februari betaald : (duizenden franken)

Coupons van binnenlandsche Staatsleeningen	335.362
Coupons van leeningen van de Kolonie	863
Coupons van provinciën en gemeenten	15.684
Coupons van verscheidene leeningen	20.925

TOTAAL... 372.834

Coupons van buitenlandsche Staatsleeningen	10.638
Coupons van buitenlandsche leeningen van de stad Antwerpen ..	—

(2) De getelde leeningen slaan op andere vennootschappen dan deze opgegeven in de vorige kolommen.

I. — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN (vervolg).

b) Retrospectief overzicht.

30

TIJDVAK	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO RESULTAAT		Uitgekeerde bruto-winst	Obligatie-schuld (1)	Obligatie-coupons (bruto)
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies			
(Duizenden franken)										
Jaar 1937	7.611	5.887	1.724	45.890.185	17.761.760	5.289.888	469.276	3.787.107	9.223.488	476.458
Jaar 1938	7.694	5.879	1.815	48.321.151	17.837.626	6.179.386	435.372	4.296.989	8.134.056	384.070
1938 2 eerste maanden	297	249	48	1.595.668	441.353	220.128	10.403	113.574	1.604.694	82.007
1939 2 eerste maanden	302	240	62	1.564.500	355.067	168.806	24.054	104.002	1.564.228	72.165
1937 December	293	232	61	3.462.210	1.318.773	409.521	17.031	289.738	597.004	30.572
1938 Januari	122	108	14	1.019.857	304.013	175.450	2.143	87.038	1.150.958	60.927
Februari	175	141	34	575.811	137.340	44.678	8.260	26.536	419.736	19.550
Maart	1.332	1.042	290	4.853.781	2.372.517	657.439	35.159	504.800	499.366	24.852
April	1.685	1.300	385	8.238.525	2.342.647	986.362	56.700	652.481	1.023.060	45.322
Mei	1.179	914	265	8.774.632	4.707.102	1.126.265	53.121	844.914	383.850	18.078
Juni	615	457	158	3.108.611	724.821	349.444	31.433	238.092	664.370	33.293
Juli	418	330	88	5.924.694	1.889.757	986.934	45.700	646.614	979.321	43.497
Augustus	170	125	45	1.168.178	343.321	99.087	12.180	68.757	494.033	22.256
September	238	172	66	887.013	338.430	99.188	12.968	65.034	458.104	21.984
October	539	404	135	4.448.324	1.218.677	524.528	68.168	355.354	1.007.432	43.252
November	265	207	58	4.307.131	2.175.520	645.802	13.761	462.563	381.090	17.896
December	286	211	75	3.206.246	1.133.301	306.146	28.479	232.467	637.836	31.633
1939 Januari	115	95	20	945.378	241.946	126.774	4.347	77.723	988.643	46.214
Februari	187	145	42	619.122	113.121	42.032	19.707	26.279	575.585	25.951

(1) Voor de maandelijksche resultaten, slaan de getelde leningen op andere vennootschappen dan deze opgegeven in de vorige kolommen.

II. — ALGEMEENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS.

a) Inlagen op persoonlijke spaarboekjes (1)

(duizenden franken).

31

TIJDVAK	Inlagen	Uitbetalingen	Saldi	Tegoed der inleggers op het einde van het tijdvak (2)	Aantal spaarboekjes op het eind van 't jaar
1936	3.034.068	2.469.677	564.390	11.455.993	5.694.797
1937	3.501.365	2.800.663	700.702	12.489.170	5.844.595
1938 Januari	398.603	201.090	197.513	12.686.683	
Februari	295.300	221.764	73.536	12.760.219	
Maart	246.737	328.490	— 81.753	12.678.466	
April	270.721	277.883	— 7.162	12.671.304	
Mei	255.455	428.875	— 173.420	12.497.884	
Juni	245.881	258.729	— 12.848	12.485.036	
Juli	283.123	237.892	45.241	12.530.277	
Augustus	252.373	237.395	14.978	12.545.255	
September	157.456	544.487	— 387.031	12.158.224	
October	392.378	328.208	64.170	12.222.394	
November	284.011	188.739	95.272	12.317.666	
December	247.840 (3)	253.192(3)	— 5.352 (3)	12.319.001 (3)	
1939 Januari	312.764 (3)	199.059 (3)	113.705 (3)	12.780.764 (3)	
Februari	205.896 (3)	214.887 (3)	— 8.991 (3)	12.771.773 (3)	
Maart	192.377 (3)	398.992 (3)	— 206.615 (3)	12.565.158 (3)	

(1) Deze cijfers geven enkel de bewegingen van het sparen aan.

(2) De tegoeden van de jaren 1936 en 1937 en dit van December 1937 omvatten de gekapitaliseerde renten van het dienstjaar.

(3) Voorloopige cijfers.

b) Stortingen ingeschreven op de rekeningen der aangeslotenen ter Lijfrentekas

(duizenden franken).

TIJDVAK	HANDARBEIDERS en vrije stortingen, buiten het raam van de verplichte verzekeringswetten (wetten van 15 December 1937 en 16 Maart 1865)	BEDIENDEN (wetten van 10 Maart 1925 en 18 Juni 1930)	MIJNWERKERS (wetten bij koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 samengeordend)	Totaal
1936	259.283	40.430	11.880	311.593
1937	298.675	44.386	14.241	357.302
1938 Januari	28.914	3.839		
Februari	26.359	3.845	4.487	99.929
Maart	27.875	4.610		
April	27.831	4.093		
Mei	27.031	3.898	4.514	95.652
Juni	24.399	3.886		
Juli	25.398	3.867		
Augustus	25.367	3.840	4.575	92.342
September	25.500	3.795		
October	26.736	4.339		
November	25.574	3.998	4.538	
December				

III. — DRIEMAANDELIJSCH LOONINDEXCIJFER. (Basis : loongemiddelden van 1933 = 100.)

TIJDVAK	ALGEMEEN INDEXCIJFER	INDEXCIJFER PER BEDRIJFSKLASSE																						INDEXCIJFERS der gemiddelde uurloonen per nijverheidsgroep			
		Cokesovens	Groeven, cementfabrieken, marmerbewerking	Metaalnijverheden					Aardewerkfabrieken steenbakkerijen	Glasmijverheden	Chemische nijverheden	Voedingsnijverheden	Textielnijverheden			Hout en meubelen	Huiden en leder	Tabak	Papier		Kunstwerk en gevoelige instrumenten	Vervoer			Gas en electriciteit	productiegoederen	verbruiksgoederen
				IJzerindustrie	Niet-IJzerhoudende metalen	Gietijzer, machinebouw en metaalbouw	Samen	Samen					Vlas, katoen, hennep en jute	Wol, kappijten, breiwerk, confectie	Samen				Fabrieken	Drukkerij en transformatie		Havenwerkers, sleepers	Spoorwegen (1)	Samen (1)			

a) Indexcijfer van het gemiddeld uurloon.

1936 Augustus	102	108	99	110	109	98	104	98	100	103	99	102	98	100	99	98	103	111	—	100	101	113	102	105	101	104	100
October	102	106	98	111	106	97	103	100	100	103	99	101	97	99	100	96	105	109	—	101	100	114	102	105	101	103	100
December	103	108	97	114	109	97	105	100	100	104	101	103	97	100	101	96	106	109	—	100	97	117	101	104	102	105	100
1937 Maart	106	111	102	116	112	103	109	101	104	107	103	104	100	102	103	99	109	108	107	102	101	121	97	101	102	108	103
Juni	109	114	104	125	114	104	113	108	105	109	105	105	100	102	106	101	112	104	—	104	105	122	105	108	106	111	104
September	113	118	108	129	119	110	118	112	106	112	106	107	107	107	108	102	113	108	122	106	109	122	107	110	107	114	107
December	115	121	108	129	121	112	119	115	108	114	108	109	108	109	111	105	115	109	115	106	114	130	113	116	110	117	109
1938 Maart	116	123	112	130	121	115	121	110	112	115	108	111	110	111	112	106	116	113	115	108	117	110	113	111	111	118	111
Juni	116	123	111	132	121	113	121	109	112	116	109	112	110	111	112	108	115	112	—	109	115	125	109	112	111	118	111
September	117	123	108	132	121	113	121	110	110	117	109	112	111	111	114	109	115	113	—	110	115	125	115	115	111	118	110
December	*118	126	114	135	121	113	122	114	113	118	109	114	*114	*114	115	108	117	113	116	111	112	125	115	117	114	120	*111

b) Indexcijfer der loonen van geschoolde of gespecialiseerde werklieden.

1936 Augustus	103	105	101	109	109	101	105	94	100	103	97	106	96	101	98	103	101	108	—	100	96	117	—	—	99	103	100
October	104	105	101	111	104	101	105	96	99	103	99	105	95	100	100	101	102	109	—	101	95	119	—	—	99	102	100
December	105	105	100	113	108	102	107	96	101	103	101	108	96	102	101	101	102	110	—	101	97	120	—	—	101	104	101
1937 Maart	108	108	104	117	111	107	111	99	106	106	101	109	95	102	103	106	106	110	108	103	97	120	—	—	102	108	103
Juni	111	112	105	127	113	109	116	102	107	109	103	110	96	103	106	106	110	109	—	104	98	122	—	—	106	110	105
September	115	115	111	136	117	115	123	104	109	111	106	112	101	107	108	107	112	113	124	106	102	126	—	—	107	115	107
December	117	117	113	133	120	117	123	106	106	114	106	115	102	109	110	111	114	115	127	105	110	128	—	—	111	117	109
1938 Maart	118	116	114	132	120	120	124	107	112	114	106	116	104	110	111	111	116	115	127	106	112	125	—	—	112	118	111
Juni	118	114	114	136	120	117	124	106	110	116	107	116	105	111	113	112	114	115	—	107	110	127	—	—	112	117	111
September	118	114	116	145	120	115	127	106	111	116	107	115	104	110	114	115	115	116	—	108	110	128	—	—	112	119	111
December	*119	117	118	142	120	115	126	108	113	117	108	117	*106	*111	115	114	116	115	126	108	110	129	—	—	113	*120	111

c) Indexcijfer der loonen van werklieden zonder vak of zonder specialiseering.

TIJDVAK	INDEXCIJFER PER BEDRIJFSKLASSE																						SCHOMMELING volgens regime (2)					
	I	II	III																									
1936 Augustus	105	105	96	114	109	102	107	103	111	108	99	103	103	103	101	100	100	107	—	103	114	118	—	—	103	103	102	101
October	106	105	96	117	108	104	109	103	111	108	100	102	102	102	100	101	108	—	—	105	113	120	—	—	104	103	101	100
December	107	105	96	120	111	105	111	102	113	109	103	105	103	104	103	100	108	110	—	104	115	120	—	—	105	104	103	101
1937 Maart	111	108	99	123	114	109	115	105	119	113	104	106	105	105	106	103	110	109	106	105	121	126	—	—	107	109	104	102
Juni	114	112	101	141	116	109	122	114	119	116	106	106	106	106	109	103	112	108	—	108	122	123	—	—	102	112	106	103
September	118	115	106	147	121	114	127	116	117	119	108	108	109	108	112	107	115	113	122	110	127	125	—	—	103	115	110	104
December	119	117	108	140	123	117	126	112	113	122	109	111	111	111	114	107	116	115	115	110	134	128	—	—	115	117	112	106
1938 Maart	120	116	110	142	123	120	128	116	118	122	109	113	111	112	115	109	118	115	115	114	136	123	—	—	116	119	114	107
Juni	120	114	107	145	122	118	128	118	116	123	109	112	112	112	116	109	116	115	—	114	133	124	—	—	114	119	113	108
September	121	114	107	151	122	118	131	118	119	124	108	113	111	112	118	110	117	116	—	116	134	124	—	—	115	119	113	108
December	*121	116	110	143	123	119	128	112	119	125	110	115	*112	*114	118	110	121	116	116	114	133	126	—	—	118	120	*115	109

(1) Wij beschikken niet over gegevens voor de berekening van de indexcijfers der loonen van de geschoolde en ongeschoolde arbeiders van de spoorwegen. Alleen het gemiddeld loon in ons bekend.

(2) Regime I : schommelingen volgens het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen of barema's van de verkoopprijzen.

Regime II : paritaire commissies of andere verzoeningsorganismen.

Regime III : individuele beslissingen van werkgevers of vraag en aanbod.

(*) Voorloopige indexcijfers.

LOOP DER ZAKEN.

I. — BEDRIJVIGHEID VAN DE VERREKENKAMERS.

35

TIJDVAK	VERREKENKAMERS					Omloopsnelheid van het geld in de banken (3)	LIQUIDATIEKAS VAN DE BEURS VAN BRUSSEL			
	BRUSSEL EN PROVINCIE			BRUSSEL			CONTANT			TERMIJN
	Aantal kamers op het eind v. h. tijdv.	Aantal verrekende stuks (duizenden)	Verrekende kapitalen (millioenen franken)	Aantal verrekende stuks (duizenden)	Verrekende kapitalen (millioenen franken)		Aantal zittingen	Aantal deelnemers op het eind v. h. tijdv.	Geliquid. bedrag (millioenen franken) (1)	Geliquid. bedrag (millioenen franken) (1)
1937 Maandgemiddelde	38 (2)	343	31.057	167	22.648	5,45	20	320 (2)	1.152	174
1938 Maandgemiddelde	38 (2)	332	32.201	164	24.275	6,56	21	305 (2)	513	82
1938 Januari	38	336	32.895	167	24.711	—	21	320	582	83
Februari	38	313	26.436	155	19.325	—	20	320	567	104
Maart	38	344	33.582	171	24.972	5,56	22	320	746	91
April	38	327	30.386	160	22.507	—	19	320	558	79
Mei	38	354	42.960	180	33.535	—	20	320	723	139
Juni	38	336	32.489	166	25.315	7,17	21	320	396	79
Juli	38	330	28.850	161	21.596	—	19	320	375	67
Augustus	38	326	31.781	161	24.620	—	22	300	363	68
September	38	320	34.021	157	24.430	7,36	22	300	386	86
October	38	334	36.304	162	28.471	—	21	305	647	94
November	38	320	26.223	157	19.469	—	19	305	409	54
December	38	344	30.484	169	22.346	6,37	21	305	405	47
1939 Januari	38	331	28.298	166	20.949	—	21	305	409	46
Februari	38	300	25.700	147	19.039	—	19	305	332	46
Maart	38	345	36.907	170	28.302	—	23	305	617	79

(1) In dit bedrag zijn de aankopen of de verkoopen maar één maal geteld.

(2) Op 31 December.

(3) Verhouding van het totaal bedrag der in den loop van het aangeduide kwartaal verrekende bedragen tot het saldo, per eind trimester, der deposito-rekeningen op zicht en op minder dan 30 dagen.

II. — POSTCHEQUE- EN GIROVERKEER

(millioenen franken).

36

TIJDVAK	Aantal rekeningen op 't einde van het tijdvak	Globaal tegoed (daggemiddelde)	CREDIT		DEBIT		Algemeene beweging	Verrichtingen zonder gebruik van specie %	Omloopsnelheid (2)
			Stortingen	Giro's	Cheques en diversen	Giro's			
1937 Maandgemiddelde	(1) 412.126	3.666	4.925	12.393	4.900	12.409	34.627	89,0	4,72
1938 Maandgemiddelde	(1) 433.553	3.594	5.041	12.494	5.016	12.508	35.060	89,0	4,80
1938 Januari	414.432	3.855	5.706	13.923	5.628	13.946	39.202	89,0	5,08
Februari	418.568	3.780	4.367	11.709	4.589	11.723	32.388	89,1	4,60
Maart	418.318	3.563	4.912	12.320	4.863	12.338	34.433	88,3	4,47
April	419.240	3.686	4.900	12.280	4.947	12.293	34.420	88,3	4,68
Mei	421.161	3.526	5.066	12.600	5.284	12.630	35.580	88,5	5,08
Juni	421.680	3.396	4.467	11.284	4.415	11.292	31.459	88,2	4,63
Juli	423.292	3.516	5.130	12.009	4.809	12.014	33.962	87,9	4,78
Augustus	424.609	3.548	4.652	11.866	4.715	11.874	33.107	90,2	4,60
September	426.460	3.484	5.492	13.044	5.813	13.055	37.404	93,8	5,21
October	428.217	3.504	5.990	14.215	5.829	14.208	40.242	87,9	5,50
November	430.560	3.621	4.511	11.763	4.471	11.783	32.528	88,3	4,68
December	433.553	3.654	5.297	12.921	4.833	12.941	35.993	88,5	4,50
1939 Januari	437.067	4.006	5.193	13.742	5.106	13.755	37.797	88,7	4,63
Februari	439.587	3.964	4.021	11.541	4.133	11.553	31.249	89,0	4,12
Maart	441.743	3.888	4.952	13.025	4.875	13.045	35.896	87,7	4,27

(1) Op 31 December.

(2) Verhouding per type-maand van 25 dagen, van den debet-omzet tot het gemiddeld dagelijksch tegoed.

III. — GEVAARLIJKE OF HINDERLIJKE INRICHTINGEN.

Bron : *Arbeidsblad*.

Aanvragen om vergunning.

37

TIJDVAK	Voor het Rijk	Brabant	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Hene-gouwen	Namen	Luxemburg	Luik
1937	4.272	1.135	722	92	786	480	413	151	42	451
1938	3.744	976	704	100	378	408	472	114	28	564
1937 November	327	110	62	8	39	46	22	9	1	30
December	298	71	37	11	39	31	51	15	6	37
1938 Januari	291	90	52	10	36	36	26	—	—	41
Februari	326	84	44	4	21	41	43	16	4	69
Maart	314	91	67	9	40	32	26	5	4	40
April	347	67	77	4	66	35	39	10	—	49
Mei	367	100	66	9	48	42	43	29	3	47
Juni	383	78	62	17	47	44	34	22	5	74
Juli	329	82	59	14	21	51	56	6	3	37
Augustus	336	85	65	7	16	34	70	10	2	47
September	277	80	52	3	17	25	39	14	1	46
October	276	81	42	13	31	21	35	7	2	44
November	248	62	59	9	8	23	44	5	4	34
December	249	76	59	1	27	23	17	10	—	36
1939 Januari	258	80	42	12	25	35	19	4	3	38

**IV. — VERHOUDING VAN DE ONBETAALDE TOT DE DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
TER INCASSEERING AANGEBODEN WISSELS.**

TIJDVAK	AANTAL DER			BEDRAG DER		
	Aangeboden wissels	Onbetaalde wissels	%	Aangeboden wissels	Onbetaalde wissels	%
				<i>(duizenden franken)</i>		
1937.....	1.117.161	69.857	6,25	4.644.274	99.390	2,14
1938.....	1.473.634	100.453	6,82	8.145.032	157.898	1,94
1937 December.....	101.963	6.880	6,75	457.713	10.008	2,19
1938 Januari.....	93.231	6.752	7,24	375.270	9.611	2,56
Februari.....	87.593	5.934	6,77	346.734	8.356	2,41
Maart.....	98.388	6.275	6,38	491.348	8.775	1,79
April.....	121.741	7.534	6,19	516.979	10.473	2,03
Mei.....	138.333	8.763	6,33	667.163	14.287	2,14
Juni.....	155.249	9.657	6,22	1.005.813	16.768	1,67
Juli.....	141.215	9.353	6,62	978.256	15.194	1,55
Augustus.....	121.944	7.950	6,52	807.139	11.972	1,48
September.....	121.865	11.417	9,37	554.951	19.701	3,55
October.....	152.369	10.462	6,87	877.433	17.178	1,96
November.....	128.356	7.950	6,19	849.872	13.569	1,60
December.....	113.350	8.406	7,42	674.074	12.114	1,80
1939 Januari.....	80.260	5.934	7,39	379.226	8.810	2,32
Februari.....	72.894	5.704	7,83	296.515	7.828	2,64

**V. — FAILLISEMENTEN,
BEKRACHTIGDE ACCOORDEN TOT VOORKOMING VAN FAILLISEMENT,
ZAKEN ONDER GECONTROLEERD BEHEER.
GEPUBLICEERD IN DEN « MONITEUR DU COMMERCE BELGE ».**

a) Retrospectief overzicht.

TIJDVAK (13 weken)	Uitgesproken faillissementen			Accoorden tot voorkoming van faillissement			Zaken onder gecontroleerd beheer		
	1937	1938	1939	1937	1938	1939	1937	1938	1939
Eerste tijdvak.....	165	180	175	39	29	43	11	—	—
Tweede tijdvak.....	138	145	—	23	35	—	—	—	—
Derde tijdvak.....	111	118	—	17	23	—	—	—	—
Vierde tijdvak.....	146	179	—	29	44	—	—	—	—
Totaal...	560	622	—	108	131	—	11	—	—

b) Gedetailleerde opgave per bedrijfsgroep.

MAART 1939.

GROEP	AANTAL											
	FAILLISEMENTEN						ACCOORDEN TOT VOORKOMING VAN FAILLISEMENT					
	Physische personen	Personen-vennootschappen	Naamlooze vennootschappen	Personenvennootschap, met beperkte aansprakelijkheid	Samenwerkende vennootschappen	Totaal	Physische personen	Personen-vennootschappen	Naamlooze vennootschappen	Personenvennootschap, met beperkte aansprakelijkheid	Samenwerkende vennootschappen	Totaal
A. Handelsverrichtingen.....	54	—	2	—	2	58	12	—	—	—	—	12
B. Bankzaken en financiële ver-richtingen.....	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
C. Nijverheden.....	11	1	1	—	1	14	7	—	1	—	—	8
D. Vennootschappen wier hoofd-bedrijf in Congo gelegen is..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal...	67	1	3	—	3	74	19	—	1	—	—	20

PRIJZEN.

I. — INDEXCIJFERS DER GROOTHANDELSPRIJZEN.

a) Officieel indexcijfer in België. — Algemeen indexcijfer en per bedrijfsgroep.

Basis : April 1914 = 100.

Bron : *Ministerie van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw.*

45

TIJDVAK	Algemeen indexcijfer	Voedingsproducten	Brandstoffen	Teer en derivat.	Producten der metaalbedrijven	Petroleum en derivaten	Producten der aardwerkbedrijven	Producten der glasbedrijven	Scheikundige producten	Kunstmeststoffen	Vetstoffen
<i>Aantal producten</i>	125	16	4	3	15	7	9	2	12	4	7
1937 Maandgemiddelde	684	632	839	648	759	1.000	871	549	599	448	570
1938 Maandgemiddelde	630	559	873	605	695	967	865	549	617	503	463
1937 December	659	607	906	674	733	1.035	885	549	612	480	506
1938 Januari	660	600	906	671	732	1.036	887	549	615	482	505
Februari	657	591	906	654	737	1.025	883	549	625	490	487
Maart	644	556	906	645	719	1.025	881	549	625	495	484
April	640	574	879	624	712	1.029	855	549	626	495	478
Mei	631	580	882	629	674	1.029	863	549	622	505	466
Juni	629	592	884	623	674	964	862	549	623	510	452
Juli	623	553	860	581	684	926	861	549	623	490	463
Augustus	620	546	862	581	671	926	859	549	621	495	464
September	622	544	858	581	682	922	858	549	620	509	460
October	617	529	837	571	689	910	859	549	609	519	442
November	610	514	837	560	685	906	859	549	602	520	436
December	607	528	865	538	678	905	847	549	591	524	419
1939 Januari	604	515	865	534	667	906	852	549	578	527	414
Februari	599	508	855	527	666	908	849	549	573	529	414

TIJDVAK	PRODUCTEN DER VEZELBEDRIJVEN					Bouwmaterialen	Harsproducten	Producten der huiden- en lederb.	Tabak	Producten der papierbedrijven	Ruwe rubber
	Algemeen indexcijfer	Wol	Vlas	Jute	Katoen						
<i>Aantal producten</i>	19	5	5	2	7	13	2	9	1	1	1
1937 Maandgemiddelde	704	781	877	407	657	768	692	599	492	902	164
1938 Maandgemiddelde	592	606	842	365	520	774	534	476	513	736	125
1937 December	620	726	762	376	552	767	552	523	545	938	126
1938 Januari	617	663	816	375	551	767	598	524	545	927	126
Februari	629	631	894	374	567	772	561	505	523	927	128
Maart	616	623	885	361	549	782	549	482	523	835	115
April	606	628	850	352	543	780	538	470	523	732	109
Mei	579	605	793	346	519	774	527	471	523	732	101
Juni	578	603	795	354	515	776	527	461	523	710	111
Juli	587	596	810	372	525	775	519	465	545	710	130
Augustus	585	598	838	375	505	774	515	466	455	655	138
September	591	593	898	371	497	774	505	465	455	655	136
October	583	583	852	386	493	771	530	478	500	660	141
November	587	579	821	361	490	773	520	468	500	660	138
December	571	572	827	357	488	772	520	461	545	644	133
1939 Januari	583	560	929	400	480	775	532	466	545	644	130
Februari	567	547	852	439	469	773	538	462	545	644	133

b) Indexcijfers der groothandelsprijzen in het buitenland.

TIJDVAK	ENGELAND (Board of Trade) Basis : 1930	FRANKRIJK (Statistique Générale de la France) Basis : Juli 1914	NEDERLAND (Centraal Bureau voor de Statistiek) Basis : 1913	ZWITSERLAND (Office fédéral de l'industrie des arts et métiers et du travail) Basis : Juli 1914	ZWEDEN (Kommerskollegium) Basis : 1913	DUITSCHLAND (Statistisches Reichsamt) Basis : 1913	VER. STATEN (Bureau of Labor) Basis : 1926
1937 Maandgemiddelde	109	563	97	111	137	106	86
1938 Maandgemiddelde	101	640		107	130	106	79
1937 December	108	601	96	110	136	105	82
1938 Januari	108	612	97	110	135	106	81
Februari	106	614	95	109	134	106	80
Maart	104	619	93	108	132	106	80
April	103	619	92	108	131	106	79
Mei	102	643	92	107	130	105	78
Juni	101	653	92	107	130	106	78
Juli	101	652	90	106	130	106	79
Augustus	99	644	90	105	128	106	78
September	98	646	91	106	127	106	78
October	99	654	91	106	128	106	78
November	98	657	91	106	127	106	77
December	98	666	92	106	127	106	77
1939 Januari	97	676	91	106	127	106	77
Februari	97	677		105	127	106	

II. — INDEXCIJFERS DER KLEINHANDELSPRIJZEN EN VAN DE KOSTEN VAN LEVENSONDERHOUD.

a) Indexcijfers der kleinhandelsprijzen in België.

Basis : April 1914 = 100.

46

Bron : *Ministerie van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw.*

TIJDVAK	Voor het Rijk	Antwerpen	Brussel	Gent	Luik
1937 Maandgemiddelde	735	778	791	733	732
1938 Maandgemiddelde	761	801	828	760	766
1938 15 Januari	766	807	832	759	773
15 Februari	763	805	832	760	770
15 Maart	757	794	825	753	761
15 April	751	790	819	749	753
15 Mei	753	791	821	753	756
15 Juni	761	808	833	763	772
15 Juli	755	794	820	756	758
15 Augustus	755	794	819	755	760
15 September	764	804	828	766	769
15 October	769	810	839	771	776
15 November	772	813	838	772	776
15 December	768	807	835	766	773
1939 15 Januari	769	807	835	768	774
15 Februari	759	798	826	758	763
15 Maart	754	795	822	755	758

b) Indexcijfers van de kosten van levensonderhoud in België.

Arbeidersbudgetten, 3^e categorie : gezinnen welke beschikken over een inkomen van 30 frank tot minder dan 40 frank, per verbruikseenheid en per veertien dagen.

Basis 1921 = 100.

Bron : *Ministerie van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw.*

TIJDVAK	Algemeen indexcijfer	Voeding	Huisvesting en huisraad	Verwarming en verlichting	Kleding	Behoeften van hygiënischen, maatschappelijken en zedelijken aard
1937 Maandgemiddelde	199	175	404	186	239	181
1938 Maandgemiddelde	205	180	405	194	246	183
1938 Januari	209	187	405	195	246	182
Februari	207	184	405	196	245	183
Maart	204	179	405	196	246	183
April	201	174	405	191	246	183
Mei	201	174	405	191	247	183
Juni	204	179	405	192	246	183
Juli	202	175	405	193	247	183
Augustus	202	176	405	194	247	183
September	205	180	405	195	246	183
October	207	183	405	196	246	183
November	209	186	405	196	247	183
December	208	184	405	198	247	183
1939 Januari	209	186	405	199	247	183
Februari	205	180	406	199	247	183
Maart	203	176	407	199	247	183

c) Indexcijfers van de kosten van levensonderhoud en van de kleinhandelsprijzen in het buitenland.

TIJDVAK	ENGELAND <i>(Ministry of Labour)</i>	FRANKRIJK <i>(Statistique Générale de la France)</i>		NEDERLAND <i>(Centraal Bureau voor de Statistiek)</i>	ZWITSERLAND <i>(Office fédéral de l'industrie, des arts et métiers et du travail)</i>	ZWEDEN	DUITSCHLAND <i>(Statistisches Reichsamt)</i>	VEREEN. STAT. <i>(National Industrial Conference Board)</i>
	Kosten van levensonderh.	Detailprijzen (gepondereerd indexcijfer voor 34 artikelen. Gemiddelde voor 300 steden)	Kosten van levensonderh. (eenvormig gemaakte type-budgetten)	Kosten van levensonderh.	Kosten van levensonderh. (34 steden)	Kosten van levensonderh. (49 steden)	Kosten van levensonderh.	Kosten van levensonderh.
		Basis : Juli 1914 = 100	Basis : Juli 1914 = 100	Basis : 1930 = 100	Basis : tijdvak 1911/13 = 100	Basis : Juni 1914 = 100	Basis : Juli 1914 = 100	Basis : 1913/14 = 100
1937 Gemiddelde ...	154	572	102,4	137,3	137	162	125,1	88,5
1938 Gemiddelde ...	156	658	116,6	138,6	137	166	125,6	86,4
1937 December ...	159	—	—	139,4	138	—	124,8	88,6
1938 Januari	157	—	—	139,1	138	165	124,9	87,5
Februari	156	641	113,2	138,7	137	—	125,2	86,7
Maart	154	—	—	137,9	137	—	125,5	86,7
April	156	—	—	138,2	136	165	125,6	86,8
Mei	155	646	115,3	139,1	136	—	125,9	86,5
Juni	159	—	—	140,4	137	—	126,0	86,7
Juli	156	—	—	138,7	137	166	126,8	86,5
Augustus	156	657	117,2	138,4	136	—	126,5	85,9
September	155	—	—	138,7	137	—	125,2	85,9
October	156	—	—	138,3	137	167	124,9	85,8
November	158	690	120,3	137,4	137	—	125,0	85,6
December	155	—	—	138,3	137	—	125,3	85,8
1939 Januari	155	—	—	—	137	167	125,8	—
Februari	—	—	—	—	136	—	125,7	—

III. — GROOTHANDELSPRIJZEN VAN ENKELE NIJVERHEIDSPRODUCTEN.

Bronnen : *Kolen : Office belge des Charbons (O. B. C.).*
IJzerindustrie : Binnenlandsche prijzen : Echo de la Bourse.
Prijzen bij den uitvoer : Cosibel.

47

TIJDVAK	Binnenlandsche prijzen (in franks per metrieke ton).										Prijzen bij den uitvoer (in goud-£ per Engelsche ton)									
	KOLEN					IJZERINDUSTRIE					IJZERINDUSTRIE									
	Fijne vette gas- en coekolen	Geschifte vette huishoudkolen	Type C Belg. Staat	Fijne gewasschene stoom 0/10	Geschifte half-vette huishoudkolen	Ruw mager gruis voor puivero's	Mager gewasschen grein, stoom 5/10	Magere nootjes voor huishouden 50/80	Billettes	Largets	Handelstaal	Profielijzer	Dik plaatijzer	Dun plaatijzer herkooft open oven	Billettes	Largets	Handelstaal	Profielijzer	Dik plaatijzer	Dun plaatijzer
1937 Maandgem.	131	179	136	121	202	85	137	227	869	991	1.014	1.014	1.248	1.666	4-1-2	4-1-1	5-0-5	4-12-8	—	—
1938 Maandgem.	147	188	151	126	209	93	142	237	877	986	1.100	1.100	1.300	1.720	4-0-1	3-15-8	4-17-10	5-0-7	5-15-7	7-7-8-9
1938 Januari ..	152	192	154	129	215	98	146	247	960	1.095	1.100	1.100	1.300	1.720	4-4-3	4-7-4	5-9-11	5-3-3	3-6-9-9	7-4-8-8
Februari ..	154	192	154	128	221	96	145	240	960	1.095	1.100	1.100	1.300	1.720	4-1-10	4-6-6	4-18-5	4-18-3	3-6-6-3	7-15-7
Maart	152	187	154	128	209	95	144	235	960	1.095	1.100	1.100	1.300	1.720	3-16-0	—	4-11-14	8-7-6	4-6-8	1-5-5
April	150	177	154	129	196	96	143	221	860	950	1.100	1.100	1.300	1.720	3-9-4	—	5-2-6	4-16-3	3-5-16-11	6-19-9
Mei	150	180	154	128	200	96	143	226	860	950	1.100	1.100	1.300	1.720	4-0-2	3-17-3	4-16-4	4-18-2	5-16-9	7-5-3
Juni	149	182	154	128	202	95	143	229	860	950	1.100	1.100	1.300	1.720	—	3-17-0	4-18-0	4-16-5	5-16-4	7-2-9
Juli	144	186	149	123	206	89	138	234	860	950	1.100	1.100	1.300	1.720	3-15-8	3-15-6	5-1-8	4-16-8	5-7-11	7-7-6
Augustus ..	144	190	149	123	209	89	138	236	860	950	1.100	1.100	1.300	1.720	3-19-2	3-18-4	4-15-8	4-15-6	5-9-5	5-7-6-9
September ..	139	192	149	122	212	88	139	242	860	950	1.100	1.100	1.300	1.720	3-18-0	3-14-1	4-16-8	4-13-2	5-8-8	8-7-1-2
October	143	191	149	123	212	90	139	243	860	950	1.100	1.100	1.300	1.720	3-12-10	3-13-11	4-16-8	4-13-9	5-4-7	7-6-8
November ..	143	192	149	123	213	91	139	243	860	950	1.100	1.100	1.300	1.720	3-11-2	2-3-9-2	4-16-0	4-12-4	4-5-7	7-7-2-8
December ..	148	196	149	128	216	95	143	244	860	950	1.100	1.100	1.300	1.720	3-8-5	3-10-8	4-14-10	4-13-9	5-5-4	7-7-10
1939 Januari ..									860	950	1.100	1.100	1.300	1.720	3-7-9	3-6-6	7-4-10-10	4-10-15	2-8-7	6-4-4
Februari ..									860	950	1.100	1.100	1.300	1.720	3-5-8	3-5-1	4-7-11	4-8-9	4-10-5	7-3-5
Maart									860	950	1.100	1.100	1.300	1.720						

IV. — PRIJZEN VAN LANDBOUWPRODUCTEN.

a) Gemiddelde prijzen van granen en andere landbouwproducten op de regelende markten van België (« Belgisch Staatsblad »).

48

TIJDVAK	TARWE	ROGGE	HAYER	WINTER-GERST	AARDAPPELEN		DRUGE CICHOREL-BOONEN	TARWE-STROO	RUV VLAS	ONGEZOUT HOEVE-BOTER	ONONT-VETTE WOL	VERSCHIE EIRBEN
	(laatste oogst)	(laatste oogst)	(laatste oogst)	(laatste oogst)	Geldersche-muizen	Industrie	(laatste oogst)			(verkocht per kg.)		
	in franks per 100 kg.										in fr. per stuk	
1937 Maaudgemiddelde	135,62	123,44	114,66	117,21	40,38	39,05	117,02	25,63	97,47	22,66	23,72	0,56
1938 Maaudgemiddelde	121,57	90,23	98,47	93,80	39,07	43,10	85,80	23,49	104,44	23,—	16,44	0,63
1937 December	128,94	113,32	110,80	113,84	34,95	34,69	95,30	27,79	93,40	26,13	19,20	0,81
1938 Januari	134,21	117,28	114,73	116,92	38,16	36,41	97,62	28,56	96,07	24,93	18,31	0,69
Februari	131,74	115,84	113,95	115,90	38,33	36,52	92,93	28,10	104,25	25,76	17,87	0,58
Maart	128,92	113,47	111,03	112,48	37,83	36,42	92,40	27,60	100,12	23,41	18,35	0,42
April	128,91	110,02	110,61	109,29	42,15	38,90	93,62	25,43	101,64	21,87	18,81	0,42
Mei	128,22	107,31	110,26	107,63	66,66	56,97	92,37	24,42	101,87	20,47	19,06	0,49
Juni	125,77	101,85	109,77	103,42	71,19	85,88	90,80	24,23	105,50	19,91	14,76	0,54
Juli	123,77	82,—	108,46	81,79	41,25	62,55	91,62	25,40	108,25	19,57	15,50	0,59
Augustus	113,98	76,25	94,09	78,76	30,75	38,18	85,57	21,91	116,19	20,90	15,35	0,68
September	112,67	67,60	78,93	76,12	24,88	31,71	75,87	19,49	108,30	22,84	15,06	0,74
October	111,41	64,43	77,40	75,13	25,62	31,53	81,62	18,89	102,43	24,89	15,12	0,84
November	109,98	62,54	75,83	73,31	25,29	30,84	68,20	19,09	104,83	25,28	14,81	0,84
December	109,32	64,17	76,57	74,89	26,76	31,28	67,—	18,81	103,80	26,23	14,25	0,75
1939 Januari	110,53	63,96	78,85	74,52	31,53	35,34	66,12	19,07	109,28	25,03	13,94	0,70
Februari	111,62	61,52	76,31	73,61	32,35	35,48	67,50	20,09	113,13	24,80	14,37	0,49

b) Gemiddelde prijzen der granen op de graanbeurzen van Kortrijk, Brussel, Charleroi, Namen en Luik.
 Bron : *Ministerie van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw.*

TIJDVAK	TARWE	ROGGE	HAYER	GERST	SPELT
	(goede handelskwaliteit)				
(in franks per 100 kg.)					
1938 Maandgemiddelde	120,97	79,50	95,92	91,84	91,59
1937 December	126,70	109,30	110,—	112,—	101,—
1938 Januari	132,30	114,10	114,20	114,60	104,—
Februari	128,10	113,20	110,80	112,80	100,91
Maart	126,50	110,—	108,20	109,80	99,—
April	126,80	106,30	108,50	106,—	97,66
Mei	125,60	103,50	108,60	103,10	—
Juni	122,90	103,50	107,10	103,10	—
Juli	120,—	81,—	105,60	81,66	—
Augustus	114,65	73,08	93,07	77,13	95,—
September	116,94	64,98	75,65	74,80	81,71
October	114,16	62,15	73,08	74,06	80,66
November	112,10	60,29	72,33	71,73	81,85
December	111,65	61,94	73,94	73,36	83,55
1939 Januari	113,17	61,41	76,02	72,67	82,37
Februari	114,90	57,70	72,45	71,26	78,87
Maart	121,70	57,31	73,35	72,23	76,—

VOORTBRENGING.

I. — VOORTBRENGING DER STEENKOLENMIJNEN EN METAALBEDRIJVEN.

Bron : *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.*

55

TIJDVAK	STEENKOLENMIJNEN										Gemiddeld aantal extractie-dagen	Voorraad op 't einde der maand (duiz. tons)
	GEMIDDELD AANTAL ARBEIDERS (duizenden)		NETTO HOEVEELHEID OPGEDOLVEN STEENKOLEN PER BEKKEN (duiz. tons)							TOTAAL		
	ondergronsche	onder- en bovengrondsche	Bergen	Centrum	Charleroi	Namen	Luik	Kempen				
1937 Maandgemiddeld.	86,5	124,9	421	364	652	34	450	552	2.473	24,6	605	
1938 Maandgemiddeld.	91,4	130,3	408	355	665	33	459	545	2.465	24,1	1.934	
1937 December	92,6	131,6	439	371	689	34	472	576	2.582	24,8	676	
1938 Januari	92,3	130,7	443	377	679	34	458	574	2.566	25,0	894	
Februari	92,8	131,5	414	359	657	31	447	555	2.463	23,7	1.149	
Maart	92,2	131,1	456	381	725	36	497	606	2.701	26,3	1.572	
April	91,7	130,9	420	378	672	34	461	535	2.501	24,6	1.755	
Mei	91,0	130,2	412	361	668	33	468	531	2.463	24,3	1.943	
Juni	91,1	130,3	389	340	669	33	459	515	2.405	23,8	2.207	
Juli	91,0	130,1	358	309	586	28	456	497	2.233	21,7	2.293	
Augustus	89,3	127,4	380	315	615	32	383	510	2.234	22,4	2.380	
September	87,8	125,9	371	346	669	34	464	502	2.386	24,4	2.351	
October	91,1	130,4	427	367	670	34	470	558	2.526	24,8	2.204	
November	94,3	134,1	407	364	678	33	480	568	2.531	24,0	2.234	
December	92,1	131,5	421	358	690	33	481	583	2.566	24,8	2.222	
1939 Januari	94,5	133,8	441	387	704	34	503	595	2.664	25,4	2.333	
Februari	91,0	130,2	385	320	632	31	452	537	2.357	22,8	2.506	

TIJDVAK	COKES		BRIKETTEN		Hoogovens in werking (aan het eind van het tijdvak)	VOORTBRENGING DER METAALNIJVERHEID (duiz. tons)				
	Voortbrenging (duiz. tons)	Gemiddeld aantal arbeiders	Voortbrenging (duiz. tons)	Gemiddeld aantal arbeiders		Gietijzer	Ruw staal	Stukken gegoten staal	Afgewerkte staalwaren	Afgewerkte ijzerwaren
1937 Maandgemiddelde	489	3.974	155	893	47 (1)	320	315	7,7	231	3,0
1938 Maandgemiddelde	392	3.775	142	870	37 (1)	205	184	6,0	145	2,5
1937 December	507	4.029	157	924	47	283	258	8,4	183	2,8
1938 Januari	489	4.015	154	900	42	280	222	6,9	136	2,7
Februari	424	3.983	148	903	40	207	174	6,7	114	2,4
Maart	429	3.990	164	884	34	193	168	7,1	110	2,0
April	373	3.813	155	891	33	174	154	6,2	116	2,6
Mei	367	3.671	144	874	33	177	158	4,4	124	2,2
Juni	362	3.699	140	872	33	192	174	5,9	138	2,6
Juli	372	3.676	125	893	35	198	179	5,2	150	2,1
Augustus	363	3.698	125	839	35	196	176	5,6	149	2,2
September	356	3.625	139	848	35	197	180	6,6	156	2,8
October	384	3.685	136	862	36	216	201	6,3	179	2,9
November	380	3.685	136	839	36	222	213	5,7	188	2,3
December	406	3.768	136	836	37	232	214	5,5	176	2,6
1939 Januari	406	3.745	132	818	37	231	204	5,9	162	3,2
Februari	360	3.681	105	814	37	203	193	5,9	152	2,5

(1) Op 31 December.

II. — DIVERSE PRODUCTIES.

56

TIJDVAK	KATOEN Halfjaar- lijksche productie van gesponnen katoen (tons)	WOL		BIERBROUWE- RIJEN Hoeveelheden aangegeven meel (tons)	STOKERIJEN Voort- gebrachte alcohol (hectoliters)	MARGARINE EN BEREIDE VETTEN			
		Drooginrich- tingen van Verviers, van Dison en van het Oosten (reeds gedroogd of enkel gewogen) (tons)	Kamwol- voorraden in de "façon", wolkammerijen (eind der maand) (tons)			Voort- brenging	Voor verbruik verklaard (tons)	Voor den uitvoer verklaard	
1937 Maandgemiddelde	36.300 (1) 36.200 (2)	2.511	2.952	16.829	32.904	4.558	4.516	17	
1938 Maandgemiddelde	29.100 (1) 32.600 (2)	2.274	3.801	16.087	38.730	5.089	5.072	17	
1937 December	36.200 (2)	2.562	2.988	16.083	35.850	5.934	5.950	10	
1938 Januari		1.999	3.207	13.746	39.296	5.037	4.865	15	
1938 Februari	29.100 (1)	1.761	3.474	14.226	34.903	4.904	4.991	7	
Maart		2.312	3.802	18.205	39.717	5.095	4.925	26	
April		2.177	4.068	16.693	39.336	4.736	4.712	14	
Mei		2.297	4.881	16.666	36.482	3.962	4.133	17	
Juni		2.090	3.762	17.134	36.765	5.363	5.054	17	
Juli		2.165	3.689	16.423	39.302	4.566	4.638	7	
Augustus		2.027	3.753	18.171	37.539	4.282	4.228	23	
September		2.316	3.525	14.489	40.379	5.558	5.910	23	
October		32.600 (2)	2.836	3.626	16.771	30.674	5.311	5.263	30
November			2.674	3.879	15.869	42.032	5.779	5.597	12
December			2.631	3.951	13.696	48.340	6.452	6.553	17
1939 Januari		32.600 (2)	2.607	4.264	15.407	45.055	6.126	6.158	10
Februari	2.671		3.765	13.699	41.533	5.092	5.086	7	

TIJDVAK	SUIKER				VISSCHERIJ		LUCIFERS		
	Voortbrenging		Voorraden (raffinade- en ruwe suiker) (eind der maand)	Voor verbruik verklaard	Omzetten ter mijn van Oostende		Fabricage	Verbruik	Uitvoer (met ontheffing van de accijns)
	Ruwe suiker	Raffinade- suiker			Hoeveelheden	Waarde			
(tons)		(tons)	(tons)	(duiz. fr.)	(millioenen lucifertjes)				
1937 Maandgemiddelde	18.675	15.938	111.567	17.210	2.286	7.164	4.703	1.830	2.739
1938 Maandgemiddelde	15.099	18.745	124.816	17.612	2.481	7.445	3.956	1.725	2.334
1937 December	13.915	12.305	197.799	17.020	2.342	8.057	4.260	1.584	2.238
1938 Januari	72	14.889	188.673	14.351	2.104	8.007	3.558	1.279	2.274
1938 Februari	388	15.958	175.551	13.971	1.832	7.747	3.621	1.599	2.242
Maart	152	19.034	151.744	28.342	2.879	9.089	4.123	2.574	2.504
April	—	19.057	139.858	12.754	2.135	7.664	3.872	1.193	2.112
Mei	—	17.651	128.630	13.685	1.863	5.763	3.369	1.284	1.943
Juni	—	16.350	113.019	16.553	1.790	6.357	3.951	1.516	2.251
Juli	—	18.142	93.620	20.422	2.021	5.973	3.242	1.396	1.886
Augustus	9	17.797	69.211	16.773	3.061	8.246	3.423	1.915	2.422
September	17	17.211	49.212	19.191	4.071	7.705	4.121	2.096	2.482
October	50.708	22.248	68.435	21.263	3.031	8.128	5.392	2.810	3.489
November	120.898	27.371	161.138	18.841	2.812	7.208	4.893	1.522	2.302
December	8.949	19.236	158.699	15.193	2.179	7.453	3.992	1.513	2.105
1939 Januari	552	17.929	152.301	14.641	2.258	8.362	3.963	1.453	2.447
Februari	292	15.843	141.351	12.899	2.352	7.792	4.325	1.555	2.065

(1) Productie van het halfjaar 1 Februari-31 Juli.
(2) Productie van het halfjaar 1 Augustus-31 Januari.

III. — BOUWBEDRIJVIGHEID.

57

TIJDVAK	BOUWVERGUNNINGEN VERLEEND IN STEDELIJKE CENTRA (53 CENTRA — 114 GEMEENTEN)		
	Nieuwbouw	Herbouw en verbouwingen	Totaal
1936 Voor het jaar	9.859	18.332	28.191
1937 Voor het jaar	8.196	18.002	26.198]
1937 December	474	1.114	1.588
1938 Januari	532	981	1.513
1938 Februari	709	1.377	2.086
1938 Maart	1.005	1.702	2.707
1938 April	916	1.815	2.731
1938 Mei	884	1.637	2.521
1938 Juni	943	1.507	2.450
1938 Juli	666	1.468	2.134
1938 Augustus	816	1.379	2.195
1938 September	575	1.438	2.013
1938 October	566	1.024	1.590
1938 November	533	1.072	1.605
1938 December	440	1.016	1.456
1939 Januari	505	951	1.456
1939 Februari	689	1.134	1.823

(1) Onvolledige cijfers (110 gemeenten).

IV. — VOORTBRENGING VAN ELECTRISCHEN STROOM.

(Centrales van 100 kW. en meer.)

Bron : *Ministerie van Openbare Werken en Werkverschaffing.*

58

TIJDVAK	Totaal aantal centrales	PRODUCTIE (duizenden kWh.)				Totaal
		Union des exploitations électriques de Belgique	Verbond der industriële centrales	Niet aangesloten maatschappijen	Gemeentelijke regiën	
1937 Maandgemiddelde	343 (1)	198.932	213.803	28.234	21.424	462.393
1938 Maandgemiddelde	338 (1)	194.288	198.624	26.321	20.616	430.848
1937 December	343	225.855	217.256	28.537	27.388	499.035
1938 Januari	340	216.795	211.491	27.332	25.507	481.125
Februari	340	194.896	189.491	25.099	22.029	431.515
Maart	339	200.896	203.186	26.629	22.136	452.848
April	339	185.112	183.336	25.792	18.401	412.671
Mei	338	180.463	199.019	25.366	17.797	422.644
Juni	338	173.402	182.729	25.741	16.266	398.138
Juli	338	170.957	186.980	25.199	14.900	398.036
Augustus	338	184.379	186.030	24.640	17.509	413.157
September	338	194.731	196.347	25.724	18.251	435.048
October	338	204.253	213.638	27.740	22.782	468.413
November	338	207.337	214.280	28.483	24.364	474.464
December	338	218.200	216.357	28.107	27.447	490.111
1939 Januari	354	217.255	214.820	29.705	26.635	488.415
Februari	355	195.481	192.896	27.778	22.632	438.787

(1) Op het eind van het jaar.

V. — GASDISTRIBUTIE (1)

(duizenden kubieke meters).

Bron : *Ministerie van Openbare Werken en Werkverschaffing.*

59

TIJDVAK	GEMEENTEBEDRIJVEN		GASVERDEELINGSMAATSCHAPPIJEN		Gasvoort- brengende nijverheids- maatschappijen die rechtstreeks verbruikende inrichtingen voeden (verkocht gas)	TOTAAL
	die zelf het gas dat zij verdeelen, geheel of gedeeltelijk voortbrengen (voorgebr. gas)	die het gas dat zij verdeelen, aankopen (aangekocht gas)	die zelf het gas dat zij verdeelen geheel of gedeeltelijk voortbrengen (voortgebr. gas)	die het gas dat zij verdeelen geheel of gedeeltelijk aankopen (aangekocht gas)		
1937 Maandgemiddelde	5.894	468	1.238	40.170	16.317	64.086
1938 Maandgemiddelde	5.915	463	1.208	39.810	9.876	57.273
1937 December	6.568	380	1.184	42.059	16.625	66.816
1938 Januari	6.178	372	1.135	41.353	15.249	64.287
Februari	5.300	326	1.026	37.326	13.073	57.051
Maart	5.626	373	1.104	39.060	13.665	59.828
April	4.910	387	992	36.657	10.115	53.060
Mei	5.822	441	1.115	37.658	9.220	54.256
Juni	5.973	503	1.360	40.729	7.419	55.985
Juli	6.248	670	1.417	41.521	7.756	57.611
Augustus	6.294	801	1.492	41.447	7.900	57.934
September	6.173	536	1.322	41.301	5.966	55.298
October	6.222	402	1.179	39.702	9.277	56.782
November	5.815	358	1.103	38.283	9.378	54.937
December	6.419	386	1.255	42.688	9.494	60.242
1939 Januari	6.209	398	1.116	41.226	9.758	58.707
Februari	5.490	356	996	37.663	9.082	53.587

(1) Deze statistiek betreft de verdeling van gas, verkregen door droge distillatie van steenkool. Zij omvat dus niet het soortgelijk gas, voortgebracht in de mijn-, metaal- en chemische cokesfabrieken of in de andere bedrijven en door de voortbrengers voor eigen gebruik gebezigd.

VERBRUIK.

N. B. — Voor het verbruik van suiker, lucifers, margarine en toebereidende vetstoffen, zie tabel n° 56.

I. — INDEXCIJFERS VAN DEN VERKOOP AAN DE VERBRUIKERS.

Basis : maandgemiddelde van 1927 = 100 (1).

65

TIJDVAK	GROOTE WARENHUIZEN						Winkels met bijhuizen		COOPERATIES EN PATROONSWINKELS					
	Kleding		Meubelen		Huishoudelijke artikelen en andere (1)		Voedingswaren		Bakkerij		Voedingswaren		Kleding	
	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Maart	95	109	125	129	130	125	131	136	82	81	140	150	160	166
April	106	100	130	130	112	123	131	140	83	73	137	153	164	184
Mei	96	99	124	136	112	124	130	136	80	71	131	146	160	167
Juni	88	88	106	114	120	128	136	137	84	72	138	148	142	142
Juli	88	77	129	120	143	138	150	141	85	72	149	147	129	130
Augustus	61	55	93	96	116	124	135	137	80	67	137	142	116	114
September	88	76	125	114	125	137	137	150	83	69	143	175	163	164
October	108	99	132	116	124	126	135	140	85	68	147	146	211	220
November	85	76	118	101	147	121	142	135	80	66	136	140	158	155
December	86	76	138	118	182	182	162	(2) 173	87	72	167	180	164	174
	1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939
Januari	85	74	129	103	123	127	132	(2) 141	74	63	148	154	158	162
Februari	72	65	117	110	101	99	123		73	59	140	142	127	119

(1) Basis van de indexcijfers van de groote warenhuizen (huishoudelijke artikelen en verscheidene) = het maandgemiddelde over 1934.

(2) Voorloopig indexcijfer.

II. — TABAKSVERBRUIK.

(Fabricage en invoer.)

66

TIJDVAK	Sigaren	Sigarillos	Sigaretten	Rook-, snuif- en pruimtabak (tons)
	(millioenen stuks)			
1937	192	584	5.258	12.945
1938	195	615	5.108	13.201
1934 4 ^e kwartaal	49	109	1.151	3.191
1935 1 ^{ste} id.	41	106	1.085	3.025
2 ^e id.	52	137	1.376	3.324
3 ^e id.	45	132	1.303	3.264
4 ^e id.	54	136	1.190	3.324
1936 1 ^{ste} id.	48	134	1.177	3.194
2 ^e id.	40	126	1.356	3.287
3 ^e id.	51	176	1.405	3.469
4 ^e id.	58	143	1.177	3.401
1937 1 ^{ste} id.	46	132	1.205	2.988
2 ^e id.	43	140	1.395	3.283
3 ^e id.	46	153	1.406	3.420
4 ^e id.	57	159	1.252	3.274
1938 1 ^{ste} id.	47	152	1.263	3.223
2 ^e id.	48	200	1.444	3.246
3 ^e id.	42	133	1.312	3.299
4 ^e id.	57	129	1.089	3.433

III. — SLACHTINGEN IN DE 13 VOORNAAMSTE SLACHTHUIZEN VAN HET LAND.

67

TIJDVAK	Groot vee (Ossen, stieren, koeien, vaarzen)	Paarden	Kalveren	Varkens, biggen	Schapen, lammeren, geiten
1937 Maandgemiddelde	16.561	656	12.727	29.991	6.957
1938 Maandgemiddelde	16.457	778	10.957	23.066	6.304
1937 December	17.312	778	11.991	29.490	14.966
1938 Januari	15.837	786	9.219	24.448	8.686
Februari	15.358	838	9.895	23.641	6.852
Maart	17.110	705	13.708	26.310	4.372
April	15.682	703	11.755	21.786	3.736
Mei	15.419	642	11.544	23.194	2.743
Juni	17.121	652	13.566	24.630	2.579
Juli	15.070	683	11.065	22.379	2.443
Augustus	18.004	761	13.252	23.308	2.882
September	16.057	788	9.578	18.897	3.953
October	18.822	1.002	9.333	23.356	10.229
November	17.740	856	9.665	23.217	13.537
December	15.200	919	8.904	21.624	13.636
1939 Januari	16.012	917	12.212	22.581	8.988
Februari	15.186	822	13.043	20.001	6.588

VERVOER.

I. — BEDRIJVGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN.

a) Bedrijfsontvangsten en -uitgaven

(millioenen franken).

70

TIJDVAK	ONTVANGSTEN				UITGAVEN	SALDO	UITBATINGS-COEFFICIENT
	Reizigers	Goederen	Buitengewone inkomsten	Totaal			
1937 Maandgemiddelde	69,8	149,4	4,9	224,1	221,0	3,1	98,63
1938 Maandgemiddelde	70,2	136,7	5,0	211,9	226,2	— 14,4	106,78
1937 December	61,4	147,9	4,2	213,5	240,9	— 27,4	112,80
1938 Januari	64,9	136,0	7,0	207,9	236,5	— 28,6	113,74
Februari	56,0	131,7	4,7	192,4	231,9	— 39,5	120,53
Maart	59,1	143,2	5,2	207,5	235,2	— 27,7	113,37
April	68,8	133,9	4,8	207,5	231,7	— 24,2	111,65
Mei	66,9	131,4	4,4	202,7	224,3	— 21,6	110,67
Juni	73,9	129,5	4,8	208,2	216,8	— 8,6	104,12
Juli	92,9	123,0	5,2	221,1	226,8	— 6,7	102,56
Augustus	99,9	126,9	4,4	231,2	221,8	9,4	95,94
September	79,9	143,3	4,8	227,9	220,7	7,2	98,84
October	67,3	151,6	4,7	223,6	220,1	3,5	98,43
November	54,5	148,8	4,2	207,5	219,9	— 12,4	105,95
December	57,8	141,5	5,5	204,8	225,7	— 20,9	110,20
1939 Januari	66,8	139,2	8,5	214,7	226,8	— 12,2	105,62
Februari	53,9	126,5	6,0	186,5	217,6	— 31,2	116,70

TIJDVAK	b) Aantal wagens aan de nijverheid geleverd (1).				c) Transportstatistiek. 1° Algemeen spoorverkeer.						
	A	B	C	A + C	REIZIGERS		ZWARRE GOEDEREN				
					Aantal (duizenden)	Reizigers-Km. (millioenen)	Ton (duizenden)	Ton-km. (millioenen)			
								Belgisch binnenl. vervoer	Internat. vervoer	Doorvoer	Totaal
1937 Maandgemidd..	438.774	132.576	108.493	547.267	16.870	512	6.090	205	204	110	519
1938 Maandgemidd..	388.982	114.745	90.664	479.647	16.004	511	5.250	186	154	88	429
1937 December	419.461	127.714	110.126	529.587	16.833	489	5.985	190	212	139	541
1938 Januari	376.736	120.771	95.007	471.743	16.581	493	5.205	179	178	95	452
Februari	365.028	112.640	89.805	454.833	15.237	444	4.907	171	161	89	421
Maart	414.596	112.301	96.687	511.283	16.160	478	5.547	202	163	88	453
April	386.834	110.383	86.591	473.425	15.606	491	5.092	187	135	83	405
Mei	376.308	108.856	85.904	462.212	16.384	510	5.047	189	130	77	396
Juni	371.410	101.804	84.379	455.789	15.929	534	5.000	178	136	78	392
Juli	358.683	97.474	81.402	440.085	15.939	564	4.782	171	129	75	375
Augustus	377.312	101.951	87.807	465.119	16.818	653	4.911	175	139	73	386
September	399.858	118.692	96.075	495.933	16.173	530	5.440	196	165	86	447
October	433.676	135.446	97.584	531.260	16.004	485	5.907	204	171	93	468
November	424.833	122.017	94.742	519.575	16.093	475	5.940	205	167	105	477
December	382.513	134.608	91.991	474.604	15.088	450	5.226	177	176	118	471
1939 Januari	368.597	130.560	89.095	457.692	16.780	496	4.990	170	167	97	434
Februari	339.856	108.450	79.899	419.755							

A. — Aantal wagens aan de nijverheid afgeleverd en belast bij het vertrek aan de Belgische stations (incl. deze voor het vervoer van kolen, cokes en briketten).

B. — Aantal wagens meer speciaal voor het vervoer van kolen, cokes en briketten afgeleverd.

C. — Aantal geladen wagens komend van vreemde netten en bestemd, 't zij voor stations van het net van de Maatschappij, 't zij voor stations van andere netten.

(1) Spoorwagens van de Nationale Maatschappij en van particulieren.

I. — **BEDRIJVIGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN**

(vervolg).

c) **Transportstatistiek (vervolg).**

2° **Vervoer der voornaamste zware goederen.**

A. — **Gezamenlijk verkeer.**

70

TIJDVAK	(duizenden tons)										
	Totaal	Landbouw- en voedings- producten	Brand- stoffen	Ertsen	Metaal- waren	Bouw- materialen, glas en spiegelglas	Producten der groefbe- drijven, zand, kiezels en aarde	Textiel, leerlooier., kleding	Chemische en artseni- kundige producten	Nijver- heidsvetten en oliën, petroleum, teer	Vershil- lende
1937 Maandgemidd..	6.090	379	2.434	572	653	556	777	65	202	82	370
1938 Maandgemidd..	5.250	347	2.161	401	439	476	794	54	191	66	320
1935 Juni	4.726	201	1.988	398	533	465	672	37	118	56	258
September	5.251	258	2.117	416	492	493	845	131	143	59	297
December	5.055	326	2.236	449	564	378	525	47	162	61	307
1936 Maart	5.563	298	2.276	453	536	541	734	50	215	68	392
Juni	3.767	227	1.486	328	355	366	556	29	128	53	239
September	5.492	281	2.152	435	542	534	822	104	192	63	367
December	5.942	385	2.679	511	609	443	629	67	188	72	359
1937 Maart	6.147	341	2.472	536	672	592	726	64	255	98	391
Juni	6.316	243	2.515	567	826	594	898	53	175	61	384
September	6.251	289	2.434	584	664	630	869	100	198	71	412
December	5.985	330	2.370	674	608	456	747	49	275	106	370
1938 Maart	5.547	301	2.110	424	428	555	996	51	228	81	373
Juni	5.000	207	1.964	388	422	509	983	39	125	56	317
September	5.440	284	2.232	378	429	496	864	81	268	63	346
December	5.226	315	2.506	408	547	374	450	52	200	70	304

B. — **Belgisch binnenlandsch verkeer.**

TIJDVAK	(duizenden tons)										
	Totaal	Landbouw- en voedings- producten	Brand- stoffen	Ertsen	Metaal- waren	Bouw- materialen, glas en spiegelglas	Producten der groefbe- drijven, zand, kiezels en aarde	Textiel, leerlooier., kleding	Chemische en artseni- kundige producten	Nijver- heidsvetten en oliën, petroleum, teer	Vershil- lende
1937 Maandgemidd..	3.527	253	1.692	11	186	350	610	13	94	30	288
1938 Maandgemidd..	3.250	231	1.523	10	130	312	673	12	85	26	248
1937 November	4.018	783	1.628	11	172	349	674	7	81	32	281
December	3.236	192	1.629	8	156	270	555	6	119	31	271
1938 Januari	2.987	151	1.607	7	131	269	453	8	88	30	242
Februari	2.886	127	1.486	7	117	265	502	9	104	25	244
Maart	3.467	161	1.468	7	124	394	847	9	135	30	292
April	3.294	135	1.475	11	120	366	835	8	78	28	238
Mei	3.300	117	1.496	9	138	367	838	8	66	25	236
Juni	3.171	111	1.360	11	149	347	848	7	64	27	246
Juli	3.013	125	1.327	9	116	317	779	6	74	23	237
Augustus	3.071	143	1.373	13	130	317	694	38	89	23	251
September	3.384	183	1.566	12	134	322	737	26	98	26	280
October	3.700	532	1.734	11	136	295	640	9	83	25	235
November	3.766	804	1.648	11	131	277	550	8	71	24	242
December	2.952	177	1.743	7	133	212	353	8	75	23	231
1939 Januari	2.909	148	1.795	8	130	201	369	9	82	25	232

II. — HAVENVERKEER.

TIJDVAK	a) Haven van Antwerpen.											
	Bronnen : Havendienst van Antwerpen en « Bulletin over den Handel met de vreemde landen ».											
	ZEEVAART					BINNENVAART						
	BINNENGEKOMEN			VERTROKKEN		BINNENGEKOMEN			VERTROKKEN			
Aantal schepen	Tonnenmaat (duizenden register-tons)	Goederen (duizenden metrieke tons)	Aantal schepen		Goederen (duizenden metrieke tons)	Aantal schepen	Laadvermogen (duizenden steren)	Goederen (duizenden metrieke tons)	Aantal schepen	Laadvermogen (duizenden steren)	Goederen (duizenden metrieke tons)	
			geladen	ledig (op ballast)								
1937 Maandgemidd..	1.032	2.093	1.193	864	167	1.177	4.129	1.422	469	3.994	1.378	422
1938 Maandgemidd..	980	2.012	989	846	134	975	3.699	1.222	382	3.562	1.187	368
1937 December	1.093	2.230	1.402	930	186	1.090	4.097	1.443	438	4.062	1.447	583
1938 Januari	1.011	2.049	1.143	884	132	1.074	3.754	1.268	381	3.556	1.237	435
Februari	890	1.789	1.017	746	134	914	3.379	1.127	428	3.342	1.129	430
Maart	1.022	2.038	988	881	134	966	3.852	1.291	362	3.816	1.301	358
April	909	1.910	848	822	124	851	3.503	1.206	365	3.491	1.164	352
Mei	976	2.061	876	819	130	920	3.791	1.305	432	3.606	1.239	377
Juni	925	1.868	1.034	794	138	878	3.748	1.234	400	3.702	1.224	368
Juli	980	2.042	934	842	117	868	3.802	1.244	306	3.597	1.194	298
Augustus	1.009	2.115	1.068	883	132	889	3.747	1.214	373	3.610	1.225	402
September	1.025	2.142	1.012	855	139	993	3.921	1.252	368	3.589	1.135	405
October	1.012	2.042	926	915	132	1.042	3.916	1.220	376	3.757	1.198	318
November	987	1.987	1.000	838	143	1.166	3.780	1.234	399	3.463	1.148	314
December	1.007	2.097	1.027	870	153	1.145	3.195	1.064	399	3.207	1.045	355
1939 Januari	1.018	2.240	1.004	847	155	952	3.910	1.245	269	3.662	1.224	302
Februari	939	1.931		841	119		3.664	1.126		3.503	1.134	
Maart	1.046	2.124		901	136							

TIJDVAK	a) Haven van Antwerpen (vervolg).					b) Haven van Gent.						
	Bron: Havendienst van Antwerpen.					Bron: Havendienst van Gent.						
	OPGELEDE ZEESCHEPEN (op het eind van de maand)					ZEEVAART					BINNENVAART	
	Aantal schepen		Tonnemaat (duizenden registertons)			BINNENGEKOMEN			VERTROKKEN		GOEDEREN (duizenden metrieke tons)	
totaal	Belgische	totaal	Belgische	(1)	Aantal schepen	Tonne- maat (duizen- den register- tons)	Goederen (duizen- den metrieke tons)	Aantal schepen	Tonne- maat (duizen- den register- tons)	Goederen (duizen- den metrieke tons)	Gelost	Geladen
1937 Maandgemidd..	(1) 5	(1) —	(1) 19	(1) —	185	189	243	186	190	94	212	180
1938 Maandgemidd..	(1) 15	(1) 3	(1) 37	(1) 3	151	162	191	151	162	87	170	127
1937 December	5	—	19	—	237	229	284	235	224	151	193	176
1938 Januari	7	—	20	—	189	188	206	185	184	132	192	156
Februari	8	—	24	—	167	136	200	175	152	133	170	106
Maart	12	2	37	5	184	180	176	185	173	90	175	132
April	15	4	41	7	137	138	188	140	143	65	166	141
Mei	15	4	41	7	126	128	119	125	132	63	178	94
Juni	20	1	48	1	134	167	216	128	163	69	158	142
Juli	27	7	63	13	137	171	198	132	159	53	180	117
Augustus	27	6	69	13	117	141	168	127	151	83	179	133
September	22	5	57	11	157	201	196	146	180	75	172	99
October	18	4	44	7	147	160	174	151	175	101	163	116
November	16	3	38	3	163	172	241	161	156	77	160	124
December	15	3	37	3	158	163	204	162	174	103	152	106
1939 Januari	12	2	33	2	141	153	151	141	157	116	144	82
Februari	12	2	31	2	131	124		134	134			
Maart	10	2	25	2								

(1) Op het eind van het jaar.

TIJDVAK	c) Haven van Brugge-Zeebrugge.						d) Haven van Groot-Brussel.						
	Bronnen : Havendienst van Brugge en « Bulletin over den Handel met de vreemde landen ».						Bron : Havendienst van Brussel.						
	ZEEVAART			BINNENVAART			ZEEVAART			BINNENVAART			
	Binnengekomen zeeschepen	Tonnenmaat (duizenden register-tons)	GOEDEREN (duizenden metrieke tons)		GOEDEREN (duizenden metrieke tons)		BINNENGEKOMEN		VERTROKKEN		GELOST EN GELADEN GOEDEREN (duizenden metrieke tons)		
Gelost			Geladen	Gelost	Geladen	Aantal schepen	Tonnenmaat (duizenden register-tons)	Goederen (duizenden metrieke tons)	Aantal schepen	Tonnenmaat (duizenden register-tons)		Goederen (duizenden metrieke tons)	
1937 Maandgemiddelde...	172	189	59	34	21	4	72	37	32	73	38	39	579
1938 Maandgemiddelde...	131	163	37	26	13	2	52	28	22	52	28	29	492
1937 December	133	151	53	23	31	2	58	31	20	60	31	35	537
1938 Januari	138	161	20	34	16	4	56	32	14	58	34	46	492
Februari	115	137	38	21	12	2	43	19	6	40	17	23	500
Maart	125	164	40	21	16	2	55	26	15	55	25	28	566
April	105	129	29	26	12	2	40	19	7	44	20	26	473
Mei	117	141	45	24	10	3	50	31	37	46	29	17	515
Juni	121	154	35	21	10	1	53	23	21	56	25	25	479
Juli	142	177	43	20	13	2	59	38	39	58	36	29	544
Augustus	155	222	49	25	11	3	46	22	18	46	22	19	519
September	133	165	41	26	10	3	44	23	23	45	24	21	492
October	127	160	33	31	10	2	58	30	19	52	25	29	492
November	130	145	35	23	15	2	66	36	26	67	36	42	450
December	166	208	34	36	16	1	58	38	35	60	39	43	387
1939 Januari	146	185	27	39	16	3	60	40	25	63	41	39	462
Februari	134	162					45	23	15	46	27	33	453
Maart	146	183					48	22	17	47	22	23	543

TIJDVAK	e) Haven van Oostende.															
	ZEEVAART						BINNENVAART						STAATSPAKETBOOTEN			
	BINNENGEKOMEN			VERTROKKEN			BINNENGEKOMEN			VERTROKKEN			BINNENGEKOM.		VERTROKKEN	
	Aantal schepen	Tonnenmaat (duizenden register-tons)	Goederen (duizenden metrieke tons)	Aantal schepen	Tonnenmaat (duizenden register-tons)	Goederen (duizenden metrieke tons)	Aantal schepen	Tonnenmaat	Goederen (duizenden metrieke tons)	Aantal schepen	Tonnenmaat	Goederen (duizenden metrieke tons)	Aantal schepen	Aantal reizigers (duizenden)	Aantal schepen	Aantal reizigers (duizenden)
1937 Maandgemidd.	71	39	10	71	39	21	107	20	8	109	3	—	100	32	101	33
1938 Maandgemidd.	69	41	10	69	41	20	88	16	7	86	3	—	95	27	95	27
1937 December	64	29	15	58	30	22	87	15	8	91	2	—	65	14	65	8
1938 Januari	56	28	19	59	24	17	80	13	6	77	2	—	62	9	62	14
Februari	50	21	2	53	27	18	89	16	6	84	2	—	56	6	57	7
Maart	54	21	14	53	21	22	100	16	8	97	4	—	64	7	63	8
April	60	31	8	58	30	19	88	16	7	88	5	1	77	28	76	25
Mei	55	25	8	56	26	14	86	17	9	87	2	1	75	17	77	16
Juni	89	67	7	87	64	18	103	17	7	99	3	—	129	42	128	33
Juli	99	73	15	98	73	21	91	18	8	85	3	—	183	90	181	63
Augustus	102	72	7	104	74	26	107	22	8	99	2	—	182	78	183	96
September	85	62	2	84	61	21	92	17	9	89	3	—	127	27	127	47
October	55	31	13	56	31	22	80	14	7	80	2	—	63	7	62	8
November	54	31	11	56	32	26	83	16	8	85	2	—	62	5	62	6
December	71	33	19	68	33	20	63	11	6	66	2	—	64	11	64	7
1939 Januari	58	31	10	62	32	19	69	12	6	62	1	—	63	7	63	11
Februari	47	27		46	25		66	12		65	3		56	5	56	6
Maart	52	32		54	35		74	11		89	7					

BUITENLANDSCHE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSCHE ECONOMISCH UNIE MET DE OVERIGE LANDEN.

I. — SAMENVATTING NAAR DE VIJF GROEPEN DER ALGEMEENE NOMENCLATUUR AANGENOMEN DOOR DE OVEREENKOMST VAN BRUSSEL VAN 31 DECEMBER 1913.

75

TIJDVAK	GEWICHT (duizenden tons)					WAARDE (miljoenen franken)						GEMID- DELDE PRIJS PER TON (franken)	INVOER- (+) OF UITVOERSALDO (-) VAN DE HANDELSBALANS (miljoenen franken)	VERHOUDING VAN UIT- TOT INVOER IN PCT.
	Levende dieren	Voe- dings- mid- delen en dranken	Ruwe of enkel toebe- reide stoffen	Fabri- katen	Totaal	Levende dieren	Voe- dings- mid- delen en dranken	Ruwe of enkel toebe- reide stoffen	Fabri- katen	Onbew. goud en zilver gouden en zilver- munt	Totaal			
INVOER														
1937 Voor het jaar	12,0	4.076	34.063	835	38.986	36,0	5.419	15.869	6.163	405,5	27.893	715		
1938 Voor het jaar	8,6	3.777	27.110	659	31.555	28,2	4.660	12.612	5.395	471,7	23.167	734		
1937 December ..	1,0	391	2.925	71	3.388	3,5	554	1.288	509	37,5	2.392	706		
1938 Januari	1,0	311	2.481	57	2.849	3,0	392	1.153	460	32,9	2.041	716		
Februari	0,9	266	2.296	58	2.621	2,8	341	1.075	466	41,3	1.926	735		
Maart	1,0	314	2.372	61	2.747	2,7	439	1.121	559	43,6	2.165	788		
April	0,8	241	2.182	56	2.480	2,5	348	1.038	477	34,7	1.900	766		
Mei	0,9	273	2.170	58	2.502	2,6	355	1.021	500	46,2	1.925	769		
Juni	0,7	327	2.214	54	2.595	2,0	417	994	446	46,9	1.906	734		
Juli	0,7	289	2.219	54	2.562	2,1	370	943	417	54,3	1.786	697		
Augustus ...	0,9	321	2.202	56	2.579	3,2	395	1.127	389	46,4	1.961	760		
September ..	0,7	344	2.267	47	2.659	2,2	401	1.001	409	32,6	1.845	694		
October	0,3	372	2.226	57	2.655	1,7	414	999	423	18,6	1.855	699		
November ...	0,3	382	2.249	52	2.683	1,4	408	1.004	425	56,7	1.895	706		
December ...	0,3	337	2.234	51	2.622	2,0	381	1.161	424	17,6	1.986	757		
1939 Januari	0,1	296	2.283	54	2.633	0,9	334	1.224	441	70,8	2.071	787		
Februari	0,3	304	2.098	54	2.456	1,5	319	1.061	459	0,3	1.841	750		
UITVOER														
1937 Voor het jaar	6,3	730	18.516	5.758	25.010	67,4	1.364	11.252	12.523	310,0	25.516	1.020	-2.377	91,5
1938 Voor het jaar	5,5	604	17.209	4.189	22.008	67,4	1.134	9.790	10.502	231,1	21.724	987	-1.443	93,8
1937 December ..	0,2	61	1.613	412	2.086	2,0	126	941	1.026	16,8	2.112	1.013	-	279
1938 Januari	0,4	54	1.311	366	1.732	4,7	115	778	901	16,9	1.815	1.048	-	226
Februari	0,6	54	1.413	315	1.783	6,8	109	797	889	18,7	1.822	1.022	-	104
Maart	0,5	71	1.529	362	1.963	6,3	132	836	917	23,6	1.915	976	-	251
April	0,5	50	1.364	334	1.749	6,1	96	754	849	17,5	1.723	985	-	178
Mei	0,4	37	1.394	335	1.768	5,0	76	791	830	21,3	1.723	975	-	202
Juni	0,5	39	1.375	334	1.749	6,2	75	717	831	19,1	1.648	942	-	258
Juli	0,5	35	1.352	331	1.719	5,5	73	704	825	15,5	1.623	944	-	164
Augustus ...	0,5	29	1.429	321	1.780	6,3	61	858	788	11,0	1.725	969	-	236
September ..	0,4	36	1.499	343	1.879	5,6	72	829	849	20,0	1.776	945	-	68
October	0,4	52	1.665	360	2.078	4,3	91	905	941	18,2	1.959	943	+	103
November ...	0,5	56	1.546	404	2.007	6,1	99	892	923	26,0	1.946	969	++	50
December ...	0,3	90	1.331	383	1.805	4,4	137	919	963	23,4	2.047	1.134	+	61
1939 Januari	0,3	51	1.277	338	1.667	4,2	98	802	823	21,8	1.749	1.050	+	322
Februari	0,5	42	1.289	317	1.649	5,3	92	907	823	23,4	1.851	1.122	+	9

II. — SAMENVATTING NAAR DEN GRAAD VAN VOLTOOIING DER PRODUCTEN
(rangschikking aangenomen door den Raad van den Volkenbond op 17 September 1935).

76

TIJDVAL	GEWICHT (duizenden tons)				WAARDE (miljoenen franken)			
	Ruwe artikelen	Artikelen welke een verwerking hebben ondergaan		Totaal (1)	Ruwe artikelen	Artikelen welke een verwerking hebben ondergaan		Totaal (1)
		gewone verwerking	grootere verwerking			gewone verwerking	grootere verwerking	
1937 Voor het jaar	29.755	8.557	752	39.065	13.754	7.641	5.860	27.662
1938 Voor het jaar	24.452	6.432	670	31.555	11.297	6.267	5.163	23.167
1937 November	2.522	700	69	3.292	1.189	599	488	2.305
December	2.663	661	65	3.388	1.247	603	512	2.392
1938 Januari	2.249	547	53	2.849	1.049	514	445	2.041
Februari	2.056	511	54	2.621	944	501	480	1.926
Maart	2.114	575	58	2.747	978	608	539	2.165
April	1.925	504	51	2.480	877	521	460	1.900
Mei	1.952	500	50	2.501	891	522	476	1.924
Juni	2.024	521	50	2.595	913	521	433	1.906
Juli	1.988	526	48	2.562	844	560	399	1.786
Augustus	2.005	521	53	2.580	1.063	436	349	1.939
September	2.100	516	43	2.658	890	535	388	1.845
October	2.039	533	83	2.655	900	531	404	1.855
November	2.054	552	77	2.683	937	483	418	1.895
December	1.946	626	50	2.623	1.011	545	372	1.987
1939 Januari	2.249	547	53	2.849	1.049	513	442	2.038

INVOER.

TIJDVAL	GEWICHT (duizenden tons)				WAARDE (miljoenen franken)			
	Ruwe artikelen	Artikelen welke een verwerking hebben ondergaan		Totaal (1)	Ruwe artikelen	Artikelen welke een verwerking hebben ondergaan		Totaal (1)
		gewone verwerking	grootere verwerking			gewone verwerking	grootere verwerking	
1937 Voor het jaar	11.462	11.716	1.833	25.011	5.021	11.846	8.666	25.689
1938 Voor het jaar	11.041	9.281	1.682	22.008	4.394	9.321	7.873	21.724
1937 November	940	884	169	1.994	372	957	639	1.974
December	987	961	139	2.086	424	998	685	2.112
1938 Januari	769	840	122	1.732	370	829	609	1.815
Februari	833	826	125	1.783	335	831	641	1.822
Maart	954	857	160	1.963	403	830	664	1.915
April	916	686	147	1.749	359	689	665	1.723
Mei	932	709	126	1.767	352	745	610	1.723
Juni	906	671	172	1.743	346	667	633	1.648
Juli	846	742	131	1.719	317	686	614	1.623
Augustus	939	717	123	1.779	344	682	701	1.734
September	963	775	142	1.875	362	780	624	1.777
October	1.103	829	143	2.077	413	857	682	1.960
November	1.023	840	144	2.007	382	869	669	1.945
December	857	789	157	1.805	411	866	761	2.040
1939 Januari	769	840	122	1.732	369	829	612	1.817

UITVOER.

(1) Incl. onrangschikbare of aan bijzondere voorwaarden onderworpen artikelen.

WERKLOOSHEID.

I. — MAANDCIJFERS.

Bron : Nationale Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

80

MAAND	Aantal werkloze verzekerden								Verloren werkdagen			
	Absolute cijfers				Gemiddelden per 100 verzekerden				Per 1.000 verzekerden en per week		In % van het totaal der werkdagen	
	Geheel werkloos		Gedeeltelijk werkloos		Geheel werkloos		Gedeeltelijk werkloos					
	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Februari	124.669	141.499	82.125	164.444	13,7	15,3	9,0	17,8	907	1.195	15,1	19,9
Maart	113.296	131.007	79.711	136.510	12,4	14,2	8,7	14,8	804	1.038	13,4	17,3
April	97.979	121.734	66.163	136.141	10,8	13,1	7,3	14,7	708	992	11,8	16,5
Mei	95.888	121.763	75.673	171.217	10,6	13,1	8,3	18,4	704	1.014	11,7	16,9
Juni	86.344	115.382	78.052	158.064	9,5	12,3	8,6	16,8	663	956	11,0	15,9
Juli	84.348	114.555	78.831	152.286	9,3	12,1	8,7	16,1	654	936	10,9	15,6
Augustus	88.825	118.750	89.606	149.096	9,8	12,5	9,8	15,7	687	899	11,5	15,0
September	90.574	124.010	84.282	144.074	9,9	13,0	9,3	15,1	687	950	11,5	15,8
October	91.993	135.847	81.504	154.827	10,1	14,1	8,9	16,1	686	958	11,4	15,9
November	115.564	150.892	110.176	156.470	12,7	15,5	12,1	16,1	872	1.123	14,5	18,7
December	136.298	167.145	147.510	232.788	14,9	16,9	16,1	23,6	1.114	1.420	18,6	23,7
	1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939
Januari	146.678	173.209	178.668	218.334	15,9	17,4	19,4	21,9	1.213	1.318	20,2	22,0

II. — WERKLOOSHEID PER PROVINCIE.

Bron : Nationale Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

a) Aantal gecontroleerde werklozen (daggemiddelde).

STATISTISCHE MAAND	Week		Aantal werkdagen	Voor het RIJK		ANTWERPEN		BRABANT		WEST-VLAANDEREN		OOST-VLAANDEREN		HENEGOUWEN		LUIK		LIMBURG		LUXEMBURG		NAMEN	
	van	tot		Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal
	1938 October.....	—		—	29	154.664	163.771	39.072	39.985	17.927	18.938	23.878	25.372	34.135	37.681	23.003	23.700	10.864	12.231	2.316	2.323	861	862
November.....	—	—	23	173.863	185.454	41.946	43.000	20.386	21.543	27.587	29.358	38.787	43.719	25.862	26.741	12.162	13.876	3.033	3.044	1.016	1.016	3.084	3.157
December.....	—	—	24	228.045	240.860	48.298	49.356	26.389	27.600	38.322	40.259	49.548	55.242	36.222	37.249	17.504	19.305	5.260	5.271	1.503	1.503	4.999	5.075
1939 Januari.....	—	—	30	209.760	221.468	44.903	46.008	25.298	26.542	34.001	35.793	46.132	51.112	32.096	32.971	16.148	17.776	4.768	4.777	1.663	1.663	4.751	4.826
Februari.....	—	—	24	195.191	204.843	42.385	43.413	24.347	25.448	31.715	33.101	43.129	47.070	30.212	30.958	13.659	15.038	4.207	4.216	1.410	1.410	4.126	4.189
Maart.....	—	—	24	179.388	188.504	39.817	40.834	22.309	23.349	29.059	30.346	39.934	43.584	27.509	28.223	12.014	13.353	3.664	3.672	1.296	1.297	3.783	3.847
1939 Januari.....	2	7	6	225.658	239.603	47.001	48.204	26.875	28.353	37.108	39.421	49.291	55.120	34.095	35.179	18.485	20.433	5.570	5.582	1.857	1.858	5.376	5.453
	9	14	6	204.785	216.419	43.318	44.392	24.561	25.756	33.450	35.252	45.467	50.369	31.207	32.130	16.007	17.644	4.588	4.599	1.581	1.581	4.806	4.696
	16	21	6	203.178	214.689	44.751	45.830	24.308	25.487	32.835	34.528	44.975	50.042	31.113	31.939	14.825	16.408	4.347	4.354	1.611	1.611	4.413	4.490
	23	28	6	203.254	213.962	43.520	44.620	24.650	25.830	32.299	33.885	44.196	48.717	32.047	32.814	15.663	17.148	4.534	4.541	1.645	1.645	4.700	4.762
	30	4	6	211.926	222.666	45.922	46.991	26.095	27.283	34.314	35.879	46.729	51.309	32.021	32.797	15.759	17.247	4.804	4.813	1.622	1.622	4.660	4.725
Februari.....	6	11	6	208.134	218.030	44.044	45.098	25.949	27.082	33.723	35.121	45.617	49.685	32.607	33.366	15.297	16.710	4.691	4.700	1.569	1.569	4.637	4.699
	13	18	6	192.372	201.911	41.829	42.842	24.136	25.222	31.296	32.738	42.505	46.345	29.462	30.213	13.628	14.961	4.102	4.109	1.396	1.396	4.018	4.085
	20	25	6	193.681	203.513	42.482	43.534	23.813	24.911	31.246	32.611	42.848	46.891	30.322	31.100	13.390	14.814	4.234	4.244	1.368	1.368	3.978	4.040
	27	4	6	186.576	195.916	41.187	42.179	25.491	26.574	30.594	31.934	41.547	45.358	28.457	29.155	12.320	13.667	3.802	3.810	1.307	1.307	3.871	3.932
Maart.....	6	11	6	181.717	190.644	40.133	41.128	22.887	23.942	29.291	30.553	40.520	44.068	28.114	28.808	12.004	13.306	3.642	3.651	1.332	1.332	3.794	3.858
	13	18	6	179.803	188.892	39.700	40.724	22.207	23.234	29.255	30.640	39.913	43.414	28.139	28.844	11.975	13.347	3.637	3.643	1.255	1.255	3.722	3.791
	20	25	6	179.937	189.130	39.887	40.901	22.290	23.342	29.111	30.361	39.853	43.582	27.033	27.774	12.511	13.847	3.802	3.811	1.415	1.415	4.035	4.097
	27	1	6	176.094	185.350	39.548	40.584	21.852	22.877	28.581	29.832	39.451	43.273	26.752	27.465	11.568	12.911	3.575	3.582	1.184	1.185	3.583	3.641

b) Aantal opgeteekende dagen werkloosheid, Zondagen niet inbegrepen (duizenden dagen).

STATISTISCHE MAAND	Week		Aantal werkdagen	Voor het RIJK		ANTWERPEN		BRABANT		WEST-VLAANDEREN		OOST-VLAANDEREN		HENEGOUWEN		LUIK		LIMBURG		LUXEMBURG		NAMEN	
	van	tot		Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal
	1938 October.....	—		—	29	4.420	4.676	1.110	1.136	519	547	683	724	974	1.074	656	676	314	353	65	65	24	24
November.....	—	—	23	3.959	4.219	946	970	466	492	630	670	882	992	592	612	278	317	69	69	24	24	72	73
December.....	—	—	24	5.438	5.738	1.148	1.173	630	659	915	961	1.176	1.306	867	892	419	481	127	127	37	37	118	122
1939 Januari.....	—	—	30	6.260	6.602	1.336	1.370	754	790	1.015	1.067	1.374	1.518	962	988	484	532	143	143	50	50	142	144
Februari.....	—	—	24	4.657	4.883	1.010	1.035	581	605	758	790	1.025	1.118	722	741	328	360	101	101	33	33	99	100
Maart.....	—	—	24	4.276	4.490	945	969	531	555	694	723	951	1.037	657	674	288	320	88	88	31	31	91	93
1939 Januari.....	2	7	6	1.348	1.429	280	287	161	169	222	235	294	328	204	211	111	122	33	33	11	11	32	33
	9	14	6	1.223	1.291	258	265	146	153	199	210	271	299	188	193	96	106	28	28	9	9	28	28
	16	21	6	1.212	1.279	266	272	145	152	196	206	268	297	186	191	89	98	26	26	10	10	26	27
	23	28	6	1.214	1.277	260	267	147	154	193	202	263	290	192	196	94	103	27	27	10	10	28	28
	30	4	6	1.263	1.326	272	279	155	162	205	214	278	304	192	197	94	103	29	29	10	10	28	28
Februari.....	6	11	6	1.243	1.301	263	270	155	161	201	209	272	296	195	200	92	100	28	28	9	9	28	28
	13	18	6	1.150	1.206	251	257	144	150	187	195	253	276	176	181	82	90	25	25	8	8	24	24
	20	25	6	1.152	1.209	252	258	142	148	187	195	253	276	181	186	80	88	25	25	8	8	24	25
	27	4	6	1.112	1.167	244	250	140	146	183	191	247	270	170	174	74	82	23	23	8	8	23	23
Maart.....	6	11	6	1.084	1.136	238	244	136	142	175	182	241	261	168	172	72	79	22	22	8	8	23	23
	13	18	6	1.073	1.126	236	242	132	138	175	183	238	258	169	173	72	80	22	22	8	8	22	23
	20	25	6	1.071	1.125	236	242	133	139	174	181	237	259	161	165	75	83	23	23	8	8	24	25
	27	1	6	1.049	1.103	235	241	130	136	170	177	235	258	160	164	69	77	21	21	7	7	22	22

BANKSTATISTIEKEN.

I. — BELGIE EN BELGISCH-CONGO.

a) Nationale Bank van België.

Voornaamste posten van de weekstaten

(millioenen franken).

85

TIJDVAK	Goudvoorraad	Buitenlandsche deviezen en goudwaarden	Wissels		Belceningen op Belgische staats fondsen	Vorderingen op den Staat	Bankbiljetten in circulatie	Rek.-courantsaldi		Totaal der opeischbare schulden	Dekkingspercentage	Discontvoet voor geaccepteerde wissels	Rentvoet voor belening op overheidsfondsen.
			binnenlandsche	buitenlandsche				Diverse	Van 's Rijks-schatkist				
Jaargemiddelde :													
1938.....	15.945	4.717	1.486	16	286	742	21.812	2.118	227	24.157	66,01	2,61	3,70
Maandgemiddelde :													
1938 Januari.....	17.766	4.897	1.038	14	159	748	21.578	3.878	143	25.599	69,40	2,—	3,—
Februari.....	17.539	5.247	980	14	167	748	21.665	3.935	76	25.676	68,31	2,—	3,—
Maart.....	16.542	5.347	992	15	189	748	21.954	2.687	173	24.814	66,66	2,—	3,—
April.....	15.658	5.660	964	16	175	748	22.077	1.972	139	24.188	64,74	2,—	3,—
Mei.....	14.159	4.188	1.993	24	592	748	21.068	1.474	140	22.682	62,42	3,35	4,35
Juni.....	13.853	3.722	2.320	25	428	748	20.660	1.288	123	22.071	62,77	3,—	4,—
Juli.....	14.582	4.061	1.836	16	286	745	20.914	1.493	63	22.470	64,89	3,—	4,—
Augustus.....	15.164	4.537	1.245	15	249	735	21.159	1.655	67	22.881	66,27	3,—	4,—
September.....	15.564	4.877	1.412	14	414	735	22.681	1.202	76	25.959	64,96	3,—	4,—
October.....	16.393	5.057	2.335	13	276	735	23.334	1.962	456	25.752	63,66	2,92	4,—
November.....	17.065	4.512	1.632	11	242	735	22.547	2.016	605	25.168	67,80	2,50	4,—
December.....	17.207	4.580	1.103	11	227	735	22.076	2.137	641	24.854	69,23	2,50	4,—
1939 Januari.....	17.157	4.618	952	11	181	729	21.941	2.286	413	24.640	69,63	2,50	4,—
Februari.....	17.341	4.604	873	11	190	722	22.122	2.363	256	24.741	70,09	2,50	4,—
Maart.....	15.659	3.775	1.433	11	464	722	21.604	1.362	95	23.061	67,91	2,50	4,—
Weekcijfers :													
1939 2 Maart.....	16.166	4.185	1.075	11	371	722	21.931	1.482	102	23.515	68,75	2,50	4,—
9 id.....	15.960	3.793	1.413	11	431	722	21.662	1.534	119	23.315	68,46	2,50	4,—
16 id.....	15.589	3.836	1.462	11	341	722	21.357	1.514	87	22.958	67,90	2,50	4,—
23 id.....	15.287	3.668	1.542	11	431	722	21.452	1.166	52	22.670	67,43	2,50	4,—
30 id.....	15.295	3.391	1.675	12	745	722	21.619	1.113	113	22.845	66,95	2,50	4,—

b) Bank van Belgisch-Congo.

Voornaamste posten van de maandstaten

(millioenen franken).

TIJDVAK	DEKKINGSVOORRAAD			Diverse kasgelden en tegoed bij banken	Wissels op Congo, op België en op andere landen	Debiteuren	Circulatie (Bankbiljetten en munten)	CREDITEUREN		Dekkingspercentage
	Gouden munt en muntmateriaal	Gouddeviezen	Totaal					dadelijk opvraagbaar	op termijn	
1937 Jaargemiddelde.....	98,3	67,4	165,7	344,1	174,4	168,3	342,6	559,5	58,6	48,39
1938 Jaargemiddelde.....	155,9	17,1	173,0	246,3	226,4	169,3	377,2	502,5	64,5	45,85
1937 30 November.....	135,9	37,0	172,9	553,3	252,4	144,8	355,2	825,4	76,6	48,67
31 December.....	135,9	47,0	182,9	306,9	224,8	189,9	387,1	560,5	73,9	47,25
1938 31 Januari.....	135,9	47,0	182,9	250,5	224,3	178,9	400,3	475,9	84,2	45,68
28 Februari.....	135,9	47,0	182,9	285,1	217,4	174,9	392,1	499,7	84,8	46,64
31 Maart.....	135,9	47,0	182,9	286,0	187,7	173,1	376,0	501,8	83,6	48,64
30 April.....	135,9	47,0	182,9	283,9	178,6	170,4	363,9	510,9	69,8	50,25
31 Mei.....	165,9	17,0	182,9	281,8	165,7	165,7	369,2	494,5	60,9	49,54
30 Juni.....	165,9	—	165,9	285,7	179,1	167,7	378,2	492,8	56,3	43,87
31 Juli.....	165,9	—	165,9	360,4	173,7	163,1	380,1	565,0	61,6	43,64
31 Augustus.....	165,9	—	165,9	254,8	240,0	158,3	374,4	519,0	61,2	44,32
30 September.....	165,9	—	165,9	190,0	292,0	155,6	369,0	497,6	61,0	44,96
31 October.....	165,9	—	165,9	134,2	319,9	150,2	363,1	481,0	50,9	45,68
30 November.....	165,9	—	165,9	149,8	293,8	184,9	364,6	503,8	52,9	45,49
31 December.....	165,8	—	165,8	193,0	244,7	188,9	395,8	488,1	46,9	41,90
1939 31 Januari.....	165,8	5,0	170,8	212,2	267,4	167,6	398,4	504,1	49,7	42,88

c) **Driemaandelijksche staten der Belgische banken (1).**
 1° **Globale staten door de Bankcommissie gepubliceerd**
(in millioenen franken).

RUBRIEKEN	1935	1936	1937			
	31 December	31 December	31 Maart	30 Juni	30 September	31 December
ACTIVA.						
BESCHIKBARE EN VLOTTENDE MIDDELEN :						
Net gestort kapitaal	251	231	231	229	229	224
Kas, Nationale Bank, Postrekeningen	4.455	3.756	2.924	2.962	2.048	2.975
Bankiers debiteuren	3.135	4.473	4.156	4.440	5.077	4.605
Te innen wissels	4.456	4.462	4.444	4.698	4.558	4.446
Debiteuren	8.133	7.903	8.291	8.429	8.385	7.990
Belgische overheidsfondsen	3.122	4.459	4.710	4.680	4.399	3.800
Buitenlandsche overheidsfondsen	120	152	207	278	119	86
Bankaandeelen	337	333	322	324	327	259
Andere aandelen	487	494	485	475	483	478
Obligaties	3	30	19	9	22	18
Syndicale participaties en te realiseeren waarden	27	34	78	107	160	88
Belegde wettelijke reserve	109	122	123	139	139	140
Diversen	1.505	2.009	2.218	2.186	2.516	2.012
<i>Totaal beschikbaar en vlottende middelen...</i>	<i>26.140</i>	<i>28.458</i>	<i>28.208</i>	<i>28.956</i>	<i>28.462</i>	<i>27.121</i>
VASTGELEGDE MIDDELEN :						
Oprichtings- en eerste inrichtingskosten	5	3	3	3	3	4
Gebouwen, materieel en meubilair	521	579	576	575	583	597
<i>Totaal vastgelegde middelen...</i>	<i>526</i>	<i>582</i>	<i>579</i>	<i>578</i>	<i>586</i>	<i>601</i>
Algemeen totaal activa...	26.666	29.040	28.787	29.534	29.048	27.722
PASSIVA.						
OPVRAAGBAAR :						
Bankiers crediteuren	2.528	2.959	2.596	2.637	2.566	2.340
Deposito's en crediteuren dadelijk opvraagbaar en op minder dan dertig dagen	16.067	17.312	17.004	17.881	17.292	16.343
Deposito's en diverse crediteuren op meer dan dertig dagen....	3.036	3.300	3.586	3.377	3.302	3.288
Obligaties en kasbons	69	56	58	64	64	61
Diversen	1.463	2.073	2.185	2.188	2.444	2.274
<i>Totaal opvraagbaar...</i>	<i>23.163</i>	<i>25.700</i>	<i>25.429</i>	<i>26.147</i>	<i>25.668</i>	<i>24.306</i>
NIET OPVRAAGBAAR:						
Maatschappelijk kapitaal	2.827	2.795	2.798	2.810	2.804	2.845
Wettelijke reserve	128	131	126	146	139	140
Niet beschikbare reserves	4	1	1	2	1	—
Beschikbare reserves	352	374	388	391	398	392
Reservefonds	192	39	45	38	38	37
Inschrijvingen op kapitaalsverhoogeningen.....	—	—	—	—	—	2
<i>Totaal niet opvraagbaar...</i>	<i>3.503</i>	<i>3.340</i>	<i>3.358</i>	<i>3.387</i>	<i>3.380</i>	<i>3.416</i>
Algemeen totaal passiva...	26.666	29.040	28.787	29.534	29.048	27.722

(1) Voor de omloopsnelheid van het geld in de banken, zie tabel nr 35.

2° Algemeene Staat der Belgische banken
door de Nationale Bank van België gepubliceerd.
(millioenen franken).

85

RUBRIEKEN	31 Maart 1938	30 Juni 1938	30 September 1938	31 December 1938
ACTIVA.				
A. Spaargelden (artikel 15, koninklijk besluit 42).....	—	—	—	—
B. Beschikbare en vlottende middelen :				
Kas, Nationale Bank, Postrekeningen	1.703	1.162	1.493	2.106
Daggeld	759	477	314	579
Bankiers	3.879	3.591	3.040	2.686
Moedermaatschappij, filialen en dochtermaatschappijen	718	503	294	517
Andere te innen waarden op korten termijn	1.782	1.566	1.509	1.539
Wissels	4.280	3.054	2.190	3.747
Prolongaties en voorschotten op effecten	1.604	1.398	1.347	1.292
Debiteuren wegens verstrekte acceptaties	894	995	895	872
Diverse debiteuren	5.552	5.501	5.447	5.272
Effecten	5.719	5.516	5.174	4.838
a) Belegde wettelijke reserve	141	142	141	144
b) Belgische overheidsfondsen	4.519	4.280	4.025	3.710
c) Buitenlandsche overheidsfondsen	60	54	53	44
d) Bankaandeelen	309	335	334	335
e) Andere fondsen	690	704	616	605
Diversen	452	285	286	168
Niet gestort kapitaal	51	50	50	52
<i>Totaal beschikbare en vlottende middelen...</i>	27.393	24.097	22.040	23.668
C. Vastgelegde middelen :				
Oprichtings- en eerste inrichtingskosten	5	4	4	5
Gebouwen	340	335	335	329
Participaties in de dochtermaatschappijen voor immobiliën	171	171	171	171
Vorderingen op dochtermaatschappijen voor immobiliën	120	119	117	116
Materieel en meubilair	12	14	15	13
<i>Totaal vastgelegde middelen...</i>	648	643	642	634
Algemeen totaal activa ...	28.041	24.740	22.682	24.302
PASSIVA.				
A. Spaargelden (artikel 15, koninklijk besluit 42).....	—	—	—	—
B. Opvraagbaar :				
Bevoorrechte of gewaarborgde schuldeischers	130	194	297	128
Daggeld	127	61	26	10
Bankiers	1.779	1.230	1.215	1.473
Moedermaatschappij, filialen en dochtermaatschappijen	440	177	230	300
Geaccepteerde wissels	894	995	895	873
Andere te betalen waarden op korten termijn	561	388	459	389
Crediteuren wegens wissels ter incasso	908	930	878	819
Deposito's crediteuren	18.990	16.700	14.610	16.313
a) Dadelijk opvraagbaar en op ten hoogste 30 dagen	16.699	14.769	12.868	14.592
b) Op meer dan 30 dagen	2.291	1.931	1.742	1.721
Obligaties en kasbons	55	63	61	55
Nog te storten op fondsen en participaties	232	249	261	255
Diversen	657	443	441	380
<i>Totaal opvraagbaar...</i>	24.773	21.430	19.373	20.995
C. Niet opvraagbaar :				
Kapitaal	2.648	2.687	2.686	2.685
Niet beschikbare reserve wegens uitgiftepremie	64	64	64	64
Wettelijke reserve (artikel 13, koninklijk besluit 185)	145	145	145	146
Beschikbare reserve	333	373	371	376
Reservefonds	78	41	42	36
<i>Totaal niet opvraagbaar...</i>	3.288	3.310	3.309	3.307
Algemeen totaal passiva ...	28.041	24.740	22.682	24.302

II. — BUITENLANDSCHE CIRCULATIEBANKEN.

86

a) Discontovoet van de voornaamste circulatiebanken.

	Sedert	%		Sedert	%
België	17 April 1939	4,—	Joego-Slavië	1 Februari 1935	5,—
Bulgarije	15 Augustus 1935	6,—	Letland (1)	1 November 1936	5,50
Dantzig	2 Januari 1937	4,—	Litauen	1 Juli 1938	5,—
Denemarken	23 Februari 1939	3,50	Nederland	3 December 1936	2,—
Duitschland	22 September 1932	4,—	Noorwegen	5 Januari 1938	3,50
Estland	1 October 1935	4,50	Polen	18 December 1937	4,50
Finland	3 December 1934	4,—	Portugal	11 Augustus 1937	4,—
Frankrijk	4 Januari 1939	2,—	Roemenië	5 Mei 1938	3,50
Griekenland	4 Januari 1937	6,—	Sweden	1 December 1933	2,50
Groot-Brittannië	30 Juni 1932	2,—	Tsjecho-Slowakije	1 Januari 1936	3,—
Hongarije	29 Augustus 1935	4,—	Vereenigde Staten (Feder. Reserve Bank of New-York)	27 Augustus 1937	1,—
Indië	30 November 1935	3,—	Zwitserland	26 November 1936	1,50
Italië	18 Mei 1936	4,50			
Japan	11 Maart 1938	3,46			

(1) Discontovoet voor handelshuizen. Voor creditinstellingen : 5 %.

b) Banque de France.

Weekstaten

(in millioenen franken).

DATUM	Munt en munt-materiaal	Tegoed in het buitenland	Wisselportefeuille en publieke waarden			Beleeningen op effecten	Voorloopige renteloze voorschotten aan den Staat (Overeenkomsten van 18 Juni 1936 en 30 Juni 1937; 22 Maart en 14 April 1938)	Voorloopige renteloze voorschotten aan den Staat (terugbetaalbaar krachtens artikel 8 van overeenkomst van 12-11-38)	Bankbiljetten in circulatie	Creditsaldi in rekening-courant	Dekkingspercentage
			Gedisconteerd handelspapier		Aangekocht verhandelbaar papier						
			binnenlandsch	buitenlandsch							
1937 Jaargemidd. .	56.612	15,1	9.374	16,4	1.393	3.856	24.931	—	88.288	17.726	53,40
1938 Jaargemidd. .	—	21,9	10.613	20,3	1.475	3.740	—	—	101.704	23.291	—
1938 : Gemiddelde van 1-1 tot 10-11.	56.086	—	—	—	—	—	39.632	—	—	—	45,90
Gemiddelde van 17-11 tot 31-12	87.265	—	—	—	—	—	—	20.627	—	—	61,01
1938 6 Januari ..	58.933	19,8	8.787	18,7	1.241	3.909	31.909	—	93.474	21.622	51,20
10 Februari ..	55.806	21,0	11.540	20,2	1.193	3.860	31.904	—	92.574	22.757	48,39
10 Maart	55.807	17,5	11.072	20,8	1.206	3.787	33.704	—	93.631	23.227	47,76
7 April	55.807	20,0	10.903	21,3	1.194	3.754	39.554	—	98.144	23.574	45,85
5 Mei	55.807	20,1	10.657	20,2	1.187	3.878	40.134	—	98.960	23.615	45,53
9 Juni	55.808	19,5	7.594	16,3	1.057	3.514	40.134	—	100.235	18.930	46,83
7 Juli	55.808	25,2	5.930	16,7	1.030	3.564	40.134	—	101.504	16.676	47,63
4 Augustus ..	55.808	23,9	6.334	17,3	1.194	3.675	40.134	—	101.351	16.818	47,23
8 September ..	55.808	24,5	9.166	17,3	1.358	3.717	40.134	—	102.900	18.714	45,89
6 October ..	55.808	10,0	18.416	24,6	1.967	3.988	50.134	—	118.290	23.707	39,30
10 November ..	55.808	12,2	12.941	26,5	1.997	4.005	48.134	—	108.771	26.987	41,11
17 November ..	87.264 (1)	13,5	12.070	25,8	2.253	3.971	—	20.627	107.349	37.785	60,13
8 December ..	87.265	19,1	10.783	22,7	2.500	3.708	—	20.627	108.779	33.911	61,16
1939 5 Januari ..	87.265	14,6	7.923	23,1	2.677	3.686	—	20.627	111.520	29.081	62,07
9 Februari ..	87.266	15,3	7.743	20,2	3.012	3.422	—	20.627	111.253	27.877	62,72
9 Maart	87.266	14,0	6.830	18,4	3.037	3.371	—	20.627	113.886	24.336	63,13

Discontovoet } huidige : 2 % sedert 4 Januari 1939.
 } vorige : 2 ½ % sedert 25 November 1938.

(1) Herwaardeering van den goudvoorraad op basis van 27,5 mgr. goud van 0,900 fijn per frank.

c) Bank of England.
Weekstaten
(in duizenden £).

86

DATUM	Metaalvoorraad		Beleggingen van het «Banking Department»				Bank- biljetten in circulatie	Deposito's				Verhoud. v. d. goudv. v. h. Bank. Dep. tot het saldo van haar dep. %
	Goud (Issue Departm.)	Gouden en zilveren munt (Banking Departm.)	Door den Staat gewaar- borgde fondsen	Disconto en beloening	Andere waarden	Totaal		Openbare organismen	Banken	Andere deposito's	Totaal	
1937 Jaargemidd.	321.351	1.071	98.357	6.855	21.164	126.376	479.590	19.514	97.155	37.243	153.912	29,6
1938 Jaargemidd.	326.411	995	103.168	9.581	20.986	133.735	485.562	18.200	106.224	36.230	160.654	28,0
1938 5 Januari	326.407	703	108.338	15.088	21.137	144.563	492.576	14.442	129.235	37.387	181.064	30,1
9 Februari	326.407	581	93.273	9.559	18.957	121.789	476.071	16.077	102.907	35.549	154.533	32,9
9 Maart	326.407	825	105.221	6.525	21.473	133.219	479.260	12.572	114.280	30.091	162.943	29,4
6 April	326.407	843	111.886	10.120	20.150	142.156	489.694	12.833	112.447	36.760	162.040	23,1
4 Mei	326.408	794	117.766	8.189	19.265	145.220	490.533	10.742	117.453	35.971	164.166	22,3
8 Juni	326.410	856	111.421	7.937	20.167	139.525	490.721	11.732	111.110	35.425	158.267	23,0
6 Juli	326.412	990	111.891	10.711	20.402	143.004	488.231	12.546	115.663	35.989	164.198	23,8
10 Augustus	326.412	1.137	109.716	9.238	21.544	140.498	489.993	19.315	106.079	34.513	159.907	23,4
7 Septemb.	326.414	1.421	101.336	5.354	22.073	128.763	480.115	32.151	91.259	34.852	158.262	30,1
5 October	326.414	1.344	121.871	10.205	22.477	154.553	505.784	12.055	109.703	37.141	168.899	13,8
9 Novemb.	326.414	1.292	101.571	11.103	20.979	133.653	482.690	15.937	109.498	35.504	160.939	27,9
7 Decemb.	326.416	1.198	66.136	17.871	21.503	105.510	487.752	18.628	102.945	35.944	157.517	44,3
1939 4 Januari	326.416	685	71.381	48.906	22.380	142.667	488.071	20.503	135.955	37.241	193.699	35,6
11 Januari	126.414	652	96.171	22.122	22.321	140.614	475.644	19.214	118.139	36.653	174.006	29,5
8 Februari	126.414	890	77.636	20.649	22.357	120.642	474.998	15.351	103.950	35.490	154.791	33,7
8 Maart	226.033	1.041	89.246	3.360	22.395	115.001	479.178	11.449	97.424	35.804	144.677	33,1

Discontovoet { huidige : 2 %, sedert 30 Juni 1932.
vorige : 2 ½ %, sedert 12 Mei 1932.

d) Nederlandsche Bank.
Weekstaten
(in millioenen guldens).

DATUM	Munt en munt- materiaal	Wissels		Beleening			Bank- biljetten	Credit- saldi in rekening- courant	Dekkings- percentage
		Binnen- landsche	Buiten- landsche	op titels	op goederen en ceelen	Totaal			
1937 Jaargemiddelde	1.158	17,2	3,2	183	2,8	186	828	555	83,71
1938 Jaargemiddelde	1.484	10,0	4,8	295	1,3	296	944	870	81,79
1938 10 Januari	1.402	2,8	5,1	199	2,5	202	875	754	86,08
7 Februari	1.433	9,0	5,2	235	2,0	237	869	832	84,23
7 Maart	1.470	8,7	5,2	284	1,4	285	884	903	82,27
4 April	1.479	9,1	5,4	297	1,0	298	934	876	81,70
9 Mei	1.500	9,2	5,4	331	0,7	332	931	934	80,46
7 Juni	1.500	8,6	5,4	329	1,1	330	932	933	80,47
4 Juli	1.501	7,8	5,4	329	2,0	331	951	915	80,48
8 Augustus	1.501	9,3	4,9	296	0,9	297	921	910	82,00
5 September	1.500	9,3	4,9	294	1,2	296	952	876	82,06
10 October	1.495	18,5	4,0	289	1,3	290	1.069	757	81,85
7 November	1.502	15,7	4,0	307	1,3	308	1.016	835	81,15
5 December	1.486	10,9	3,6	306	1,6	307	1.010	819	81,28
1939 9 Januari	1.489	8,4	3,6	305	1,7	307	988	839	81,47
6 Februari	1.489	8,1	3,1	299	1,7	301	993	828	81,77
6 Maart	1.442	7,4	3,1	244	1,3	245	988	730	83,91

Discontovoet { huidige : 2 %, sedert 3 December 1936.
vorige : 2,5 %, sedert 20 October 1936.

e) Nationale Bank van Zwitserland.

Weekstaten

(in millioenen Zwitserse franken).

DATUM	Goud- voorraad	Tegoed in het buitenland	Binnen- landsche wissels	Beleening	Correspon- denten	Bank- biljetten in circulatie	Andere terstond opvorderbare verplichting.	Dekkings- percentage.
1937 Jaargemiddelde	2.638	182	12,0	32,5	12,3	1.382	1.480	98,56
1938 Jaargemiddelde	2.852	394	35,7	22,8	15,5	1.558	1.807	96,46
1938 7 Januari	2.699	492	8,9	25,2	27,3	1.465	1.785	98,18
7 Februari	2.881	493	7,7	23,2	28,0	1.425	2.007	98,30
7 Maart	2.890	491	7,6	22,4	27,7	1.455	1.981	98,39
7 April	2.884	486	8,9	22,7	23,2	1.508	1.915	98,44
7 Mei	2.873	440	6,4	21,5	8,3	1.505	1.904	97,17
7 Juni	2.836	382	23,0	21,5	24,4	1.502	1.848	96,08
7 Juli	2.802	390	5,1	21,7	6,2	1.511	1.778	97,04
6 Augustus	2.794	388	4,9	20,1	3,8	1.512	1.761	97,21
7 September	2.847	374	11,0	20,4	4,5	1.546	1.775	96,98
7 October	2.851	311	110,4	26,8	4,6	1.803	1.565	93,86
7 November	2.873	302	96,0	24,8	3,7	1.696	1.668	94,38
7 December	2.890	284	95,8	27,5	4,1	1.670	1.697	94,26
1939 7 Januari	2.890	281	140,1	19,7	5,0	1.675	1.717	93,46
7 Februari	2.813	255	148,9	18,8	4,4	1.620	1.673	93,18
7 Maart	2.813	265	114,3	24,3	5,2	1.642	1.631	94,03

Discontovoet { huidige : 1 ½ %, sedert 26 November 1936
vorige : 2 %, sedert 9 September 1936.

f) Reichsbank.

Weekstaten

(in millioenen RM.).

DATUM	Goud- voorraad	Deviezen als goud- dekking geldende	Pasmunt	Waarden tot bijkomende dekking	Wissels	Beleeningen op onderpand	Gediscont. Schatkist- bons	Bank- biljetten in circulatie	Verschill. opischaar schulden	Dekkings- percentage van goud en deviezen
1937 Jaargemiddelde	68,8	5,8	192	133	4.693	43,3	14,7	4.778	739	1,35
1938 Jaargemiddelde	70,8	5,6	174	394	6.039	45,0	11,3	6.228	983	1,06
1938 7 Januari	70,7	5,8	169	107	5.299	47,8	28,6	5.118	723	1,31
7 Februari	70,8	5,5	185	111	5.167	59,8	4,9	4.957	744	1,34
7 Maart	70,8	5,4	152	108	5.369	43,3	2,2	5.086	811	1,29
7 April	70,8	5,3	181	114	5.504	47,6	16,1	5.476	1.245	1,13
7 Mei	70,8	5,4	189	121	5.623	42,5	0,1	5.860	953	1,12
7 Juni	70,8	5,6	153	545	5.766	54,3	0,9	6.145	1.110	1,05
7 Juli	70,8	5,8	169	547	5.832	43,1	6,9	6.196	970	1,07
6 Augustus	70,8	5,6	142	549	6.063	38,7	2,6	6.429	958	1,03
7 September	70,8	5,4	133	550	6.378	28,5	0,2	6.690	948	1,00
7 October	70,8	5,7	92	550	7.337	19,6	0,8	7.541	887	0,91
7 November	70,8	5,8	121	548	7.020	32,9	0,5	7.423	918	0,92
7 December	70,8	5,6	134	548	7.252	47,1	0,1	7.629	1.003	0,88
1939 7 Januari	70,8	5,7	168	554	7.225	44,1	1,5	7.705	950	0,88
7 Februari	70,8	5,9	203	671	6.761	43,8	1,2	7.549	1.064	0,89
7 Maart	70,8	5,7	179	677	7.084	37,9	0,2	7.737	1.027	0,87

Discontovoet { huidige 4 %, sedert 22 September 1932.
vorige : 5 %, sedert 28 April 1932.

g) Federal Reserve Banks.
Weekstaten
(in millioenen \$).

86

DATUM	MUNTVOORRAAD		WISSELS		Nationale publieke fondsen	Bankbiljetten in circulatie (Federal Reserve Notes)	Deposito's (aangesloten banken, Schatkist, enz.)	Dekkings- percentage (1)
	Goud- certificaten op de Schatkist	Andere reserves	In herdisconto van de member- banks	in de open markt gekocht				
1937 Jaargemiddelde	8.939	297	13,9	3,4	2.504	4.221	7.326	80,0
1938 Jaargemiddelde	10.423	402	8,6	0,5	2.564	4.200	8.980	82,1
1938 5 Januari	9.129	363	11,1	0,5	2.564	4.258	7.602	80,0
9 Februari	9.126	438	11,2	0,5	2.564	4.125	7.795	80,2
9 Maart	9.188	472	8,4	0,5	2.564	4.134	7.881	80,4
6 April	9.231	445	11,3	0,5	2.564	4.158	7.875	80,4
4 Mei	10.650	435	8,2	0,5	2.564	4.148	9.286	82,5
8 Juni	10.647	398	8,6	0,5	2.564	4.136	9.251	82,5
6 Juli	10.645	374	8,0	0,5	2.564	4.175	9.207	82,3
10 Augustus	10.642	394	6,9	0,5	2.564	4.136	9.249	82,4
7 September	10.640	356	7,1	0,5	2.564	4.212	9.147	82,3
5 October	10.976	367	7,3	0,5	2.564	4.263	9.437	82,8
9 November	11.327	352	7,8	0,5	2.564	4.356	9.654	83,4
7 December	11.672	346	6,0	0,5	2.564	4.422	9.950	83,6
1939 4 Januari	11.848	365	4,3	0,5	2.564	4.441	10.146	83,7
8 Februari	11.989	442	7,4	0,5	2.564	4.345	10.437	84,1
8 Maart	12.194	415	3,3	0,5	2.564	4.343	10.697	84,4

Discontovoet van de Federal Reserve Bank of New-York { huidige : 1 %, sedert 27 Augustus 1937.
vorige : 1,50 % sedert 2 Februari 1934.

(1) Verhouding muntvoorraad tegenover opeischbare schulden

h) Sveriges Riksbank.

Toestand op het eind van ieder maand

(in millioenen Kr.).

TIJDVAK (op het einde van het jaar of van de maand)	Metaalvoorraad (1)	In het buitenland bewaarde goud niet in den metaalvoorraad begrepen	Rekening-courant in het buitenland	STAATS- FONDSEN		BETAALBARE WISSELS EN WAARDEN		Betekeningen en voor- schotten in rekening- courant	Bankbiljetten in circulatie	REKENING-COURANTSALDI				Emissierecht (2)	VERHOUDING, IN %	
				Zweedsche	Vreemde	Zweedsche	Vreemde			Staat	Handelsbanken	Andere rekeningen	Buitenlandsche banken		van metaalvoor- raad tot de biljet- tencirculatie	van de metaal- voorraad tot het emissierecht
				1936	459	69,8	259			29,7	70,4	12,2	391		25,3	893
1937	471	68,1	256	6,1	39,6	12,8	749	25,4	980	311	434	6,4	61,4	1.291	48,02	36,45
1938 Januari	472	67,9	279	12,1	41,9	12,2	710	23,0	906	277	537	6,3	58,4	1.294	52,11	36,48
Februari	473	84,3	267	17,1	47,1	11,7	654	21,4	921	300	476	5,8	40,6	1.290	51,37	36,50
Maart	494	80,8	290	21,1	50,6	12,6	573	21,4	965	269	434	7,6	47,8	1.338	51,19	36,92
April	521	54,4	299	31,1	38,0	12,6	564	20,1	948	293	437	6,2	49,4	1.393	55,01	37,44
Mei	524	76,0	347	36,1	39,1	13,0	489	20,7	931	403	380	5,7	47,4	1.398	56,28	37,48
Juni	525	90,0	307	41,1	41,4	12,5	524	22,2	972	392	373	6,2	58,7	1.400	54,03	37,50
Juli	526	89,8	289	56,0	41,9	12,1	530	23,1	950	269	510	2,9	57,2	1.402	55,39	37,52
Augustus	528	89,6	301	66,0	41,2	11,8	511	22,7	971	260	512	2,7	56,4	1.406	54,34	37,55
September	573	110,7	548	72,0	32,8	12,2	411	25,9	1.083	248	678	2,9	69,3	1.496	52,89	38,30
October	591	115,9	473	82,0	31,8	13,2	385	28,0	1.028	237	673	4,1	71,1	1.531	57,49	38,58
November	591	115,8	491	87,0	32,1	14,1	351	32,7	982	484	452	3,2	89,5	1.533	60,18	38,55
December	591	115,8	414	102,0	34,0	13,2	386	36,8	1.061	418	428	3,4	83,7	1.533	55,76	38,58
1939 Januari	594	135,5	448	112,0	36,0	12,3	298	39,9	979	350	583	3,4	87,5	1.538	60,63	38,62
Februari	595	135,3	468	117,0	36,2	12,1	259	42,7	991	345	564	3,1	87,6	1.541	60,06	38,64
Maart	596	135,2	460	127,0	38,9	12,6	231	47,6	1.054	324	524	3,6	69,1	1.543	56,59	38,66

Discontovoet { huidige : 2 1/2 %, sedert 1 December 1933.
vorige : 3 %, sedert 1 Juni 1933.

(1) De metaalvoorraad omvat het in Zweden bewaarde goud van de Bank, alsmede het in het buitenland gedeponeerde goud (circa 15 % van den gezamenlijken metaalvoorraad).
(2) De bank mag bankbiljetten in omloop brengen voor een bedrag gelijk aan het dubbel van haar metaalvoorraad + (sedert 30 Juni 1933) 350 miljoen kronen.

i) Japansche Bank.
Weekstaten
(in millioenen yens).

DATUM	MUNT EN MUNTMATERIAAL			Speciaal fonds voor buitenlandsche valuta	Gedisconteerde wissels	Voorschotten aan den Staat	Voorschotten	Voorschotten op buitenlandsch papier	Obligaties van de Schatkist	Biljettencirculatie	DEPOSITO'S VAN DE REGERING			Andere deposito's	Overige verplichtingen	Gezamenlijke verbintenissen	Dekkingspercentage (munt en muntmateriaal verbintuissen)
	Gouden munt en goudmunt- materiaal	Andere	Totaal								Rekening- courant	Diverse	Totaal				
1937 Jaargemiddelde	624	46	670	—	535	154	29,9	86,1	676	1.532	217	129	346	72	163	2.113	31,7
1938 Jaargemiddelde	665	41	706	(1) 300	456	2,9	30,4	30,8	1.251	1.930	278	150	428	112	132	2.602	27,1
1938 8 Januari	801	25	826	—	454	2,9	27,1	26	1.150	1.859	233	101	334	105	130	2.428	34,0
5 Februari	801	24	825	—	470	2,9	27,2	30	1.170	1.849	326	113	439	82	121	2.491	33,1
5 Maart	801	32	833	—	469	2,9	30,8	30	1.157	1.791	404	130	534	66	104	2.495	33,4
9 April	801	35	836	—	452	2,9	30,7	30	1.043	1.762	269	110	379	107	114	2.362	35,4
7 Mei	801	37	838	—	444	2,9	30,6	30	1.051	1.784	250	108	358	103	115	2.360	35,5
4 Juni	801	49	850	—	441	2,9	30,8	30	1.127	1.837	201	119	320	127	136	2.420	35,1
9 Juli	801	47	848	—	434	2,9	30,4	23	1.090	1.871	131	139	270	113	136	2.390	35,5
6 Augustus	501	46	547	300	486	2,9	32,1	23	1.141	1.965	179	157	336	70	147	2.518	21,7
10 September . . .	501	46	547	300	468	2,9	30,4	15	1.366	1.843	452	178	630	122	139	2.734	20,0
8 October	501	44	545	300	482	2,9	30,5	15	1.441	1.940	411	201	612	143	140	2.835	19,2
5 November	501	47	548	300	477	2,9	30,5	25	1.571	2.042	430	200	630	89	215	2.976	18,4
10 December	501	49	550	300	418	2,9	30,6	15	1.495	2.105	187	216	403	202	120	2.830	19,4
1939 7 Januari	501	46	547	300	403	2,9	30,7	22	1.845	2.318	306	251	557	148	145	3.168	17,3
4 Februari	501	36	537	300	420	2,9	30,5	25	1.619	2.246	265	295	560	85	121	3.012	17,8
4 Maart	501	34	535	300	416	2,9	30,2	31	1.627	2.234	225	323	548	89	170	3.041	17,6

Discontovoet { huidige : 3,46 % sedert 11 Maart 1938.
vorige : 3,285 % sedert 7 April 1936.

(1) Deze post komt in de weekstaten slechts sedert 23 Juli 1938 voor.

III. — BANK VOOR INTERNATIONALE BETALINGEN, TE BAZEL.

STAAT in duizenden Zwitsersche goud-franken [eenheden van 0,29032258... gr. fijn goud (art. 5 der statuten)].

87

	Per 28 Februari 1939		Per 31 Maart 1939	
ACTIVA.				
I. <i>Goud in baren</i>	51.060	8,6	38.746	6,4
II. <i>Kas</i> : Specie en tegoed bij banken	11.938	2,0	23.612	3,9
III. <i>Call-gelden</i>	12.462	2,1	32.728	5,4
IV. <i>Herdiscontabel papier</i> :				
1° Handelswissels en bankaccepten	147.998	24,9	142.177	23,4
2° Schatkistpapier	70.290	11,8	74.740	12,3
	218.288		216.917	
V. <i>Fondsen op termijn tegen interest uitgezet</i> :				
Op ten hoogste 3 maanden	29.261	4,9	32.761	5,4
VI. <i>Wissels en onderscheiden beleggingen</i> :				
1° Op ten hoogste 3 maanden :				
a) Schatkistpapier	32.068	5,4	37.129	6,1
b) Onderscheiden beleggingen	88.359	14,8	89.182	14,7
2° Op 3 tot 6 maanden :				
a) Schatkistpapier	40.613	6,8	33.535	5,5
b) Onderscheiden beleggingen	40.620	6,8	30.363	5,0
3° Op méér dan 6 maanden :				
a) Schatkistpapier	37.576	6,3	36.586	6,1
b) Onderscheiden beleggingen	32.289	5,4	31.939	5,3
	271.525		258.734	
VII. <i>Andere activa</i> :				
1° Borg door centrale banken op gecedeerde wissels verleend	817	0,1	823	0,1
2° Andere posten	826	0,1	2.202	0,4
	1.643		3.025	
TOTAAL ACTIVA...	596.177	100,0	606.523	100,0

PASSIVA.

I. <i>Kapitaal</i> :		%		%
Geautoriseerd en geëmitteerd kapitaal : 200.000 aandelen van 2.500 Zwitsersche franken ieder	500.000		500.000	
Aandelen met 25 % volgestort.....	125.000	21,0	125.000	20,6
II. <i>Reserves</i> :				
1° Wettelijke reserve.....	4.688		4.688	
2° Dividend-reservfonds	6.528		6.528	
3° Algemeen reservfonds.....	13.055		13.055	
	24.271	4,1	24.271	4,0
III. <i>Lang loopende deposito's</i> :				
1° Rekening van de Trust der annuïteiten	153.096	25,7	153.126	25,3
2° Deposito der Duitsche regering	76.548	12,8	76.563	12,6
3° Deposito der Fransche regeering (Saargebied)	809	0,1	809	0,1
4° Waarborgfonds der Fransche regeering	24.684	4,1	24.659	4,1
	255.137		255.157	
IV. <i>Kort loopende en dadelijke opvraagbare deposito's</i> :				
1° Circulatiebanken voor eigen rekening :				
a) Op 3 tot 6 maanden	1.957	0,3	97.249	16,1
b) Op 3 maanden maximum	107.847	18,1	46.266	7,6
c) Op zicht	21.153	3,6		
	130.957		143.515	
2° Circulatiebanken voor rekening van derden :				
Dadelijk opvraagbaar	1.726	0,3	1.823	0,3
3° Andere depositanten :				
a) Op ten hoogste 3 maanden	33	0,0	32	0,0
b) Dadelijk opvraagbaar.....	4.573	0,8	4.405	0,7
	4.606		4.437	
V. <i>Deposito's op zicht (goud)</i>	9.807	1,6	9.665	1,6
VI. <i>Verschillende posten</i> :				
1° Garantie op gecedeerde wissels	1.442	0,2	1.456	0,2
2° Andere posten	43.231	7,3	41.199	6,8
	44.673		42.655	
TOTAAL PASSIVA...	596.177	100,0	606.523	100,0

NOTA. — In dezen staat is niet begrepen het goud voor rekening van circulatiebanken bewaard en de fondsen dienende tot betaling van de internationale leeningen waarvan de Bank voor Internationale Betalingen trustee of fiscaal agent is.

INHOUDSTAFEL DER DOORLOOPENDE MAANDSTATISTIEKEN.

	Tabel		Tabel
BEVOLKINGSSTATISTIEK VAN BELGIË	1	III. — Groothandelsprijzen van nijverheidspro-	
GELDMARKT.		ducten	47
I. — Discontovoet en rentestand voor beleen-	2	IV. — Prijzen van landbouwproducten	48
ningen			
II. — Rentevoet der Schatkistcertificaten	3	VOORTBRENGING.	
en kortlopende bons		I. — Steenkoolmijnen en metaalproductie..	55
III. — Rentestanden voor bankdeposito's en	4	II. — Diverse producties	56
tegood ter Algemeene Spaar- en		III. — Bouwbedrijvigheid	57
Lijfrentekas		IV. — Electriciteit	58
WISSELMARKT EN MARKT DER EDELE		V. — Gas	59
METALEN.			
I. — Noteering der edele metalen te Londen.	9	VERBRUIK.	
II. — Contantwisselkoersen op de Beurs te	10	I. — Indexcijfers van den verkoop aan de	
Brussel		verbruikers	65
III. — Termijnwisselkoersen	11	II. — Tabakverbruik	66
a) wisselkoers op één maand;		III. — Slachtingen	67
b) wisselkoers op drie maanden.			
KAPITAALMARKT.		VERVOER.	
I. — Noteeringen van enkele publieke fondsen	14	I. — Nationale Maatschappij der Belgische	
II. — Indexcijfer van de Beurs te Brussel...	15	Spoorwegen	70
III. — Noteeringen, rendementen en index-		a) Uitbatingsontvangsten en -uit-	
cijfers van de voornaamste obliga-		gaven;	
tietypen	16	b) Wagons aan de nijverheid gele-	
IV. — Kapitaaluitgiften in België en Belgisch-		verd;	
Congo	17	c) Verkeer :	
a) retrospectief overzicht;		1° algemeen spoorverkeer;	
b) detail der uitgiften;		2° zware goederen :	
c) ingedeeld naar de belangrijkheid		A) gezamenlijk verkeer;	
van het kapitaal.		B) binnenlandsch verkeer.	
V. — Overheidsleeningen	18	II. — Havenverkeer	71
VI. — Hypotheekinschrijvingen	19	a) Antwerpen;	
RIJKSFINANCIËN.		b) Gent;	
I. — Opbrengst van de belastingen	25	c) Brugge-Zeebrugge;	
II. — Toestand van de Fonds voor Del-	26	d) Groot-Brussel;	
ging der Staatsschuld		e) Oostende.	
HET INKOMEN EN HET SPAREN.		BUITENLANDSCHE HANDEL.	
I. — Rendement der Belgische naamlooze		I. — Indeeling aangenomen door de overeen-	
vennootschappen	30	komst van Brussel	75
a) detailgegevens per bedrijfsklasse;		II. — Indeeling naar den graad van verwerking	
b) retrospectief overzicht;		der producten	76
II. — Algemeene Spaar- en Lijfrentekas	31		
a) inlagen op particuliere spaar-		WERKLOOSHEID.	
boekjes;		I. — Algemeen overzicht	80
b) stortingen ingeschreven op de		II. — Indeeling per provincie	81
rekeningen der aangeslotenen			
ter Lijfrentekas.		BANKSTATISTIEKEN.	
III. — Driemaandelijksch loonindexcijfer	32	I. — België en Belgisch-Congo	85
LOOP DER ZAKEN.		a) Nationale Bank van België;	
I. — Verrekenkamers	35	b) Bank van Belgisch-Congo;	
II. — Postchèque- en giroverkeer	36	c) Driemaandelijksche staten der	
III. — Gevaarlijke of hinderlijke inrichtingen.		Belgische banken;	
— Aanvragen om vergunning	37	1. Door de Bankcommissie ge-	
IV. — Onbetaalde wissels	38	publiceerd;	
V. — Faillissementen en accoorden tot voor-		2. Door de Nationale Bank ge-	
koming van faillissement	39	publiceerd.	
a) retrospectief overzicht;		II. — Buitenlandsche circulatiebanken	86
b) detail per bedrijfsklasse.		a) Discontovoet;	
PRIJZEN.		b) Staat van de Banque de France;	
I. — Indexcijfers der groothandelsprijzen..	45	c) » Bank of England;	
a) in België;		d) » Nederland. Bank;	
b) in het buitenland.		e) » Zwitsersche Natio-	
II. — Indexcijfers der kleinhandelsprijzen en		nale Bank;	
van de kosten van levenshonder-		f) » Reichsbank;	
houd	46	g) » Feder. Res. Banks;	
a) kleinhandelsprijzen in België;		h) » Sveriges Riksbank;	
b) kosten van levensonderhoud in		i) » Japanscho Bank.	
België;		III. — Bank voor Internationale Betalingen ...	87
c) kosten van levensonderhoud en			
kleinhandelsprijzen in het buit-			
enland.			

Abonnementsprijs per jaargang : 100 frank voor België.
120 frank voor het buitenland.

Losse exemplaren : fr. 7,50 voor België.
fr. 9,— voor het buitenland.

Prijs van het speciaal nummer : « Overzicht van den economischen toestand
van België », in den loop van het voorafgaande jaar:
20 frank voor België.
25 frank voor het buitenland.

De betaling moet vooraf geschieden door overmaking op postgirorekening n° 500 van de Nationale Bank van België.

De abonneuten worden verzocht op te geven welke uitgave zij wenschen te ontvangen : de Nederlandsche of de Fransche.

Voorheen Drukkerijgesticht.
TH. DEWARICHT
J., M., G. en L. Dewarichet,
Brs & Zrs, maat. in gez. naam
16 Wilde-Woudstr., Brussel

16982